CONCEPT EINDVERSLAG INSPRAAK ONTWERP-RES 1.0

VERSIE 08-07-2021

CLEAN TECH REGIO

RES
REGIONALE ENERGIE STRATEGIE

E res@cleantechregio.nl | W www.cleantechregio.nl/res

VOORWOORD STUURGROEP RES

In 2019 begon in onze regio het gesprek over de wijze waarop wij kunnen bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen van Parijs. In maart 2020 was de openbaarmaking van de Concept-RES 1.0 hiervan het eerste resultaat. Een jaar later – april 2021 – ligt er een Ontwerp-RES. In deze inspraaknotitie leest u de reacties die bewoners en organisaties hierop geven. Het geeft een goed beeld van de zorgen, meningen, vragen en ideeën die er in onze regio leven. Zorgen en ideeën die wij serieus nemen. Er zijn immers maar weinig mensen die staan te juichen als er een windmolen of zonnepark in de buurt verschijnt. En met het aanwijzen van gebieden waar dat mogelijk is, komt dat voor sommige betrokkenen zeker dichterbij.

Het Rijk verwacht onze definitieve RES op 1 juli te ontvangen. Wij hebben besloten een half jaar extra de tijd te nemen om het ontwerp van de RES met de samenleving en onze volksvertegenwoordigers te bespreken. Door een half jaar extra de tijd te nemen, hopen wij met een zorgvuldig proces zoveel mogelijk begrip en steun te verwerven voor de opwekking van duurzame energie in onze regio.

Bij de bespreking van dit ontwerp zijn in mijn ogen twee zaken van groot belang. Het eerste is dat ons doel - een schone toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen – het onvermijdelijk maakt dat onze omgeving gaat veranderen. Het tweede is dat de RES het karakter heeft van een strategie. Er is nog veel onderzoek nodig, voordat het tot daadwerkelijke plannen komt. En op het moment dat er concrete plannen worden ingediend, kunnen betrokkenen opnieuw hun stem laten horen en wegen wij alle belangen af. Inclusief de eventuele gevolgen voor het milieu en de gezondheid van onze inwoners. Een zorg die vaak wordt geuit.

Deze inspraaknotitie wordt samen met de Ontwerp-RES 1.0 aangeboden aan de gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemeen Besturen van de waterschappen. Zo weten onze volksvertegenwoordigers wat er speelt in de samenleving. In september en oktober bespreken zij de Ontwerp-RES 1.0 en krijgen zij de gelegenheid moties en amendementen – mede op basis van de inspraakreacties - in te dienen. Deze verwerken wij in een definitieve RES 1.0. Hierover wordt in november en december besloten. Eind december leveren wij dan de definitieve RES 1.0 aan bij het Rijk.

Met dank aan iedereen die een reactie heeft gegeven op de Ontwerp-RES 1.0 bied ik u de inspraaknotitie aan namens de Stuurgroep RES Cleantech Regio.

J.T.H.M Penninx
Voorzitter Stuurgroep RES Cleantech Regio
(burgemeester gemeente Voorst)

SAMENVATTING EN DUIDING VAN DE REACTIES

De Cleantech Regio heeft een ontwerp van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 gemaakt. In de periode 19 april-31 mei kwamen hierop bijna 500 reacties binnen van inwoners en organisaties. De Ontwerp-RES 1.0 bieden wij ongewijzigd aan. Tekstuele wijzigingen uit de inspraakreacties verwerken wij in de definitieve RES 1.0, samen met de andere wijzigingen die in de komende periode naar voren komen.

Hieronder leest u welke tekstuele wijzigingen wij in de RES 1.0 gaan doen naar aanleiding van de inspraakreacties. En welke aanvullende acties wij gaan ondernemen. De reacties geven op dit moment geen aanleiding om ons bod van 1,07 TWh te wijzigen. Misschien is dat wel het geval na bespreking van de Ontwerp-RES 1.0 door de gemeenteraden, Provinciale Staten en de Algemeen Besturen van de waterschappen. In september/oktober kunnen zij in hun vergaderingen moties en amendementen indienen. De basis daarvoor vormen onder andere deze inspraaknotitie en de mondelinge reacties van inwoners en organisaties tijdens die vergaderingen. In november/december besluiten de volksvertegenwoordigers dan over de definitieve RES 1.0.

Een deel van de 500 reacties werd naar meerdere organisaties gestuurd. Het aantal unieke reacties ligt dus lager. Een aantal insprekers heeft waardering voor het doorlopen proces en heeft daarnaast nog aanvullende vragen. De meerderheid van de insprekers heeft echter vooral zorgen over wat er in hun leefomgeving mogelijk gebeurt en welke effecten dit kan hebben op natuur, gezondheid en op het democratische proces. Uit de reacties blijkt dat vooral het plaatsen van windmolens in de eigen leefomgeving op weerstand stuit.

De reacties zijn niet alleen aanleiding voor tekstuele wijzigingen en extra acties. Ze zijn ook van belang voor het vervolg van het RES-proces, naar de RES 2.0 en verder. Uit de reacties blijkt waaraan organisaties en inwoners het meeste belang hechten. Bijvoorbeeld dat plannen voor grootschalige opwekking van duurzame energie goed verantwoord worden, en met betrokkenheid van inwoners tot stand komen. De reacties geven ons aanleiding om zorg te dragen voor een goede participatie in het vervolg van het RES-proces. Ook het stimuleren van lokaal eigendom en financiële participatie krijgt extra aandacht.

In de RES 1.0 voeren wij de volgende tekstuele wijzigingen door:

- Zoekgebieden windenergie

Er zijn veel verzoeken geweest om zoekgebieden uit de Ontwerp-RES 1.0 te halen. Een aantal van deze zoekgebieden maken echter al geen deel meer uit van de RES 1.0, zoals bijvoorbeeld het zoekgebied ten oosten van Zutphen. De verzoeken en vragen hierover maken duidelijk dat dit niet goed is omschreven in de Ontwerp-RES 1.0. De afbeelding op pagina 23 schetst de ontwikkeling van de concept-RES naar de ontwerp-RES. Deze kaart willen we duidelijker en begrijpelijker maken met een betere legenda en uitleg.

- Windenergie en gezondheid

Uit de inspraakreacties blijkt dat inwoners zorgen en vragen hebben over het thema windenergie, gezondheid en veiligheid. De huidige wetgeving zorgt ervoor dat de gezondheid en veiligheid gewaarborgd zijn bij concrete plannen. Ook is er veel onderzoek gedaan naar de gevolgen van windmolens op de gezondheid en het milieu. We willen in de definitieve RES 1.0 hierover een paragraaf toevoegen.

- Inwonerparticipatie

Uit de reacties komt naar voren dat inwoners zich onvoldoende betrokken voelen en vragen hebben over de participatie. Het is onduidelijk voor inwoners hoe zij in de toekomst betrokken worden. Inwoners geven aan dat de weerstand in sommige gebieden onvoldoende is meegenomen.
In hoofdstuk 5, Participatie, gaan wij beter beschrijven hoe het staat met het draagvlak en de weerstand in de regio.

Naast deze tekstuele wijzigingen, geven de inspraakreacties aanleiding tot de volgende aanvullende acties.

- Verder uitwerken van de zonneladder voor de RES 2.0, zowel op regionaal als lokaal niveau.
- Extra voorlichting over de energiemix (wind/zon op land/zee/dak, energiebesparing) van de energietransitie.
- Voorlichting aan inwoners over de positie van de RES in de energietransitie.
- Een plan van aanpak over de inzet van de Cleantech Regio om zonnepanelen op daken te realiseren.
- Verdiepend onderzoek naar het effect van windmolens op de natuur.

In het volgende paragraaf leest u meer over de overwegingen en adviezen die de colleges meegeven aan de raden.

DUIDING VAN DE REACTIES

ZONNELADDER

Er zijn verschillende vragen gesteld die te maken hebben met de zoneladder. Sommige vragen gaan over de visualisatie, die anders is (precies omgekeerd) dan een landelijke variant. Andere vragen stellen de noodzaak om landbouwgrond te benutten ter discussie. Daarbij wordt opgeroepen om vooral, of alleen, te kiezen voor de andere treden van de ladder.

Uit de beantwoording van de vragen blijkt dat er nog voldoende ruimte is om op regionaal én op lokaal niveau de voorwaarden voor zon op land verder uit te werken. De RES 1.0 geeft wel een richting, maar geen verplichting. Verdere uitwerking kan in de RES 2.0 plaatsvinden, met voldoende lokale inbreng en inbreng van maatschappelijke partners en inwoners. Er is hierbij ruimte voor zowel kleinschalige lokale initiatieven als voor grotere zonnevelden. Op dit punt hebben de colleges aan de beantwoording, zoals deze in de inspraaknotitie staat, dan ook geen toevoegingen.

DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD

Insprekers geven aan dat uit sommige studies blijkt dat in Nederland de opgaven van 35 TWh voor zonne- en windenergie op land al behaald is. Daarom zou onze regio minder, of helemaal niets, hoeven te doen aan zon- en wind op land. Het bod zou dus lager kunnen zijn. Ook geven sommige insprekers aan dat de energieopgave te realiseren is zonder dat daarvoor windmolens op land geplaatst hoeven te worden. Daarbij verwijzen zij naar de mogelijkheden van wind op zee.

Uit de beantwoording van deze vragen blijkt dat het allerminst zeker is dat de 35 TWh gehaald wordt. En dat er voor de Cleantech Regio een belang is om ook windmolens te realiseren. In de RES 1.0 is al veel onderzocht, maar er is nog veel meer onderzoek nodig. De uitkomsten van deze onderzoeken worden verwerkt in de RES 2.0. Daarbij zijn aanpassingen ten opzichte van de RES 1.0 mogelijk. De colleges nemen het voorstel om het bod van 1,07 TWh te verlagen om deze reden niet over en stellen voor om de RES 1.0 met het bod van 1,07 TWh vast te stellen.

Uit de inspraakreacties blijkt echter ook dat het voor inwoners onvoldoende duidelijk is dat windmolens ook in de Cleantech Regio tot onze energiemix behoren. Ook is onvoldoende duidelijk dat de energietransitie bestaat uit meerdere onderdelen, die deels op andere tafels liggen (zie hiervoor de volgende paragraaf). De colleges stellen voor om op de websites van de RES partners een duidelijke voorlichting op te nemen over deze punten.

DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDER OPGAVEN

Een aantal inspraakreacties gaat over de noodzaak van zonne- en windenergie op land. Insprekers geven aan dat wind op zee ook tot de mogelijkheden behoort, dat ook gedacht moet worden aan energiebesparing en dat de industrie niet vergeten moet worden. Daarnaast wordt opgeroepen om zon op daken van particulieren mee te tellen.

Aansluitend bij de voorgaande paragraaf hechten de colleges er belang aan dat de totale opgave van de energietransitie en de plek van de RES hierin, duidelijker inzichtelijk wordt gemaakt voor inwoners. De colleges geven aan zich hiervoor in te spannen, middels voorlichtingsmateriaal op de websites.

PROGRAMMATISCHE AANPAK GROOTSCHALIG ZON OP DAK

Bij het thema zon op dak wordt aangegeven dat we hier opgeroepen om hier vol op in te zetten. Ook wordt gevraagd duidelijk te maken wat onze regio gaat doen om dit te realiseren en waarom we hier niet al mee aan de slag zijn.

Uit de reacties op de Concept RES in de periode maart – oktober 2020 kwam naar voren dat inwoners en belangenorganisaties meer zon op dak en minder zon op land willen. De Cleantech Regio heeft dit ter harte genomen. De Ontwerp-RES 1.0 heeft daarom ten opzichte van de Concept RES een hoge ambitie voor zon op dak opgenomen en de ambitie voor zon op land verlaagd. Het vraagt maximale inspanning om de ambitie voor zon op dak te realiseren. Er is dus een hoge urgentie. Onze regio is van plan om hier veel inzet op te plegen. Dit wordt verder uitgewerkt in de RES 2.0. En ook nu gebeurt er al veel in onze provincie en in onze regio om zon op dak te stimuleren. Zo is er op Gelders niveau een expertisecentrum energie in ontwikkeling, waar informatievoorziening en business development voor zon op dak plaatsvindt. Vanuit de regio kunnen we deze initiatieven verder stimuleren en ondersteunen. In de tweede helft van 2021 maken we hiervoor een plan van aanpak. Het gaat er hier om wat we met de RES kunnen toevoegen aan alles wat al loopt.

ZOEKGEBIEDEN VOOR WIND

Een aantal insprekers roept op om bepaalde gebieden te schrappen die op een kaart op p. 23 van de Ontwerp-RES 1.0 staan. Deze kaart geeft een toelichting op de inzichten die tijdens het proces voor RES 1.0 zijn ontstaan in de zoekgebieden uit de Concept RES. Deze kaart en de toelichting erbij op p.23 geven de laatste inzichten weer wat betreft de zoekgebieden uit de eerdere Concept-RES en de huidige status ervan in de Ontwerp-RES. De gebieden zijn op dit moment in de Ontwerp-RES niet verder uitgewerkt, omdat er nader onderzoek nodig is, of omdat ze zijn afgevallen. Reden hiervoor zijn de ecologische onderzoeken op de Veluwe (wespendief) en de IJsselvallei, de ruimtelijke verkenning en nader onderzoek in gemeenten. De kaart op p.24 geeft aan welk vervolg op de RES1.0 wordt voorzien, voor drie gebieden: de gehele gemeente Lochem, het gebied ten noorden van Zutphen en de Veluwe met 8km-zone

De colleges zijn van mening dat het van belang is dat in de Ontwerp-RES het proces wordt geschetst van de Concept RES naar de RES 1.0. Daarvoor dient het kaartje op p.23 van de RES. Er blijkt echter verwarring over deze kaart te ontstaan. De colleges stellen daarom voor om in de definitieve versie van de RES 1.0 deze kaart op p. 23 te voorzien van een meer duidelijke legenda en titel van de kaart en te voorzien van meer uitleg over de status van deze kaart.

WINDENERGIE EN GEZONDHEID

Het thema windenergie en gezondheid gaat met name over het aspect geluidshinder en daarnaast over de gevolgen van trillingen en laag frequent geluid, slagschaduw en veiligheidsrisico's. Insprekers maken zich hierover zorgen.

Uit de inspraak blijkt dat inwoners zorgen en vragen hebben die in een later stadium goed onderzocht moeten worden. In de RES 1.0 gaat het echter nog niet om concrete plannen. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig. Wetgeving biedt uitgangspunten voor gezondheidsrisico's, veiligheidsrisico's en hinder waaraan per project aantoonbaar voldaan moet worden. We nemen daarom in de RES 1.0 geen algemene normen op.

De reacties over de gezondheidsrisico's en hinder geven aanleiding om de RES 1.0 te bezien op meer uitleg hierover. De colleges hebben het voornemen om een paragraaf toe te voegen aan de definitieve RES 1.0 waarin meer uitleg komt over wetgeving, normen en actueel onderzoek, waaronder die van het RIVM, ten aanzien van dit onderwerp.

WINDENERGIE EN NATUUR

Een aantal inspraakreacties betreft aandacht voor mogelijke aantasting van natuurgebieden zoals het Gelders Natuurnetwerk (GNN), de Groene Ontwikkelingszone (GO), Natura2000 (N2000) gebied, Ganzenrustgebieden en weidevogelgebieden door windmolens.

De beantwoording van deze inspraak bevat een inhoudelijke uitleg over aan welke normen moet worden voldaan om plaatsing van windmolens in deze gebieden mogelijk te maken. Ook hier geldt dat de Ontwerp-RES 1.0 een strategie op hoofdlijnen is. Er is nog veel onderzoek nodig om te bekijken of plaatsing van windmolens binnen de geldende normen mogelijk is. Specifiek voor het N2000 gebied rondom de Veluwe geldt dat dit onderzoek niet alleen met de Cleantech Regio, maar ook met de Provincie en de drie andere aan de Veluwe grenzende regio's gezamenlijk moet worden gedaan.

Uit al deze onderzoeken zal in de komende jaren moeten blijken wat te realiseren is. Op dit punt hebben de colleges aan de beantwoording, zoals deze in de inspraaknotitie staat, dan ook geen toevoegingen.

ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNE- EN WINDENERGIE

Een aantal insprekers roept op om(of in plaats van, of aanvullend) te kijken naar andere energiebronnen dan alleen zonne-en windenergie. Het gaat hierbij om innovatieve technieken zoals geothermie en om kernenergie. Ook wordt gewezen op de mogelijkheid van waterstof. Waarbij wij opmerken dat waterstof geen energiebron is, maar een energiedrager, die vanuit bestaande energiebronnen gevuld kan worden.

In de inspraaknotitie worden deze vragen en opmerkingen beantwoord. De kern van de beantwoording richt zich op de scope van de RES. De RES richt zich, zoals afgesproken in het klimaatakkoord, op de bewezen technieken zonne- en windenergie. De energietransitie beperkt zich echter niet tot de RES. En de RES zelf houdt niet op bij de RES 1.0. Verder onderzoek en uitwerking vinden plaats in de RES 2.0 en verder en in de uitwerking in beleid bij de gemeenten, waterschappen en provincie. Op andere terreinen wordt, ook binnen de Cleantech Regio, gewerkt aan alternatieve energiebronnen.

Op dit punt hebben de colleges aan de beantwoording, zoals deze in de inspraaknotitie staat, geen toevoegingen.

FINANCIËLE PARTICIPATIE

Insprekers vragen aandacht voor het delen in de lusten van windmolens en zonneparken. Zij willen niet dat grote investeerders de lusten hebben, terwijl de lasten bij de inwoners terecht komen.

In de inspraaknotitie geven wij aan dat we het als Cleantech Regio belangrijk vinden dat naast inhoudelijke participatie inwoners en bedrijven ook de mogelijkheid krijgen tot financiële betrokkenheid bij energie-opwek. In de Ontwerp-RES 1.0 hebben we dit geduid in hoofdstuk 6, Financiële participatie. Daarbij gaan we in de regio uit van het streven naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe projecten, zoals dit ook in het Klimaatakkoord is afgesproken.

In de Ontwerp-RES 1.0 is aangegeven dat we lokale energiecoöperaties uit de zeven gemeenten de ruimte willen geven om met een concreet plan te komen voor het behalen van 50% lokaal eigenaarschap. Dit plan is er nu nog niet, maar zal bij de uitwerking van de RES 2.0 vorm krijgen. Wanneer we het regionaal eens zijn zullen gemeenten in het lokale beleid gaan vastleggen hóe financiële participatie wordt georganiseerd en wie toeziet. Uiteindelijk zijn de individuele gemeenten dus aan zet om regionale afspraken over financiële participatie over te nemen. Deze lokale besluitvorming is altijd openbaar.

In onze regio vinden we financiële participatie belangrijk. Daarom hebben we dit in de RES 1.0 uitgewerkt in een apart hoofdstuk. Omdat het belang in de RES 1.0 en in de uitwerking naar de RES 2.0 nadrukkelijk aandacht heeft, hebben de colleges aan de beantwoording, zoals deze in de inspraaknotitie staat, geen toevoegingen.

INWONERSPARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALDE RES 1.0 INWONDERSPARTICIPATIE

Uit de reacties blijken vragen over de betrokkenheid van inwoners in het proces van Concept RES en de Ontwerp-RES 1.0. Inwoners voelen zich onvoldoende betrokken. Sommige insprekers geven aan eerder onvoldoende betrokken te zijn, anderen geven aan dat met hun eerdere inbreng onvoldoende is gedaan. Ook wordt aangegeven dat het onduidelijk is hoe zij verder in het proces worden betrokken.

In de Cleantech Regio hebben we veel aandacht besteed aan het betrekken van inwoners. Hoofdstuk 5 van de Ontwerp-RES 1.0 geeft hiervan een beschrijving. We merken dat de aandacht voor en de zorgen over de impact van grootschalige duurzame opwek toenemen. Inwoners willen weten wat er in hun directe leefomgeving verandert. De RES 1.0 geeft hierop echter geen concreet antwoord. Het betrekken van inwoners zal intensiever worden naarmate er meer concrete plannen komen en deze betrokkenheid zal vooral op lokale schaal plaatsvinden.

Inwoners geven aan dat uit de beschrijving van het participatieproces niet blijkt dat er weerstand is in bepaalde gebieden. Zij vinden dat hierdoor geen goed beeld wordt gegeven van de situatie in de Cleantech Regio. De colleges vinden het van belang dat de mate van draagvlak en weerstand in de regio beter wordt weergegeven. Daarom hebben zij het voornemen om hoofdstuk 5 participatie op dit punt aan te vullen.

In de inspraak worden vragen gesteld over de juridische status van de RES en wordt onder andere verwezen naar een arrest van het Hof van de Europese Unie en het Europese Verdrag van Aarhus. Deze gaan over inspanningen, waarvan de insprekers menen dat hieraan niet wordt voldaan. Ook wordt gevraagd waarom de strategie op regionaal niveau wordt uitgewerkt en niet op landelijk niveau. Ook in de beantwoording hier aandacht aan geven.

Deze vragen worden inhoudelijk beantwoord in de inspraaknotitie. Daarbij is de kern het volgende;
De RES heeft geen juridische status en heeft geen externe rechtsgevolgen. De RES heeft dan ook geen resultaatverplichting De RES geeft wel een inspanningsverplichting voor de bij de RES betrokken partners om de strategie uit de RES zoveel mogelijk te vertalen in het lokale en provinciale beleid. Met betrekking tot het democratisch gehalte geven wij aan dat de RES een uitwerking is van het klimaatakkoord, dat langs democratische lijnen tot stand is gekomen. En over de RES beslissen de democratisch gekozen volksvertegenwoordigers van gemeenten, waterschappen en provincie.

Op dit punt hebben de colleges aan de beantwoording, zoals deze in de inspraaknotitie staat, dan ook geen toevoegingen.

INHOUD

VOORWOORD		2
SAMENVATTING EN DUIDING VAN DE REACTIES		3
ZONNELADDER		4
DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD		4
DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDER OPGAVEN		4
PROGRAMMATISCHE AANPAK GROOTSCHALIG ZON OP DAK		5
ZOEKGEBIEDEN VOOR WIND		5
WINDENERGIE EN GEZONDHEID		5
WINDENERGIE EN NATUUR		6
ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNE- EN WINDENERGIE		6
FINANCIËLE PARTICIPATIE		6
INWONERSPARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALDE RES 1.0 INWONDERSPARTICIPATIE		7
1.	inleiding en procesverantwoording	10
1.1	AANLEIDING EN DOEL	10
1.2	STATUS VAN DE ONTWERP-RES	10
1.3	BESPREKING VAN DE ONTWERP-RES	11
1.4	LEESWIJZER	11
1.5	TEN SLOTTE	12
2.	Thematisch overzicht	13
2.1	ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*	13
2.2	DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD *(ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)*	13
2.3	DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN	14
2.4	PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*	15
2.5	ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*	15
2.6	WINDENERGIE EN GEZONDHEID	16
2.7	WINDENERGIE EN NATUUR	17
2.8	ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE	19
2.9	FINANCIËLE PARTICIPATIE	20
2.10	PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES	20
3.	inspraak gemeente Apeldoorn	22

4.	inspraak gemeente Brummen	52
5.	inspraak gemeente Epe	106
6.	inspraak gemeente Heerde	116
7.	Inspraak gemeente Lochem	123
8.	Inspraak gemeente Voorst	187
9.	inspraak gemeente Zutphen	197
10.	Inspraak Provincie Gelderland	222
11.	inspraak Waterschap Vallei en Veluwe	239
12.	inspraak Waterschap Rijn en IJssel	245

1. INLEIDING EN PROCESVERANTWOORDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Aanleiding
In december 2020 hebben de EU-leiders afgesproken dat in 2030 de uitstoot van broeikasgassen 55 procent lager moet zijn dan in 1990. Zodat we in 2050 klimaatneutraal zijn. Deze afspraak is een vervolg op het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Het belangrijkste doel is om de uitstoot van broeikasgassen aan banden te leggen. Zo blijft de klimaatopwarming beperkt tot 1,5 of 2 graden Celsius. Daarnaast moet er een eind komen aan het gebruik van fossiele brandstoffen.

Klimaatakkoord
In Nederland zijn de afspraken van Parijs uit 2015 uitgangspunt voor het Klimaatakkoord. Nederland streeft naar 49% CO2-reductie in 2030 en 95% CO2-reductie in 2050. Daarvoor is onder andere nodig dat onze elektriciteit en warmte niet meer uit fossiele brandstoffen komt, maar uit duurzame opwek. Een groot aandeel van de benodigde duurzame opwek wordt gerealiseerd door windmolens op zee (49 Terrawattuur; TWh). De zonnepanelen die particulieren op hun dak plaatsen, tellen ook mee voor 7 TWh. Op land moeten we 35 TWh opwekken. Om dit doel van 35 TWh te realiseren, gaan gemeenten, Waterschappen, Provincies, industrie, bedrijven en inwoners aan de slag. De RES is een middel om in de regio's samen te werken aan deze opgaven uit het klimaatakkoord. In de Cleantech Regio hebben de 7 gemeenten, de twee Waterschappen en de Provincie dit gezamenlijk opgepakt.
Daarnaast zorgt de RES voor afstemming in onze regio die nodig is voor de warmtetransitie. In de RES brengen we de totale vraag en aanbod naar warmte in beeld.

RES 1.0 Cleantech Regio
30 regio's in Nederland werken aan deze doelen door een Regionale Energie Strategie (RES) te maken. De Cleantech Regio is één van die regio's.
In 2020 werd eerst een Concept-RES gepubliceerd. De samenwerkende gemeenten, provincie Gelderland, waterschap Rijn en IJssel en waterschap Vallei en Veluwe betrokken inwoners, organisaties en andere belanghebbenden op diverse manieren bij het uitwerken van die Concept-RES naar de huidige Ontwerp-RES 1.0. Ook zijn diverse onderzoeken gedaan, waardoor nieuwe inzichten ontstonden. Bijvoorbeeld ten aanzien van het plaatsen van windmolens op de Veluwe. Daardoor is ons oorspronkelijke bod van 1,23 TWh in de Concept-RES, teruggebracht naar 1,07 TWh in de Ontwerp-RES. Deze duurzame energie halen we uit wind (0,11 TWh), zonnepanelen op land (0,45 TWh) en zonnepanelen op daken (0,51 TWh). Daarnaast maakt de RES de regionale warmtestructuur inzichtelijk en beschrijven we hoe door participatie en draagvlak de transitie de komende jaren gaat plaatsvinden.
Een belangrijk uitgangspunt van de RES is het realiseren van het duurzame landschap van de toekomst, met respect voor het landschap van nu en behoud van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

1.2 STATUS VAN DE ONTWERP-RES

De RES is een strategie waarin de regio aangeeft hoeveel duurzame energie we gaan opwekken en hoe we dat gaan doen. Mét maatschappelijke betrokkenheid. Het is geen plan met concrete projecten. Met de RES zeggen de gemeenten wel dat ze die plannen in de aangewezen gebieden mogelijk willen maken. Dus zich tot het uiterste inspannen om het resultaat te halen. De RES geeft hiervoor regionale uitgangspunten mee. De gemeenten, waterschappen en provincie vertalen deze in hun ruimtelijk beleid. Daar worden de definitieve keuzes gemaakt. Hierin is ook weer inspraak mogelijk, bijvoorbeeld bij het maken van de Omgevingsplannen en uiteindelijk bij vergunningverlening. De RES heeft geen juridische status en heeft geen externe rechtsgevolgen. Ook is de RES niet te kwalificeren als beleid in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

Bewezen technieken
De RES gaat uit van bewezen technieken. Dit is afgesproken door de koepelorganisaties van gemeenten, provincies en waterschappen. Bewezen technieken zijn energie uit wind en zon, technieken die we nu al op grote schaal gebruiken. De techniek moet ook binnen 10 jaar te gebruiken zijn. Daarom valt bijvoorbeeld kernenergie buiten de RES. Alternatieve technieken, zoals waterstof als energiedrager, en geothermie zijn in opkomst. In onze regio worden hier ook projecten mee gedaan. Er wordt dus wel aan gewerkt in onze regio, maar het behoort niet tot de scope van de RES. Daarom leest u hierover in de RES alleen op hoofdlijnen.

RES: een klein deel van de energietransitie
De energietransitie is een grote opgave. De RES is daar een klein onderdeel van. Het doel van de RES is het realiseren van grootschalige hernieuwbare energie, rekening houdend met kansen en knelpunten op het elektriciteitsnetwerk en landschappelijke inpassing. Daarnaast maakt de RES de regionale warmtestructuur inzichtelijk.
Samen met ondernemers en het onderwijs in de Cleantech Regio maken we ook andere plannen voor de energietransitie. Het doel daarvan is: energiebesparing en gebruik en ontwikkelen van innovatieve technieken. Energiebesparing is veelal bij gemeentes belegd. Binnen de regio doen we dat via energieloketten, lokale stimuleringsprogramma's en subsidies. In de RES leest u daarom minder over deze onderwerpen.

1.3 BESPREKING VAN DE ONTWERP-RES

Voor u ligt de notitie met de inspraakreacties op de Ontwerp-RES 1.0 die de Cleantech Regio ontving tijdens de inspraakperiode van 19 april tot en met 31 mei.
Voor de bespreking van de Ontwerp-RES binnen de diverse overheden, bevat de inspraaknotitie belangrijke informatie. Het geeft aan welke vragen, zorgen, ideeën en suggesties er leven onder de bevolking van ons gebied. We ontvingen ca 500 reacties van inwoners en belangenorganisaties. Voor een deel betrof het reacties die naar meerdere organisaties zijn gestuurd. Het aantal unieke reacties ligt dus lager.

De datum waarop het Rijk onze definitieve RES 1.0 verwacht te ontvangen is 1 juli 2021. In de Cleantech Regionemen we een half jaar extra tijd om het ontwerp van de RES aan inwoners, organisaties en volksvertegenwoordigers voor te leggen. We willen hiermee bereiken dat helder is waarom bepaalde keuzes worden gemaakt en dat er een zodanig breed mogelijk draagvlak ontstaat voor de strategie.
De colleges en volksvertegenwoordigers van gemeenten, provincie en waterschappen bespreken de Ontwerp-RES 1.0 én de inspraaknotitie in twee ronden. De inspraakreacties worden betrokken in de besluitvorming door de volksvertegenwoordigers van de gemeenten, provincie en waterschappen. In september/oktober kunnen volksvertegenwoordigers amendementen en moties indienen, mede gebaseerd op de inspraakreacties, om de Ontwerp-RES 1.0 te veranderen. Nadat de Ontwerp-RES 1.0 naar aanleiding daarvan is aangepast, nemen zij in november/december een definitief besluit over de RES 1.0. Dit betekent dat het definitieve verslag van de inspraak in december beschikbaar zal zijn. Dan is immers duidelijk hoe de inspraak is verwerkt in de RES 1.0

1.4 LEESWIJZER

De samenvatting geeft een regionale samenvatting van de inspraakreacties en duiding door de colleges van de betrokken organisaties. Hier leest u welke overwegingen en adviezen de colleges meegeven aan de volksvertegenwoordigers.

In de reacties zijn hoofdlijnen te ontdekken over zorgen, vragen en suggesties die insprekers hebben. In hoofdstuk 2 zijn de reacties gebundeld naar thema. U vindt hier een beantwoording van de vragen die over deze thema's gaan.

Vanaf hoofdstuk 3 is er per bevoegd gezag van de betrokken organisaties een overzicht gemaakt van de ingekomen inspraakreacties van bewoners, instellingen en belangengroepen. Elke reactie is opgesplitst in deelreacties. Deze zijn terug te zien in de linker kolom van het overzicht. De reacties zijn per geanonimiseerd, op volgorde van binnenkomst opgenomen en genummerd. In de rechterkolom geeft het betrokken gezag commentaar per deelreacties. Dit commentaar kan bestaan uit;

- het aannemen voor kennisgeving bij algemene statements;
- uitleg, wanneer aan de orde, wat er met betrekking tot elke deelreactie opgenomen of gewijzigd is in de RES1.0 ten opzichte van de Ontwerp-RES1.0 (dit geldt voor het eindverslag, wanneer de inspraakreacties samen met de inspraak vanuit de volksvertegenwoordigers is verwerkt in de RES 1.0;
- eventuele toelichting op de actuele situatie;
- verwijzing naar commentaar bij eerdere soortgelijke reacties, om onnodige herhaling te voorkomen.

Indien in uw reactie een verwijzing staat naar het thematisch overzicht dan kunt u daar naartoe navigeren door de CTRL- toets in de te drukken en op de tekst te klikken.

Per bevoegd gezag zijn, na de eerste bespreking in september/oktober, tevens de zienswijzen en moties van de raad met betrekking op de Ontwerp-RES 1.0 te vinden en voorzien van commentaar. En is de lokale opbrengst van inspraakbijeenkomsten opgenomen in een aparte paragraaf.

1.5 TEN SLOTTE

Alle reacties zijn anoniem gemaakt. Mocht u als indiener van een reactie destijds uw bijdrage niet of onvoldoende herkennen, of leidt deze inspraaknota dan wel de RES1.0 tot vragen dan kunt contact opnemen met mw. E. van de Vlekkert, te bereiken via RES@cleantechregio.nl.

Dit document is een conceptversie van het eindverslag. Dit concept wordt, samen met de Ontwerp RES 1.0, aangeboden aan de betrokken volksvertegenwoordigers voor hun besprekingen in de eerste raadsronde.

2. THEMATISCH OVERZICHT

2.1 ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*

De Cleantech Regio heeft gekozen voor een eigen variant van de zonneladder omdat deze beter aansluit bij de regio. De gedachte erachter is echter hetzelfde als de oorspronkelijke zonneladder: kies bewust voor waar je zonnepanelen plaatst, streef ernaar met het plaatsen van zonnepanelen ook andere doelen (bijvoorbeeld verhogen biodiversiteit/natuurontwikkeling) te realiseren en sluit bepaalde gebieden uit. Hoe hoger een gebied op de ladder staat, aan hoe meer voorwaarden moet worden voldaan om er zonnepanelen te plaatsen. En op de hoogste trede staan de gebieden waar we zonnepanelen uitsluiten, zoals Natura2000 gebieden. 14 typen landschappen zijn daarvoor globaal beschreven en op de ladder geplaatst.

Zonnepanelen op daken staan op de laagste trede van de zonneladder. Echter, de urgentie van de opgave is zo groot, dat we niet eerst alleen 'zon op dak' kunnen doen. Daken hebben veel potentie, maar het is complexer om te realiseren. Denk aan verzekeringskwesties of draagkracht van het dak. Dat kost dus tijd. En om voor 2030 voldoende hernieuwbare energie op te wekken, ontkomen we er niet aan ook grote zonneparken neer te zetten op grond. De zonneladder helpt ons om de voorwaarden te ontwikkelen en zo per landschapstype te bepalen óf en zo ja hoeveel zonnepanelen er kunnen komen. Zo kunnen we zorgen voor dubbelgebruik van de grond of een impuls aan het landschap geven. Dat laatste ontstaat als de opbrengsten en inpassing van het zonneveld bijdragen aan verbetering van de grond en het landschap, ook als het zonneveld weg is.
Tot slot, wat nu in de Ontwerp-RES 1.0 beschreven staat, is een eerste aanzet voor onze gezamenlijke regionale strategie. Om tot een volwaardige strategie te komen, is in het vervolgproces van de RES nog verdere uitwerking nodig.

2.2 DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD *(ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)*

Er zijn verschillende manier om data te verzamelen en te beoordelen. Veel instituten zijn daarmee bezig, zowel binnen Nederland als daarbuiten. Het is ook heel complex en er is veel discussie over mogelijk. Zeker als het gaat om de verwachting van wat gerealiseerd gaat worden (zogeheten pijplijn projecten). De ervaring laat zien dat ondanks vergunningen en de Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE), die projecten om allerlei redenen soms toch niet doorgaan. We weten dat het realiseren van windmolens grote uitdagingen kent en op veel plaatsen simpelweg gewoon niet kan. Dat betekent echter niet dat het nergens kan.
In het Klimaatakkoord is afgesproken dat regio's in Nederland samen gaan zorgen voor 35 TWh aan hernieuwbare energie. Met energie uit wind en zon, omdat op dit moment dat de bewezen technieken zijn. En omdat deze technieken veel energie opleveren. Andere bewezen technieken, zoals biogas of kleine erfmolens, leveren te weinig energie om de doelstellingen te kunnen halen. Daarom zijn deze geen onderdeel van de RES. Om de doelstellingen te kunnen realiseren, moet echter op veel meer projecten worden ingezet, omdat niet elk project de eindstreep haalt. Dit wordt over programmeren genoemd.

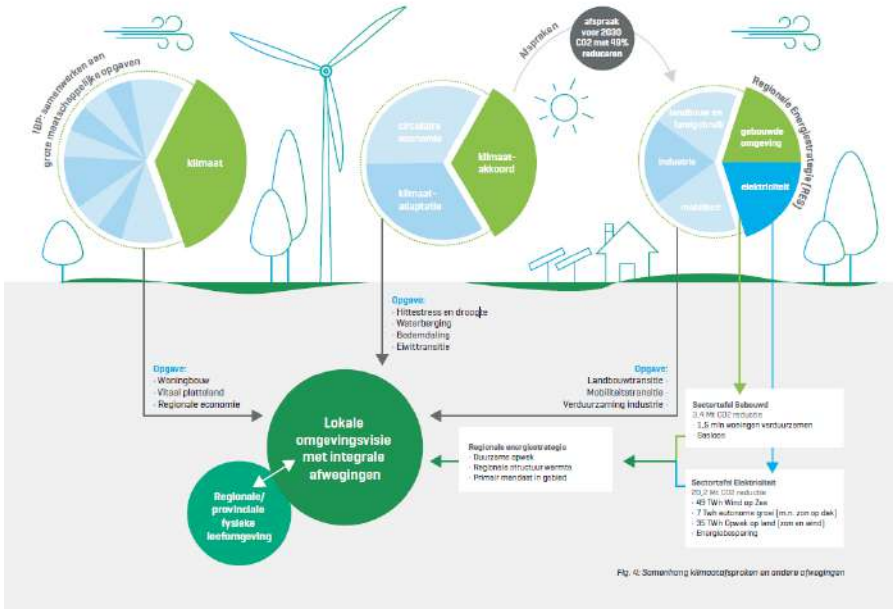
Per regio zijn geen doelstellingen voor wind- en zonne-energie opgelegd. Regio's is gevraagd te onderzoeken wat zij kunnen en willen bijdragen aan die landelijke opgave. Daarnaast hebben veel gemeenten en provincies eigen doelstellingen en ambities die gerelateerd zijn aan hernieuwbare energie.
Volgens sommige insprekers zijn windmolens op land niet nodig omdat wind op zee beter, goedkoper en makkelijker zou zijn. Voor windmolens op zee gelden (landelijke) doelstellingen en zijn daarmee geen onderdeel van de RES-en. Zee heeft veel potentie, toch is daar niet alles mogelijk. Ook hier gelden beperkingen, zowel ruimtelijk als ecologisch.

Daarnaast geldt dat ons elektriciteitsnet is gebaat bij een goede balans in de aanvoer van hernieuwbare energie. Door windmolens én zonnepanelen aan te sluiten op dezelfde elektriciteitsleiding, krijgt deze een regelmatig aanbod van opgewekte duurzame energie. Hierdoor is het beter mogelijk rendabele projecten te ontwikkelen.
Het bod dat wij in het ontwerp van de RES doen is 1.07TWh. Het totale bod van de 30 regio's is op 1 juli 2021 55 TWh. Hierbij houden we er rekening mee dat een deel van de ambitie in verder onderzoek afvalt. Deze zogenoemde over programmering is afgesproken tussen de koepelorganisaties van de provincies, gemeenten en waterschappen met het Rijk. Bovendien is het doel van 35 TWh in 2030 om 49% CO2 reductie te realiseren een tussenstap naar het uiteindelijke doel in 2050. We zijn er dus nog niet in 2030.

2.3 DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

In de Ontwerp-RES 1.0 laten we aan de hand van deze figuur zien dat de RES slechts een klein deel is van alle ruimtelijke opgaven die op de gemeenten afkomen. Het is aan de gemeenteraad om uiteindelijk een integrale afweging te maken van alle belangen en opgaven die er zijn. Belangrijk is ook te beseffen dat die afweging in de tijd kan veranderen, om allerlei redenen.

Het figuur laat tevens zien dat de RES maar een deel van de opgave van het Klimaatakkoord heeft uit te voeren. Dat wil zeggen dat voor de totale opgave tot 2030 op heel veel plekken en door veel organisaties (andere sectortafels) wordt gewerkt aan het terugbrengen van de CO2-uitstoot. De RES-en zorgen voor een deel van de benodigde hernieuwbare energie, namelijk 35 TWh. Dat alleen is niet voldoende. Wind op zee zorgt voor 49 TWh. En daarnaast plaatsen veel bedrijven en inwoners van Nederland zonnepanelen op hun dak. Deze autonome ontwikkeling is goed voor 7 TWh in 2030. (Dit is ook de reden dat 'kleine' daken niet meetellen voor de RES, ze zijn immers al meegeteld voor de landelijke opgave.)

2.4 PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

In de Ontwerp-RES 1.0 wordt op hoofdlijnen geschetst hoe de programmatische aanpak voor zonnepanelen op daken eruit gaat zien. Om het deel van het bod voor 'zon op dak' te realiseren is een grote inspanning nodig. In de eerste plaats omdat de eigenaar van het dak erover beslist. Die moet eerst goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden en vervolgens bereid zijn zonnepanelen te plaatsen. De mogelijkheden zijn onder andere afhankelijk van de ligging van het dak, de draagkracht van het dak en verzekerbaarheid. Afhankelijk van de omvang van het dak, moet de aansluiting op het net mogelijk zijn. En dat alles samen moet zorgen voor een economisch interessante business case voor de dakeigenaar.

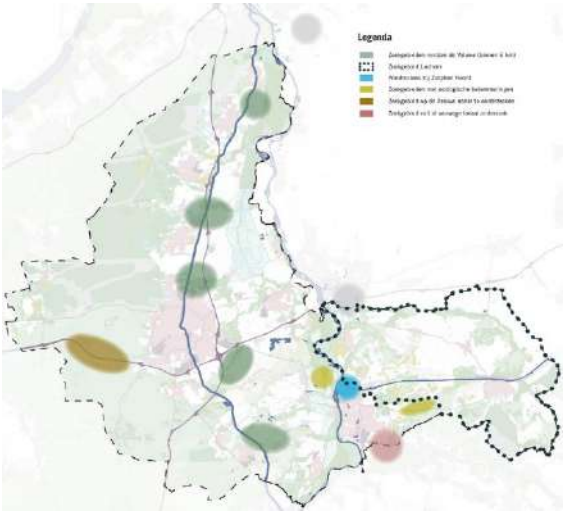
Binnen de RES en op allerlei andere plekken, wordt gewerkt om op de verschillende onderdelen de belemmeringen en weerstand zoveel mogelijk weg te nemen. Dat vraagt dus op veel verschillende terreinen aandacht en inspanning. Maar ook coördinatie en afstemming zodat verschillende inspanningen elkaar zoveel mogelijk versterken. De aanpak die we in de RES voorstaan, richt zich om aanvullend te zijn op bestaande inspanningen (zoals subsidieregelingen en wegnemen van andere belemmeringen). Daarbij is vooral veel aandacht voor de aansluitmogelijkheden op het energienet. De aanleg van grote (clusters van) daken, bijvoorbeeld bij een bedrijventerrein, willen we graag afstemmen met Liander. Het doel is om zoveel mogelijk zonnepanelen aan te kunnen sluiten op het energienet. Maar we weten ook al dat we niet alles kunnen aansluiten. We zetten daarom ook in op opslag van de opgewekte energie (in bijvoorbeeld in waterstof) en innovatieve oplossingen. Dat is echter nog een behoorlijk onbekend terrein. Niet alleen voor ons als regio, maar voor de energietransitie wereldwijd. Onze programmatische aanpak moet hier dus een route in gaan vinden.

2.5 ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

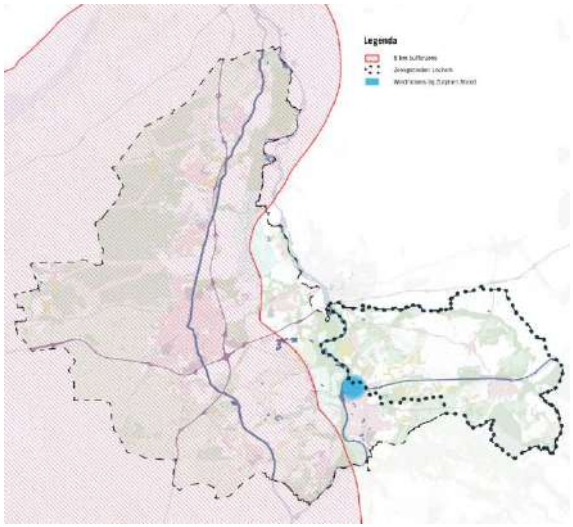
In de Ontwerp-RES 1.0 staan twee kaartjes in de paragraaf over windenergie. Het eerste kaartje is een toelichting op de inzichten die tijdens het proces voor RES 1.0 zijn ontstaan in de zoekgebieden uit de Concept RES. Deze kaart en de toelichting erbij op p.23 geven de laatste inzichten weer wat betreft de zoekgebieden uit de eerdere Concept-RES en de huidige status ervan in de Ontwerp-RES. De gebieden zijn op dit moment in de Ontwerp-RES niet verder uitgewerkt, omdat er nader onderzoek nodig is, of omdat ze zijn afgevallen. Reden hiervoor zijn de ecologische onderzoeken op de Veluwe (wespendief) en de IJsselvallei, de ruimtelijke verkenning en nader onderzoek in gemeenten. De kaart op p.24 geeft aan welk vervolg op de RES1.0 wordt voorzien, voor drie gebieden:

1. de gehele gemeente Lochem;
2. het gebied ten noorden van Zutphen
3. de Veluwe met de 8km-zone.

Voor de Veluwe zijn we afhankelijk van vervolgonderzoek en een afstemmingsproces met meerdere regio's. Over de uitkomst ervan zijn nog geen onderbouwde uitspraken te doen. Ook dit staat nader toegelicht in het hoofdstuk.
Gebleken is dat figuur 6 (kaartje links) tot misverstanden leidt. Daarom voorzien we dat kaartje in de definitieve RES van een betere toelichting en legenda. Verzoeken om bepaalde zoekgebieden te verwijderen die op het linker kaartje staan, zijn niet meer van toepassing.

Kaart met de laatste inzichten wat betreft de zoekgebieden uit de eerdere Concept-RES

Mogelijkheden voor windmolens in RES 1.0 afhankelijk van bovenregionaal (Veluwe) of lokaal (Lochem) proces

2.6 WINDENERGIE EN GEZONDHEID

Het thema windenergie en gezondheid gaat met name over het aspect geluidshinder en in mindere mate over de gevolgen van slagschaduw en veiligheidsrisico's.

Geluid

In Nederland is wetgeving gemaakt om er voor te zorgen dat eventuele geluidshinder binnen aanvaardbare grenzen blijft. Hierbij is vastgelegd dat er een maximum geldt van 47 dB (Lden) op de gevel van geluidsgevoelige objecten zoals woningen. 's Nachts geldt een norm van 41 dB (Lnight). Dit betekent dat de geluidsnorm is vastgelegd in de wet, maar dat de afstand tussen een windmolen een geluidsgevoelig object kan variëren, afhankelijk van het type molen, de hoogte en de omgeving.
In zijn algemeenheid kan dan ook geen norm worden gegeven voor een minimale afstand tussen windmolens en geluidsgevoelige objecten zoals woningen. Per project moet onderzoek plaatsvinden naar welke afstanden in de betreffende situatie aangehouden moeten worden om te voldoen aan de wettelijke geluidsnormen. Het wettelijke uitgangspunt is dat er geen onaanvaardbare gezondheidsnadelen optreden als gevolg van geluidshinder als de genoemde geluidsnormen worden gehanteerd. Bij concrete plannen is veel onderzoek nodig. Wetgeving biedt uitgangspunten voor gezondheidsrisico's, veiligheidsrisico's en hinder waaraan per project aantoonbaar voldaan moet worden. De Ontwerp-RES 1.0 gaat niet in op concrete locaties en geeft alleen zoekgebieden. We nemen daarom in de RES 1.0 geen algemene normen op.

Een bijzonder aspect bij geluid is het zogenoemde Laag Frequent Geluid (LGF), geluid met een frequentie minder dan 100/125 Hertz. De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor dit LGF en de mogelijke gevolgen daarvan voor de gezondheid en wordt er ook meer onderzoek naar verricht.

Vragen en zorgen om gezondheidseffecten van windmolens leven breed in Nederland. Dit is aanleiding voor het RIVM om hier onderzoek naar te doen. Hierbij wordt in 2021 onderzoek gedaan naar de manier waarop mensen in de buurt van windmolenparken risico's waarnemen van hun leefomgeving, hun leefstijl en van infectieziekten. Daarnaast wil het RIVM de gezondheidseffecten van geluid monitoren op landelijk niveau. Hier wordt nu in overleg met de overheid (landelijk, provinciaal en lokaal) aan gewerkt. (meer informatie vindt u op https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-gezondheid)

De reacties over de gezondheidsrisico's en hinder geven aanleiding om de RES 1.0 te bezien op meer uitleg hierover. We hebben daarom het voornemen om een paragraaf toe te voegen aan de definitieve RES 1.0, waarin meer uitleg komt over wetgeving, normen en actueel onderzoek, onder andere van het RIVM, ten aanzien van dit onderwerp.

Slagschaduw
Slagschaduw is de schaduw die de wieken van een windmolen kunnen veroorzaken op gebouwen. Dit kan hinder veroorzaken en daarmee een effect hebben op de gezondheid. Door wetgeving is hinder als gevolg van slagschaduw beperkt. Heeft een huis een gevel met ramen dan mag maximaal 17 dagen per jaar slagschaduw op de gevel vallen, gedurende maximaal 20 minuten per dag (6 uur per jaar). Met een stilstand voorziening aan de windmolen kan de slagschaduw beperkt worden. Ook hier geldt dat dit per project beoordeeld moet worden.

Veiligheidsrisico
Om te voorkomen dat gevaarlijke situaties ontstaan als gevolg van het afbreken van een wiek is in het Handboek Risicozonering Windturbines een minimale afstand opgenomen van circa 200 meter tot kwetsbare objecten. Bij hogere molens (meer dan 200 meter tiphoogte) geldt een ruimere norm.

Algemeen
De relatie windmolens en volksgezondheid is in meerdere vormen van wetgeving geregeld. Dit houdt in dat per project onderzocht en bepaald moet worden hoe aan de normen vanuit de bestaande, beschikbare wetgeving voldaan kan worden.

2.7 WINDENERGIE EN NATUUR

Windturbines binnen het Gelders natuurnetwerk (GNN)
Binnen het GNN kennen we gebieden die zijn aangewezen als *Verkenningsgebied voorwaarden windturbines Gelders natuurnetwerk*. Binnen deze verkenningsgebieden zijn windmolens mogelijk. Wel moeten de nadelige gevolgen voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het Gelders natuurnetwerk zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd. Voor de oppervlakte aan natuur die verloren gaat geldt dat deze voor 200 procent moet worden gecompenseerd.
Buiten deze verkenningsgebieden geldt voor alle ontwikkelingen (dus ook voor nieuwe windturbines en zonnevelden) in het GNN dezelfde hoofdregel: nieuwe ontwikkelingen zijn alleen mogelijk als er geen nadelige effecten zijn voor de kernkwaliteit, oppervlakte en samenhang van het GNN. Zijn deze nadelige effecten er wel, dan is de nieuwe ontwikkeling alleen mogelijk als de ADC-toets (geen Alternatief, Dwingende reden, Compenserende maatregelen) succesvol kan worden doorlopen. Er moet dan sprake zijn van een groot openbaar belang, er mogen geen reële alternatieven zijn en de nadelige gevolgen voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang moeten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.
De ervaring leert dat energieopwekking in aangewezen natuurgebieden snel met natuurdoelen conflicteert. In de praktijk zal dit de haalbaarheid van hernieuwbare energieopwekking sterk beïnvloeden in deze gebieden.

Windturbines binnen de Groene ontwikkelingszone (GO)
Binnen de huidige regels voor de GO wordt onderscheid gemaakt tussen grootschalige en kleinschalige ontwikkelingen. Voor beide soorten ontwikkelingen gelden andere regels. Er zijn echter nieuwe regels voor de GO in ontwikkeling, waarbij het onderscheid tussen groot- en kleinschalig komt te vervallen. Voor alle gevallen geldt dan dat een windturbine of een zonneveld mogelijk is als de kernkwaliteiten of ontwikkelingsdoelen van de GO per saldo en naar rato van de ingreep worden versterkt. Hierbij geldt als extra eis dat de samenhang van de GO niet verloren mag gaan. Is versterking niet mogelijk, of gaat de samenhang van de GO verloren, dan kan de nieuwe ontwikkeling geen doorgang vinden.

Windturbines binnen Ganzenrustgebieden
Het plaatsen van een nieuwe windturbine of zonneveld is alleen mogelijk als de functie als rustgebied voor overwinterende ganzen niet wordt aangetast. In de praktijk betekent dit zorgen dat de oppervlakte aaneengesloten rustgebied minimaal 500 ha is en de activiteit zoveel mogelijk aan de randen of aansluitend aan bestaande bebouwing plaatsvindt.

Windturbines binnen Weidevogelgebieden
In de omgevingsverordening is bepaald dat nieuwe windturbines en nieuwe zonnevelden niet zijn toegestaan binnen Weidevogelgebieden.
Meer over de omgevingsverordening vindt u hier: https://gldanders.planoview.nl/planoview/omgevingsplannen

Windturbines binnen Natura 2000 gebieden
Naast de Omgevingsverordening Gelderland, worden bepaalde natuurgebieden ook beschermd omdat deze gebieden zijn aangewezen als Natura 2000 (N2000) gebied. Voor deze gebieden geldt de gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb). Als uit de passende beoordeling naar voren is gekomen dat significante negatieve effecten niet (volledig) uitgesloten kunnen worden, kan alleen toestemming voor een plan of project worden verleend als voldaan wordt aan de ADC-toets:
A – Er geen alternatieven zijn,
D – Sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en
C – De nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.
Als er geen significant negatieve effecten zijn dan is een ontwikkeling wel mogelijk. Ook hier geldt dat de ervaring leert dat energieopwekking in aangewezen natuurgebieden snel met natuurdoelen conflicteert. In de praktijk zal dit de haalbaarheid van hernieuwbare energieopwekking sterk beïnvloeden. Bovendien geldt bij N2000 gebieden dat deze gebieden een externe werking hebben. Ook activiteiten buiten het N2000 gebied kunnen invloed hebben op de natuurwaarden binnen het gebied. Dit betekent dat bij het bouwen dichtbij N2000 gebied zorgvuldig gekeken moet worden of dit geen natuurwaarden binnen het N2000 gebied aantast.

Windturbines / zonnevelden en soortbescherming
Naast gebiedsbescherming kent de Wnb ook soortenbescherming. Via de soortenbescherming beschermt de provincie plant- en diersoorten die in het wild voorkomen. Soortbescherming geldt overal, dus niet alleen binnen N2000 gebieden. Een van de beschermde soorten is de wespendief. Om windenergie op en rondom de Veluwe niet te laten conflicteren met de instandhoudingsdoelstellingen van de wespendief is vervolgonderzoek nodig. Op 17 februari hebben provincies Gelderland, Flevoland, Overijsel, de zes Gelderse RES-regio' en RES-regio's Flevoland en West-Overijssel bovenregionale afspraken gemaakt over windenergie op en rondom de Veluwe inclusief een vervolgproces. Er wordt een bovenregionaal afwegingskader ontwikkeld om de energetische ruimte voor wind rondom de Veluwe (invloedzone 1-8 km) te benutten.

2.8 ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Algemeen

In de Ontwerp-RES is meer dan in de Concept-RES aandacht voor de inzet voor alternatieven, opslag van duurzame energie en innovatie. Tegelijk is in het Klimaatakkoord afgesproken dat de RES gaat over bekende technieken, waaronder een bijdrage aan 35TWh aan opwek landelijk aan zonneparken en windenergie op land. De RES kent een focus op 2030. We onderzoeken nu wat we kunnen realiseren voor 2030. Daarvoor maken we gebruik van bewezen technieken omdat die direct inzetbaar zijn. En deze bewezen technieken moeten veel duurzame energie kunnen produceren, om de doelstellingen uit het klimaatakkoord te halen. Nieuwe technieken worden niet op tijd en/of niet grootschalig genoeg inzetbaar geacht voor 2030. Dat wil niet zeggen dat deze ontwikkelingen geen invloed kunnen hebben op de strategie. In nieuwe versies van de RES kunnen nieuwe energiebronnen wel een plek krijgen.
Zie hoofdstukken 1, 3 en 4 van de Ontwerp-RES.

Aandacht voor alternatieve technieken in Ontwerp-RES

Ten opzichte van de Concept-RES is er in de Ontwerp-RES meer aandacht voor de verhouding met alternatieve technieken, om een totaalbeeld te krijgen. Zo is er aandacht voor de relatie met de Regiodeal tussen regio en het Rijk. Belangrijke wijziging is dat grootschalig 'zon op dak' onderdeel is geworden van de RES en het bod. De gekozen omvang daarvan betekent een grote inzet op opslag en innovatie omdat Liander deze kan aansluiten op het netwerk.

Bewezen technieken

Zoals afgesproken in het landelijke Klimaatakkoord gaat de RES over bewezen technieken voor grootschalige opwek uit zonne-energie en windenergie op regionale schaal en niet over wind op zee of kernenergie. De gezamenlijke RES-en in Nederland hebben als doel om in 2030 35 TWh aan duurzame energie op te wekken zodat we bijdragen aan de CO_2 besparingsdoelstelling van 49%. In de periode 2030-2050 moeten we nog eens zoveel CO_2 besparen. De opdracht aan de RES-en is niet om de gehele opgave te realiseren maar te onderzoeken wat er kan voor 2030. Daarvoor wordt gebruikt gemaakt van bewezen technieken omdat die inzetbaar zijn. Nieuwe technieken zijn niet op tijd en/of niet grootschalig genoeg inzetbaar voor 2030. Dat wil niet zeggen dat deze ontwikkelingen geen invloed kunnen hebben op de strategie, maar die krijgen daar nu geen plek in.
De RES wordt iedere twee jaar herijkt. Na de RES 1.0 volgt over twee jaar de RES 2.0 en zo verder. Deze herijking is bedoeld om de RES te actualiseren. Hierbij kunnen nieuwe technieken, indien beschikbaar en effectief, in de toekomst worden meegenomen. Daarnaast is het van belang om te beseffen dat windturbines en zonopstellingen tijdelijke installaties zijn, alleen al vanwege hun levensduur. Het ontwikkelen van nieuwe technieken kan later zorgen voor een hogere opbrengst en misschien zelfs tot heel andere mogelijkheden die we nu nog niet kennen. Wanneer daar meer over bekend is kan dat in toekomstige RESsen worden opgenomen. (zie paragraaf 1.2 en 1.3 van de Ontwerp-RES)

Innovatie

Dat de RES uitgaat van bewezen technieken wil niet zeggen dat innovatie er geen plek heeft. In de Ontwerp-RES is meer aandacht gekomen dan in de Concept-RES voor de verhouding met alternatieve technieken, om een totaalbeeld te krijgen. Zo is er aandacht voor de relatie met de Regiodeal tussen regio en het Rijk. Belangrijke wijziging is dat grootschalig 'zon op dak' onderdeel is geworden van de RES en het bod. De gekozen omvang daarvan betekent inderdaad dat een grote inzet nodig is op opslag en innovatie. (zie paragraaf 1.4 van de Ontwerp-RES)

Grootschalig 'zon-op-dak'

Om de gemeentelijke ambitie voor de energietransitie te halen zijn energiebesparing, het aardgasvrij worden, het benutten van daken voor zonnepanelen én grootschalige opwek met zonneparken en windmolens nodig. In de Concept-RES was er nog geen zicht op de regionale potentie van 'zon op dak'; dat is in de Ontwerp-RES wel het geval. Er is voor gekozen hier ambitieus op in te zetten (zie paragraaf 3.3 van de Ontwerp-RES).

Kernenergie en andere alternatieve bronnen
Realisatie van kernenergie voor 2030 wordt niet realistisch geacht en de opgave is te urgent om te wachten op het eventueel beschikbaar komen van kernenergie. Kernenergie heeft minder impact op het Nederlandse landschap en draagt als energiebron die niet afhankelijk is van weersomstandigheden bij aan terugdringing van CO_2 uitstoot. Kernenergie is echter nu geen onderdeel van de regionale RESsen. Het bouwen en ontwikkelen van kernenergie is een langdurig en zeer kostbaar traject. Net zoals zon en wind, kent kernenergie naast voordelen ook nadelen. Die zijn: opslag van kernafval, veiligheid en kosten. Vanwege de risico's is dit niet een besluit dat op regionaal niveau wordt genomen. Ergens een kerncentrale plaatsen vraagt om een landelijke afweging. Wordt hiertoe landelijk wel besloten, dan zal dit niet voor 2030 gerealiseerd kunnen worden is nu de verwachting. Dit geldt ook voor de ontwikkeling en toepasbaarheid van nieuwe technieken als thoriumcentrales cq gesmolten zoutreactoren. Deze veel genoemde nieuwe technieken zijn nog in een test- en ontwikkelfase; toepasbaarheid wordt op korte/middellange termijn (eerste decennium tot 20 jaar) niet verwacht.

Alternatieven buiten de regio
Dankzij het landelijke Klimaatakkoord wordt met de RES in regionaal verband verkend welke ruimte er op regionale schaal is voor grootschalige elektriciteitsopwekking. Landelijk werken 30 regio's tegelijk aan de RES waardoor een beeld ontstaat waar opwekpotentie is en of er nadere keuzes nodig zijn. Dankzij het RES-proces krijgt de Cleantech Regio inzicht waar elders potentie is en hoeveel.

2.9 FINANCIËLE PARTICIPATIE

We vinden het als Cleantech Regio belangrijk dat naast inhoudelijke participatie, inwoners en bedrijven ook de mogelijkheid krijgen tot financiële betrokkenheid bij energieopwekking. Participatie door mee te investeren in lokale duurzame energie dus. In de RES 1.0 hebben we dit geduid in hoofdstuk 6, Financiële participatie. Daarbij streven we in de regio naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe projecten, zoals dit ook in het Klimaatakkoord is afgesproken.

In de RES 1.0 is aangegeven dat we lokale energiecoöperaties uit de 7 gemeenten de ruimte willen geven om met een concreet plan te komen voor het behalen van 50% lokaal eigenaarschap. Dit plan is er nu nog niet, maar zal bij de uitwerking van de RES 2.0 vorm krijgen. Dit plan wordt voor iedereen zichtbaar. Zodra we het regionaal eens zijn, leggen gemeenten in het lokale beleid vast hóe financiële participatie wordt georganiseerd en wie daar op toeziet. Uiteindelijk zijn de individuele gemeenten dus aan zet om regionale afspraken over financiële participatie over te nemen. Deze lokale besluitvorming is altijd openbaar.

2.10 PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Participatie en betrokkenheid
Uit de reacties blijken vragen over de betrokkenheid van inwoners in het proces van Concept RES en de Ontwerp-RES 1.0. Inwoners voelen zich onvoldoende betrokken. Sommige insprekers geven aan eerder onvoldoende betrokken te zijn, anderen geven aan dat met hun eerdere inbreng onvoldoende is gedaan. Ook wordt aangegeven dat het onduidelijk is hoe zij verder in het proces worden betrokken.

In de Cleantech Regio hebben we veel aandacht besteed aan het betrekken van inwoners. Voordat de coronapandemie uitbrak werden er op lokaal niveau bijeenkomsten voor inwoners georganiseerd. Toen de beperkende maatregelen van kracht werden, hebben we langer de tijd genomen om de Concept RES in te dienen, in de hoop dat fysieke bijeenkomsten weer mogelijk waren. Ook de RES 1.0 bieden wij later dan gevraagd aan bij het Rijk, om zo langer de tijd te hebben om tot zorgvuldige besluitvorming, met inachtneming van de reacties uit de samenleving, te komen. Ten tijde van de Concept RES leefde de RES nog niet heel breed in de samenleving. Het afgelopen jaar is er echter, ook in andere regio's, gelukkig veel meer aandacht onder inwoners gekomen voor dit onderwerp. Dit is ook te merken aan de reacties op de Ontwerp-RES.

De RES is een regionale strategie, die op lokaal niveau verder wordt uitgewerkt. Er zijn gesprekken die op regionaal niveau gevoerd worden en er zijn gesprekken op lokaal niveau. In de RES hebben we deze niveaus bij elkaar gebracht, zo is te zien in het schema op p. 42 van de Ontwerp-RES 1.0. Op regionaal niveau is een aantal

belangenorganisaties vertegenwoordigd in de regionale stakeholdertafel. Lokaal worden inwoners vooral door de eigen gemeente betrokken. In de fase van de RES betreft het nog geen concrete plannen. Daarom worden inwoners meer algemeen, en niet per specifiek gebied betrokken. Er zijn echter nog vele stappen die gezet moeten worden voordat de strategie is vertaald in concrete plannen en uiteindelijk in vergunningen voor windmolens of zonneparken. Bij al deze stappen kunnen inwoners participeren. Hierbij geldt: hoe concreter de stap, hoe intensiever de betrokkenheid van inwoners is. Participatie zal steeds meer verschuiven van regionale naar lokale schaal.

Uit eerdere reacties en ook uit reacties in deze inspraaknotitie blijkt dat een aantal inwoners de noodzaak van de energietransitie ter discussie stellen en/of vinden dat grootschalige opwek van duurzame energie in onze regio niet nodig is. In de RES laten wij de discussie over nut en noodzaak achter ons. Het Klimaatakkoord geeft ons de opgave om uit te gaan van de bewezen technieken zon en wind. Het gaat dus om de vraag hoe we dit gaan doen in onze regio en niet of we het gaan doen.
Ook geven sommige insprekers aan dat in dit stadium bepaalde gebieden uit de strategie al uitgesloten moeten worden. Deze Ontwerp-RES moet echter nog verder uitgewerkt worden, er is nog veel aanvullend onderzoek nodig, waarvoor meer tijd nodig is. De inspraak hierop wordt zeker gehoord en betrokken bij dit onderzoek.

Nevele
In het Nevele arrest (zaak C-24/19, uitspraak 25 juni 2020) heeft het Europese Hof van Justitie een uitspraak gedaan over Vlaamse milieunormen voor windturbines. Het Hof concludeert dat hiervoor een milieueffect rapportage moet worden gemaakt. Het gaat hier echter om een concreet initiatief met rechtsgevolgen.
De RES heeft geen juridische status en heeft geen externe rechtsgevolgen. Ook is de RES niet te kwalificeren als beleid in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht. De RES is een inspanningsverplichting, gemeenten spannen zich in om het beoogde resultaat te halen. Het Nevele-arrest heeft daarom geen betrekking op de RES.

Verdrag van Aarhus
Het verdrag van Aarhus gaat over;

- het verlenen van toegang tot milieu-informatie die aanwezig is bij de overheid;
- het verlenen van inspraak in de besluitvorming over milieu-aangelegenheden.

Dit slaat op specifieke activiteiten en op plannen, programma's, beleid en regelgeving met betrekking tot milieu. De RES is een strategie, heeft geen juridische status en heeft geen externe rechtsgevolgen. Hierdoor is het verdrag van Aarhus niet van toepassing. Tegelijkertijd vinden we het wel van belang dat inwoners en stakeholders hun mening kenbaar maken. Vandaar dat we bij de publicatie van de Ontwerp-RES 1.0 een ieder de gelegenheid hebben gegeven een inspraakreactie in te zenden. Dit helpt de gemeenteraden, besturen van waterschappen en de Staten van Gelderland om een beslissing te nemen over de Ontwerp-RES 1.0.

Democratisch gehalte RES
In het klimaatakkoord van Parijs is een afspraak gemaakt tussen bijna alle landen van de wereld om klimaatverandering te stoppen. Deze afspraken zijn gemaakt omdat wereldwijd regeringen klimaatverandering een groot probleem vinden en het noodzakelijk vinden om deze klimaatverandering tegen te gaan. Ook Nederland vindt dit noodzakelijk en via de Klimaatwet is dit nu wettelijk verankerd.

Daarom werkte de regering met vele partijen aan een Nederlands klimaatakkoord. Daarin werden onder andere afspraken gemaakt over energie, voedsel en verkeer. Een van de afspraken uit het klimaatakkoord is dat alle regio's in Nederland samen 35 TWh aan schone energie op land opwekken. De Cleantech Regio werkt deze opdracht uit in de RES 1.0

In Nederland hebben regering en volksvertegenwoordigers het klimaatakkoord vastgesteld. Om de doelen van het klimaatakkoord te realiseren, moeten gemeenten, waterschappen, provincies, industrie, bedrijven en inwoners aan de slag. De RES is een middel om in de regio's samen te werken aan de opgaven uit het klimaatakkoord. In de Cleantech Regio hebben gemeenten, waterschappen en provincie dit gezamenlijk opgepakt.
De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. Daar worden definitieve keuzes gemaakt.

3. INSPRAAK GEMEENTE APELDOORN

De inspraakreacties over de Ontwerp-RES die binnengekomen bij de gemeente Apeldoorn zijn divers van aard. Qua herkomst valt op dat veel Apeldoornse inspraakreacties op de Ontwerp-RES afkomstig zijn uit Klarenbeek en omgeving. Veel reacties richten zich op de RES als geheel, in plaats van alleen het Apeldoornse deel. De reacties gaan in op verschillende thema's, die deels ook bij eerdere consultatie en reacties op de Concept-RES onderwerp van gesprek of zorg waren. Op verzoek van de gemeenteraad is voor Apeldoorn eerder een aparte zienswijzennota opgesteld wat betreft reacties op de Concept-RES: de 'Zienswijzennota gemeente Apeldoorn van Concept-RES naar Ontwerp-RES'. Daarin legt het college van Burgemeester en Wethouders onder andere verantwoording af over het planproces binnen Apeldoorn voor de RES, zoals de mogelijkheden voor het meedenken door organisaties en bewoners. De Apeldoornse zienswijzennota is te raadplegen op https://www.apeldoorn.nl/RES.

Inspraak algemene belangenorganisaties

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
1.	**NLVOW, 9 mei 2021** Algemeen: Er zijn al zoveel vergunningen en subsidietoekenningen afgegeven voor windmolens op land, dat we de 2030 doelstelling voor Wind op Land al hebben gerealiseerd. De rest van de opgave is te realiseren met wind op zee. Dat is ook veel goedkoper. NLOW ondersteunt de energietransitie en er is nu een betere optie. NLVOW pleit voor een moratorium voor wind-op-land. Zij roepen daarom op om per direct geen vergunningen meer af te geven voor windturbines op land. Door op zee ruim baan te geven aan de energietransitie behouden we een leefbare omgeving voor onszelf en onze kinderen.	
a.	De doelstellingen voor zon- en wind op land zijn behaald. Zet in op wind op zee.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD *(ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
2.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
a.	Algemeen: De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
b.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijk voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
d.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.

e.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
f.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
3.	**Natuurmonumenten, 31 mei 2021** Algemeen De reactie van Natuurmonumenten is verzorgd door de gebiedsmanager Zuid Veluwe & IJsselvallei. Naast complimenten voor een goed en gedegen RES roept Natuurmonumenten op om de unieke ligging en bijbehorende natuurkwaliteit van Apeldoorn voldoende mee te laten wegen, in elk geval door de zoeklocatie voor windenergie nabij het Beekbergerwoud/ Klarenbeek definitief te schrappen uit de RES.	
a.	Schrap zoekgebied bij Beekbergerwoud Natuurmonumenten verzoekt de zoeklocatie voor wind bij het Beekbergerwoud/Klarenbeek niet op de zoekkaarten van de RES te laten staan, maar deze definitief uit de RES te schrappen. Natuurmomenten geeft aan dat de gemeente Apeldoorn zich in zijn geheel bevindt in een bijzonder en waardevol gebied voor natuur en biodiversiteit. De natuur in Nederland staat onder druk, slechts 15% van ons land bestaat nog uit natuur. Gemeente Apeldoorn blinkt juist uit in natuur en landschap; de organisatie roept op om deze kwaliteit nadrukkelijk te beschermen. Het zoekgebied bij Klarenbeek ligt over het beschermde natuurgebied	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*. • Thema WINDENERGIE EN NATUUR Het Beekbergerwoud is inderdaad een uniek beschermd natuurgebied en ook wat betreft de gemeente Apeldoorn een waardevolle schakel tussen de Veluwe en het IJsseldal. Uit bovenregionaal onderzoek naar de gevolgen voor de Wespendief van windenergie op en rondom de Veluwe blijkt dat nadere

	Beekbergerwoud. Het Beekbergerwoud is volgens de organisatie uniek beschermd natuurgebied en een onmisbare schakel tussen de Veluwe en het IJsseldal. In het Beekbergewoud broeden kwetsbare vogelsoorten, zoals de wespendief en het gehele zoekgebied is onderdeel van het gebied waar de wespendief naar voedsel zoekt en regelmatig wordt waargenomen. Windturbines zijn een directe bedreiging voor de natuur in het gebied en doen bovendien afbreuk aan de vele investeringen die door overheden en natuurorganisaties de afgelopen decennia in het gebied zijn gedaan, zo stelt Natuurmonumenten.	verkenning nodig is: niet alleen voor het zoekgebied voor windenergie bij het Beekbergerwoud, maar rondom de hele Veluwe; ook zal nader onderzoek nodig zijn voor de effecten voor andere kwetsbare diersoorten. In de Ontwerp-RES1.0 is dat ook aangekondigd. Daarna kan beter worden bepaald in hoeverre dit zoekgebied geschikt genoeg voor het zetten van vervolgstappen ontwikkeling van windenergie mogelijk te maken.
b.	Geen nieuwe windturbines in de hele 8 km zone van natura 2000-gebied De Veluwe De gehele gemeente Apeldoorn bevindt zich binnen de 8 kilometerzone van het Natura 2000 gebied Veluwe, in deze zone geldt bijzondere bescherming voor de wespendief. Natuurmonumenten stelt dat onderzoek 'Wind op en rond de Veluwe' laat zien dat windturbines een bedreiging zijn voor het voortbestaan van deze beschermde diersoort. De gevolgen voor andere kwetsbare diersoorten zijn nog niet eens onderzocht, zo geeft de organisatie aan. Het duurt tientallen, vaak honderden, jaren om ecologische structuren te ontwikkelen. Afbreken daarentegen kan heel snel. Naast de klimaatcrisis zit Nederland in een biodiversiteitscrisis. Windturbines tussen de Veluwe en het IJsseldal bedreigen de natuurkwaliteit en biodiversiteit nog verder. Natuurmonumenten roept op om de energietransitie niet ten koste van biodiversiteit te laten gaan. De organisatie vraagt binnen de 8 kilometerzone van natura 2000-gebied de Veluwe, dus ook in heel gemeente Apeldoorn, geen nieuwe windturbines meer te realiseren.	Zie bij reactie 3a.
c.	Bovenregionale afweging wind Natuurmonumenten verzoekt in te zetten op een bovenregionaal afwegingskader voor windturbines. Op dit moment doet de gemeente dat binnen de RES Cleantech Regio, maar een afwegingskader op provinciaal of Rijksniveau lijkt volgens Natuurmonumenten beter te passen. De gemeente kan die wens opnemen in het gemeentelijk beleidskader of daartoe oproepen via een aparte brief aan het provinciaal- of landsbestuur. Natuurmonumenten denkt daarbij aan een afwegingskader met de volgende uitgangspunten: • Sluit natuurgebieden en beschermde landschappen uit van grootschalige opwek; • Kies voor enkele grootschalige grote opweklocaties voor zon en wind (clusters); • Benut éérst alle locaties in en tegen bebouwd gebied en langs infrastructuur; en • Maak gebruik van de zonneladder. Natuurmonumenten brengt dit afwegingskader ook in de via het RES-traject, en	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR. We ondersteunen het nut van bovenregionaal afstemming voor windenergie, in ieder geval op Veluweniveau, voor beleid voor windturbines, evenals het betrekken van belangenorganisaties als Natuurmonumenten daarbij. Mogelijk leidt dit tot een bovenregionaal afwegingskader. We zien dit als een gesprekspunt bij het bovenregionale vervolgonderzoek voor wind rondom de Veluwe onder leiding van de provincie. De gemeente Apeldoorn wil daarbij ruimte behouden om voor de eigen gemeente beleid te kunnen opstellen met bovenwettelijke eisen.

	zegt de gemeente graag bij een soortgelijke inbreng te willen steunen: wanneer bovenstaand afwegingskader op regionaal of nationaal niveau gehanteerd wordt, wordt optimaal gebruik gemaakt van de ruimte en worden natuur, biodiversiteit en het landschap in totaliteit zo min mogelijk belast.	
d.	Ecologische kansen zon op land verankeren Voor gebieden zonder de beschermde Natura 2000 en GNN-status vraagt Natuurmonumenten de gemeente ecologische meerwaarde en landschappelijke versterking als randvoorwaarden op te nemen voor het ontwikkelen van zonneparken. Dit kan bijvoorbeeld door vernatting en het creëren van ecologische verbindingen met hagen en houtwallen. Natuurmonumenten roept op dit letterlijk te verankeren in de RES.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*. In het gemeentelijke afwegingskader voor Apeldoornse zonneparken zijn hierover regels opgenomen. Bij de evaluatie van het afwegingskader eerste helft dit jaar werd het belang van natuur en landschap onderstreept. Na de zomer 2021 start de voorbereiding van de herijking van het gemeentelijk beleidskader.
e.	Eenduidige kaart en legenda bij 'Ja, mits' zon op land Op pagina 28 van de RES staat in welke gebieden een 'ja, mits'-regime geldt voor grootschalige opwek met zon op land. Het gaat om de gebiedscategorieën groene ontwikkelzones, transitiegebieden landbouw, klimaatlandschappen en nieuwe en uit te breiden bestaande landgoederen. Natuurmonumenten geeft aan dat kaart 9 op dezelfde pagina heeft een afwijkende legenda en dient (kennelijk) een ander doel. Het lijkt volgens de organisatie of ook belangrijke natuurgebieden, landgoederen en kleinschalige landschapszones in aanmerking kunnen komen voor grootschalige opwek van zonne-energie. Natuurmonumenten stelt dat dit niet correspondeert met de uitkomsten van de ateliers, waarin naar voren kwam dat grootschalige opwek met zon op land niet wenselijk is in beschermde natuurgebieden. Natuurmonumenten vraagt of het klopt dat Natura 2000-gebieden en GNN tot de categorie "Nee" behoren wat betreft zon op land in de RES. De organisatie verzoekt om een eenduidige kaart aan de RES 1.0 toe te voegen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*.

Inspraak Dorps- en Wijkraden

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
4.	**Klarenbeeks belang, 27 mei 2021**	
a.	Informatievoorziening onvoldoende Klarenbeeks belang is tegen het vaststellen van de RES 1.0, omdat er nog niet voldoende objectieve informatie instaat.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES De informatievoorziening voor de RES - in het RES-document, de bijlage en de ter beschikking gestelde informatie op het regionale platform via https://www.cleantechregio.nl/res/- achten we voldoende: in overeenstemming met de status en het niveau van uitwerking op regionale schaal. De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. De RES bevat nog geen concrete plannen. Als die er wél komen, dan worden feitelijke aspecten als milieu- en gezondheidsgevolgen (bijvoorbeeld in de vorm van een effectrapportage) betrokken in de besluitvorming. Uiteraard is er bij concrete plannen weer inspraak en participatie mogelijk en kan bezwaar en beroep worden aangetekend tegen een plan. De RES wordt verder uitgewerkt in het (lokale) omgevingsbeleid waarin het onderzoek naar de effecten op de omgeving een belangrijk onderdeel is. De gemeente Apeldoorn wil daarbij ruimte behouden om voor de eigen gemeente beleid te kunnen opstellen met bovenwettelijke eisen.
b.	Gevolgen onvoldoende in beeld gebracht De gevolgen voor het dorp, de buitengebieden en inwoners zijn volgens Klarenbeeks belang onvoldoende in beeld gebracht.	Zie antwoord 5a.
c.	Participatie Klarenbeeks belang geeft aan dat er een zeer minimale vorm van participatie heeft plaatsgevonden, omdat er onvoldoende ruimte is voor alle soorten inbreng en de gestelde vragen als sturend zijn ervaren.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES In het RES-proces lag bij de participatie de nadruk op het betrokken van belangenorganisaties op regionaal niveau. In de 'Zienswijzennota gemeente Apeldoorn van Concept-RES naar

		Ontwerp-RES' geven we als college van de gemeente Apeldoorn nadere toelichting op het proces en de participatie voor de RES zoals doorlopen in Apeldoorn. In verschillende fases van het traject met de korte doorlooptijd die landelijk was afgesproken, was er volgens ons als college voldoende gelegenheid voor inspraak: - Maart t/m oktober 2020: proces consultatie Concept-RES - Eind oktober 2020: aanbieding Concept-RES landelijk aan het NPRES na consultatie - December 2020 t/m maart 2021: het verdere planproces om te komen tot de RES1.0, tot aan vrijgave voor inspraak. Verder hebben we ook in deze slotfase van het planproces van de RES de mogelijkheid gecreëerd voor inspraak, door het opstellen van een Ontwerp-RES voorafgaand aan de definitieve RES1.0. In de gemeente Apeldoorn zal, naar verwachting begin september, ook de mogelijkheid openstaan voor mondelinge inspraak tijdens een aparte bijeenkomst van de Politieke Markt Apeldoorn. Voor de 'Zienswijzennota gemeente Apeldoorn van Concept-RES naar Ontwerp-RES' zie https://www.apeldoorn.nl/ter/fl-zienswijze_res
d.	Weerstand Er staat in de RES 1.0 nergens vermeld dat er weerstand is tegen het plaatsen van windmolens en grote zonnevelden in het buitengebied van Klarenbeek. Hierdoor wordt er een onvolledig beeld gegeven richting de gemeenteraad en inwoners volgens Klarenbeeks belang.	Het is van belang dat de RES1.0 een zo goed mogelijk beeld geeft van het draagvlak. Uit de reacties vanuit Klarenbeek e.o. is gebleken dat veel inwoners grote zorgen hebben over de mogelijke komst van grootschalige opwek, in het bijzonder windmolens. Deze reactie leidt mede tot het voornemen om hoofdstuk 5 participatie van de RES op dit punt aan te vullen.
e.	Gezondheidseffecten Klarenbeeks belang stelt dat in de RES 1.0 er niets tot weinig is opgenomen over de mogelijke gezondheidseffecten en gevolgen voor het milieu in brede context. De dorpsraad wil dat dit wordt opgenomen in de RES 1.0.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR Er zijn veel vragen en zorgen over gezondheid in relatie tot betrekking op het geluid (zwiepen/zoeven) van windmolens en schaduweffecten. Het wordt op dit moment nog onderzocht in hoeverre laagfrequent geluid zorgt voor overlast. Hier is nu nog geen eenduidig antwoord op te geven. Daarnaast is de RES een ruimtelijk onderzoek naar hoe wind en zon ingepast kan worden

		in de regio. De RES bevat nog geen concrete plannen hiervoor. Als die er wél komen, dan worden aspecten als milieu- en gezondheidsgevolgen (bijvoorbeeld in de vorm van een effectrapportage) betrokken in de besluitvorming. Uiteraard is er bij concrete plannen weer inspraak en participatie mogelijk en kan bezwaar en beroep worden aangetekend tegen een plan. De RES wordt verder uitgewerkt in het (lokale) omgevingsbeleid waarin het onderzoek naar de effecten op de omgeving een belangrijk onderdeel is. De gemeente Apeldoorn wil daarbij ruimte behouden om voor de eigen gemeente beleid te kunnen opstellen met bovenwettelijke eisen. Deze reactie is mede aanleiding tot het voornemen om een paragraaf toe te voegen aan de definitieve RES 1.0 waarin meer uitleg komt over wetgeving, normen en onderzoek ten aanzien van dit onderwerp.

<u>Inspraak Inwoners Apeldoorn: stad en overig</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
5.	**Inwoner stad Apeldoorn, 30 april 2021**	
a.	Inzet natuur voor CO_2 reductie Inspreker geeft aan als inwoner van Apeldoorn passie te hebben voor het Veluwse landschap en herkent in de Ontwerp-RES1.0 de tweestrijd van het belang van energietransitie enerzijds en natuur/landschap anderzijds: 'waar wij hier op de stuwwal, langs haar flanken, de vallei en het rivierengebied ons landschap beschrijven als een kernwaarde maar waar we letterlijk en figuurlijk 'terrein' prijs moeten geven in de lijn van het Klimaatakkoord om ook onze eigen verantwoordelijkheid willen nemen in de toekomstige vraag naar energie.' De RES beoogt een zo goed mogelijke inpassing van energielandschappen, waarbij letterlijk en figuurlijk 'terrein' prijs moeten worden geven. De stap naar "inpasbare energielandschappen" betekent in de ogen van inspreker echter een directe afname van ons unieke en veelzijdige landschap en natuurlijk vermogen tot reductie van CO2. Inspreker stelt dat Apeldoorn (onze Regio) met haar duurzame landschap daarmee aan de 'verkeerde' of andere kant van het Klimaatakkoord zit. Inspreker bepleit het kiezen voor een positie als regio waarbij we het unieke landschap maximaal in gaan zetten in het reduceren van CO2 door aanleg van meer natuur in ons unieke en veelzijdige landschap in plaats van energielandschappen. Inspreker wijst daarbij ook op de ruimte die we in de naaste toekomst moeten gaan onttrekken om Apeldoorn door te kunnen laten groeien naar 200.000 inwoners. Ook daar is opnieuw ruimte voor nodig voor werk, wonen, energie en recreëren.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* De diversiteit en kwaliteit van het landschap in de regio is een belangrijk vertrekpunt voor de RES van de Cleantech Regio; tegelijkertijd is de ambitie om ook een bijdrage te leveren aan de energietransitie door grootschalige opwek te geven in de regio, zoals afgesproken in het landelijke Klimaatakkoord. De groei-ambitie van de gemeente Apeldoorn wordt vertaald in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Het Ontwerp hiervan is door het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn ter inzage gelegd voor inspraak. In de visie staat hoe de gemeente om wil gaan met de verschillende ruimteclaims voor functies als wonen, werken, natuur en recreëren, naast de ruimtelijke keuzes voor de energietransitie. Zie hiervoor ook op https://www.apeldoorn.nl/ter/omgevingsvisie

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
6.	**Inwoner stad Apeldoorn, 30 april en 5 mei 2021**	
a.	Fysiek te weinig potentie uit wind en zon Inspreker betwijfelt of we in Apeldoorn en de regio in staat zijn met windenergie en zonnecellen in onze energiebehoefte te voorzien. Inspreker acht het essentieel dat openlijk wordt gemeld dat de ambitie van de RES met alleen wind en zon fysiek niet mogelijk is. Inspreker stoelt zijn bewering op landelijke cijfers van CBS en regionaal de Ontwerp-RES. Inspreker leest in de Ontwerp-RES de ambitie om jaarlijks 35 TWh op te wekken in de gemeente Apeldoorn. Daarbij wordt in de RES gezegd dat 1 TWh gelijk staat met 150 grote windturbines of 10*150 hectare PV. Inspreker komt uit op 150*35=5.250 grote windturbines of 10*150*35=52.500 zonneparken van 10 hectare elk. De provincie Gelderland heeft een oppervlakte van 5.137 km2. Er gaan 100 hectaren in één vierkante kilometer, dus is Gelderland 513.700 hectare groot. Volgens inspreker moeten we dus onze gehele provincie bedekken met PV Of de helft en de andere helft voorzien van 2.640 windturbines. Verder noemt inspreker ook het aandachtspunt van de kosten en de levensduur van PV en het opslagprobleem: het waait niet altijd en de zon schijnt ook niet altijd. Mogelijk kan volgens inspreker waterstof als energiedrager een bijdrage leveren. Inspreker wijst erop dat ook nog het doel is van het gas af te gaan en dat mogelijk huizen elektrisch of met waterstof als energiedrager (opslag) worden verwarmd in de toekomst. Bij de omzetting treedt energieverlies op en dat zal volgens inspreker dat het benodigde aantal windturbines en/of PV nog verder vergroten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE. Het ontwikkelen van grootschalige opwek uit zonneparken en windenergie neemt inderdaad een groot ruimtebeslag met zich mee. Voor de Ontwerp-RES en het gemeentelijk beleid is bekeken hoeveel ruimtebeslag dat is. De door inspreker genoemde 35 TWh betreft de landelijke doelstelling en niet de gemeentelijke of regionale ambitie. De Ontwerp-RES van de Cleantech Regiokomt uit op 1,07 TWh als regionale potentie. Het gemeentelijk beleid voor zonneparken, in lijn met de Ontwerp-RES, gaat uit van een ruimtebeslag binnen de gemeente in 2030 van ca 250ha zonnepanelen in zonneparken. De totale oppervlakte van de gemeente Apeldoorn is ca 340 km2.
b.	Natuur Inspreker wijst er op dat aandacht nodig is voor het natuurbelang zoals bijvoorbeeld de problematiek rond de wespendief.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Kernenergie De enige realistische optie om landelijk daadwerkelijk CO2 neutraal te worden is volgens inspreker het inzetten van kernenergie. Inspreker geeft aan te begrijpen dat de discussie om kernenergie landelijk moet plaatsvinden en gecontroleerde opslag van het afval noodzakelijk is en ook kosten met zich meebrengt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
7.	**Inwoner stad Apeldoorn, 8 mei 2021**	
a.	Klimaatdictatuur De inspreker is van mening dat de RES 1.0 een pseudo democratisch document is om de volgende redenen: - Volgens de inspreker zijn de meeste besluiten al genomen: duurzame energieopwekking middels zon -en windenergie en biogas. Zo is een voorkeur voor kernenergie niet meer mogelijk. De inspreker spreekt van klimaat dictatuur.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
b.	Biogas Dat er alleen biogas bij uit mest is te maken is volgens de inspreker kortzichtig. Er kan ook veel meer gedaan worden met het keukenafval van huishoudens, restaurants, tuinbouw en slachterijen. Dit zou moeten gebeuren op de volgende wijze: *Een alkalische hydrolyse, gevolgd voor een vergisting Het moet mogelijk zijn om gemiddeld per bewoner 250 kg van genoemd afval(droge stofgehalte) per jaar op te halen, dit is goed voor 90 m3 biogas per bewoner. Proces/patent is bij ondergetekende te verkrijgen (na de alkalische hydrolyse is het afvalproduct steriel; vrij van virussen en bacteriën, dus geen gevaar voor de mad cow disease / BSE).* De eigen productie van biogas maakt het mogelijk om ongeveer 20% van het gasverbruik in Apeldoorn te vervangen door biogas. Volgens de inspreker geeft aan dat dit ervoor zorgt dat in Apeldoorn de hybride warmtepomp kan worden ingevoerd, wat voorkomt dat inwoners op hoge kosten worden gejaagd zoals het geval is bij andere opties zoals een warmtenet of geothermie. *(80% van de benodigde warmte van de warmtepomp plus 20% verzorgt door een CV op biogas).*	Wat betreft de keuzes voor specifiek de gemeente Apeldoorn op het gebied van de warmtevoorziening, onder andere met biogas, wordt dit jaar de gemeente Transitievisie Warmte opgesteld. Uit eerdere verkenningen in opdracht van de gemeente is gebleken dat biogas en de inzet van de hybride warmtepomp inderdaad een oplossing of tussenoplossing kan zijn voor een deel van de huishoudens, maar niet voor alle woningen en woonwijken.
c.	Betrouwbaarheid energieopwekking zon en wind Zonne -en windenergie zijn niet betrouwbaar en betaalbaar. Er is volgens de inspreker geen rekening gehouden met: - Overtollige stroomproductie - Ontbreken van goede opslagmogelijkheden van opgewekte energie, dus hoort niet thuis in RES 1.0. - Omzetting in waterstof is geen bruikbare oplossing, omdat zon en windenergie niet constant genoeg zijn.	De RES is een strategische verkenning naar de potentie van grootschalige zonne- en windenergie in de regio. Betrouwbaarheid en betaalbaarheid zijn belangrijke criteria bij verdere stappen. Dat wordt ook in de Ontwerp-RES erkend, onder andere door de netwerkimpactanalyse verzorgd door netbeheerder Liander. De ongelijke verhouding van zonne-energie en windenergie in de Ontwerp-RES is benoemd als punt van zorg. Zowel voor de technische haalbaarheid als de maatschappelijke kosten. Verder verkend zal moeten worden welke oplossingen hiervoor zijn, waaronder opslagtechnieken.

d.	Deskundigheid ambtenaren De inspreker is van mening dat ambtenaren die de RES 1.0 niet deskundig genoeg zijn op technisch vlak. Dit ondermijnt de geloofwaardigheid.	De RES is een strategische verkenning op regionaal niveau. Voor de uitwerking van de RES1.0 in omgevingsbeleid en concrete plannen inderdaad externe expertise nodig.
e.	Uitgangspunten CO2-uitstoot De inspreker geeft aan dat het uitgangspunt dat de mens meer CO2 uitstoot dan de natuur niet klopt, omdat er bij temperatuurstijging de oceanen veel CO2 uitstoten. Dit geldt ook voor de bodem (permafrost). De stelling van de inspreker is dat zolang de temperatuur niet daalt, de CO2 niet zal dalen.	De RES bevat geen onderbouwing over de ontwikkeling van CO_2 uitstoot wereldwijd. De RES is een uitwerking van het landelijke Klimaatakkoord en het internationale akkoord van Parijs dat ervan uitgaat van dat CO_2 reductie nodig is om ongewenste klimaatverandering tegen te gaan.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
8.	**Inwoner stad Apeldoorn, 10 mei 2021**	
a.	Streven naar energieneutraliteit 2030 niet nodig De RES streeft naar energieneutraliteit. Volgens de inspreker hoeft niet alle duurzame energie in Nederland te worden opgewekt, maar is dit een Europese opgave. Er is op dit moment te weinig aandacht voor de energietransitie na het jaar 2030. Mogelijk bieden technologische ontwikkelingen nieuwe kansen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*. De RES1.0 richt zich voornamelijk op 2030, met doorkijk naar de langere termijn. Deze eerste RES krijgt om de twee jaar een vervolg, waarbij de verwachting is dat er steeds meer inzicht komt op de potentie van nieuwe technologische ontwikkelingen. Het nationale Klimaatakkoord gaat ervan uit dat Nederland zelf voor 2030 een bijdrage levert in hernieuwbare opwek van energie.
b.	Landschappelijke waarden De inspreker wil graag dat er concretere richtlijnen komen om 'zachte' waarden (natuur, landschap en biodiversiteit) te borgen t.o.v. 'harde' waarden (klimaatdoelstellingen en economische belangen). 1- De MER zou een mogelijk middel hiervoor kunnen zijn en moet worden vermeld in de RES. 2- Een andere optie is om vertegenwoordigers van landschap en natuur mee te nemen in de RES stuurgroep. 3- In de RES wordt het doel uitgesproken om landschap en biodiversiteit te versterken (pagina 7), maar hier mist concretisering middels ene visie, kader, doelstellingen en haalbaarheid.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*. • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*.
c.	Energieopwekking zon en wind De inspreker geeft aan dat er in de RES niets wordt genoemd over de fluctuerende opwekking van zon -en windenergie. Hoe wordt er omgegaan met een eventueel tekort aan duurzaam opgewekte energie en zorgt dit niet voor extra CO2 uitstoot?	Zie bij reactie 7c
d.	Participatie en draagvlak	Zie voor beantwoording van deze reactie(s):

	Er moet meer duidelijkheid worden gegeven over hoe er draagvlak wordt gecreëerd. De inspreker geeft aan dat er in de RES geen visie staat hoe een participatietraject gestalte moet krijgen.	• Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
e.	Ecologische en landschappelijke inpassing Een betere toelichting over een goede landschappelijke en ecologische inpassing (pagina 32) is nodig. Wat is goed precies en is dit haalbaar?	Zie voor beantwoording van deze reactie • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*. • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
9.	**Inwoner stad Apeldoorn, 20 mei 2021**	
	Algemeen Volgens inspreker is sprake van klimaatgekte, ten koste van de aanpak van wereldwijde problemen op sociaal gebied, overbevolking en milieuvraagstukken.	
a.	Klimaatverandering is geen probleem, er zijn belangrijkere milieuvraagstukken Met aandacht voor klimaatverandering sinds eind jaren tachtig is de wereldwijde aanpak van milieuvraagstukken te veel naar de achtergrond verdwenen volgens inspreker. Er lijkt volgens inspreker onterecht nog slechts één probleem overbleven: de klimaatverandering. In zijn ogen is klimaatverandering echter geen probleem.	In het klimaatakkoord van Parijs is een afspraak gemaakt tussen bijna alle landen van de wereld om klimaatverandering te stoppen. Deze afspraken zijn gemaakt omdat wereldwijd deskundigen en regeringen klimaatverandering een groot probleem vinden en het noodzakelijk vinden om deze klimaatverandering tegen te gaan. Ook in Nederland vindt onze regering dit noodzakelijk. Daarom werkte de regering met allerlei partijen aan een Nederlands Klimaatakkoord. Daarin werden onder andere afspraken gemaakt over energie, voedsel en verkeer. Een van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat alle regio's in Nederland samen 35 TWh aan schone energie op land opwekken. De Cleantech Regio werkt deze opdracht uit in de RES 1.0. De Ontwerp-RES ontkent niet dat er ook andere maatschappelijke opgaven en transities zijn. Zie ook het thema De RES in relatie tot de energietransitie en andere opgaven.

b.	Niks mis met aardgas De meest schone (aardgas) zullen we volgens inspreker moeten blijven gebruiken als back-up en om het net stabiel te houden. Hij stelt daarbij vragen: of zijn er dan nog hogere bergen milieubelastende accu's nodig? Is dat dan beter? Inspreker pleit ervoor onze huizen te blijven verwarmen met aardgas; daar is niks mis mee.	Stoppen met aardgas vindt de regering noodzakelijk. Daar zijn verschillende redenen voor: • Als je aardgas gebruikt, veroorzaak je CO_2-uitstoot. Dit broeikasgas is de belangrijkste oorzaak voor klimaatverandering (zie bij reactie 9a). • De voorraad aardgas is niet oneindig en raakt een keer op. • De aardgaswinning in Groningen veroorzaakt veel schade. Stel, je vormt een 'gemiddeld Nederlands huishouden'. Dan gebruik je ongeveer 1200 m^2 aardgas per jaar. Dit veroorzaakt ruim 2500 kilo CO_2 -uitstoot. Dit getal gaat flink omlaag als je duurzaam gaat verwarmen. De komende jaren maakt iedere gemeente plannen hoe huizen het beste aardgasvrij verwarmd kunnen worden. Dit doet de gemeente in de Transitievisie Warmte. Daarbij worden vragen zoals inspreker stelt betrokken. De huidige batterij technologie brengt milieubelasting met zich mee. Uitgangspunt is dat desondanks per saldo het werken met niet-fossiele energiebronnen beter is voor het milieu.
c.	RES: dictatuur van het Rijk of eigen wil? Inspreker vraagt of de gemeente zich vrij voelt in het opstellen van de RES of dat het 'door de strot is geduwd door de dictatuur van de Rijksoverheid/wereldhysterie'.	In onze ogen is geen sprake van dictatuur of hysterie. In Nederland hebben regering en volksvertegenwoordigers het klimaatakkoord vastgesteld. Om de doelen van het klimaatakkoord te realiseren werken gemeenten, Waterschappen, Provincies, industrie, bedrijven en inwoners samen. De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. Daar worden definitieve keuzes gemaakt. De gemeente Apeldoorn heeft in 2016/2017 zelfstandig een keuze gemaakt in de ambitie op het gebied van de energietransitie. Voor de gemeente is de RES één van de instrumenten om in regionaal verband de eigen doelstelling van energieneutraliteit op termijn te bereiken.

d.	Te optimistisch over kansen zonnepanelen Volgens inspreker onderschat de gemeente de nadelen van zonnepanelen en ziet de gemeente de kansen voor verbetering van boerenland, herstel van landschapselementen en biodiversiteit te rooskleurig in.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* Zonnepanelen in zonneparken hebben impact ter plaatse op de leefomgeving, landschap en natuur. Als gemeente Apeldoorn hebben we lokaal beleid opgesteld voor zonneparken, met onder andere regels voor de inpassing van een initiatief wat betreft landschap en natuur. De eerste ervaring met zonnepark-initiatieven in Apeldoorn leert dat; - Regels vanuit de gemeente nodig zijn; - Dat de impact per situatie verschilt en daarom een zorgvuldig proces van overleg van initiatiefnemer, gemeente en omwonenden nodig is; - Dat verkenning nodig is bij elk afzonderlijk project met welk ontwerp zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met belangen van landbouw, natuur en landschap; - Dat bij herijking van het beleid het komend jaar het landbouwbelang beter betrokken dient te worden.
e.	Niet alleen wespendief in gevaar Inspreker stelt dat ecologisch onderzoek naar de effecten van windturbines te eenzijdig gericht is op de Wespendief. Er lopen ook veel andere dieren gevaar.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR Er is meer ecologisch onderzoek nodig. Begonnen is met een Veluwebrede verkenning naar de Wespendief, omdat deze beschermde diersoort het meest kwetsbaar is, het meest bepalend in de begrenzing van mogelijkheden voor ontwikkeling van windturbines.
f.	Negatieve effecten van windenergie Volgens inspreker teisteren windturbines de leefomgeving voor de mens door zoevende wieken, licht-schaduw effecten en 's nachts flitsende lampen, kapotgemaakte landschapservaring en droefenis om het verdwijnen van het leven op aarde en vraagt de gemeente een eind mag te maken aan de waanzin van het realiseren van windturbines.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID Er zijn veel vragen en zorgen over gezondheid in relatie tot betrekking op het geluid (zwiepen/zoeven) van windmolens en schaduweffecten. Het wordt op dit moment nog onderzocht in hoeverre laagfrequent geluid zorgt voor overlast. Hier is nu nog geen eenduidig antwoord op te geven. Daarnaast is de RES een ruimtelijk onderzoek naar hoe wind en zon ingepast kan worden in de regio. De RES bevat nog geen concrete plannen hiervoor. Als die er wél komen, dan worden aspecten als milieu- en gezondheidsgevolgen (bijvoorbeeld in de vorm van een effectrapportage) betrokken in de besluitvorming. Uiteraard is er bij concrete plannen weer inspraak en participatie mogelijk en kan bezwaar en beroep worden aangetekend tegen een plan. De RES wordt verder uitgewerkt in het (lokale) omgevingsbeleid waarin het onderzoek naar de effecten op de omgeving een belangrijk onderdeel is. Wat betreft de gemeente Apeldoorn wordt in navolging van de RES en de Omgevingsvisie het komend jaar bekeken welk lokaal (bovenwettelijk) normenkader voor de verdere uitwerking gepast is.

g.	Zonne- en windenergie putten ook eindige grondstoffen uit Volgens inspreker wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het over schakelen op zonne- en windenergie bijdraagt aan het probleem van de uitputting van eindige grondstoffen. Terwijl windmolens, zonnepanelen, trafostations, kabels en de accu's tijdens delven, transport, productie, plaatsing en dump na afschrijving ook gevolgen hebben.	De Ontwerp-RES heeft niet de intentie om te verhullen dat op dit moment voor zonne- en windenergie op dit moment ook eindige grondstoffen dienen te worden gebruikt.
h.	Gemis milieueffectrapportage Inspreker mist een hoofdstuk in de RES waarin de effecten voor het leefmilieu in beeld worden gebracht. Dat zou wat hem betreft uit 2 subhoofdstukken moeten bestaan, namelijk de effecten op wereldschaal en de effecten op plaatselijk niveau.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID De RES 1.0 richt zich op het niveau van de regio. Het beschrijven van de effecten op wereldschaal maakt hier geen onderdeel vanuit. Het is inderdaad van belang om de effecten op regionaal en lokaal niveau te beschrijven. Dit is deels gebeurd in de verschillende (o.a. ecologische) verkenningen die hebben plaatsgevonden. Naarmate de in de RES beschreven strategie tot meer concrete plannen leidt, zullen de effecten verder onderzocht moeten worden.
i.	Koolstofdioxide broodnodig Inspreker wil een lans breken voor CO_2. In de klimaataanpak ligt de nadruk op CO_2 als schadelijke stof, terwijl de aarde niet zonder kan, bijvoorbeeld voor het proces van fotosynthese.	Zie ook de beantwoording bij 9a. De RES gaat over de grootschalige opwek van duurzame energie door middel van zonne-en windenergie en over de warmtetransitie. Uw vraag over de positieve effecten CO_2 maakt hiervan geen onderdeel uit. Daarom kunnen wij u hierop verder geen inhoudelijk antwoord geven.
j.	Weggegooid geld Inspreker stelt dat in de RES niet besproken wordt door wie de kosten gedragen gaat worden. Volgens inspreker is het investeren in de elektrificatie van Nederland en het indammen van CO_2 weggegooid geld. Het zal de leefbaarheid van de planeet zeker niet verbeteren, maar juist verslechteren volgens hem. Het geld kan veel beter besteed worden aan bijvoorbeeld de leefbaarheid van het sociale domein en de échte milieuproblemen.	Een eerste berekening van de kosten van aanpassing van het elektriciteitsnet staan in hoofdstuk 3.4 van de Ontwerp-RES 1.0 en in de Netimpactanalyse (bijlage bij de Ontwerp-RES 1.0). De kosten van het realiseren van een windmolen of zonnepark worden door de initiatiefnemer berekend in een businesscase. Zie ook de beantwoording bij reactie 9a.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
10.	**Inwoner stad Apeldoorn 24 mei 2021**	
	Algemeen Inspreker geeft aan te reageren mede namens vele buurtbewoners uit het Woudhuis, belanghebbenden van de Klaverweg te Apeldoorn. Als bijlagen heeft hij eerdere zienswijzen toegevoegd uit 2020: · Bezwaar aanleg zonnepark Woudhuis · Vooraankondiging zienswijze zonnepark Woudhuis · Voorstel vervanging zonneparken en windparken door echte groene energiebronnen	
a.	Energietransitie d.m.v. zonne- en windparken is schadelijk Volgens inspreker zorgt de energietransitie door middel van het op grote schaal geconcentreerd opwekken en transporteren van elektriciteit door middel van zonne- en windparken op land voor onherstelbare schade aan het ecosysteem en veroorzaakt deze indirect een sterke opwarming van de aarde. Onze aarde functioneert volgens inspreker op een natuurlijke wijze op een elektromagnetisch veld van 7,83 Hz (de zgn. Schumann frequentie). Alle levende organismen op aarde zijn hier al sinds miljoenen jaren op afgestemd. De elektrificatie heeft in de voorbije eeuw al veel schade opgeleverd, maar de toename die ontstaat door de energietransitie zal dramatisch zijn volgens inspreker. Daarnaast stelt inspreker dat de winning van de grondstoffen voor zonnepanelen en windmolens milieu en sociaal belastend is en dat recycling eveneens zware milieubelastingen oplevert.	Zie voor beantwoording van deze reactie • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR Onderzoek naar het effect van grootschalige opwek uit zonne- en windparken op het elektromagnetisch veld van de aarde is geen onderdeel van de RES als strategische verkenning op regionale schaal. De Ontwerp-RES heeft niet de intentie om te verhullen dat op dit moment voor zonne- en windenergie ook eindige grondstoffen dienen te worden gebruikt.
b.	Betere alternatieven De enige goede manieren volgens inspreker voor een gezonder energietransitie zou zijn om optimaal in te zetten op: • vermindering van gebruik van energie • de opwekking ervan d.m.v. WATER! • consuminderen Inspreker stelt dat naast de reeds ontwikkelde methodes om waterstof te produceren de ontwikkelingen met aandrijving van motoren door middel van implosie van water zover zijn, dat ze alle energie, opgewekt door wind en zon, zouden kunnen vervangen, ZONDER uitstoot van belastende stoffen. Bovendien kan volgens inspreker het gebruikte water worden hergebruikt om opnieuw energie op te wekken.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

c.	Aandacht voor besparing De inzet op besparing van energie wordt in het Parijs akkoord niet behandeld, terwijl daar enorme winsten zijn te behalen volgens inspreker. Inspreker vindt het teleurstellend dat deze ontwikkelingen in de RES niet aan de orde komen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* Zowel het nationale Klimaatakkoord als het lokale energietransitie beleid van de gemeente Apeldoorn gaan uit van forse besparingsdoelen. Hiervoor wordt naast de RES op ingezet.
d.	Onevenredige vergoedingen uit SDE Inspreker stelt dat opwekking van energie door zon en wind geforceerd wordt uitgerold, met gebruik making van SDE subsidies die door de burger opgebracht wordt, wat inspreker zeer kwalijk acht. Mede omdat onevenredige vergoedingen betaald worden die het maatschappelijk belang niet zouden dienen.	De SDE-subsidie is een landelijk stimuleringsinstrument. De ervaring van de gemeente Apeldoorn is dat initiatiefnemers op dit moment zonder deze subsidie niet tot een haalbaar plan kunnen komen voor grootschalig opwek inclusief een zo goed mogelijke inpassing in de lokale leefomgeving.
e.	Bezwaar tegen zonne- en windparken op het platteland in de huidige vorm Er zou volgens inspreker paal en perk gesteld dienen te worden aan de grootte van de parken. Voorafgaand aan de aanleg van zonneparken zou een onafhankelijke groep wetenschappers, die gedragen wordt door de burgers en niet beïnvloed door bedrijfsleven en politiek, onderzoek dienen uit te voeren naar schadelijke effecten van zonneparken. Inspreker denkt daarbij onder andere aan maximaal op te wekken vermogen, esthetische zaken, geluid, weerkaatsing zon, stralingsbelasting, schade aan de bodem, sociale belastingen en de invloed op het totale ecosysteem.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZONNELADDER (ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0) • Thema WINDENERGIE EN NATUUR.
f.	Bezwaren tegen zonnepark Woudhuizerweg Apeldoorn Inspreker stelt het teleurstellend te vinden om te ervaren hoe B en W van de gemeente Apeldoorn, de Raad en de Coöperatie deA omgaan met de ingebrachte argumenten en voorstellen die gedragen worden door vele buurtbewoners en belanghebbenden van de Klaverweg tegen het zonnepark-initiatief aan de Woudhuizerweg bij Apeldoorn: • het delen van argumenten waarom het zonnepark geen goed idee is; • het medewerking willen verlenen aan een kleiner park, indien een onafhankelijk onderzoek aan zou tonen, dat de aanleg van een zonnepark op deze locatie nodig was; • een voorstel waarin verwoord is hoe een park eruit dient te zien, zodat de belangen van de buurtbewoners gediend zouden worden; • het aandragen van alternatieven om energie te besparen en groene energie op te wekken, zodat de energie die het park op zou wekken, gecompenseerd werd en dat zelfs ZONDER gebruik te hoeven maken van SDE subsidies; • het inspreken bij de raad van Apeldoorn om standpunten en ideeën toe te lichten.	Deze reactie heeft betrekking op een specifiek zonnepark-initiatief binnen de gemeente Apeldoorn, waarvoor een procedure loopt om tot een omgevingsvergunning te komen, en is niet gericht op de Ontwerp-RES. De reactie wordt onder de aandacht gebracht van de gemeentelijke projectorganisatie voor de afweging van zonnepark-initiatieven.

g.	Verzoek aan regio om onderzoek te financieren Inspreker geeft aan zelf initiatief genomen te hebben om onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten verrichten naar een aantal effecten, dat de aanleg van een dergelijk park heeft op het ecosysteem. De onderzoekers hebben een Crowd Funding opgezet voor financiering van een grootschalig onderzoek op de Veluwe. Onder de naam "Straling onder Toezicht" wordt ook de invloed van de energietransitie naar elektrisch nader onderzocht. Inspreker zou het op prijs stellen wanneer Clean Tech Regio dit onderzoek zou kunnen financieren, om zo ook eventuele schade die veroorzaakt wordt door zonneparken zo spoedig mogelijk vast te kunnen stellen.	Over het onderzoek wordt contact opgenomen met inspreker. Aan de hand van de inspraakreactie is op voorhand niet te zeggen of en welke bijdrage er regionaal mogelijk en gewenst is. Onderzoek naar de effecten van straling is door de regio niet voorzien.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
11.	**Inwoner stad Apeldoorn, 30 mei 2021**	
a.	Wereldwijde aanpak, niet regionaal De klimaatverandering is een wereldwijd probleem en dient op wereldschaal te worden aangepakt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN (ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0) In het nationale Klimaatakkoord, waarin is afgesproken is dat er RESsen worden opgesteld, is de veronderstelling dat klimaatverandering een wereldwijd probleem is, waar ook Nederland bijdraagt aan de oplossing, zoals onder andere is afgesproken in het Klimaatverdrag van Parijs.
b.	Motivering zoekgebieden ontbreekt In de RES 1.0 ontbreekt de motivering waarom het landschap misbruikt moet worden voor duurzame energieopwekking. Het landschap wordt door de maatschappij gebruikt voor talloze functies en dit komt doordat dit het leefgebied is van mensen. Bij de opwekking van energie is het niet noodzakelijk om dit op te wekken in het leefgebied van mensen. De inspreker noemt als voorbeeld dat op dit moment ook energie van elders wordt aangevoerd. Er moeten goede argumenten voor zijn om energie in een leefgebied op te wekken i.p.v. invoeren uit een gebied dat geschikter is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN (ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0) • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

Inspraak Inwoners Apeldoorn: Klarenbeek en omgeving

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
12.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
	Algemeen Inspreker is inwoner van Klarenbeek en geeft mede namens alle betrokken inwoners van het RES2 gebied De Hooilanden, De Somp en Het Woud. De gemeente heeft ca 65 reacties ontvangen van personen/huishoudens die laten weten deze reactie te ondersteunen dan wel te hebben medeondertekend. De inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon -en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit. De inspreker geeft aan dat de wethouder het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	
a.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	Dit betreft geen reactie op de Ontwerp-RES. Bij zonneparken en ook windmolens kan het inderdaad voorkomen dat de gemeente meerdere functies vervuld in de verschillende fase van publieke besluitvorming en exploitatie. De gemeente Apeldoorn gaat bewust, open en zorgvuldig om met de scheiding van de verschillende mogelijke overheidsrollen.

b.	Wetgeving De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken. Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: - Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. - EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU - Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 - Vertrouwensbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - Zorgvuldigheidsbeginsel - Beginsel van fair play - Vooringenomenheid - Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID **Status RES:** Reacties van bewoners dat de RES en het planproces juridisch niet voldoen zijn ook in de eerdere fase van de Concept-RES al bekend gemaakt aan de gemeente Apeldoorn. De gemeente Apeldoorn heeft ook in de 'Zienswijzennota gemeente Apeldoorn van Concept-RES naar Ontwerp-RES' nadere uitleg gegeven over de status van de RES. Voor de 'Zienswijzennota gemeente Apeldoorn van Concept-RES naar Ontwerp-RES' zie https://www.apeldoorn.nl/ter/fl-zienswijze_res Mede naar aanleiding van deze eerdere reacties is nadere informatie ingewonnen en uitleg gegeven over de status van de RES in de Ontwerp-RES. **Planproces en informatievoorziening:** De informatievoorziening voor de RES achten we voldoen: in het RES-document, bijlage en de ter beschikking gestelde informatie op het regionale platform via https://www.cleantechregio.nl/res/; deze is volgens ons als college van Apeldoorn in overeenstemming met de status en het niveau van uitwerking op regionale schaal. De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. De RES bevat nog geen concrete plannen. Als die er wél komen, dan worden feitelijke aspecten als milieu- en gezondheidsgevolgen (bijvoorbeeld in de vorm van een effectrapportage) betrokken in de besluitvorming. Uiteraard is er bij concrete plannen weer inspraak en participatie mogelijk en kan bezwaar en beroep worden aangetekend tegen een plan. De RES wordt verder uitgewerkt in het (lokale) omgevingsbeleid waarin het onderzoek naar de effecten op de omgeving een belangrijk onderdeel is. De gemeente Apeldoorn wil daarbij ruimte behouden om voor de eigen gemeente beleid te kunnen opstellen met bovenwettelijke eisen. In de 'Zienswijzennota gemeente Apeldoorn van Concept-RES naar Ontwerp-RES' geven we als college van de gemeente Apeldoorn nadere toelichting op het proces en de participatie voor de RES zoals doorlopen in Apeldoorn. In verschillende fases van het traject met de korte doorlooptijd die landelijk was afgesproken, was er volgens ons als college voldoende gelegenheid voor

		inspraak: • Maart t/m oktober 2020: proces consultatie Concept-RES • Eind oktober 2020: aanbieding Concept-RES landelijk aan het NPRES na consultatie • December 2020 t/m maart 2021: het verdere planproces om te komen tot de RES1.0, tot aan vrijgave voor inspraak. Verder hebben we ook in deze slotfase van het planproces van de RES de mogelijkheid gecreëerd voor inspraak, door het opstellen van een Ontwerp-RES voorafgaand aan de definitieve RES1.0. In de gemeente Apeldoorn zal, naar verwachting begin september, ook de mogelijkheid openstaan voor mondelinge inspraak tijdens een aparte bijeenkomst van de Politieke Markt Apeldoorn. Gezien bovenstaande voldoen het doorlopen planproces en de informatievoorziening volgens ons als college van de gemeente Apeldoorn aan artikel 8 van de WOB, de gemeentelijke inspraakverordening, en afdeling 3.4 van de AWB.
c.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd. - Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	Zie voor beantwoording van deze reactie • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Bij reactie 12b De verantwoording van de lokale participatie in de totstandkoming van de RES in de gemeente Apeldoorn heeft het college van Burgemeester en wethouders uiteengezet in de lokale zienswijzennota van Concept- naar Ontwerp-RES (hoofdstuk 3). Deze is te raadplegen via www.apeldoorn.nl/RES.
d.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor: - Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* Rekening houden met cultuurwaarden is een belangrijk onderdeel bij de uitwerking van de RES in omgevingsbeleid, gebiedsvisies en plannen. In de

	verdriet).	RES is aandacht voor culturele waarden door de onderliggende landschapsanalyse in binnen de zonneladder, categorie nee en nee, tenzij (hoofdstuk 3). Deze reactie is mede aanleiding tot het voornemen om een paragraaf toe te voegen aan de definitieve RES 1.0 waarin meer uitleg komt over wetgeving, normen en onderzoek ten aanzien van dit onderwerp.
e.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Bij reactie 12b.
f.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	De door inspreker genoemde zaken zijn inderdaad belemmeringen en aandachtspunten bij de uitwerking van de zoekgebieden. Nader onderzoek op het terrein van deze punten kan aanleiding zijn in de vervolgfase van het vervallen dan wel aanpassen van de zoekgebieden, of voorstellen voor te treffen maatregelen. Dit ontkent de RES niet. Zie voor beantwoording van deze reactie ook Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*.
g.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals: - Impulsgeluid - Laagfrequent geluid Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de	Zie voor beantwoording van deze reactie • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

	lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving. Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
h.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* Het bestuursakkoord van de gemeente Apeldoorn bevat ambitie op verschillende thema's, waaronder de leefomgeving en energietransitie. Het college van Burgemeester en wethouders ontkent niet dat grootschalige opwek impact kan hebben op de leefomgeving. Het beoogt beleid op te stellen om een goede afweging van beide belangen mogelijk te maken.
i.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligt op minder rendabele plekken.	Volgens de inzichten van bij het planproces betrokken bureaus en deskundigen leveren zonneparken en windmolens per saldo wel degelijk een bijdrage aan CO_2 reductie ten opzichte van de opwek van elektriciteit uit fossiele brandstoffen. De RES bestrijdt niet dat het Klimaatakkoord aangeeft dat CO2-reductie niet hoeft te worden bewerkstelligd op minder rendabele plekken. De RES is een strategische verkenning welke potentie de regio zelf ziet.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
13.	**Stichting tot Behoud van het Woud, 31 mei 2021** Algemeen De stichting geeft aan negatief te staan tegenover vaststelling van de RES 1.0 in de huidige vorm. Ten eerste inhoudelijk, ten tweede procesmatig. De stichting verzoekt om een aantal wijzigingen en stelt er op te vertrouwen dat de gemeente deze serieus zal afwegen.	
a.	Waardering: beter dan Concept-RES. Er is waardering voor een beter RES 1.0 document: 'Het oogt nog steeds als een verkoopfolder, maar sommige zaken zijn correcter in beeld gebracht'. Als voorbeeld wordt genoemd het niet langer uitdrukken van elektriciteitsopwek in huishoudens. Waardering voor een beter het opnemen van Zon-op-Dak in het bod is een duidelijke verbetering.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Bod verlagen De stichting verzoekt het bod ten minste te verlagen met het aandeel windenergie (0,11TWh), gegeven de grote onzekerheid met betrekking tot windenergie in het bod, alsmede gegeven de recente uitspraak van de Afdeling ten aanzien van de drie windturbines bij Zutphen. De stichting verzoekt het bod ten minste te verlagen naar 0,75TWh, volgens de stichting passend bij de doelstelling van de Cleantech Regio, te weten energieneutraal in 2030.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* Het voorgestelde verlaagde bod is niet toereikend voor de ambitie van energieneutraliteit in 2030 volgens de huidige inzichten binnen de regio in alle reële maatregelen van besparing en het verduurzamen van de energiemix voor te leveren elektriciteit en warmte.
c.	Geen bindende afspraak over het bod met derden De stichting adviseert geen bod te doen waar derden vervolgens de Cleantech Regio en in het bijzonder de Gemeente Apeldoorn aan zullen pogen te houden, hetzij via juridische weg of anderzijds.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	Wind zoekgebieden schrappen van de zoekkaarten De stichting verzoekt de zoeklocaties voor wind in de gemeente Apeldoorn niet op de zoekkaarten van de RES 1.0 te laten staan, maar deze definitief uit de RES 1.0 te schrappen. De gemeente Apeldoorn bevindt zich in een bijzonder waardevol gebied voor natuur en biodiversiteit.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
e.	Gebied Het Woud schrappen De stichting verzoekt specifiek het zoekgebied in gebied Het Woud, een van de gebieden op de Veluwe Stuwwal definitief te schrappen. De stichting acht het niet aannemelijk dat windturbines met de bijbehorende infrastructuur, binnen dit gebied een verbetering, of ten minste geen verslechtering, opleveren voor de	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	leefomgeving.	
f.	Eerst een kader voor wind Er is heden ten dage nog steeds geen kader Wind vastgesteld. De gemeente stelt nu dat dit pas kan na verdere inventarisatie van gebieden. Dit is volgens de stichting de omgekeerde volgorde - een bovenwettelijk kader voor windenergie is prima vast te stellen voordat alle mogelijke locaties bekend zijn. Sterker, dit heeft de voorkeur volgens de stichting, zodat het stellen van het kader niet wordt beïnvloed door de verleiding van optimalisatie voor plaatsing van windturbines in plaats van optimalisatie voor bescherming natuur en mens. Het is ook moeilijk te geloven voor de stichting dat er geen voorwerk is gedaan voor een kader, gegeven dat het college hier nu vijf jaar(!) de tijd voor heeft gehad.	Volgens het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn bevindt de ontwikkeling van windenergie in de gemeente, vanwege de vele belemmeringen, nog in een verkennend stadium. Zowel lokaal, regionaal als bovenregionaal op en rondom de Veluwe. We zien dat als nuttig voorwerk voor keuzes voor kaderstelling. Van concrete planontwikkeling en vergunningprocedures is op dit moment nog geen sprake. Wel worden in samenhang met wat nu bekend geworden is en vervolgonderzoek op en rondom de Veluwe de voorbereidingen getroffen om tot een gemeentelijk kader te komen.
g.	Zon op land: nee-tenzij voor groene ontwikkelzone en GGN De classificering van Ja-mits gegeven de kleuring op de kaart van gebied Het Woud is volgens de stichting niet de juiste insteek. In combinatie met Groene Ontwikkelzone en GGN acht de stichting het niet aannemelijk dat zonneparken met bijbehorende infrastructuur in dit gebied een verbetering opleveren voor de leefomgeving. Een Nee-tenzij duiding lijkt de stichting meer op zijn plaats.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
h.	Innovatie, Energie transport en opslag De stichting wil de gemeente niet vermoeien met voorstellen in deze. De stichting is van mening dat innovatie, met name als het gaat om energie transport en opslag, zowel voor elektra als warmte, te weinig concrete aandacht heeft. Nederland is altijd krachtig geweest in innovatie en toepasbaarheid en dit vervolgens exporteren naar de rest van de wereld. Dit zou dé bijdrage van Nederland moeten zijn naar Europa en de wereld - want traditionele energie industrie (lees: windturbines en zonneparken) zijn slecht toepasbaar in ons al over bestemd grondgebied, zoals bij de onmogelijke puzzel die de RES-partijen zichzelf hebben heeft toebedeeld.	In de Ontwerp-RES is wel degelijk aandacht voor innovatie (zie hoofdstuk 1 en 7 van de Ontwerp-RES), zij het wel gekoppeld aan en voortbouwend op wind- en zonne-energie. Zie voor beantwoording van deze reactie ook: • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
i.	Informatievoorziening verbeteren De RES 1.0 spiegelt een papieren werkelijkheid voor volgens de stichting, die de gemeente met de regio verder wil uitwerken. De stichting stelt dat om te kunnen controleren hoe u tot deze RES 1.0 komt, het noodzakelijk is toegang te hebben tot dezelfde modellen die gebruikt worden in de afwegingen. De stichting verzoekt in het algemeen om de regel "openbaar, tenzij" toe te passen gedurende het gehele proces. Tevens verzoekt de stichting tijdigheid van informatie: publiceren boven redigeren.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES Openbaarheid van data wordt nagestreefd. Niet altijd is openbaarmaking mogelijk: soms vanwege privacy-gevoeligheid en deels omdat datamodellen het bedrijfsmatige exclusieve bezit zijn van externe adviesbureaus. Verbetering van het gebruik en beschikbaar stellen van data en monitor op weg bij de uitvoering van de RES1.0 en naar de RES2.0 wordt momenteel

		verkend.
j.	Tijdlijn: vaststelling vlak voor gemeenteraadsverkiezingen De stichting wijst erop dat in 2022, vóór de invoering van de Omgevingswet, er gemeenteraadsverkiezingen zijn. De vaststelling van de RES 1.0 staat voor december 2021 op de agenda. Het binden van het inkomend college in het kwartaal vlak voor haar aantreden en daarmee opzadelen is volgens de stichting 'op zijn zachtst gezegd niet netjes'. De stichting verzoekt dan ook te overwegen de vaststelling plaats te laten vinden na installatie van de nieuwe gemeenteraad in 2022.	Aan de hand van het Klimaatakkoord is landelijk afgesproken om uiterlijk 1 juli van dit jaar de RESsen vast te stellen. In onze regio wilden de RES-partijen meer tijd nemen, onder andere om inspraak mogelijk te maken. Daartegenover staat inderdaad het risico dat te vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen de raden gevraagd wordt majeure beslissingen te nemen. Vaststelling van de RES1.0 voor eind van dit jaar wordt door de besturen nog acceptabel gevonden.
k.	Participatie laat te wensen over De stichting stelt dat er inmiddels veel maatschappelijke middelen gebruikt zijn om tot het RES 1.0 document te komen - dit geldt voor ambtelijke capaciteit maar ook maatschappelijke tijd en "verspilde energie". Van maatschappelijke betrokkenheid is volgens de stichting geen sprake, of ten minste van een niet significante orde. Sinds de Concept RES 1.0 is er ondanks eerdere kritiek weinig veranderd stelt de stichting. Participatie laat nog steeds veel te wensen over volgens de stichting. De stichting is van mening dat er geen ruimte is om mee te praten: • een andere mening, een andere oplossing, een ander pad - daar wordt niet écht serieus mee omgegaan. • Zit je niet aan de 'stakeholders tafel' dan doe je niet mee." • informatieavonden zijn niet nuttig: dezelfde informatie is feitelijk herhaald. Het is eenrichtingsverkeer en zeer sturend.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES De verantwoording van de lokale participatie in de totstandkoming van de RES in de gemeente Apeldoorn heeft het college van Burgemeester en wethouders uiteengezet in de lokale zienswijzennota van Concept- naar Ontwerp-RES (hoofdstuk 3). Deze is te raadplegen via www.apeldoorn.nl/RES.
l.	Stakeholderstafel te eenzijdig De stakeholders tafel beziend stelt de stichting dat deze voor het grootste deel uit economisch belanghebbenden bestaat.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES Volgens de RES-partners is sprake van een goede mix van belangenorganisaties, waaronder ook op het thema natuur en landschap.
m.	Leeftijdsdiscriminatie Via JongRES wordt volgens de stichting actieve leeftijdsdiscriminatie geïntroduceerd in het proces. Het was naar de mening van de stichting prettiger geweest jongeren en andere geïnteresseerden met elkaar in contact te brengen, een echt gesprek over een maatschappelijk onderwerp.	Het betrekken van jongeren met behulp van JongRES is één van de instrumenten geweest in het participatieproces, waarin veelal volwassenen op leeftijd deelnemen. Of in het vervolg meer de interactie tussen leeftijdsgroepen kan worden gestimuleerd is een interessante suggestie.
n.	Ten onrechte geen gesprekken met de stichting De stichting stelt dat ondanks een toezegging van de wethouder vorig jaar er	Het college van de gemeente Apeldoorn betreurt het dat dit de beleving is

	wederom geen verdere gesprekken waren met de stichting met betrekking tot Concept RES naar RES 1.0. Het blijft volgens de stichting een patroon van toezeggingen van het college en het niet nakomen.	van de stichting. Er zijn op aparte momenten contacten geweest met de stichting.
o.	Onvoldoende informatievoorziening over mogelijkheid inspraak De stichting constateert dat participatie via inspraak laat is in het proces. Echte verandering is dan al niet meer mogelijk volgens de stichting. De stichting verwijt de gemeente onvoldoende te hebben geïnformeerd over de mogelijkheid voor inspraak op de Ontwerp-RES, noch via media als twitter, het actief informeren in de zoekgebieden, noch fysieke presentatie. De stichting stelt pas laat in de inspraaktermijn een ambtelijk bericht te hebben ontvangen over de gemeentelijke zienswijzennota.	De mogelijkheid van inspraak is breed gecommuniceerd; een verbeterpunt vanuit de gemeente is het late tijdstip van directe communicatie naar individuele betrokkenen, zoals de stichting, om te informeren over de mogelijkheid van inspraak op de Ontwerp-RES.
p.	Beroep op verdrag van Aarhus Uit de stukken valt volgens de stichting op te maken dat voor formele inspraak is gekozen als vorm om te voldoen aan één van de regels van het verdrag van Aarhus. Om geen eerdere punten te missen in deze formele inspraakronde stelt de stichting dat de gemeente alle eerdere inspraak van de stichting richting de gemeente, zij het met directe of indirecte betrekking tot de RES, als herhaald en ingelast dient te beschouwen. De stichting heeft de stukken als bijlagen toegevoegd: • 10 - Email St. tot Behoud van het Woud • 16 - Email St. tot Behoud van het Woud • 16.1 - Inspraakreactie St. Behoud van het Woud • 22 - NIEUW Inspraakreactie St. tot Behoud van het Woud • 10 NIEUW Reactie Behoud het Woud op PMA 1 Oktober • 14 - NIEUW Behoud het Woud 13-10-2020 • Apeldoorn 2040 • Inspraak Tussenevaluatie afwegingskader zon (PMA 2020-12-03) • 2021, concrete plannen Het Woud, Wob-verzoeken, verzoeken tot besluit • STBVHW.20210215.GCWOB • Handelingsperspectief vervolgtraject zonnepark initiatieven • Inzet grootschalige elektriciteitsopwek uit windenergie • Evaluatie afwegingskader zonneparken • Concept Omgevingsvisie 1	Het college van de gemeente Apeldoorn beschouwt de genoemde stukken als bijlagen bij de inspraaknota om voor de raadsbespreking ervan een totaalbeeld ter beschikking te hebben van de inbreng door de stichting.
q.	Oproep tot gesprek De stichting roept de gemeente op om in gesprek te gaan met inwoners en belanghebbenden, die zich bevinden in gebieden waar de gemeente door deze te benoemen als zoekgebieden een enorme impact op de leefomgeving kunnen	Het college van de gemeente Apeldoorn onderschrijft dat belang om bij uitwerking van de zoekgebieden en opstellen van gebiedsvisies inwoners en belanghebbenden op een directe manier te betrekken.

	verwachten volgens de stichting. De stichting geeft aan informele inspraak van groot belang is te vinden, niet alleen voor het zogenoemde draagvlak, maar simpelweg om voldoende diversiteit in denkwijzen te houden.	

Inspraak Inwoners Apeldoorn: Beemte Broekland

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
14.	**Bewonerscollectief in Beemte Broekland, 31 mei 2021** Het gaat om gezamenlijke inspraakreactie van 11 huishoudens aan de Werler, Broeklanderweg, Beemterweg en Vellertweg in Beemte Broekland	
a.	Participatie Het bewonerscollectief geeft aan dat de Cleantech Regio heeft gefaald wat betreft het consulteren van bewoners. Als redenen noemt het bewonerscollectief: - Slechts twee informatiebijeenkomsten waarbij het een eenzijdig verhaal was over wat er moet gebeuren en hoe. - Er wordt alleen digitaal feedback opgehaald, waardoor de mening van mensen die minder digitaal vaardig zijn worden gemist. Het bewonerscollectief vraagt zich af hoe de Cleantech Regio alsnog bewoners gaat benaderen om input te leveren op de plannen.	Zie voor beantwoording van deze reactie • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES De verantwoording van de lokale participatie in de totstandkoming van de RES in de gemeente Apeldoorn heeft het college van Burgemeester en wethouders uiteengezet in de lokale zienswijzennota van Concept- naar Ontwerp-RES (hoofdstuk 3). Deze is te raadplegen via www.apeldoorn.nl/RES.
b.	Landbouwgrond In de RES wordt gesproken over enkel lage drassige gronden in de Broeklanden. Het bewonerscollectief geeft aan dat deze uitspraak onjuist is omdat er ook in de Broeklanden hogere en droge gronden zijn die een hoge agrarische waarde hebben en zeer geschikt zijn voor het verbouwen van gewassen voor menselijke consumptie en veevoer. Er komen twee vragen naar voren: - Het bewonerscollectief vraagt zich af hoe de Cleantech Regio onderscheid maakt in de kwaliteit van landbouwgronden. - Hoe er kan worden voorkomen dat er zonneparken op hoogwaardige landbouwgrond worden gerealiseerd.	De uitgangspunten in de RES over agrarische waarden zijn op basis van een analyse op het abstractieniveau van de regio. Bij de gebiedsuitwerking, zoals in een gebiedsvisie kan nauwgezetter het agrarisch belang betrokken worden in te maken keuzes. De RES sluit niet uit dat zonneparken op hoogwaardige landbouwgrond worden ontwikkeld; uitgangspunt is dat dit serieus als belang dient te worden afgewogen.
c.	Clustering In de RES 1.0 wordt er gesproken over clustering, maar in Beemte-Broekland zien bewoners dat dit gaat plaatsvinden in een gebied met relatief veel woningen en goede landbouwgronden. Dit heeft impact op bewoners, zichtlijnen, landschap en een negatieve invloed op de leefbaarheid. Hieruit komen de volgende vragen naar voren: - Moet het belang van bewoners wijken voor het economische belang van de	De afweging van verschillende belangen, waaronder het belang van bewoners en eigenaren, bij de vorming van clusters is punt van uitwerking: • in omgevingsbeleid en kaderstelling van de betrokken gemeente(n) • in gebiedsvisie/plannen • of mogelijk bij de ontwikkeling van de RES 2.0

	gemeente of projectontwikkelaar? - Welke aanvullende eisen worden er gesteld aan grote zonneparken en/of clustering van zonneparken om de leefbaarheid en veiligheid van het gebied te borgen?	
d.	Zonneladder Het bewonerscollectief is van mening dat er in de RES de treden van de zonneladder niet op de juiste manier doorlopen. - Hoe wordt er voorkomen dat een onevenredig groot deel landbouwgebied wordt opgeofferd ondanks kansen op de eerste drie treden van de zonneladder? - Kunnen hoogwaardige landbouwgronden uitgesloten worden als zoekgebied? - Kan er in de RES 1.0 de verplichting worden opgenomen om bij de nieuwbouw van bedrijfspanden en woningen energieneutraal te maken?	Zie 14b. Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* Verplichting van energieprestaties bij nieuwbouw valt buiten de RES1.0, die zich richt op grootschalige opwek. Wel kan dit onderdeel zijn van het gemeentelijk beleid, onder andere in de uitwerking in het omgevingsbeleid.
e.	Cultuurhistorische landschapselementen Het bewonerscollectief mist handvatten om de cultuurhistorische landschapselementen van Beemte Broekland te behouden. Hoe voorkomt de RES 1.0 dat het buitengebied de uitstraling van een industriegebied krijgt.	Dat is aan de gemeente, bij de vertaling van de RES in het omgevingsbeleid, afwegingskaders voor zonneparken en bij het opstellen van gebiedsvisies. Voor de RES2.0 wordt bekeken of het wenselijk is wat betreft concrete handvatten voor landschapsinpassing gezamenlijk uit te weken.
f.	Alternatieve energieopwekking Er wordt in de RES 1.0 niet gekeken naar alternatieven voor zon en wind. Het bewonerscollectief geeft aan dat er meer onderzoek moet worden gedaan naar alternatieven van grootschalige opwek middels zon en wind. Als suggestie noemt het bewonerscollectief kleine windwokkels en het beperken van energieverbruik.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
g.	Gelijk speelveld Binnen de Cleantech Regiostelt elke gemeente andere eisen aan een zonnepark. Het bewonerscollectief vraagt zich af hoe de RES een bijdrage kan leveren aan een gelijke behandeling van omwonenden binnen de Cleantech regio. Het bewonerscollectief vraagt zich af hoe er in de RES wordt geborgd dat er een gelijk speelveld is voor bewoners, ontwikkelaar en gemeente in de ontwikkelfase van een zonnepark. Dit is noodzakelijk om tot participatie en draagvlak te komen. Ook moet er op financieel vlak een gelijk speelveld worden gecreëerd. Zo moeten niet alleen vermogende omwonenden de kans krijgen om financieel te participeren in een project.	Zie voor beantwoording van deze reactie • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE
h.	Planschade	

	Er moeten gelijke afspraken komen met betrekking tot de uitkering van planschade.	Burgers hebben daarin in Nederland dezelfde rechten.
i.	Opwekking van energie Het bewonerscollectief maakt zich zorgen over een overschot aan duurzaam opgewekte energie, dat mogelijk kan leiden tot overbelasting van het net. Kan de RES 1.0 garanties bieden dat er altijd genoeg netcapaciteit aanwezig is voor de eigen opwekking. Ook vraagt het bewonerscollectief zich af hoe wordt er voorkomen dat er door zon op land geen ruimte meer is voor zon op dak.	De RES 1.0 zelf kan daar geen garantie in bieden. Het is een zorgpunt bij de uitwerking van plannen. Netbeheerder Liander is goed betrokken en adviseert.
j.	Natuur Het bewonerscollectief geeft aan dat uit onderzoek blijkt dat een zonnepark mogelijk impact heeft op het bodemleven. Welke voorwaarden gaat de Cleantech Regiostellen aan het beheer van een zonnepark?	In de RES zijn geen regionaal brede eisen opgesteld voor het beheer van zonneparken. Dat is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Voor de uitwerking van de RES2.0 wordt nader bekeken welke uitgangspunten voor zonneparken meer in gezamenlijkheid kunnen worden opgesteld en welke de eigen verantwoordelijkheid per gemeente blijven. Beheer kan daarbij één van de onderwerpen zijn.

4. INSPRAAK GEMEENTE BRUMMEN

Bij de gemeente Brummen zijn ongeveer 350 inspraak reacties binnengekomen waarbij een aantal die ook bij andere bevoegde gezagen zijn ingediend. Een zestal reacties zijn van buiten de Cleantech Regio. Ruim 250 inspraakreacties kwamen uit Hall.

Veel voorkomende thema's bij de inspraakreacties in de gemeente Brummen zijn:

A. Windenergie en gezondheid.
B. Inwonersparticipatie juridische status en democratisch gehalte
C. Zoekgebied wind nabij Hall
D. Alternatieven voor grootschalige opwek uit zonneparken en windenergie
E. (concept) Uitnodigingskader windmolens en zonnevelden gemeente Brummen.

A. WINDENERGIE EN GEZONDHEID

Veelvuldig worden de Nederlandse normen voor windturbines ter discussie gesteld. Hierbij wordt verwezen naar onderzoeksrapporten, nationale en internationale jurisprudentie en afstand normen van andere Europese landen zoals Duitsland en Denemarken.
Er wordt voorgesteld om aan te sluiten bij (afstand)normen van andere Europese landen.

B. INWONERSPARTICIPATIE JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE

Veel inspraakreacties stellen het democratisch gehalte van de Ontwerp-RES 1.0. ter discussie. Dat er maar een beperkt aantal inwoners betrokken zijn bij het tot stand komen van de Ontwerp-RES 1.0. Dat er te weging inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden. Een aantal inwoners hebben het gevoel dat de inspraakprocedure voor de bühne is, maar er uiteindelijk niets meegedaan wordt.

C. ZOEKGEBIED WIND NABIJ HALL.

Veel inspraakreacties vragen zich af hoe het zoekgebied bij Hall tot stand gekomen is en verzoeken dit zoekgebied te schrappen. Ook wordt gesteld dat windturbines het bijzondere landschap van de gemeente Brummen aantasten. Dat in het bijzondere landschap van de gemeente Brummen geen ruimte is voor windturbines. Daarnaast dat Hall een onevenredige bijdrage levert aan de energietransitie in Brummen.

D. ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Veelvuldig wordt aangegeven dat de Ontwerp-RES 1.0 te weinig oog heeft voor alternatieve opwek, te veel gefocust is op opwek door zon en wind. Daarnaast wordt aangegeven dat er ook een rol ligt bij het bedrijfsleven. Dat het bedrijfsleven verplicht moet worden gesteld een bijdrage te leveren aan de energietransitie. Als alternatief voor wind en zon wordt regelmatig kernenergie en wind op zee genoemd.

E. (CONCEPT) UITNODIGINGSKADER WINDMOLENS EN ZONNEVELDEN GEMEENTE BRUMMEN.

Regelmatig wordt in de inspraakreacties aangegeven dat de inwoners onvoldoende betrokken zijn bij het tot stand komen van dit beleidsstuk. Dat in het bijzondere landschap van de gemeente Brummen geen ruimte is voor windturbines.

Inspraak algemene belangenorganisaties

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
1.	**Stichting Instandhouden Leefbaarheid Dieren Noordoost en omstreken, 4 mei 2021,** 357260	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen dat In de voorfase de belangen en alternatieven niet voldoende zijn onderzocht. Hoewel bewoners dichtbij het zoekgebied in Brummen wonen zijn ze door de Cleantech Regio op geen enkele wijze betrokken in de advisering of besluitvorming. Belangen zijn onzorgvuldig tegen elkaar afgewogen, geen rekening gehouden met feiten en omstandigheden	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten stellen dat er voldoende alternatieven voorhanden zijn voor grootschalige opwekking: aanleg van zonnevelden langs bestaande infrastructuur (N#48, spoorlijn Dieren Zutphen) en aanleg waterturbines in de IJssel.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
c.	Thema Zonneladder Appellanten stellen dat het Plan het woongenot van bewoners aantast. Niet mee eens zijn dat de volgende gebieden onder de zonneladder vallen: Landgoederen zone Brummen Oude landbouwlanden bij Loenen. Gelet op de afstand van deze gebieden tot woningen van inwoners zijn inwoners en Appellanten zijn van mening dat deze locaties In strijd zijn met goede ruimtelijke ordening, gezien afstanden tot woningen. Dat gevolgen niet in kaart zijn gebracht.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER (ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)
d.	Thema Zoekgebieden Wind Appellanten stellen dat toelichting op plannen voor vier tot acht windmolens vlak bij de grens met Spankeren op het grondgebied van de Cleantech Regio ontbreken. Appellanten stellen dat zoekgebieden voor het plaatsen van windturbines zonder nadere onderbouwing of belangenafweging zijn vastgesteld. Gevolgen zijn niet in kaart gebracht en in strijd met goede ruimtelijke ordening.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS (ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)
e.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat gezondheidseffecten onvoldoende in beeld zijn gebracht. Appellanten verwijzing naar normen van andere landen die niet uitgaan van gemiddelde waarden.	

f.	Thema Financiële Participatie Windmolen zijn onvoldoende rendabel. De door de RES voorgestelde financiële participatie van omwonenden berust derhalve op een fata morgana. Het overgrote deel van de omwonenden wenst ook niet financieel te participeren zo blijkt uit de enquête	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
2.	**BrummenEnergie, 30 mei 2021, 357349**	
g.	Thema Doelstelling 35 TWh BrummenEnergie stelt dat wat opvalt, is dat het bod in de RES 1.0 zo'n 13% lager is dan in de concept-RES (1,23 TWh vs 1,07 TWh). Maar vooral in de invulling van het bod is een fundamenteel andere strategie zichtbaar voor de RES 1.0 ten opzichte van die in de concept-RES. De RES 1.0 leunt zwaar op zon-op-dak. Daarmee moet bijna 50% van het bod voor 2030 worden ingevuld. Daarentegen is het aandeel wind met 10% een marginaal deel van de invulling van het bod. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0, waar die in de concept-RES bijna geheel ontbrak.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
h.	Thema Zonneladder BrummenEnergie heeft grote vraagtekens bij het realiteitsgehalte van het grote aandeel zon-op-dak in dit ontwerp-bod. Vanuit onze eigen ervaring weten we dat bij de realisatie van zon-op-dak een groot aantal belemmeringen speelt. Projecten gaan vaker niet dan wel door omdat er geen sluitende businesscase te maken is, vanwege de kosten voor een verzwaarde netaansluiting en/of de kosten voor het versterken van de dakconstructie. Daarnaast komt het regelmatig voor dat een verzekeraar niet wil meewerken of dat er (op termijn) onvoldoende netcapaciteit is. BrummenEnergie beseft dat zon-op-dak de maatschappelijk voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*

i.	Thema Zoekgebieden Wind Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening. De Veluwe als kernhabitat voor de wespendief maakt het onzeker of er in de toekomst windprojecten kunnen worden gerealiseerd op en om de Veluwerand. De komst van de drie in de ontwerp-RES 1.0 opgenomen molens van IJsselwind is door de recente uitspraak van de Raad van State onzeker geworden of is op zijn minst ernstig vertraagd. Dat zet het bod aan windenergie onder druk. Dit wordt versterkt doordat ook elders in de CTR potentiele windlocaties zijn komen te vervallen. Een duidelijke onderbouwing van dat wegvallen van wel geschikte locaties ontbreekt in de ontwerp-RES 1.0. Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is. Juist in het winterseizoen zal de elektriciteitsvraag sterk toenemen als wij onze woningen steeds meer met warmtepompen gaan verwarmen als alternatief voor aardgas. Maar ook vanuit het oogpunt van maatschappelijke kosten is de minimale inzet op wind ongunstig: windenergie is grofweg de helft goedkoper om te realiseren dan zon. En het ruimtebeslag is bij wind vele malen minder dan bij zon-op-veld: de opbrengst van een windturbine van 4 MW staat ongeveer gelijk aan die van 30 voetbalvelden vol met zonnepanelen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
j.	Thema de RES In Relatie Tot De Energietransitie En Andere Opgaven BrummenEnergie stelt: verwacht geen wonderen van innovaties in de komende 9 jaar Het is mooi als innovaties extra capaciteit opleveren. Het is echter onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	
k.	Productie waterstof vraagt om heel veel extra groene stroom BrummenEnergie stelt dat ten aanzien van de ambities voor waterstof (een energiedrager) voor de productie van waterstof heel veel groene stroom nodig is en dat deze stroom ook het jaarrond wordt geproduceerd. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod. Daarnaast is daarbij ook een aanzienlijk deel windstroom nodig om ook in de winter voldoende lokale stroomproductie te kunnen borgen. Daarom zetten we grote vraagtekens bij de ambitie voor het inzetten van waterstof die lokaal geproduceerd zou worden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

l.	Thema Financiële Participatie 2.10 Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Terwijl er in onze optiek juist vanuit het wegen van alle vier de hoekpunten van het afwegingskwadrant van het NP RES de beste oplossingen te vinden zijn. Het realiseren van wind- en zonprojecten met maatschappelijke acceptatie is mogelijk, dat laten talloze voorbeelden in het land zien. Lokaal eigendom, zeggenschap voor omwonenden en een goede verdeling van de lusten en lasten zijn steeds cruciaal gebleken bij deze succesvolle projecten. We waarderen het dan ook dat lokaal eigendom een nadrukkelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES. Ook waarderen we de nauwere betrokkenheid die we als energiecoöperaties hebben ervaren in de laatste ontwikkelperiode van de ontwerp-RES en de aanstelling van de RES-coördinator die fungeert als coördinatiepunt tussen de RES-regio en de energiecoöperaties. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de CTR.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE
m.	Thema Doelstelling 35 TWh 2.2 Brummen Energie stelt: Hoewel wij de problematiek rondom de zonering rond de Veluwe vanwege de wespendief begrijpen, adviseren wij u om tot een realistischer en evenwichtiger bod te komen met een groter aandeel wind en een groter aandeel zon-op-land. Als energiecoöperaties komen wij met een coöperatief bod dat een bijdrage kan leveren aan dat realistischer en evenwichtiger bod. De uitvoering van dat coöperatieve bod vraagt nadrukkelijk om samenwerking met en ondersteuning van zowel gemeenten als provincie. Wij vertrouwen erop dat wij daar goede afspraken over kunnen maken met u en dat die afspraken onderdeel worden van de RES. Zet bij de doorontwikkeling naar de RES 2.0 niet alleen in op ruimtelijke kwaliteit en landschap, maar ook op verlaging van de netwerk- of maatschappelijke kosten en op maatschappelijke acceptatie, met name op het realiseren van lokaal eigendom, een open en transparant gebiedsproces bij de realisatie van projecten en een eerlijke verdeling van de lusten en lasten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
3.	**Natuurmonumenten 21 april 2021, 357474**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Natuurmonumenten verzoek u de zoeklocatie voor wind in de gemeente Brummen niet op de zoekkaarten van de RES te laten staan, maar deze definitief uit de RES te schrappen. Natuurmonumenten stelt dat het zoekgebied bij Hall ligt deels in en deels tegen het beschermde natura 2000-gebied Landgoederenzone Brummen met kwetsbare natuur. Brummen onderdeel is van het beschermde Nationaal Landschap Veluwe. Het zoekgebied bevindt zich binnen de 8 kilometerzone van het natura 2000 gebied Veluwe, in deze zone geldt bijzondere bescherming voor de wespendief.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Natuurmonumenten verzoek u in te zetten op een bovenregionaal afwegingskader voor windturbines. Op dit moment doet u dat binnen de RES Cleantech Regio, maar een afwegingskader op provinciaal of Rijksniveau lijkt ons beter passen. U kunt die wens opnemen in uw gemeentelijk beleidskader of daartoe oproepen via een aparte brief aan het provinciaal- of landsbestuur. Wij denken daarbij aan een afwegingskader met de volgende uitgangspunten: c. Sluit natuurgebieden en beschermde landschappen uit van grootschalige opwek; d. Kies voor enkele grootschalige grote opweklocaties voor zon en wind (clusters); e. Benut éérst alle locaties in en tegen bebouwd gebied en langs infrastructuur; en f. Maak gebruik van de zonneladder. Natuurmonumenten brengt dit afwegingskader ook in de via het RES-traject, we steunen u graag bij een soortgelijke inbreng. Wanneer bovenstaand afwegingskader op regionaal of nationaal niveau gehanteerd wordt, wordt optimaal gebruik gemaakt van de ruimte en worden natuur, biodiversiteit en het landschap in totaliteit zo min mogelijk belast	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
g.	Thema Wind, zonen Natuur Voor gebieden buiten de Natura 2000 en GNN-netwerken vragen we u ecologische meerwaarde en landschappelijke versterking als randvoorwaarden op te nemen voor het ontwikkelen van zonneparken. Dit kan bijvoorbeeld door vernatting en het creëren van ecologische verbindingen met hagen en houtwallen. We roepen u op dit te verankeren in de RES. Verder geeft u op pagina 28 van de RES aan in welke gebieden een 'ja, mits'-regime geldt voor grootschalige opwek met zon op land. Het gaat om de	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

	gebiedscategorieën groene ontwikkelzones, transitiegebieden landbouw, klimaatlandschappen en nieuwe en uit te breiden bestaande landgoederen. Kaart 9 op dezelfde pagina heeft een afwijkende legenda en dient (kennelijk) een ander doel. Het lijkt of ook belangrijke natuurgebieden, landgoederen en kleinschalige landschapszones in aanmerking kunnen komen voor grootschalige opwek van zonne-energie. Dit correspondeert niet met de uitkomsten van de ateliers, waarin naar voren kwam dat grootschalige opwek met zon op land niet wenselijk is beschermde natuurgebieden. Graag vernemen we van u of het klopt dat Natura 2000-gebieden en GNN tot de categorie "Nee" behoren wat betreft zon op land in de RES. Wij verzoeken u om een eenduidige kaart aan de RES 1.0 toe te voegen.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
4.	**Stichting werkgroep Eerbeekse Mooilanden, 21 april 2021, 357425**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appellanten stellen dat een cluster van windturbines in Brummen nooit aan de vereisten van randvoorwaarden kan voldoen. De impact is te groot. Het overstijgt alles. Inpasbaarheid is niet mogelijk Hoe kan het landschap leidend zijn bij het plaatsen van windturbines die 2 x hoger zijn dan de hoogste kerktoren van Nederland in een fijnmazig landschap. Er kan dus geen prioriteit worden gegeven aan windturbines in de gemeente Brummen Een oplossing moet regionaal, provinciaal of nationaal gevonden worden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	De RES In Relatie Tot De Energietransitie En Andere Opgaven Appellanten stellen dat als eerste stap energie reductie in het kader van de RES moet zijn. Dat een bottom up benadering ontbreekt	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Thema zonneladder Ja graag, appellanten stelen Appellanten stellen dat na energiebesparende maatregelen zon op dak de hoogste prioriteit heeft, hier grote winst is te behalen en draagvlaak te creëren. Uitgezonderd clusters met zonne-energie of wind en zonne-energie. Altijd medewerking verlenen en draagvlak bij omwonenden staan op gespannen voet met elkaar. Ja mits, Appellanten stellen dat deze paragraaf onduidelijk is en de tekst ontoereikend voor een complexe situatie in de gemeente Brummen. Dit	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*

	vraagt om nadere uitwerking. Nee-tenzij, appellanten stellen dat hiermee boeren worden geconfronteerd met concurrerend grondgebruik. Nee, appellanten stellen dat medewerking is uitgesloten.	
d.	Thema gemeenten Appellanten stellen dat ze ervaren hebben dat de gemeente Brummen ernstig te kort schoot, incidenten politiek bedreef en gaande het proces beleid moest ontwikkelen en aanpassen. Appellanten stellen dat er regie, heldere communicatie, draagvlak en fasering van alle plannen nodig is om bewoners stap voor stap mee te krijgen in het proces.	Naar aanleiding van eerder opgedane ervaring met realisatie van zonnevelden heeft de raad aangegeven geen nieuwe zonnevelden in behandeling te nemen voordat er beleid is ontwikkeld. Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. Het proces stond dus mede in dienst van beleidsontwikkeling. In de periode 14 juni- 25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader staat als uitgangspunt dat we gebiedsgericht aan de slag willen met de samenleving, dat we streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving. Bij ieder initiatief wordt gewerkt met een omgevingsadviesraad. De omgevingsadviesraad bestaat o.a. uit een flexibel deel die bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de locatie. Het initiatief wordt verder ontwikkeld in een gebiedsproces met de inwoners en de omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in. Op die wijze krijgen regie, communicatie, draagvlak en fasering een plek.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
5.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
	Algemeen De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	

a.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijk voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
c.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
d.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
e.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

	nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	

Inspraak Inwoners Eerbeek

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
6.	**Inwoner Eerbeek, 21-05-2021, 357246**	
a.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat deze windmolens slecht zijn voor de gezondheid van mensen en een groot gevaar voor allerlei diersoorten in de omgeving. Ze zorgen voor chronische geluidshinder etc. Appellanten Daarnaast zijn ze uit milieu perspectief zicht vervuilend en zeker ongewenst.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat om aan de gewenste doelstellingen van energie neutraal en duurzaam te willen voldoen zijn er andere en betere alternatieven, denk aan kleine kerncentrales en andere mogelijkheden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
7.	**Inwoner Eerbeek, 29 mei 2021, 357357**	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat de Gemeente Brummen en vele andere gemeenten zijn begonnen met een enquête over zonnepanelen en windmolens. Dat wekt de indruk dat er geen andere keuzemogelijkheden zijn. Daarbij is bewust gekozen voor de naam windmolens en niet voor windturbines en voor zonneparken in plaats van zonneweilanden. Er is niet gesproken over kernenergie.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Tijdens de eerste voorlichtingsavond moest een deelnemer over twee apparaten beschikken om te kunnen stemmen. Voor heel veel mensen en zeker de ouderen is dat al onmogelijk. Zelf heb ik toen niet kunnen stemmen. De tweede voorlichtingsavond waren er meer dan 120 deelnemers online. Deze manier van communiceren staat een goede opinievorming in de weg	

	omdat betrokkenen niet met elkaar kunnen spreken. Daarbij komt nog dat de plattegronden zeer onduidelijk waren. Vooral de zoekgebieden voor windmolens kwamen niet uit de verf.	
c.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Zon op het dak spreekt veel mensen aan. Echter als je als particulier nu zonnepanelen op je dak legt kun je vanaf 2023 niet meer salderen. Appellant pleit ervoor om de saldering niet af te schaffen zodat particulieren eerder zullen overgaan op het installeren van zonnepanelen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
d.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt: Zoals bekend geven windturbines die veel geluidsoverlast met alle lichamelijke problemen tot gevolg. Daarnaast ontstaan er slagschaduwen die ook zeer hinderlijk zijn. Ook de enorme grote hoogte van 200 tot 250 meter verpesten het landschap. Vele mensen realiseren zich niet hoe hoog een dergelijke windturbine is. Ze zien de windturbines die nu langs de snelwegen staan maar die zijn veel lager.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
e.	Thema Windenergie en Natuur Appellant stelt: Ook de enorme grote hoogte van 200 tot 250 meter verpesten het landschap. Vele mensen realiseren zich niet hoe hoog een dergelijke windturbine is. Ze zien de windturbines die nu langs de snelwegen staan maar die zijn veel lager	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
f.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellant stelt: dat windenergie in de Gemeente Brummen een rendement heeft dat niet hoger dan 28 %. Dus waarom niet alleen op zee windturbines.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
g.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellant stelt dat er in de toekomst meer centrales moeten bijkomen om aan de energievraag van inwoners en industrie te voldoen in de toekomst in Nederland gezien het aantal onopgeloste problemen zoals opslag energie. Dat er niet altijd wind en zon is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
h.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellant stelt dat met het opwekken van duurzame energie Het	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN

	Nederlandse landschap hiermee wordt vernield. Wat er na 2030 op stapel staat is onduidelijk. Appellant verzoek de Gemeente Brummen en eigenlijk alle bestuurders nog eens goed na te denken of het verstandig is om Nederland vol te zetten met windturbines en zonneweiden.	WINDENERGIE
i.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellante stelt dat in de Ontwerp-RES 1.0 de doelstelling is 35 TWh. De cijfers over het aantal ha en het aantal windturbines zijn nog niet bekend. Deze 35 TWh is iets minder dan één derde van het huidige elektriciteitsverbruik (113,1 TWh). Gedurende de transitie komt hier nog heel veel bij b.v. elektrisch rijden (20 TWh), stroom voor warmtepompen voor verwarming van huizen en gebouwen, extra stroom voor de industrie (15-45 TWh). Hoe men denkt dit te realiseren is volslagen onduidelijk.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
8.	**Inwoner Eerbeek, 21 april 2021, 357369**	
j.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat de zogenaamde energietransitie door grootschalig produceren en installeren van windmolens en zonnepanelen geen oplossing biedt. Appellant stelt dat in de eerste plaats een massieve energiereductie door middel van een diepgaande gedrag en gebruik nodig is voor iedere aardbewoner om werkelijk verschil te maken. Appellant stelt dat het puur zonde is om voor deze illusie gemeenschapsgeld, een landschap als het onze en het welzijn van de bewoners van Brummen voor decennia op te offeren.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
9.	**Inwoner Eerbeek, 21 mei 2021,** 357431	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appellant maakt bezwaar tegen de plannen in het ontwerp-RES 1.0 om een zoekgebied in de omgeving van Hall een cluster windturbines van 250 meter hoog te kunnen plaatsen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen.
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat deze windmolens slecht zijn voor de gezondheid van mensen en een groot gevaar voor allerlei diersoorten in de omgeving. Ze zorgen voor chronische geluidshinder etc.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat aan de gewenste doelstellingen van energie neutraal en duurzaam te willen voldoen zijn er andere en betere alternatieven, denk aan kleine kerncentrales en andere mogelijkheden. Ook de vele **gesubsidieerde** zonnepaneel parken op bouwland zijn geen goede oplossing.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Inspraak Inwoners Hall

Nmr	Inhoud		Commentaar college van B&W
10.	Inwoner: 1. Hall mei 2021, 355883 2. Hall 21 april 2021, 357356 3. Hall, 21 april, 35735 4. Hall, 21 april 2021, 357360 5. Hall 21 april 2021 357382 6. Hall, 21 april 2021, 357386 7. Hall, 21 april 2021, 357393 8. Tonden,21 april 2021, 357394 9. Tonden, 21 april 2021, 357395 10. Tonden, 21 april 2021, 357397 11. Tonden, 21 april 2021, 357398 12. Tonden, 21 april 2021, 357401 13. Hall, 21 april 2021, 367404 14. Hall, 21 april 2021, 357405 15. Tonden, 21 april, 357406 16. spankeren, 27 mei 2021, 357303 17. Brummen, 21 april 2021, 357362 18. Brummen, 21 april 2021, 357329 19. Eerbeek 21 mei 2021 [355737] 20. Eerbeek 21 april 2021 [355738] 21. Eerbeek 21 april 2021 [355740] 22. Eerbeek 21 april 2021 [355884] 23. Eerbeek 21 april 2021 [355885] 24. Eerbeek 5 mei 2021 [355985] 25. Eerbeek 5 mei 2021 [355986] 26. Eerbeek 21 mei 2021 [355988]	154. Hall, 21 april 2021, 357703 155. Hall, 21 april 2021, 357706 156. Hall, 21 april 2021, 357707 157. Hall, 21 april 2021, 357713 158. Tonden, 21 april 2021, 357714 159. Hall, 21 april 2021, 357715 160. Hall, 21 april 2021, 357716 161. Hall, 21 april 2021, 357717 162. Hall, 21 april 2021, 357718 163. Tonden, 21 april 2021, 357719 164. Hall, 21 april 2021, 357720 165. Hall, 21 april 2021, 357721 166. Hall, 21 april 2021, 357722 167. Hall, 21 april 2021, 357723 168. Hall, 21 april 2021, 357729 169. Hall, 21 april 2021, 357761 170. Empe 21 april 2021, 357762 171. Tonden 21 april 2021, 357763 172. Tonden 21 april 2021, 357764 173. Tonden 7 mei 2021, 357765 174. Hall 21 april 2021, 357767 175. Tonden 7 mei 2021, 357770 176. Tonden 7 mei 2021, 357771 177. Tonden 7 mei 2021, 357773 178. Hall, 21 april 2021, 357775 179. Hall, 21 april 2021, 357776 180. Hall, 21 april 2021, 357777 181. Hall, 21 april 2021, 357778 182. Hall, 21 april 2021, 357779 183. Hall, 21 april 2021, 357781 184. Hall, 21 april 2021, 357784 185. Hall, 21 april 2021, 357785 186. Hall, 21 april 2021, 357786 187. Hall, 21 april 2021, 357787 188. Hall, 21 april 2021, 357789 189. Hall, 21 april 2021, 357790	

	27. Eerbeek 21 mei 2021 [355989] 28. Eerbeek 21 mei 2021 [356345] 29. Eerbeek 21 mei 2021 [356347] 30. Eerbeek 21 mei 2021 [356641] 31. Eerbeek 21 april 2021 357389 32. Hall, 21 april 2021 357415 33. Hall, 7 mei 2021, 357415 34. Hall, 21 april, 2021 357419 35. Hall, 21 april, 2021, 357420 36. Eerbeek, 21 april 2021, 357430 37. Hall, 21 april 2021, 357476 38. Hall, 21 april 2021, 357478 39. Hall, 21 april 2021, 37480 40. Empe, 21 april 2021, 357483 41. Hall, 21 april 2021, 357510 42. Hall, 1 mei 2021, 357542 43. Hall, 21 april 2021, 357543 44. Brummen, 21 april 2021, 357544 45. Hall, 21 april 2021, 357545 46. Hall, 21 april 2021, 357547 47. Hall, 27 mei 2021, 357548 48. Hall, 21 april 2021, 357549 49. Hall, 28 mei, 2021, 357522 50. Hall, 21 april 2021, 357555 51. Hall, 28 mei, 2021, 357556 52. Hall, 21 april 2021, 357557 53. Tonden, 21 april 2021, 357558 54. Hall, 21 april 2021, 357560 55. Tonden, 21 april 2021, 357651 56. Hall, 21 april 2021, 357562 57. Hall, 21 april 2021, 357563 58. Hall, 28 mei2021, 357563 59. Hall, 21 april 2021, 357564 60. Hall, 21 april 2021, 357565 61. Hall, 28 mei, 357566 62. Hall, 28 mei, 357567 63. Hall, 28 mei, 367568 64. Hall, 28 mei, 357569	190. Hall, 21 april 2021, 357791 191. Hall, 21 april 2021, 357795 192. Hall, 21 april 2021, 357778 193. Hall, 21 april 2021, 357798 194. Hall, 21 april 2021, 357799 195. Hall, 21 april 2021, 357800 196. Hall, 21 april 2021, 357801 197. Hall, 21 april 2021, 357802 198. Eerbeek, 21 april 2021, 357803 199. Eerbeek, 21 april 2021, 357805 200. Hall, 21 april 2021, 357806 201. Hall, 21 april 2021, 357807 202. Hall, 21 april 2021, 357808 203. Hall, 21 april 2021, 357809 204. Hall, 21 april 2021, 357810 205. Hall, 21 april 2021, 357811 206. Hall, 21 april 2021, 357816 207. Hall, 21 april 2021, 357819 208. Hall, 21 april 2021, 357820 209. Hall, 21 april 2021, 357823 210. Tonden, 21 april 2021, 357824 211. Tonden, 21 april 2021, 357827 212. Tonden, 21 april 2021, 357828 213. Tonden, 21 april 2021, 357829 214. Tonden 21 april 2021, 357830 215. Tonden, 21 april 2021, 357832 216. Tonden, 21 april 2021, 357816 217. Tondenl, 21 april 2021, 357833 218. Hall, 21 april 2021, 357834 219. Hall, 21 april 2021, 357835 220. Hall, 21 april 2021, 357837 221. Hall, 21 april 2021, 357838 222. Hall, Hall, 21 april 2021, 357816 223. Hall, 21 april 2021, 357839 224. Hall, 21 april 2021, 357841	

	65. Hall, 28 mei, 357570 66. Hall, 28 mei, 357572 67. Hall, 28 mei, 357574 68. Hall, 28 mei, 357579 69. Hall, 28 mei, 357582 70. Tonden 28 mei, 357583 71. Tonden 28 mei, 357584 72. Empe, 28 mei, 357586 73. Hall, 28 mei, 357587 74. Hall, 28 mei, 357582 75. Tonden, 28 mei, 357588 76. Empe, 28 mei, 357589 77. Tonden, 28 mei, 357590 78. Hall, 28 mei, 357592 79. Hall, 28 mei, 357594 80. Hall, 28 mei, 357595 81. Hall, 28 mei, 357596 82. Hall, 28 mei, 357598 83. Hall, 28 mei, 357600 84. Hall, 28 mei, 357601 85. Hall, 28 mei, 357602 86. Hall, 28 mei, 357603 87. Hall, 28 mei, 357605 88. Hall, 28 mei, 357607 89. Hall, 28 mei, 357609 90. Brummen, 28 mei, 357611 91. Hall, 28 mei, 357613 92. Hall, 28 mei, 357614 93. Hall, 28 mei, 357615 94. Hall, 28 mei, 357616 95. Hall, 28 mei, 357617 96. Tonden, 28 mei, 357619 97. Hall, 28 mei, 357622 98. Hall, 28 mei, 357623 99. Brummen 28 mei, 357625 100. Brummen 28 mei, 357626 101. Brummen 28 mei, 357629 102. Hall, 28 mei, 357630 103. Hall, 28 mei, 357632 104. Brummen 28 mei, 357632 105. Brummen 28 mei, 357633 106. Brummen 28 mei, 357635 107. Hall, 28 mei, 357636 108. Brummen 28 mei, 357637 109. Hall, 28 mei, 357637 110. Hall, 28 mei, 357638	225. Hall, 21 april 2021, 357842 226. Hall, 21 april 2021, 357844 227. Hall, 21 april 2021, 357846 228. Hall, 21 april 2021, 357848 229. Hall, 21 april 2021, 357849 230. Hall, 21 april 2021, 357850 231. Eerbeek, 21 april 2021, 357851 232. Empe, 21 april 2021, 357852 233. Hall, 21 april 2021, 357853 234. Hall, 21 april 2021, 357864 235. Eerbeek, 21 april 2021, 357865 236. Hall, 21 april 2021, 357866 237. Hall, 21 april 2021, 357867 238. Hall, 21 april 2021, 357868 239. Hall, 21 april 2021, 357869 240. Hall, 21 april 2021, 357870 241. Hall, 21 april 2021, 357816 242. Hall, 21 april 2021, 357871 243. Eerbeek, 21 april 2021, 357872 244. Hall, 21 april 2021, 357877 245. eerbeek 21 april 2021, 357878 246. Hall, 21 april 2021, 357816 247. Hall, 21 april 2021, 357880 248. Hall, 21 april 2021, 357882 249. Hall, 21 april 2021, 357884 250. Hall, 21 april 2021, 357887 251. Hall, 21 april 2021, 357888 252. Hall, 21 april 2021, 357889 253. Hall, 21 april 2021, 357890 254. Hall, 21 april 2021, 357816 255. Hall, 21 april 2021, 357891 256. Hall, 21 april 2021, 357816 257. Hall, 21 april 2021, 357892 258. Hall, 21 april 2021, 357893 259. Hall, 21 april 2021, 357895 260. Hall, 21 april 2021, 357897 261. Hall, 21 april 2021, 357898 262. Hall, 21 april 2021, 357899 263. Hall, 21 april 2021, 357900 264. Hall, 21 april 2021, 357901 265. Hall, 21 april 2021, 357903 266. Hall, 21 april 2021, 357904	

	111. Hall, 28 mei, 357639 112. Hall, 28 mei, 357640 113. Brummen 28 mei, 357641 114. Brummen 28 mei, 357642 115. Tonden, 28 mei, 357643 116. Hall, 28 mei, 357644 117. Tonden, 28 mei, 357645 118. Tonden, 28 mei, 357646 119. Hall, 28 mei, 357647 120. Hall, 21 april 2021, 357648 121. Hall, 21 april 2021, 357649 122. Hall, 21 april 2021, 357650 123. Hall, 21 april 2021, 357651 124. Hall, 21 april 2021, 357652 125. Hall, 21 april 2021, 357653 126. Hall, 21 april 2021, 357654 127. Hall, 21 april 2021, 357655 128. Hall, 21 april 2021, 357656 129. Hall, 21 april 2021, 357657 130. Hall, 21 april 2021, 357658 131. Hall, 21 april 2021, 357659 132. Hall, 21 april 2021, 357660 133. Hall, 21 april 2021, 357661 134. Hall, 21 april 2021, 357662 135. Hall, 21 april 2021, 357666 136. Hall, 21 april 2021, 357667 137. Hall, 21 april 2021, 357674 138. Hall, 21 april 2021, 357676 139. Hall, 21 april 2021, 357681 140. Hall, 21 april 2021, 357682 141. Hall, 21 april 2021, 357683 142. Hall, 21 april 2021, 357685 143. Hall, 21 april 2021, 357686 144. Hall, 21 april 2021, 357687 145. Hall, 21 april 2021, 357688 146. Hall, 21 april 2021, 357689 147. Hall, 21 april 2021, 357655 148. Hall, 21 april 2021, 357697 149. Hall, 21 april 2021, 357698 150. Hall, 21 april 2021, 357699 151. Hall, 21 april 2021, 357700 152. Hall, 21 april 2021, 357701 153. Hall, 21 april 2021, 357702	267. Hall, 21 april 2021, 357908 268. Hall, 21 april 2021, 357909 269. Hall, 21 april 2021, 357910 270. Hall, 21 april 2021, 357916 271. Hall, 21 april 2021, 357918 272. Hall, 21 april 2021, 357919 273. Hall, 21 april 2021, 357921 274. Hall, 21 april 2021, 357922 275. Hall, 21 april 2021, 357924 276. Hall, 21 april 2021, 357925 277. Hall, 21 april 2021, 357927 278. Hall, 21 april 2021, 357928 279. Hall, 21 april 2021, 357929 280. Hall, 21 april 2021, 357960 281. Hall, 21 april 2021, 357964 282. Hall, 21 april 2021, 357965 283. Hall, 21 april 2021, 357966 284. Hall, 21 april 2021, 357967 285. Hall, 21 april 2021, 357968 286. Hall, 21 april 2021, 357925 287. Hall, 21 april 2021, 357983 288. Hall, 21 april 2021, 357988 289. Hall, 21 april 2021, 357989 290. Hall, 21 april 2021, 357991 291. Hall, 21 april 2021, 357999 292. Hall, 21 april 2021, 357800 293. Hall, 21 april 2021, 3578006 294. Hall, 21 april 2021, 3578007 295. Hall, 21 april 2021, 3578008 296. Hall, 21 april 2021, 3578009 297. Hall, 21 april 2021, 3578010 298. Hall, 21 april 2021, 3578011 299. Hall, 21 april 2021, 3578012 300. Hall, 21 april 2021, 3578013 301. Hall, 21 april 2021, 3578014 302. Hall, 21 april 2021, 3578015 303. Hall, 21 april 2021, 3578016 304. Hall, 21 april 2021, 3578017 305. Hall, 21 april 2021, 3578018 306. Hall, 21 april 2021, 3578021 307. Hall, 21 april 2021, 3578022 308. Hall, 21 april 2021, 3578024 309. Eerbeek, 21 april 2021, 3578129 310. Tonden, 26 mei 2021, 357418 311. Hall, 21 april 2021, 357 908	

		312. Hall, 21 april 2021, 357 908	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appelanten stellen: dat de gemeente Brummen de 8 km grens van uitsluiting van windmolens rondom de Veluwe respecteert (RES 1.0, p. 24) en het zoekgebied verwijdert uit de RES 1.0.		In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.
b.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen dat de Cleantech Regiomet haar zoektocht naar windmolenlocaties veruit de meest ambitieuze RES regio is van de 6 regio's die grenzen aan de Veluwe. De Cleantech Regio heeft als enige in een kern[natuur]gebied een zoekzone voor windmolens opgenomen in het conceptplan. Ook wil de Cleantech Regio hiervoor nog aanvullend onderzoek doen om te kijken naar opties in de toekomst. Appellanten verzoek de gemeente om de Cleantech Regio tot de orde te roepen en zelf de regie in handen te nemen. Met als gemeentelijk uitgangspunt: geen windmolenclusters dicht bij bewoning en kwetsbare natura 2000 gebieden.		Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Thema Financiële Participatie Appellanten stellen dat de opwekking van duurzame energie moet eerlijk verdeeld worden over de gemeente. Ieder dorp/gemeenschap in de gemeente moet zijn steentje bijdragen. De inwoners van Hall, het bijbehorende buitengebied en het buitengebied van Eerbeek dragen hiermee voldoende en ruimschoots bij aan de energietransitie.		Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. In de periode 14 juni- 25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader is rekening gehouden met de draagkracht van het landschap en wordt per landschapsstructuur een maximum gesteld aan het aantal ha. zonnevelden in een landschapsstructuur. Dit zorgt voor een spreiding van zonnevelden over de verschillende landschapsstructuren in Brummen.
d.	Thema Financiële Participatie Appellanten verzoeken de gemeente om burgerparticipatie en inspraak op een open en transparante manier te (gaan) voeren om zorgvuldige besluitvorming waar te maken. Omdat dit tot op heden betreffende de gehele procesgang		Naar aanleiding van eerder opgedane ervaring met realisatie van zonnevelden heeft de raad aangegeven geen nieuwe zonnevelden in behandeling te nemen voordat er beleid is ontwikkeld.

	niet, te weinig en zeker onvoldoende is gebeurd zal dat eerst moeten plaatsvinden voordat er verder gegaan kan worden in het proces van besluitvorming. Appellanten stellen dat opwekking van duurzame energie een goed streven is en dat belangrijk daarin is dat de juiste keuzes op het juiste moment met de juiste spelers gemaakt worden. De gemeente beslist over precieze locaties en voorwaarden op lokaal niveau. Laten we niet de verkeerde keuzes maken opgejaagd door ambities die onduidelijk en zeker veel te hoog zijn. Dit is zeer slecht voor het toch noodzakelijke draagvlak onder de inwoners voor de energie transitie. Uiteindelijk wordt een groot aantal inwoners van de gemeente Brummen hiervan de dupe, dit moet voorkomen worden.	Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. In de periode 14 juni- 25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader staat als uitgangspunt dat we gebiedsgericht aan de slag willen met de samenleving, dat we streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving. Bij ieder initiatief wordt gewerkt met een omgevingsadviesraad. De omgevingsadviesraad bestaat o.a. uit een flexibel deel dat bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de locatie. Het initiatief wordt verder ontwikkeld in een gebiedsproces met de inwoners en de omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in.
e.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven (353308, 355737) Appellant stelt dat In plaats van windmolens de gemeente de papierindustrie moeten verplichten om zonnepanelen op hun daken te plaatsen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
f.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat het in de laatste versie zo verrassend aangewezen zoekgebied klem ligt tussen het dorp Hall, Natura 2000 gebieden in het noorden, oosten, zuiden en in het westen het Apeldoorns kanaal met direct daarachter het dorp Eerbeek. In het gehele zoekgebied is er bewoning. Er zullen directe gevolgen zijn voor de bewoners van het gebied t.a.v. horizonvervuiling, slagschaduw, geluids-(laagfrequent) en trilling overlast. Appelanten stellen dat het zoekgebied totaal ongeschikt is voor windmolens vanwege de aanwezig woonbestemmingen en de aanwezige Natura 2000 gebieden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
11.	**Inwoner Hall, 29 mei 2021, 357368**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appellanten stellen dat de hele gemeente Brummen – onderdeel van het beschermde Nationaal Landschap Veluwe - is te mooi voor windmolens. Inpasbaarheid in het kleinschalige landschap is onmogelijk. Appellanten verzoeken dan ook dringend het zoekgebied bij Hall definitief te schrappen als zoekgebied voor een windmolencluster. Appellanten verzoeken in te zetten op een bovenregionaal (provinciaal, landelijk of zelfs Europees) afwegingskader voor windturbines om op deze manier optimaal gebruik te maken van de ruimte en waardevol landschap zo min mogelijk te belasten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
12.	**Inwoner Hall datum 24 mei 2021, 357429**	
a.	Thema Landschap Appellanten verzoeken om het landschap als kapitaal te verfijnen maar ze beschouwen dit landelijke, natuurrijke en cultuurhistorische landschap als ons kapitaal Appellanten stellen dat Hall al genoeg doet omdat in Hall binnenkort een zonnepark (Oude Zutphenseweg) van 36 ha. komt. Daarmee is de bijdrage van Hall aan de RES ruimschoots geleverd. Ook Brummen levert al een flinke bijdrage via de zonneparken op de Doonweg en de Elzenbos, de manege etc.	
b.	Thema Doelstelling 35 TWh Appellanten stellen dat deze regio niet geschikt om die hogere ambitie te vervullen 1,07 TWh. Maar gezien het bijzondere landschap en bijzondere natuur in deze regio kun je simpelweg geen vergelijkbaar groot bod doen als andere gemeenten of regio's waar die elementen niet of minder aanwezig zijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
c.	Thema Windenergie en Natuur Appellanten stellen dat de ambities ten koste gaan van biodiversiteit en soortenrijkdom en stelt dat het derhalve verstandig is om geen onomkeerbare keuzes te maken. Windmolens brengen schade toe aan de vogelstand). Zonnepanelen verdrogen en verslechteren de kwaliteit van	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

	de bodem en richten derhalve schade aan soortenrijkdom (ook de kleinste bodemorganismen dienen in dat verband meegenomen te worden).	
d.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appelanten zijn daarom zijn tegen het voorstel van de RES 1.0 om in deze regio windmolens en zonneparken aan te leggen als inspanningsverplichting naar het Rijk en als (enige) oplossing voor het Klimaatakkoord van Parijs.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
e.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat er momenteel nog tal van onderzoeken lopen naar mogelijke gezondheidsaspecten van windmolens. Geluid, laagfrequent geluid, slagschaduw, etc… Nederland weet niet of en wat de gezondheidsrisico's zijn van windmolens. Wij wijzen u er op dat ook het RIVM stelt dat er geen wetenschappelijke studies beschikbaar zijn over de gezondheidseffecten van windturbines met een tiphoogte hoger dan 120 meter, die binnen 2000 meter van omwonenden staan met 42dB geluidsbelasting of hoger. De dorpskern van Hall ligt binnen de 2 km-zone! Daarnaast moet ook goed onderzocht worden wat de zijn voor dieren. Appellanten stellen dat de gemeente Brummen moet het voorzorgsprincipe richting haar burgers in acht nemen: zolang er kans is op gezondheidsschade geen nieuwe windmolens! Uw boodschap aan het Rijk zou dus moeten zijn: onze burgers en hun gezondheid vinden we belangrijk. En zolang er geen duidelijkheid is over de gezondheidsrisico's van windmolens op mens en dier, komen ze er niet!	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
f.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appelanten stellen dat U stelt daarbij: de RES formuleert geen concrete plannen voor de aanleg van windmolens, geeft alleen aan in welke gebieden ze mogelijk kunnen komen. Dat is naar ons idee onbestuurlijk gedrag. U stelt daarbij: de RES formuleert geen concrete plannen voor de aanleg van windmolens, geeft alleen aan in welke gebieden ze mogelijk kunnen komen. Dat is naar ons idee onbestuurlijk gedrag. Appelanten vragen dat u zich bij de besluitvorming over de energietransitie opstelt als volksvertegenwoordiger en niet als uitvoerder van een dichtgetimmerd, maar slecht doordacht Klimaatakkoord van de landelijke overheid.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

g.	Thema Zonneladder Appelanten stellen dat eerst onderzocht dient te worden door alle gemeenten vallend onder de Cleantech Regio wat het potentieel aan kleinschalig zon op dak en no-regret zones is. Als eerstvolgende stap zijn de gemeenten aan zet - al dan niet ondersteund door de Cleantech Regio- om haar burgers en ondernemers maximaal te stimuleren tot zon op dak. Pas daaropvolgend kan een uitspraak/bod gedaan worden of en hoeveel grootschalig zon op dak nodig is. Mogelijk dat zon op land dan niet meer nodig is. Appelanten zijn van mening dat in de RES nog geen bod voor zon op land gemaakt kan en mag worden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
h.	Thema Zoekgebieden Wind Appelanten zijn van mening dat de CleanTech Regio er verstandig aan doet om geen enkele zoeklocatie op te nemen voor windmolens in de zone van 8 km om de Veluwe.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
i.	Thema gemeente Appellanten stellen dat de gemeente Brummen (die uitgaat van een 5-tal landschapstypes) de Uiterwaarden en de Landgoederenzone grotendeels lijkt te willen uitsluiten als zoeklocatie (plus de stuwwal). Dat zou betekenen dat vrijwel alleen de Ontginningszone als zoeklocatie overblijft. Appellanten zijn van menig dat de ontginningszone niet het hele bod op zich moet nemen en stellen dat het Landschappelijk, economisch, ecologisch en mentaal het een zeer onverstandige keuze is om dit gebied zo ingrijpend (en onomkeerbaar) te willen veranderen!	Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. In de periode 14 juni- 25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader is rekening gehouden met de draagkracht van het landschap en wordt per landschapsstructuur een maximum gesteld aan het aantal ha. zonnevelden in een landschapsstructuur. Dit zorgt voor een spreiding van zonnevelden over de verschillende landschapsstructuren in Brummen.
j.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appelanten stellen: Windmolens en vooral zonnepanelen op land beperken de mogelijkheid voor landbouw (veeteelt en akkerbouw) in de regio. Vee staat niet graag onder een windmolen. Zonnepanelen concurreren met voedselproductie.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
k.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appelanten impliceren dat het al vaststaat voor de Cleantech Regio wat de grootte van 1 molen moet zijn. Qua opbrengst en dus omvang (tiphoogte). Dat het zeer belangrijk is om per situatie/locatie vóóraf goed na te denken welke masthoogte en tiphoogte op die specifieke locatie het best inpasbaar is in het landschap Appellanten stellen voor om in de RES geen aantallen te noemen maar	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

	enkel over TWH/MWH te spreken. Eventueel aangevuld met een kader waar een molen qua grootte minimaal en maximaal aan mag voldoen. Appellanten zijn van mening dat de RES een uitspraak moet doen over erfmolens. Deze visie van de gemeente Brummen staat haaks op wat de RES stelt, namelijk het clusteren van molens om zichtlijn te behouden. Appelanten verzoeken om de RES op dit punt scherper te formuleren en te benoemen dat erfmolens geen optie zijn voor de Cleantech Regio.	
l.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appelanten stellen daarom voor om niet eerder dan wanneer Liander zwart op wit heeft toegezegd te investeren en concreet te hebben gemaakt hoe en hoeveel, onder wiens toezicht en met welke dwangsom als het niet lukt, van start te gaan met het starten van tenders, het starten van plaatsen van molens/parken en verzoeken u dit expliciet op te nemen in de RES.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
13.	**Inwoner Hall, 31 mei 2021, 357540**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appellanten zijn van mening dat het plaatsen van windmolens met een tiphoogte tot 250 meter in het kleinschalige landschap van Brummen een buitengewone aantasting zal zijn van het landelijke en natuurlijke karakter van het gebied.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten zijn van mening dat het plaatsen van winmolens een grote aanslag zal plegen op het woongenot, tot medische dan wel psychische klachten kan leiden en op geen enkele wijze op draagvlak kan rekenen bij de bevolking. Er zullen directe gevolgen zijn voor de bewoners van het gebied t.a.v. horizonvervuiling, slagschaduw, geluids- (Laagfrequent) en trilling overlast. Daarnaast zijn negatieve materiële effecten te verwachten als bijvoorbeeld waardedaling van onroerend goed of gemis aan toeristische inkomsten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten stellen dat alternatieven veel te weinig in beeld.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
d.	Thema Zoekgebieden Wind Vanwege het voorkomen van de beschermde wespendief is er een zone van	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES*

	8 kilometer om de Veluwe aangewezen als gebied waar vooralsnog (tot 2030) geen windmolens mogen worden geplaatst. Nader onderzoek moet uitwijzen wat eventueel wel nog mogelijk is. Het Brummense zoekgebied ligt volledig binnen de 8 kilometer zone. In het bewuste zoekgebied is overigens ook al een zonneweide voorzien van 27 ha; genoeg voor 8.000 woningen. Daarnaast is in de directe omgeving aan de Doornweg in Eerbeek een zonnepark in aanbouw met een capaciteit voor 1600 huishoudens. Los van de twijfel of er windmolens in Brummen moeten komen: waarom wordt in een gebied gezocht waarin al grote voorzieningen voor de opwek van duurzame energie zijn?	*1.0)*
e.	Thema Financiële Participatie Appellanten stellen de vraag is in hoeverre het plaatsen van windmolens kan rekenen op draagvlak. Appellanten stellen dat er een RES 1.0 ligt maar vragen zich af hoeveel burgers weten ervan? Enig idee? En dat 50 procent lokaal eigenschap? Wishfull thinking vanachter de tekentafel? Ik wijs maar even op het in voorbereiding zijnde zonnepark aan de Oude Zutphenseweg in Hall. Vijftig procent participatie? Tot dusver 'nul'. Appellanten stellen dat Het woord participatie 96 keer voor komt in de RES. Conclusie: veel voornemens. Het beleid moet nog volledig van de grond komen. Appellanten We verzoeken de gemeente Brummen derhalve haar beleid als meegenomen in de RES te herzien, ten halve te keren, in plaats van geheel te verdwalen. De wijze waarop de RES is ontstaan, de zeer grote negatieve effecten van windmolens, het onvoldoende onderzoeken van alternatieven voor wind (zon op alle geschikte daken, waterstof, vermindering van gebruik etc.) zullen ervoor zorgen dat de maatschappelijke acceptatie zeer klein zal zijn, de maatschappelijke onrust zeer groot.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. Dit uitnodigingskader is een verdere uitwerking van de RES 1.0. In de periode 14 juni-25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader staat als uitgangspunt dat we gebiedsgericht aan de slag willen met de samenleving, dat we streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving. Bij ieder initiatief wordt gewerkt met een omgevingsadviesraad. De omgevingsadviesraad bestaat o.a. uit een flexibel deel dat bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de locatie. Het initiatief wordt verder ontwikkeld in een gebiedsproces met de inwoners en de omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
14.	**Inwoner Hall, 21 april 2021, 357595**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appelland vraag dringend de mogelijkheid voor het plaatsen van industriële Windturbines op het grondgebied van de gemeente Brummen in beide Beleidsstukken, RES 1.0 en het Uitnodigingskader windmolens en zonnevelden in Brummen, uit te sluiten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor

		windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant geeft aan met deze inspreekactie aan te geven dat de huidige lijn zoals gesteld in het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de Gemeente Brummen en zoals beschreven in het Cleantech RES bod niet de bescherming van inwoners vertegenwoordigt en leidt tot ernstige gezondheidsschade en miljoenen claims van alle gedupeerden in Brummen, Hall en buitengebied. Appellant stelt dat wetenschappelijke bewijzen aantonen dat in eerdergenoemd kader op p. 15, 16 en 17 betreffende wind inmiddels achterhaald is. Appellant stelt dat bij het nemen van een verkeerd besluit sprake is van beticht worden van opzettelijke nalatigheid en uiteindelijk te maken gaat krijgen met schadeclaims betreffende gezondheidsschade en woningwaarde vermindering. Appellant verwijst naar de Nederlandse grondwet. Daar is namelijk vastgelegd dat u als bestuurder van de gemeente of overheid zorgplicht heeft. Appellant stelt de wijze waarop de Nederlandse geluidsnormen tot stand kwamen ter discussie. Appellant stelt voor om vanuit het voorzorgsprincipe bij de bouw van windturbines rekening te houden met afstanden van minimaal 10 x tiphoogte tot woningen en dorpskernen. Appellant roept op om geen windturbines in de gemeente Brummen te plaatsen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Thema Doelstelling 35 TWh Appellant geeft aan ook bij de Provinciale staten van Gelderland is reeds aangegeven dat Cleantech RES Regio te ambitieus bezig is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)

d.	Thema gemeente Besluitend kom ik terug op het "uitnodigingskader wind en zon": Besef dat de potentiële impact van windturbines op 400 meter afstand van woningen direct het welzijn van duizenden mensen in Brummen en het buitengebied van Hall treft. In het huidige Uitnodigingskader windmolens en zonnevelden Gemeente Brummen is een geluidsnorm gebruikt die door een adviesbureau op de tekentafel bedacht is om genoeg windmolens te kunnen plaatsen.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, wordt uitgegaan van vigerende wet- en regelgeving en de afstanden zoals ze door de RIVM geadviseerd worden. Wij gaan uit van de expertise van het RIVM en volgen het advies van het RIVM. Wij volgen de onderzoeken van het RIVM en volgen het advies wat uit deze onderzoeken komt direct op.
e.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant en inwoners van het buitengebied ervaren de informatieavonden van de gemeente Brummen als intimiderend en als dictatoriale arrogantie. Bij de laatste bijeenkomst mochten wij elkaars chat niet zien en mochten ook niets zeggen, iedereen "on mute".	Bij het tot stand komen van het ontwerp uitnodigingskader zonnevelden en windvelden hebben wij twee informatieavonden met inwoners gehouden. Wegens Corona was het niet mogelijk om deze bijeenkomsten fysiek te houden. Daarnaast hebben wij een aantal werkbijeenkomsten gehouden met een aantal inwoners, stichtingen, jongeren en bedrijven. Voor deze hebben we voor een bepaalde werkwijze gekozen om zoveel mogelijk input vanuit de maatschappij te ontvangen. De informatie die wij uit deze bijeenkomsten ontvingen hebben wij meegewogen in het uitnodigingskader zonnevelden en windmolens dat tot 25 juli voor eenieder ter inzage ligt en waarop een eenieder zijn of haar zienswijze kan indienen. Voor de werkwijze wat betreft chat en mute is gekozen vanwege het grote aantal deelnemers aan de avond.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
15.	**Inwoner Hall, 27 mei 2021, 357620**	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen: de gemeente Brummen heeft hier nogal wat steken laten vallen en de inwoners van de gemeente Brummen hadden actief benaderd moeten worden middels een brief. Een onderwerp met een mogelijk dusdanig grote invloed op het woon- en leefklimaat en de gezondheid mag bij niemand pas in een dusdanig laat stadium onder de aandacht komen. Door deze strategie, is participatie van de inwoners van de gemeente Brummen pas laat mogelijk, te laat. Inspraak van de inwoners (op lokaal niveau) vanaf de start van het gehele proces zou ervoor hebben gezorgd dat dit ontwerp (m.n. de te kiezen zoekgebieden, verhouding zon versus windenergie, particuliere initiatieven) een totaal andere inhoud zou hebben. Appellant stelt dat de burger niet aan de hand is genomen voor wat betreft datgene wat er speelt op regionaal en lokaal niveau als het gaat om	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

	de gevolgen van het Klimaatakkoord van Parijs voor de directe woon- en leefomgeving. Het beleid van de Cleantech Regio en de gemeente Brummen in dit geval in het speciaal, is ernstig tekortgeschoten. De RES geeft aan dat de verantwoordelijkheid voor inwonerparticipatie bij de gemeenten zelf ligt. Dit betekent in de praktijk dat je als burger overgeleverd bent aan de werkwijze van de gemeente waarin je woonachtig bent. Dit is een vorm van ongelijkheid. Daardoor is er verschil in informatievoorziening en participatie binnen de verschillende gemeenten van de Cleantech Regio. Appellant stelt dat de informatievoorziening van de gemeente Brummen onjuistheden bevat, dat de plannen voor de aanleg van windmolens/zonnevelden al zeker zijn gesmeed. Appellant stelt dat de digitale enquête van december 2019 van de Cleantech Regio via de gemeenten gezien de beperkte reacties (3000) niet representatief is.	

b.	Thema Windenergie en Natuur Appellant stelt dat de windmolens in de gemeente Brummen geclusterd bij bossen en landgoederen komen. Natura 2000 gebied, Landgoederen Brummen Voorstonden en de Empesche en Tondensche Heide. Appellant stelt: in de RES worden twee zoekgebieden voor windmolens in gemeente Brummen aangewezen, beide vlak aan de rand van Natura 2000 gebied. De gemeente heeft de plicht en de zorg voor de Natura 2000 gebieden. Windmolens en zonnevelden hebben hier geen plaats. Dit gebied is niet voor niks beschermd. Natura 2000 gebied wordt in vele opzichten bedreigd. Appellant stelt dat dit in strijd is met de enquête van december 2019 waarin de meerderheid van de respondenten van mening is dat het landschap leidend moet zijn om te bepalen waar en hoe we windenergie opwekken. Driekwart van de respondenten is het eens met de stelling dat windparken bij bedrijventerreinen en industrieterreinen gesitueerd moeten worden. Voorts vindt 66% dat het formaat van de windmolens aangepast moet worden aan de landschappelijke structuur. 70% van de respondenten wil niet dat de windmolens geclusterd bij bossen en landgoederen komen. Appellant stelt: de andere vorm van duurzame energiewinning, namelijk zonnevelden, is van grote invloed op het microklimaat wat ontstaat onder de zonnevelden. Onder meer doordat zonnepanelen licht tegenhouden, en het regenwater niet meer gelijk verdeeld wordt over de bodem. Er is ook leven van de dieren boven de grond. Dus ook daar zullen de nadelige gevolgen merkbaar worden. Appellant adviseert om samen met alle inwoners een nieuwe speurtocht naar zoekgebieden voor windmolens en zonnevelden te organiseren zodat onze natuurgebieden onaangetast blijven en er van gezondheidsschade bij mens en dier geen sprake zal zijn. Op deze manier is de mogelijkheid aanwezig om in alle opzichten de kwaliteit van leven voor de huidige generatie en de generaties na ons te waarborgen.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen. Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. Dit uitnodigingskader is een verdere uitwerking van de RES 1.0. In de periode 14 juni-25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader staat als uitgangspunt dat we gebiedsgericht aan de slag willen met de samenleving, dat we streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving. Bij ieder initiatief wordt gewerkt met een omgevingsadviesraad. De omgevingsadviesraad bestaat o.a. uit een flexibel deel dat bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de locatie. Het initiatief wordt verder ontwikkeld in een gebiedsproces met de inwoners en de omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in.
	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stel dat het duidelijk moge zijn dat de aanwezigheid van windmolens tot gezondheidsschade leidt voor mens en natuur en verwijst hiervoor naar nieuwe (nationale en internationale) onderzoeken over de gevolgen van windmolens op de lichamelijke en psychische gezondheid voor zowel volwassenen als voor kinderen, toegevoegd. Appellant stelt dat het Ontwerp-RES nauwkeuriger onder de loep moet worden genomen met in achtneming van de gezondheid van mens en dier,	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	en het behoud van al de natuurwaarden die deze Cleantech Regiot e bieden	
Nmr	**Inhoud**	**Commentaar college van B&W**
16.	**Inwoner Hall, 20 mei 2021, 357647**	
a.	Appellant vraagt dringend de mogelijkheid voor het plaatsen van industriële windturbines op het grondgebied van de gemeente Brummen in beide beleidsstukken, RES 1.0 en het Uitnodigingskader windmolens en zonnevelden in Brummen, uit te sluiten	
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat dat Industriële windturbines (windmolens in uw dialect) horen niet thuis in bewoond gebied. Er is inmiddels genoeg wetenschappelijk bewijs dat windturbines die te dicht op woningen staan leiden tot ernstige Gezondheidsschade bij de inwoners en een bedreiging zijn voor ons leefmilieu en verwijst naar het onderzoek van DR Jan de laat en Prof. Louw Feenstra Gezondheidsschade door geluid en lage bromtonen, lichtvervuiling, onhoorbaar, infrasoon geluid Met als gevolg slaapstoornissen en stress-gerelateerde klachten toename van hartinfarcten, vroeggeboorten en suikerziekte, geluids-overgevoeligheid en slechthorendheid. Appellant stelt dat de gemeente Brummen grensoverschrijdend en nalatig is geweest bij het betrekken van de inwoners bij de planvorming en dat het proces heeft geleid tot slaap- en stressstoornis en inmiddels een ziekenhuisopname.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Thema Windenergie en Natuur Appellant stelt: met de plaatsing van windturbines rondom de natura 2000 gebieden in de gemeente Brummen worden de broed- en leefgebieden van vogels en vleermuizen aangetast en heeft verder nadelige gevolgen voor het natuurlijk evenwicht en de biodiversiteit. Windturbines vernietigen de natuur, dat is onomstotelijk bewezen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

d.	Thema Windenergie en Natuur Appellant stelt dat windindustrie niet samengaat met het verbeteren van de natuur en biodiversiteit van de gemeente Brummen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
e.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant roept Raadsleden op om uw verantwoordelijk ten volle te nemen en ons, bewoners van Hall te beschermen tegen een mogelijke komst van windturbines.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
17.	**Inwoner Hall, 21 april 2021, 357778**	
a.	Thema Zonneladder Particuliere en zakelijke zonnepanelen dienen meegenomen in het overzicht en berekening.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
18.	**Inwoner Vaassen 20 mei 2021 (357033)**	
a.	Aanleiding RES Appellant stel dat het rapport RES 1.0 een opgedrongen dictaat is.	Het college van B&W Brummen heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Epe. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 4.
b.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat de huidige energietransitie ons opzadelt met een grote hoeveelheid niet recyclebare afvalstoffen	
c.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat alles er op wijst dat we onze over-welvaart onder geen enkel beding willen indammen, liefst nog willen uitbreiden. Dit gaat niet alleen ten koste van onze leefomgeving, maar ook ten koste van onszelf. Alleen dit laatste hebben we gemythologiseerd door het werken aan behoud van een goed leefmilieu te vervangen door klimaatbeheersingsfantasieën. Dat camoufleert onze onbewuste angsten voor de eigen ondergang. Wanneer worden we wakker? Alleen als de mythe plaats maakt voor weten. Met die ontwaakte kennis kunnen we stappen nemen die wérkelijk nodig zijn om onze planeet en daarmee onszelf te redden.	

Inspraak Inwoners Brummen

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
19.	Inwoner Brummen, 28 mei 2020	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat geen wettelijk, juridische grondslag is voor de RES en dat deelname vrijwillig is. Het is mogelijk dat u als gemeenteraad besluit om *niet* participeren in de RES.. Appellant verwacht dat het vrijwillige karakter van de RES uiteindelijk niet zo vrijwillig zal blijven. De wetgever kan de vrijblijvende samenwerking achteraf juridisch formaliseren middels een *lex specialis*. Deze *lex specialis* zal de bevoegdheden van de decentrale overheden overdragen aan de nieuwe samenwerkingsverbanden (de RES-regio's). Vanzelfsprekend vermindert dat de sturingsmogelijkheden van volksvertegenwoordigers en bestuurders van lokale overheden, zeker als het Rijk ook nog dwingende normen en doelen toevoegt aan de verplicht vrijwillige samenwerking. Het gevaar schuilt erin dat het Rijk op termijn ook zal proberen EU-boetes door te zetten naar gemeente, andere decentrale overheden en gemeenschappelijke regelingen. Appellant stelt dat er een situatie dreigt te ontstaan, waarbij de gemeenteraad zich 'vrijwillig' buitenspel laat zetten en daar wil ik u op attent maken.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt de cijfers t.a.v. CO2-reductie bij windenergie zijn gebaseerd op computermodellen 2.Waarin in de CO2-uitstoot die vrijkomt bij het bouwen en installeren van turbines niet meegenomen. Appellant stelt dat windenergie en zonneweide een lage productiecapaciteit hebben met een enorm ruimtebeslag en dragen juist bij aan opwarming. Dat de energiebehoefte toeneemt met een voorspelbare energievraag terwijl de opbrengst van zonne- en windenergie dat niet is. Derhalve zal er ondersteuning nodig zijn van centrales die CO2 produceren, zoals gas- of kolencentrales. Met deze productie wordt in de ontwerp-RES geen rekening gehouden. Appellant stelt dat de ontwerp-RES geen inzicht geeft in de CO2-reductie, of productie, die gemoeid is met de genoemde zonne- en windoplossingen en is daarmee onvolledig. Bijdrage aan de genoemde doelstellingen is derhalve niet concreet en meetbaar. Appellant verzoek de RES aan te vullen met deze gegevens.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

c.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant wijst er dat er voldoende aanwijzingen zijn dat windturbines gezondheidsschade veroorzaken en op grotere afstand moeten worden geplaatst. Dat, ondanks dat er in de huidige regelgeving geen MER meer bestaat, er wel degelijk onderzoek gedaan moet worden naar de normen die voor windturbines gelden. Appellant pleit ervoor om in het RES op te nemen, dat bij zoekgebieden voor windturbines rekening gehouden wordt met Europese richtlijnen en afstandsnormen die binnen buurlanden gebruikelijk zijn, bijvoorbeeld in de vorm van de eenvoudige stelregel daarbij is dat de minimale afstand tot bewoning 10x de tiphoogte van de windturbine moet zijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
d.	Thema Financiële Participatie Appellant stelt dat onrust t.a.v. windturbines en zonneweiden. Het uitspreken van grote ambities en participeren in samenwerkingsverbanden waarvan de grondslag en toekomst onzeker is, brengt grote risico's met zich mee. Appellant stelt dat er een gevoel heerst dat plannen doorgeduwd worden en inspraak beperkt is. Appellant verzoek u dan ook om vooral inwoners te blijven betrekken, steeds tijdig en transparant. En wens u rust en wijsheid in de besluitvorming.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
20.	**Gemeente Brummen, 25-05-2021, 357105**	
a.	Thema Doelstelling 35 TWh Appellant vraagt wat maakt dat onze regio een zo ambitieus aanbod doet aan Den Haag, ondanks alle reeds aanwezige onderzoeken en foute businesscases? En terwijl het EU Hof van Justitie aangeeft dat de EU richtlijnen voor milieu worden geschonden: de Nederlandse geluidsnorm voor windturbines is niet MER getoetst! Zie bijlage 'Position Paper Windalarm'.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat de Wereld Gezondheid Organisatie (WHO) al in 2018 heeft aangegeven dat de wettelijke geluidsnormen in Nederland een gevaar vormen voor de volksgezondheid. Het RIVM ondersteunt die zienswijze. De GGD maakt zich ernstig zorgen om de gezondheid van direct omwonenden van windmolens en wil nader onderzoek. Laagfrequent geluid, dat voor het menselijk oor niet hoorbaar is, maar uit recent onderzoek wel ernstige gezondheidsklachten kan geven als hart- en vaatziekten en herseninfarcten, is tevens een grote zorg. In omringende landen is de minimale afstand tot een turbine 1000 meter of meer. Die afstand is niet voor niets vastgelegd.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

c.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat het landschap leidend is, en dat inwoner belangen niet meetellen. Dat belangen van het landschap en inwoners samengaan.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant mist in het concept RES-aanbod is de verantwoordelijkheid van grote bedrijven in onze regio. Welke acties en investeringen zij doen om de regio te ontlasten en hun eigen verbruik te compenseren. Appellant stel: en dan wat er niet benoemd staat: Andere vormen van energie creatie, beheersing en verlaging anders dan zon en wind. Misschien eerst maar eens goed onderbouwen van alle mogelijkheden in deze fase en niet de focus op slechts 2 opties Appellant mist in de concept RES en in het verhaal van de gemeente de energievervuiling die optreedt bij het produceren van windturbines. Het omzetten van zeldzame aardmetalen naar bruikbare stoffen met nucleair restafval tot gevolg.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
e.	Thema uitnodigingskader windmolens en zonnevelden, afstanden Appellant stelt dat windturbines en grote zonneparken niet passen waardoor de beïnvloeding van 'niet natuurlijke elementen' als zonneparken en windturbines al deze aspecten negatieve zin raken. Appellant stelt dat Bewoning in deze regio zodanig is dat dit niet past bij het uitgangspunt van 400 mtr afstand t.o.v bewoning en in combinatie met de 2 km afstand vanaf de bebouwde kom.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt wordt uitgegaan van vigerende wet en regelgeving en de afstanden zoals ze door de RIVM geadviseerd worden. Wij gaan uit van de expertise van het RIVM en volgen het advies van het RIVM. Wij volgen de onderzoeken van het RIVM en volgen het advies wat uit deze onderzoeken komt direct op.
f.	Thema uitnodigingskader windmolens en zonnevelden, relatie overige plannen Appellant stelt dat het beleidsplan niet aansluit bij andere plannen voor de toekomstige ontwikkelingen van dit gebied. Denk hierbij aan 'Waardevol Brummen' vanuit het waterschap. Hoe ziet de gemeente de combinatie van vernatting vanuit de Natura 2000 gebieden (incl. de landgoederenzone) en daarmee het drassig maken van de grond t.o.v. een stabiele ondergrond voor een windturbine van 210 mtr?	Het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt is afgestemd met andere beleidsplannen en gezocht naar koppelkansen met andere opgaven die in het buitengebied van de gemeente Brummen spelen. Technische uitvoeringsaspecten komen pas naar voren bij het daadwerkelijk realiseren van windmolens of zonnevelden.
g.	Thema uitnodigingskader windmolens en zonnevelden, ondertekende petitie Appellant stelt dat draagvlak ontbreekt voor windmolens in de landgoederenzone.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt. Is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed adviseert een afstand van 1.800 meter tussen windmolens en de grenzen van een beschermd dorps- of standsgezicht. Wij hanteren dit advies als norm op ons grondgebied. Brummen heeft geen beschermd dorps- of stadsgezicht, echter wel beschermde landgoedensembles. Voor landgoedensembles hanteren we dezelfde afstand van 1.800 meter.

		In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.
h.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant vraagt of de gemeente bereid is om de gezondheidseffecten van de eigen burger voor haar rekening te nemen wanneer dit na plaatsing van windturbines ontstaat? Niet de effecten van inkomensverlaging van inwoners, maar ook de verzwaring op de zorgsector zelf die deze extra zorg straks wel aan moeten kunnen.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt wordt uitgegaan van vigerende wet en regelgeving en de afstanden zoals ze door de RIVM geadviseerd worden. Wij gaan uit van de expertise van het RIVM en volgen het advies van het RIVM. Wij volgen de onderzoeken van het RIVM en volgen het advies wat uit deze onderzoeken komt direct op.
i.	Thema gemeente Appellant stelt dat met het afschermen van windturbine opties binnen de bebouwde kom rondom het centrum van Brummen wekt de gemeente de indruk wekt dat de belangen van deze inwoners belangrijker zijn dan die in de kernen en het buitengebied van Brummen. Deze delen van de gemeente zijn ook intensief bebouwd en bewoond? Hoe gaat u deze mensen laten zien dat dit niet aan de orde is?	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. Het zoekgebied Hall is niet als meest kansrijk gebied aangewezen voor windmolens in Brummen. Dit mede omdat hier geen clustering van windmolens mogelijk is. Een windturbine bij Hall is alleen maar mogelijk wanneer de inwoners van Hall hiertoe het initiatief nemen. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.
j.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat met windturbines en zonneparken ten koste gaan van de toeristische belangen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
21.	Inwoner , 13-05-2021, 357262	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant vernam dat zijn grond, omgeving Hall, als zoekgebied wordt aangemerkt, met gerede kans op plaatsing van windmolens. Appellant stelt hiervan niet op de hoogte te zijn gebracht en kan de besluitvorming hieromheen niet waarderen. Dat draagvlak kennelijk niet aan de orde is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat recyclen amper aan de orde is, en tegen die tijd wordt er een nog grotere opgave verwacht.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Thema Windenergie en Natuur Appellant stelt dat de grond wordt omringd door Natura-2000 gebied. Dat windmolens en zonnevelden gewoonweg industrie zijn. Dat Hiermee wordt ingegaan tegen de Europese doelstelling inzake de Natura-2000 gebieden (. Het stikstof-arrest).	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
d.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellant stelt dat technische mogelijkheden tegen die tijd misschien grotere kansen bieden dan nú onherroepelijke schade aan te richten vanwege de "haastklus die ons te wachten staat". Dat de nadelen van in bedrijf zijnde molens ons bekend zijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
22.	Inwoner Brummen , 21 april 2021 Inwoner Brummen, 21 april, 357514	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellante stellen dat een rechtsgeldig toetsingskader voor de realisatie en exploitatie van het beoogde windpark onontbeerlijk is en derhalve de beoogde windturbines niet vergund noch gerealiseerd mogen worden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen: de norm die uit de Strategische Milieubeoordelingsrichtlijn volgt is dat een plan of programma met aanzienlijke milieugevolgen slechts dan mag worden vergund als vooraf met wetenschappelijke zekerheid is vastgesteld dat de gezondheid van de mens en diens leefomgeving wordt beschermd of verbeterd. Dit slaat zowel op de	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	volksgezondheid als op de persoonlijke gezondheid van individuele omwonenden. Met mogelijke aantasting van de gezondheid van omwonenden wordt bovendien inbreuk gemaakt op de grondrechten van mensen. Nu feit van algemene bekendheid is dat ten minste 9% van alle omwonenden ernstige hinder en overlast van windturbines ervaart en mogelijk gezondheidsschade ondervindt, betekent dit dat vergunningverlening feitelijk al niet reëel mogelijk is. Hinder en overlast toebrengen aan buren en omwonenden kwalificeert bovendien ook civielrechtelijk als onrechtmatig en is in strijd met het burenrecht (artikel 5:37 BW). In januari 2021 is wetenschappelijk rapport verschenen. Daaruit blijkt dat er een verband is tussen windturbines en mogelijke gezondheidsschade. Verder: Hebben Omwonenden tijdig aan een transparante procedure deel kunnen nemen en met behulp waarvan een gelijk speelveld is gecreëerd voor alle potentieel belanghebbenden? Als dit niet zo is, is er rechtstreeks in strijd gehandeld met Unierechtelijke en nationale mededingingsnormen, die in acht moeten worden genomen bij de eventuele verlening van schaarse vergunningen als waarvan in dit geval sprake is. Voorts wordt dan evenmin voldaan aan de eisen die volgen uit het Verdrag van Aarhus / Richtlijn 2011/92 E – geschreven om bij te dragen aan de bescherming van het recht in een milieu te leven dat passend is voor persoonlijke gezondheid en welzijn – omdat niet, althans niet volledig, aan de in dat Verdrag en in die richtlijn genoemde vereisten wordt voldaan, in het bijzonder niet aan artikel 7 daarvan (inspraak betreffende plannen, programma's en beleid betrekking hebbende op het milieu). Alleen al uit het voorgaande volgt dat de voorgenomen procedure en zoekgebied aanwijzing gebrekkig en waarschijnlijk onhoudbaar is. Op grond daarvan verzoek ik u dan ook het voorstel over aan te wijzen zoekgebieden in het buitengebied van Brummen en Hall in te trekken. Alsmede eventuele vergunning(en) voor realisatie en exploitatie van windturbines niet te verlenen. Graag ontvang ik uw bevestiging van de goede ontvangst van dit e-mailbericht en de behandeling daarvan. Voor zover nodig moet ik ook reeds nu wijzen op mogelijke aansprakelijkheid voor het rechtens onjuist (doen) besluiten en (laten) realiseren van windturbines.. Het is goed dit nu onder uw aandacht te brengen zodat ervoor zover nog mogelijk verder geen onomkeerbare stappen worden gezet, zoals bijvoorbeeld het kappen van bomen voor de aanleg van bouwwegen, heien en storten van beton voor de funderingen en het verstoren van natuur(waarden), etc.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
23.	**Inwoner Brummen 31 mei 2021, 367372** **Inwoner Brummen, 21 april 2021, 357387**	
a.	Thema Doelstelling 35 TWh Appellanten stellen dat binnen het klimaatakkoord een doelstelling voor wind-op-land van 21 TWh in 2030 afgesproken. Dat deze doelstelling is al gehaald indien alle reeds vergunde en gesubsidieerde projecten worden meegeteld. Dat Er is geen enkele maatschappelijke reden vast te houden aan wind-op-land buiten het voldoen aan verwachtingen die zijn gewekt bij bepaalde maatschappelijke partijen. Appellanten pleiten voor een directe stop op de verdere uitrol van wind-op-land gezien de nadelen voor mens, natuur en landschap. De nog te plannen verhoging van de doelstelling voor duurzame elektriciteit kan worden ingevuld door meer wind-op-zee en zon op dak.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
24.	**Inwoner Brummen, 27 mei 2021, 357403** **Inwoner Brummen, 27 mei, 2021, 357403**	
a.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten zijn van mening dat klimaatdoelstelling niet aan 2030 opgehangen moet worden. Met de focus op 2030 wordt nu koste wat het kost ingezet op uitsluitend wind- en zonne-energie om maar die doelstelling in 2030 te kunnen halen . Er wordt gedaan alsof wind en zon de ultieme oplossing is. Alternatieven als kernenergie vallen dan bij voorbaat af omdat die niet binnen deze termijn het gewenste resultaat opleveren maar op de iets langere termijn mogelijk een vele betere keuze zou zijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
b.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen: Wij hebben meegedaan aan de online-bijeenkomst van begin februari 2021 en stellen dat de meeste aanwezigen veelal nog niet klaar bleken te zijn voor die stap naar zonneparken en windmolens en dat het maatschappelijk draagvlak niet groot is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

c.	Helaas is er in het nu voorliggende RES 1.0 nog steeds uitsluitend ingezet op zon en windenergie om de 1,07 TWh op te wekken in onze regio. Wij staan grotendeels niet achter de plannen zoals opgenomen in de RES 1.0 Wij zijn tegen windmolens op land en zonneparken op zee en land. Zonneparken op platte daken zijn prima.	
d.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat windmolens die binnen een afstand van 10 x de tiphoogte bij woningen staan verschillende klachten kunnen geven aan de bewoners. Dit is ook de reden dat er in Duitsland vrijwel geen nieuwe vergunning wordt afgegeven voor windmolens. Laten wij niet dezelfde fout maken. Daarnaast verpest de horizonvervuiling van windmolens en zonneparken het leefgebied van de mens.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
e.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten zien zeker de noodzaak om op een schonere manier onze energie op te gaan wekken. Maar stellen dat met zon- en windenergie we het niet gaan redden omdat wind en zon zijn een erg onbetrouwbare energiebron zijn voor het opwekken van onze energiebehoefte en voor 2030 een mogelijkheid zijn voor grootschalige opslag niet mogelijk is. Appellanten stellen voor bestaande kolencentrales om te bouwen naar gasgestookte centrales. Te beginnen met de bouw van kerncentrales. En gascentrales daarna gefaseerd sluiten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
25.	**Inwoner Brummen, 25-05-2021 3571413**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appellant stelt dat het conceptbeleidsplan spreekt over de plaatsing van 4 windturbines voor 2030 in onze gemeente en 4 na 2030. De windkaart die wordt gebruikt is erg onduidelijk. Appellant stelt dat windturbines passen niet in ons kleinschalige landschapsbeeld	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed adviseert een afstand van 1.800 meter tussen windmolens en de grenzen van een beschermd dorps- of standsgezicht. Wij hanteren dit advies als norm op ons grondgebied. Brummen heeft geen beschermd dorps- of stadsgezicht, echter wel beschermde landgoedensembles. Voor landgoedensembles hanteren we dezelfde afstand van 1.800 meter. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.

b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat windturbines een ernstige bedreiging vormen voor de gezondheid van inwoners (geluid- en lichtoverlast, slagschaduw). Dat de minimale afstand ten opzichte van bebouwing is in strijd met Europese regelgeving.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Thema Windenergie en Natuur Appellanten stellen dat windturbines een ernstige bedreiging vormen voor vogels, waaronder de wespendief en de boomvalk die sinds 3 jaar broedt in het bosperceel achter de Vroolijke Frans. ✓ De minimale afstand ten opzichte van bebouwing is in strijd met Europese regelgeving; ✓ Mocht de gemeente de resultaten van de Mentimeter wel betrekken bij haar besluitvorming (zie mijn bezwaar bij punt 3), dan zijn de gegevens op sheet 35, 36 en 37 mijns inziens klip en klaar: er is nauwelijks draagvlak voor het plaatsen van windturbines in de gemeente; ✓ Als er dan toch per se windturbines moeten komen, zoek dan een slimme plek rondom snelwegen tussen verschillende gemeenten van onze Cleantech regio, waar de inrichting minder versnipperd is en cluster meerdere turbines. Want versplintering van turbines vraagt vele duizenden meters extra grondwerk van bekabeling per molen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
d.	Thema gemeente Appellanten stellen dat het beleidsplan niet aan sluit bij andere plannen voor de toekomstige ontwikkelingen van dit gebied. Denk hierbij aan 'Waardevol Brummen' vanuit het waterschap.	Het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is afgestemd met andere beleidsplannen en gezocht naar koppelkansen met andere opgaven die in het buitengebied van de gemeente Brummen spelen.
e.	Thema gemeente Appellanten stellen dat tijdens de bijeenkomst op 2 februari werd aangegeven dat bewoners konden meedenken over o.a. de plaats, het type van zonneparken en windturbines. Appellanten stellen dat de resultaten op basis van voorgaande punten niet valide en betrouwbaar zijn. Dat de wethouder aangaf dat er terughoudend moet worden omgegaan met de uitkomsten van de Mentimeter. Appellaten stellen dat deze input gebruikt is voor het concept beleidsplan.	Er is terughoudend met deze gegevens omgegaan.
f.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten lezen in het conceptbeleidsplan dat voor de ontwikkeling van de strategische lijnen de uitkomsten van de bewonersenquête belangrijk waren. Appellanten stellen dat dat 0,007% van de inwoners de vragenlijst heeft ingevuld en stellen vraagtekens in hoeverre deze gegevens representatief zijn en gebruikt kunnen worden voor een goed onderbouwd en gedragen beleid. Appellanten zijn benieuwd naar de resultaten van de genoemde online	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

	enquête van de gemeente Brummen. omdat deze helaas deze niet op de site van de gemeente te vinden zijn. Appellanten vragen de gemeente Brummen aan te geven op welke wijze zij op basis van deze resultaten een onderbouwing ziet voor het plaatsen van windturbines en zonneparken? Het zou fijn zijn als de resultaten van de online enquête openbaar worden gemaakt op de site van de gemeente.	
g.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten realiseren zich dat het een complex vraagstuk is en dat zij een verantwoordelijkheid hebben voor toekomstige generaties om mee te werken aan de energietransitie. Appellant stellen dat ook nog andere oplossingen voorhanden zijn, dan genoemd in de concept RES zoals ieder bedrijf en woonadres de verantwoording geven voor zijn eigen gebruik te compenseren. Daarmee stimuleer je verlaging van verbruik en voorkom je horizonvervuiling, natuur- en gezondheidsschade.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
26.	**Inwoner Brummen 25 mei 2021,**	
a.	Thema Doelstelling 35 TWh Appellanten stellen: wat maakt dat onze regio een zo ambitieus aanbod doet aan Den Haag, ondanks alle reeds aanwezige onderzoeken en foute businesscases? En terwijl het EU Hof van Justitie aangeeft dat de EU richtlijnen voor milieu worden geschonden: de Nederlandse geluidsnorm voor windturbines is niet MER getoetst!	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
f.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat de Wereld Gezondheid Organisatie (WHO) al in 2018 heeft aangegeven dat de wettelijke geluidsnormen in Nederland een gevaar vormen voor de volksgezondheid. Het RIVM ondersteunt die zienswijze. De GGD maakt zich ernstig zorgen om de gezondheid van direct omwonenden van windmolens en wil nader onderzoek. Laagfrequent geluid, dat voor het menselijk oor niet hoorbaar is, maar uit recent onderzoek wel ernstige gezondheidsklachten kan geven als hart- en vaatziekten en herseninfarcten, is tevens een grote zorg. In omringende landen is de minimale afstand tot een turbine 1000 meter of meer. Die afstand is niet voor niets vastgelegd.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
g.	Thema Windenergie en Natuur Appellanten stellen: het landschap is leidend wordt gezegd, inwoner belangen (die de belasting betalen) die tellen niet mee in dit verhaal. Gaan die niet hand in hand? Een deadline verschuiven omdat de normen bijgesteld dienen te worden aan de technisch ontwikkelingen van de turbines is zeker rechtmatig. Of wil onze Cleantech Regi het zoveelste project worden wat achteraf spijt betuigd maar de schade inmiddels onherstelbaar blijkt?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

h.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten missen ook in het concept RES aanbod de verantwoordelijkheid van grote bedrijven in onze regio? Welke acties en investeringen doen zij om de regio te ontlasten en hun eigen verbruik te compenseren?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
i.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten stellen wat er niet benoemd staat: Andere vormen van energie creatie, beheersing en verlaging anders dan zon en wind. Misschien eerst maar eens goed onderbouwen van alle mogelijkheden in deze fase en niet de focus op slechts 2 opties	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
j.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten missen in de concept RES en in het verhaal van de gemeente de downside van windenergie; te weten de energievervuiling die optreedt bij het produceren van windturbines. Het omzetten van zeldzame aardmetalen naar bruikbare stoffen met nucleair restafval tot gevolg. Zie de link naar de Groene Rekenkamer.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
k.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten geven aan dat windturbines en grote zonneparken niet passen in ons kleinschalig landschapsbeeld. Landbouw, bewoning, natuurgebieden, recreatie en sport zijn in de landgoederenzone allemaal kleinschalig aanwezig en aaneengeschakeld waardoor de beïnvloeding van 'niet natuurlijke elementen' als zonneparken en windturbines al deze aspecten raken in negatieve zin. Bewoning in deze regio is zodanig dat dit niet past bij het uitgangspunt van 400 mtr afstand t.o.v bewoning en in combinatie met de 2 km afstand vanaf de bebouwde kom.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
l.	Thema gemeente Appellanten stellen: het beleidsplan sluit niet aan bij andere plannen voor de toekomstige ontwikkelingen van dit gebied. Denk hierbij aan 'Waardevol Brummen' vanuit het waterschap. Hoe ziet de gemeente de combinatie van vernatting vanuit de Natura 2000 gebieden (incl. de landgoederenzone) en daarmee het drassig maken van de grond t.o.v. een stabiele ondergrond voor een windturbine van 210 mtr?	Het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt is afgestemd met andere beleidsplannen en gezocht naar koppelkansen met andere opgaven die in het buitengebied van de gemeente Brummen spelen. Technische uitvoeringsaspecten komen pas naar voren bij het daadwerkelijk realiseren van windmolens of zonnevelden.
m.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen dat uit de vele reacties van omwonenden uit het gebied, van deelnemers aan de digitale bijeenkomsten en uit publicaties, blijkt dat draagvlak ontbreekt. Een petitie tegen uw plannen is inmiddels 900 keer ondertekend, een serieus signaal. Wat gaat u hiermee doen?	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed adviseert een afstand van 1.800 meter tussen windmolens en de grenzen van een beschermd dorps- of standsgezicht. Wij hanteren dit advies als norm op ons grondgebied. Brummen heeft geen

		beschermd dorps- of stadsgezicht, echter wel beschermde landgoederenensembles. Voor landgoedenensembles hanteren we dezelfde afstand van 1.800 meter. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.
n.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten vragen of de gemeente bereid om de gezondheidseffecten van de eigen burger voor haar rekening te nemen wanneer dit na plaatsing van windturbines ontstaat? Niet de effecten van inkomensverlaging van inwoners, maar ook de verzwaring op de zorgsector zelf die deze extra zorg straks wel aan moeten kunnen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
o.	Thema gemeente Appellanten stellen dat met het afschermen van windturbine opties binnen de bebouwde kom rondom het centrum van Brummen de gemeente de indruk wekt dat de belangen van deze inwoners belangrijker zijn dan die in de kernen en het buitengebied van Brummen. Deze delen van de gemeente zijn ook intensief bebouwd en bewoond? Appellant vraagt: hoe gaat u deze mensen laten zien dat dit niet aan de orde is?	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt wordt uitgegaan van vigerende wet en regelgeving en de afstanden zoals ze door de RIVM geadviseerd worden.
p.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten vragen zich af met betrekking tot ons toeristische belang: Hoe denkt de gemeente dat de huidige toerist gaat reageren op een landschap vol windturbines en zonneparken? Zij kiest Brummen voor rust, ruimte, natuur en specifiek voor het best bewaarde landgoederenlandschap. Horizon "vervuiling" in de vorm van windmolens past hier niet bij en nodigt niet uit tot een verblijf alhier.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
27.	Inwoner Brummen, 31 mei 2021, 357514	
a.	Thema gemeente Appellanten dienen zienswijze in tegen het voornemen van plaatsen van windturbines in de landgoederenzone Brummen en ook in en rond het zoekgebied kernen Hall Oeken Broek	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed adviseert een afstand van 1.800 meter tussen windmolens en de grenzen van een beschermd dorps- of standsgezicht. Wij hanteren dit advies als norm op ons grondgebied. Brummen heeft geen beschermd dorps- of stadsgezicht, echter wel beschermde landgoedensembles. Voor landgoedensembles hanteren we dezelfde afstand van 1.800 meter.

		In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten vragen dringend en met klem toch ook rekening te houden met mensen. Zij lopen zeer verhoogde risico's op Gezondheidsklachten en wat daar mee samen op gaat zoals psychische stress en geen mogelijkheid te ontkomen aan de alsmaar aanhoudende GELUIDSOVERLAST. appellanten verwijzen naar De Europese Milieurichtlijn uit 2001.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
28.	Inwoner Brummen, 27 mei 2021, 357515	
a.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant dienen hun zienswijze tegen voorgestelde beleid voor zon- en windenergie in het concept RES voorstel en uitwerking gemeente Appellant stelt dat gezondheid risico's niet voldoende worden onderkend.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Thema Wind, zon en Natuur Appellant stelt dat er een grote aantasting van het landshap, de natuur en milieu gaat plaatsvinden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appelland stelt vraagt zich of deze complexe vraagstukken op wel op gemeentelijk niveau moet worden opgelost en of er te veel haast in de besluitvorming.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
29.	Inwoner Brummen, 25 mei 2021, 357517	
a.	Thema voorgenomen beleid voor zon- en windenergie Brummen Appellanten dienen bezwaar in, tegen het voorgenomen beleid voor zon- en windenergie in en rond de gemeente Brummen en specifiek in de landgoederenzone.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed adviseert een afstand van 1.800 meter tussen windmolens en de grenzen van een beschermd dorps- of standsgezicht. Wij hanteren dit advies als norm op ons grondgebied. Brummen heeft geen beschermd dorps- of stadsgezicht, echter wel beschermde landgoedensembles.

		Voor landgoedensembles hanteren we dezelfde afstand van 1.800 meter. In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen is het gebied bij de kruising N345/N348 richting de Nieuwe IJsselbrug als meest kansrijk gebied aangewezen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
30.	**Inwoner Brummen, 28 mei 2020, 359653**	
a.	Thema Windenergie en Gezondheid Het niet voldoende onderkennen van de gezondheidsrisico's	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Thema Wind, zon en Natuur De grote en niet herstelbare aantasting van het landschap en het milieu	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch De haast in de besluitvorming waarbij we ons zeer afvragen of je deze complexe vraagstukken op gemeentelijk niveau op moet lossen	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
31.	**Inwoner Brummen, 28 mei 2020, 359663**	
4.	Thema Windenergie en Gezondheid Bewoning in deze regio is zodanig dat dit niet past bij het uitgangspunt van 400 meter afstand.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
5.	Beleid gemeenten Het beleidsplan sluit niet aan bij andere plannen voor de toekomstige ontwikkelingen van dit gebied.	Uw zienswijze nemen wij mee in de zienswijze van het afwegingskader windmolens en zonnevelden.
6.	De RES In Relatie Tot De Energietransitie En Andere Opgaven Het toeristisch belang is een zeer belangrijk aspect. De toerist kiest voor rust, ruimte en komt specifiek voor het best bewaarde landgoederenlandschap. Horizon "vervuiling" in de vorm van windmolens past hier niet bij en nodigt niet uit tot een verblijf in onze gemeente.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
7.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Uit de vele reacties van omwonenden uit het gebied en van mensen die in de nabijheid wonen en uit publicaties blijkt dat draagvlak ontbreekt. Een petitie tegen uw plannen is inmiddels 900 keer ondertekend, een serieus signaal.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Inwoners Tonden

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
32.	**Inwoner tonden, 26 mei 2021, 357418**	
a.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen dat de aanwijzing van het buitengebied tussen Hall en Eerbeek als zoekgebied voor dergelijk hoge windmolens de toekomst van natuur, bewoning, gezondheid, leefklimaat en toerisme in de regio ernstig wordt bedreigd. Bij evt. realisatie zijn de consequenties zeker de komende decennia zeer ingrijpend.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten stellen dat gezien het gegeven dat de technologie voor verschillende alternatieven voor opwekking en opslag van duurzame energie volop in ontwikkeling is, het prematuur is dat men zich nu in beginsel vastlegt op voor natuur, bewoners, gezondheid, leefklimaat en toerisme zo bedreigende windmolens.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
33.	**Inwoner tonden**	
a.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen: voor de realisatie zullen ingrepen in de plaatselijke infrastructuur nodig zijn op dusdanig grote schaal dat de hele streek totaal zal veranderen en minstens gedurende decennia een industrieel karakter zal krijgen. De noodzaak om de installaties gedurende hun volledige levensduur voor onderhoud en reparatie voor groot materieel bereikbaar te houden, maakt elke suggestie in de trant dat na de aanleg de oude toestand hersteld zal worden op voorhand misleidend.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Thema Windenergie en Natuur Appellanten stellen: de gevolgen voor landschap en landinrichting zijn grotendeels blijvend, minstens tot het moment dat de turbines aan het eind van hun levensduur zijn gekomen. Nog een ander probleem in de bouwfase is de stikstofproblematiek die verband houdt met grote bedrijvigheid in de onmiddellijke omgeving van een Natura2000-gebied, gelegen midden in een ecologische verbindingszone. Vreemd genoeg krijgt dit anno 2021 weinig aandacht in de	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

	RES 1.0.	
c.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen dat de RES 1.0 is bedoeld als een voorlopige schets, een eerste stap. Een stap die niemand vooruit helpt. Voorlopigheid is geen rechtvaardiging voor het weglaten van praktisch alle relevante informatie. Op welke (voorlopige) plannen en welke aspecten van de besluitvorming kunnen betrokken inwoners en belanghebbenden nu eigenlijk een zienswijze formuleren? Bij de voorlichting aan het publiek en ook bij het scheppen van draagvlak en vertrouwen bij de bevolking draait het om de opties, de zoek- en selectiecriteria en de belangrijkste voors en tegens van de opties, in de visie van de verantwoordelijke overheden. Dat stimuleert de betrokkenheid en het denken van de burger maar ontbreekt hier totaal.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	Thema Zoekgebieden Wind Appellanten stellen dat het waarschijnlijk voor velen in deze omgeving onbegrijpelijk is hoe de keuze heeft kunnen vallen op een zoekgebied in de zo directe nabijheid van de kern van het dorp Hall met zijn historisch gegroeide situering en de bijzondere en mooi gelegen dorpskerk. Het is extra treurig dat dit gebeurt in een tijd dat het dorp, dankzij grote inspanningen van de bewoners, een heropleving doormaakt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

Leuvenheim

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
34.	**Inwoner Leuvenheim, 18 mei,** Z357263	
a.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen dat windmolens HIER zullen nooit rendabel worden: Molens aan de kust en op zee concurreren ons weg. Grote subsidies nodig voor rekening van de burger: Belasting of Gemeentelijke deelname in onrendabel product. Bouw windmolens waar ze het meeste rendement opleveren, dat is op zee en aan de kust(Zeeland, Friesland, in mindere mate Flevoland). Staar je niet blind op de zakken met subsidiegeld, uiteindelijk wordt dat geld ook, via directe- en energiebelastingen, gewoon door burgers betaald. Nieuwste windmolens op zee, hebben al geen subsidie meer nodig.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen dat de juiste volgorde in subsidie verlening (naast windmolens) zou mijns inziens zijn: 1.Isolatie van woonhuizen; 2.Zonnecellen op daken; 3.CV-ketels met warmtepomp; 4. Zonnecellen op Land, alleen maar experimenten, tot de cellen goedkoper	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

	worden.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
35.	Inwoner Leuvenheim, mei 2021, 3574	
a.	Thema gemeente Appellanten stellen: de gemeente Brummen bevindt zich in zijn geheel in een bijzonder en waardevol gebied voor natuur en biodiversiteit, daarnaast is de landgoederenzone in Brummen uniek. Niet voor niks is Brummen onderdeel van het beschermde Nationaal Landschap Veluwe. Er wordt gesteld dat het landschap ons kapitaal is en dat die versterkt dient te worden, waarbij ook de biodiversiteit verhoogd kan/moet worden. Volgens appellanten lijkt dit in tegenspraak met het inrichten van vele hectaren weilanden met zonnepanelen waarbij de algemeen heersende opvattingen zijn dat die het landschap zullen aantasten. Appellanten stellen voor het ontwikkelen van zonneparken de ecologische en/of recreatieve meerwaarde en landschappelijke versterking randvoorwaardelijk te maken. Daarnaast moet de ontwikkeling van zonneparken niet alleen ten koste gaan van de landbouw. We hanteren hierbij de definitie dat energie opwek wordt gecombineerd met de bestaande functie zonder dat dit significante beperkingen met zich meebrengt	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. Op dit moment is in overleg met inwoners, stichtingen en bedrijven een ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden geformuleerd. Dit uitnodigingskader is een verdere uitwerking van de RES 1.0. In de periode 14 juni- 25 juli 2021 ligt het uitnodigingskader windmolens en zonnevelden ter inzage en kunnen inwoners hun zienswijze indienen. In het uitnodigingskader staat als uitgangspunt dat we gebiedsgericht aan de slag willen met de samenleving, dat we streven naar maatschappelijke meerwaarde voor de omgeving. Bij ieder initiatief wordt gewerkt met een omgevingsadviesraad. De omgevingsadviesraad bestaat o.a. uit een flexibel deel dat bestaat uit (een aantal) inwoners uit de (directe) omgeving van de locatie. Het initiatief wordt verder ontwikkeld in een gebiedsproces met de inwoners en de omgevingsadviesraad heeft hier een begeleidende rol in.
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat voor windmolens ook nog de vraag is hoe schadelijk ze zijn voor de gezondheid. Windmolens zullen het landschap niet versterken evenmin de natuur- en recreatiewaarden verhogen. Wij veronderstellen dat eenieder het daarmee eens is gezien het aantal, dat overal in het land geuit wordt. De opwek van eventuele windturbines in Brummen zijn nu niet meegenomen in het RES-bot, maar staan voor nader onderzoek nog wel op de kaarten van de RES. Vanuit natuur- en landschapsperspectief is grootschalige energie-opwek in Brummen nu en in de toekomst op meerdere manieren onwenselijk of zelfs strijdig met beoogde doelen op gebied van natuur en landschap. We verzoeken u het zoekgebied en technische haalbare windgebieden in de gemeente Brummen te schrappen. De eis dat de windmolens minimaal 400 meter van bebouwing af moeten liggen moet sowieso losgelaten worden. Als ze er al komen dan zou het Duitse uitgangspunt gehanteerd moeten worden, waarbij de hoogte van de molen de afstand tot bebouwing bepaalt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

c.	Thema Alternatieven voor Grootschalige Opwek uit Zonneparken en Windenergie Appellanten stellen: zo zouden we al een groot deel in onze energiebehoefte voor huishoudens kunnen voorzien door meer in te zetten op zon op dak. Dat wordt wel als beleid genoemd maar door de accenten op zonneparken en windmolens te zetten gaat er te weinig aandacht uit naar de ruime mogelijkheden die de daken bieden. Bedrijven en particulieren zouden door de overheid gestimuleerd kunnen worden, waarbij er met name aandacht nodig is voor de,mogelijkheid om zelf meer op te wekken dan je verbruik.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
d.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Er zijn veel bijeenkomsten gehouden in de afgelopen periode waarin organisaties en inwoners konden meepraten over de plannen. Hoewel dat openheid en democratie veronderstelt, is het dat niet, vanwege het feit dat op voorhand al is vastgesteld dat er alleen over plaatsing van zonnevelden en windmolens gepraat kon worden, waar die moeten komen en hoeveel. De vraag óf ze er moeten komen is op voorhand een gepasseerd station. We kunnen dus vraagtekens zetten bij het democratisch karakter van dit proces. Uiteraard kunnen er nog veel bezwaren ingediend worden op de plannen en deelplannen, maar dat neemt niet weg dat de richting op voorhand bepaald is en zoals inmiddels duidelijk is geworden beperkt dat het proces dat tot draagvlak bij de inwoners moet leiden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
e.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen: wat in onze ogen ontbreekt, zijn de mogelijkheden voor alternatieve schone opwekking en een energiedrager omdat niet alle energie direct gebruikt wordt. Door halsstarrig vast te houden dat zonnepanelen en windmolens de enige alternatieven op korte termijn zijn beperken we de ontwikkelingen van andere mogelijkheden, al lezen wij ook dat nieuwe mogelijkheden en ontdekkingen wel meegenomen worden als die in de komende tijd hun waarde bewijzen. Op zich is dat natuurlijk goed, maar waarom zou je het hele landschap op de kop zetten als binnen afzienbare termijn er andere en betere mogelijkheden zijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
f.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen dat het goed zou zijn als bedrijven de energie voor hun productieprocessen zelf zoveel mogelijk opwekken. Liander heeft ook tijd nodig voor de mogelijkheden voor opslag en aanpassing van het net. Wat ze ook zal doen, maar het kan meer zijn wanneer ze niet gedwongen worden zich op de korte termijn van windmolens en zonneparken te richten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
36.	Inwoner Leuvenheim, 24 mei 2021, 357 428	
a.	Thema Wind, zon en Natuur Appellant stelt dat het landschap ons kapitaal is en dat die versterkt dient te worden, waarbij ook de biodiversiteit verhoogd kan/moet worden. Dat lijkt in tegenspraak met het inrichten van vele hectaren weilanden met zonnepanelen en daarnaast windmolens, waarbij de algemeen heersende opvattingen zijn dat die het landschap en biodiversiteit zullen aantasten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat de eis dat de windmolens minimaal 400 meter van bebouwing af moeten liggen ook losgelaten moet worden. Als ze er al komen dan zou het Duitse uitgangspunt gehanteerd moeten worden, waarbij de hoogte van de molen de afstand tot bebouwing bepaalt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat er vraagtekens kunnen worden gezet bij het democratisch karakter van het participatieproces. Uiteraard kunnen er nog veel bezwaren ingediend worden op de plannen en deelplannen, maar dat neemt niet weg dat de richting op voorhand bepaald is en zoals inmiddels duidelijk is geworden beperkt dat het proces dat tot draagvlak bij de inwoners moet leiden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellant stelt dat de mogelijke andere alternatieven voor schone opwekking van energie vanaf het begin meegenomen moeten worden. Appellant stelt dat waarom zou je het hele landschap op de kop zetten als binnen afzienbare termijn er andere en betere mogelijkheden zijn. Door de keuze op voorhand voor zonnepanelen en windmolens is er uiteraard minder dwang om andere ontwikkelingen te stimuleren.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
e.	Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven Appellanten stellen dat Liander ook tijd en energie moet steken in de mogelijkheden voor opslag en aanpassing van het net. Dat zal ze ook doen, maar het kan meer wanneer ze gedwongen worden zich daarop te richten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
f.	Thema Zonneladder Appellant stelt dat in een groot deel van onze energiebehoefte kan worden voorzien door meer in te zetten op zon op dak. Dat wordt wel als beleid genoemd maar door de accenten op zonneparken en windmolens te zetten gaat er te weinig aandacht uit naar de ruime mogelijkheden die de daken bieden. Appellanten geven aan: bedrijven zouden door de overheid gedwongen kunnen worden om daarin te investeren, eventueel met subsidie en er kan druk op verzekeringsmaatschappijen gelegd worden om geen overtrokken	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*

	garanties te eisen.	
g.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant geeft gaat ervan uit dat zijn bezwaar van tafel wordt geveegd. Appellant realiseert zich dat we van de fossiele brandstoffen af moeten en dat ons stijgende energieverbruik dringend vraagt om alternatieven op middellange termijn, maar als gesteld wordt dat het landschap ons kapitaal is dan moeten we niet het landschap de prijs laten betalen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
h.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant realiseert zich dat we van de fossiele brandstoffen af moeten en dat ons stijgende energieverbruik dringend vraagt om alternatieven op middellange termijn, maar als gesteld wordt dat het landschap ons kapitaal is dan moeten we niet het landschap de prijs laten betalen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

<u>Overige gemeenten</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
37.	**Inwoner Dieren 3 mei 2021, 357261**	
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat door het groot aantal betrokken (1.600) de petitie tegen de aanleg van windmolens aan de Broekdijk, die vlakbij het zoekgebied Brummen ligt er geen draagvlak bestaat voor het plaatsen van windturbines/ en of zonnevelden binnen de door de RES aangewezen zoekgebieden. Appellant stelt: uit een enquête gehouden onder alle wijkbewoners met representatieve resultaten: blijkt dat 90 % van de wijkbewoners bereid is zelf een bijdrage te leveren aan de energietransitie maar 90% verklaart zich tegen de plaatsing van windmolens aan de Broekdijk, 80% tegen zonnevelden aldaar en 60% vindt de plaatsing van windturbines en/of zonnevelden een onaanvaardbare aantasting van het landschap. Dit geldt evenzeer voor de aanleg van windturbines en zonnevelden in het zoekgebied Brummen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

b.	Thema gemeente Appellant stelt dat de regionale zonneladder 4 treden heeft, namelijk ja graag, ja-mits, nee-tenzij en nee. De landschapstypes worden op deze treden 'gezet'. In het ontwerp wordt aangegeven welke gebieden onder de zonneladder vallen. Appellant is het niet eens met de volgende gebieden: - landgoederenzone bij Brummen (tegen de grens met gemeente Rheden - oude bouwlanden bij Loenen Gelet op de afstand van deze gebieden tot de woning van cliënt, is cliënt van mening dat deze locaties in strijd zijn met een goede ruimtelijke ordening. Het plaatsen van zonnevelden binnen deze locaties leidt tot een aanzienlijke aantasting van zijn woongenot.	In het ontwerp uitnodigingskader windmolens en zonnevelden van de gemeente Brummen dat in de periode 14 juni-25 juni ter inzage ligt, is een uitgebreide landschappelijke analyse gehouden mede in overleg met inwoners, stichtingen en enkele bedrijven. Uitgangspunt in deze analyse is dat het landschap leidend is. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed adviseert een afstand van 1.800 meter tussen windmolens en de grenzen van een beschermd dorps- of standsgezicht. Wij hanteren dit advies als norm op ons grondgebied. Brummen heeft geen beschermd dorps- of stadsgezicht, echter wel beschermde landgoedenensembles. Voor landgoedenensembles hanteren we dezelfde afstand van 1.800 meter.
c.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat de zoekgebieden voor het plaatsen van windturbines zijn zonder nadere onderbouwing of belangenafweging vastgesteld.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	Thema Windenergie en Gezondheid De woning van appellant bevindt zich dicht bij het gebied 'rondom Veluwe' bij Brummen, B zoekgebied windmolens Brummen, S = Spankeren (waarin de Broekdijk ligt), D = Dieren (waar cliënt woont) Appellant stelt dat Indien de windturbines binnen deze locaties mogelijk worden gemaakt, dit dan leidt dit tot geluidsoverlast, en een aanzienlijke aantasting van het woongenot. Uit het ontwerp kan niet worden afgeleid dat deze belangen betrokken zijn bij het vaststellen van de zonnelader en de aangegeven windturbinelocaties. Appellant wil derhalve dat het ontwerp zodanig wordt aangepast dat de goede ruimtelijke ordening/ goed woon- en leefklimaat voor omwonenden wordt gewaarborgd. Dit kan bijvoorbeeld door in het ontwerp maximaal toegestane afstanden en afmetingen van de windturbines op te nemen, zodat het achteraf voor de initiatiefnemer ook duidelijk is aan welke voorwaarden een bepaald plan moet voldoen en tevens de belangen van omwonenden worden gewaarborgd.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
e.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat in het ontwerp niet aannemelijk is gemaakt dat de belangen zorgvuldig tegen elkaar zijn afgewogen. In de belangenafweging is geen rekening gehouden met alle feiten en omstandigheden. Zo ontbreekt een toelichting over de plannen voor vier tot acht windmolens in de Clean Tech regio op het grondgebied van de gemeente Brummen vlak langs de grens met Spankeren. Deze locatie bevindt zich binnen de normafstand	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	(volgende de Duits/Deense norm) van de woning van cliënt. Client verzoekt u derhalve de aanleg hiervan in de beleidskaders uit te sluiten. Appellant stelt daarnaast dat de gezondheidseffecten van windmolens op de omwonenden onvoldoende in kaart gebracht. Dat de gehanteerde landelijke normen achterhaald zijn. Appellant is van mening dat RES de belangen onzorgvuldig tegen elkaar heeft afgewogen en derhalve geen weloverwogen besluit heeft kunnen nemen.	
f.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant vraag het ontwerp niet vast te stellen en in ieder geval rekening te houden met deze inspraakreactie en het plan aan te passen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
38.	**Inwoner gemeente Zutphen, 27 mei 2021, 357293** **Inwoners gemeente Delft, 27 mei 2021, 357294** **Inwoner gemeente Deventer, 27 mei, 357295** **Inwoner gemeente Delft, 27 mei, 357296** **Inwoner gemeente Voorst, 27 mei 2021, 357298** **Inwoner gemeente Delft, 27 mei 2021, 357299** **Inwoner gemeente Waardenburg, 27 mei 2021, 357300** **Inwoner gemeente Delft, 27 mei 2021, 357302** **Inwoner gemeente Dieren, 27 mei, 357303** **Inwoner gem. Zutphen, 27 mei 2021, 357305** **Inwoner gem. Apeldoorn, 27 mei 2021, 357308** **Inwoner gem. Delft, 27 mei 2021, 357309**	
a.	Thema Zoekgebieden Wind Appellanten stellen dat gezien het kleinschalige landschap van de gemeente Brummen windmolenclusters totaal niet inpasbaar zijn binnen de gemeente Brummen. Appellanten willen graag dat de gemeente Brummen de 8 km grens van uitsluiting van windmolens rondom de Veluwe respecteert (RES 1.0, p. 24) en het zoekgebied verwijdert uit de RES 1.0	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

b.	Thema Windenergie en Natuur Appellanten stellen dat de Cleantech Regio als enige in een kern(natuur)gebied een zoekzone voor windmolens heeft opgenomen in het conceptplan. Ook wil de Cleantech Regio hiervoor nog aanvullend onderzoek doen om te kijken naar opties in de toekomst. Appellanten verzoeken de gemeente om de Cleantech Regio tot de orde te roepen en zelf de regie in handen te nemen. Met als gemeentelijk uitgangspunt: geen windmorenclusters dicht bij bewoning en kwetsbare natura 2000 gebieden	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Thema Doelstelling 35 TWh Appellanten stellen dat de Cleantech Regio veel te ambitieus is in haar plannen en vanuit welke opdracht wordt er gehandeld?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
d.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen dat de opwekking van duurzame energie eerlijk moet verdeeld zijn over de gemeente Ieder dorp/gemeenschap in de gemeente moet zijn steentje bijdragen. Dat Hall en het buitengebied van Eerbeek dragen hiermee voldoende en ruimschoots bij aan de energietransitie. Appellanten verzoeken de gemeente om geen combinatie van grootschalige zon e. en windmolencluster in de gemeente Brummen te- plannen maar uit te gaan van een eerlijke verdeling Over haar gehele grondgebied.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
e.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellanten stellen dat de berichtgeving in de zogenaamde informatieavonden en ontwerpateliers algemeen waren, vaag, vol verhullend taalgebruik en niet concreet, en dat dit ook voor de persberichten tot de RE S geldt welke de gemeente heeft gepubliceerd; Appellanten verzoeken de gemeente om burgerparticipatie en inspraak op een open en transparante manier te (gaan) voeren om zorgvuldige besluitvorming waar te maken. Omdat dit tot op heden betreffende de gehele procesgang niet, te weinig en zeker onvoldoende is gebeurd zal dat eerst moeten plaatsvinden voordat er verder gegaan kan worden in het proces van besluitvorming.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

f.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellanten stellen dat In het gehele zoekgebied wind er bewoning is. Dat er directe gevolgen zijn zijn voor de bewoners van het gebied t.a.v, horizonvervuiling, slagschaduw, geluids-(laagfrequent) en trilling overlast. Appellanten stellen dat het gebied is totaal ongeschikt voor windmolens vanwege de aanwezig woonbestemmingen en de aanwezige Natura 2000 gebieden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
g.	Opwekking van duurzame energie is een goed streven, belangrijk daarin is dat de juiste keuzes op het juiste moment met de juiste spelers gemaakt worden, Oe gemeente beslist over precieze locaties en voorwaarden op lokaal niveau. Laten we niet de verkeerde keuzes maken opgejaagd door ambities die onduidelijk en zeker veel te hoog zijn. Dit is zeer slecht voor het toch noodzakelijke draagvlak onder de inwoners voor de energie transitie. Uiteindelijk wordt een groot aantal inwoners van de gemeente Brummen hiervan de dupe, dit moet voorkomen worden.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
39.	**Inwoner Apeldoorn, klarenbeek 27 mei 2021, 357411 (naar RES gestuurd is zienswijze ook aan Apeldoorn gericht** Kenmerk brief: BBK27052021-06**)**	Het college van B&W Brummen heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.
a.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Participatie algemeen, SMB richtlijnen en verdrag van Aarhus geschonden	
b.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Geen sprake van ABBB (algemene beginselen behoorlijk bestuur)	
c.	Thema Windenergie en Gezondheid Gezondheidsschade is nergens in beeld gebracht of meegewogen	
d.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte De RES 1.0 niet voldoet aan de Wet Openbaarheid Bestuur, artikel 2 en 8	
e.	Algemeen	

5. INSPRAAK GEMEENTE EPE

De gemeente Epe ontving zes inspraakreacties op de RES 1.0. Drie reacties zijn afkomstig van inwoners woonachtig in de gemeente Epe. De andere drie reacties zijn afkomstig van georganiseerde collectieven en belangenorganisaties waaronder de gezamenlijke reactie van de samenwerkende energie coöperaties binnen de Cleantech Regio en de belangenorganisatie Oenerbelang. Vier van de zes reacties zijn tevens ingediend bij andere bevoegde gezagen. De rode draad die uit de reacties te halen valt zijn de juridische status van de RES 1.0, de impact van zonneweides en windmolens op de natuur/omgeving en de wijze waarop invulling is en wordt gegeven aan (financiële) participatie en inspraak. De meest uitgebreide reactie die tevens bij andere bevoegde gezagen is ingediend heeft betrekking op de noodzaak van de energietransitie.

<u>Inwoners</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
6.	Inwoner Emst	
a.	Brede beschouwing RES; ontbreken van aspecten als besparing Inspraakreactie gaat in op algemene aspecten van de RES; ontbreken besparing, gebruik kernenergie, mestvergisting en biomassa. Bijlage bevat nadere toelichting op de algemene reactie	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
7.	Inwonersorganisatie Oener Belang, Oene, 4 mei 2021	
a.	Grotendeels lokale vragen over toepassing RES in gemeente. Reactie gaat voor grootste deel over lokale situatie. Enkele vragen voor regionale reactie: Als voorkeurscenario het eerst vol leggen van alle beschikbare daken met zonnepanelen. · Energieopwekking zoveel als mogelijk is plaatsvindt in de directe omgeving van de grootverbruikers. · Naar onze mening kunnen de zogenaamde "NUON gelden" van de provincie Gelderland hiervoor aangewend worden om de projecten te realiseren zonder inbreng van buitenlandse beleggingmaatschappijen. · Geen zonnevelden op vruchtbare landbouwgronden of op gronden waardoor de biodiversiteit negatief wordt beïnvloed. · Van initiatiefnemers/ ontwikkelaars wordt verlangd dat er voldoende gelden worden gereserveerd voor de sanering aan het einde van de levensduur van het betreffende energiepark.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
8.	**Inwoner Vaassen, 30-05-2021**	
a.	Brede beschouwing RES; schadelijk gevolgen duurzame opwek Reactie gaat in op schadelijke effecten van gebruik zonne- en windenergie. Is algemeen gesteld	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR Overige inspraak ter kennisgeving aangenomen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
9.	**Inwoner Vaassen, 20 mei 2021**	
	Algemeen Volgens inspreker is sprake van klimaatgekte, ten koste van de aanpak van wereldwijde problemen op sociaal gebied, overbevolking en milieuvraagstukken.	In Nederland hebben regering en volksvertegenwoordigers het klimaatakkoord vastgesteld. Om de doelen van het klimaatakkoord te realiseren, moeten gemeenten, Waterschappen, Provincies, industrie, bedrijven en inwoners aan de slag. De RES is een middel om in de regio's samen te werken aan de opgaven uit het klimaatakkoord. In de Cleantech Regio hebben gemeenten, Waterschappen en Provincie dit gezamenlijk opgepakt. De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. Daar worden definitieve keuzes gemaakt.
a.	Klimaatverandering is geen probleem, er zijn belangrijkere milieuvraagstukken Met aandacht voor klimaatverandering sinds eind jaren tachtig is de wereldwijde aanpak van milieuvraagstukken te veel naar de achtergrond verdwenen volgens inspreker. Er lijkt volgens inspreker onterecht nog slechts één probleem overbleven: de klimaatverandering. In zijn ogen is klimaatverandering echter geen probleem.	In het klimaatakkoord van Parijs is een afspraak gemaakt tussen bijna alle landen van de wereld om klimaatverandering te stoppen. Deze afspraken zijn gemaakt omdat wereldwijd regeringen klimaatverandering een groot probleem vinden en het noodzakelijk vinden om deze klimaatverandering tegen te gaan. Ook Nederland vindt dit noodzakelijk. Daarom werkte de regering met allerlei partijen aan een Nederlands Klimaatakkoord. Daarin werden onder andere afspraken gemaakt over energie, voedsel en verkeer. Een van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat alle regio's in Nederland samen 35 TWh aan schone energie op land opwekken. De Cleantech Regio werkt deze opdracht uit in de RES 1.0.
b.	Niks mis met aardgas De meest schone (aardgas) zullen we volgens inspreker moeten blijven gebruiken als back-up en om het net stabiel te houden. Hij stelt daarbij vragen: of zijn er dan nog hogere bergen milieubelastende accu's nodig? Is dat dan beter? Inspreker pleit ervoor onze huizen te blijven verwarmen met aardgas; daar is niks mis mee.	Stoppen met aardgas vindt de regering noodzakelijk. Daar zijn verschillende redenen voor: • Als je aardgas gebruikt, veroorzaak je CO_2-uitstoot. Dit broeikasgas is de belangrijkste oorzaak voor klimaatverandering. • De voorraad aardgas is niet oneindig en raakt een keer op. • De aardgaswinning in Groningen veroorzaakt veel schade.

		Stel, je vormt een 'gemiddeld Nederlands huishouden'. Dan gebruik je ongeveer 1200 m^2 aardgas per jaar. Dit veroorzaakt ruim 2500 kilo CO_2 -uitstoot. Dit getal gaat flink omlaag als je duurzaam gaat verwarmen. In dit filmpje van de Nederlandse overheid ontdek je meer over de gevolgen van klimaatverandering. De komende jaren maakt iedere gemeente plannen hoe huizen het beste aardgasvrij verwarmd kunnen worden. Dit doet de gemeente in de Transitievisie Warmte. Daarbij worden vragen zoals inspreker stelt betrokken.
c.	RES: dictatuur van het Rijk of eigen wil? Inspreker vraagt of de gemeente zich vrij voelt in het opstellen van de RES of dat het 'door de strot is geduwd door de dictatuur van de Rijksoverheid/wereldhysterie'.	In Nederland hebben regering en volksvertegenwoordigers het klimaatakkoord vastgesteld. Om de doelen van het klimaatakkoord te realiseren, moeten gemeenten, Waterschappen, Provincies, industrie, bedrijven en inwoners aan de slag. De RES is een middel om in de regio's samen te werken aan de opgaven uit het klimaatakkoord. In de Cleantech Regio hebben gemeenten, Waterschappen en Provincie dit gezamenlijk opgepakt. De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. Daar worden definitieve keuzes gemaakt. De gemeente Apeldoorn heeft in 2016/2017 zelfstandig een keuze gemaakt in de ambitie op het gebied van de energietransitie. Voor de gemeente is de RES één van de instrumenten om in regionaal verband de eigen doelstelling van energieneutraliteit op termijn te bereiken.
d.	Te optimistisch over kansen zonnepanelen Volgens inspreker onderschat de gemeente de nadelen van zonnepanelen en ziet de gemeente de kansen voor verbetering van boerenland, herstel van landschapselementen en biodiversiteit te rooskleurig in.	Zie voor beantwoording van deze reactie thema Zonneladder. Zonnepanelen in zonneparken hebben impact ter plaatse op de leefomgeving, landschap en natuur. Als gemeente Apeldoorn hebben we lokaal beleid opgesteld voor zonneparken, met onder andere regels voor de inpassing van een initiatief wat betreft landschap en natuur. De eerste ervaring met zonnepark-initiatieven in Apeldoorn leert dat: • Regels vanuit de gemeente nodig zijn; • Dat de impact per situatie verschilt en daarom een zorgvuldig proces van overleg van initiatiefnemer, gemeente en omwonenden nodig is; • Dat verkenning nodig is bij elk afzonderlijk project met welk ontwerp zo goed mogelijk rekening wordt gehouden met belangen van landbouw, natuur en landschap;

		• Dat bij herijking van het beleid het komend jaar het landbouwbelang beter betrokken dient te worden.
e.	Niet alleen wespendief in gevaar Inspreker stelt dat ecologisch onderzoek naar de effecten van windturbines te eenzijdig gericht is op de Wespendief. Er lopen ook veel andere dieren gevaar.	Zie voor beantwoording van deze reactie: • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
f.	Negatieve effecten van windenergie Volgens inspreker teisteren windturbines de leefomgeving voor de mens door zoevende wieken, licht-schaduw effecten en 's nachts flitsende lampen, kapotgemaakte landschapservaring en droefenis om het verdwijnen van het leven op aarde en vraagt de gemeente een eind mag te maken aan de waanzin van het realiseren van windturbines.	Zie voor beantwoording van deze reactie: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID Er zijn veel vragen en zorgen over gezondheid in relatie tot betrekking op het geluid (zwiepen/zoeven) van windmolens en schaduweffecten. Het wordt op dit moment nog onderzocht in hoeverre laagfrequent geluid zorgt voor overlast. Hier is nu nog geen eenduidig antwoord op te geven. Daarnaast is de RES een ruimtelijk onderzoek naar hoe wind en zon ingepast kan worden in de regio. De RES bevat nog geen concrete plannen hiervoor. Als die er wél komen, dan worden aspecten als milieu- en gezondheidsgevolgen (bijvoorbeeld in de vorm van een effectrapportage) betrokken in de besluitvorming. Uiteraard is er bij concrete plannen weer inspraak en participatie mogelijk en kan bezwaar en beroep worden aangetekend tegen een plan. De RES wordt verder uitgewerkt in het (lokale) omgevingsbeleid waarin het onderzoek naar de effecten op de omgeving een belangrijk onderdeel is. Wat betreft de gemeente Apeldoorn wordt in navolging van de RES en de Omgevingsvisie het komend jaar bekeken welk lokaal (bovenwettelijk) normenkader voor de verdere uitwerking gepast is.
g.	Zonne- en windenergie putten ook eindige grondstoffen uit Volgens inspreker wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het over schakelen op zonne- en windenergie bijdraagt aan het probleem van de uitputting van eindige grondstoffen. Terwijl windmolens, zonnepanelen, trafostations, kabels en de accu's tijdens delven, transport, productie, plaatsing en dump na afschrijving ook gevolgen hebben.	De Ontwerp-RES heeft niet de intentie om te verhullen dat op dit moment voor zonne- en windenergie ook eindige grondstoffen dienen te worden gebruikt.
h.	Gemis milieueffectrapportage Inspreker mist een hoofdstuk in de RES waarin de effecten voor het leefmilieu in beeld worden gebracht. Dat zou wat hem betreft uit 2 subhoofdstukken moeten bestaan, namelijk de effecten op wereldschaal en de effecten op plaatselijk niveau.	Zie voor beantwoording van deze reactie: • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES De RES 1.0 richt zich op het niveau van de regio. Het beschrijven van de effecten

		op wereldschaal maakt hier geen onderdeel vanuit. Het is inderdaad van belang om de effecten op regionaal en lokaal niveau te beschrijven. Dit is deel gebeurd in de verschillende (o.a. ecologische) verkenningen die hebben plaatsgevonden. Naarmate de in de RES beschreven strategie tot meer concrete plannen leidt, zullen de effecten verder onderzocht moeten worden.
i.	Koolstofdioxide broodnodig Inspreker wil een lans breken voor CO_2. In de klimaataanpak ligt de nadruk op CO_2 als schadelijke stof, terwijl de aarde niet zonder kan, bijvoorbeeld voor het proces van fotosynthese.	De RES gaat over de grootschalige opwek van duurzame energie door middel van zonne-en windenergie en over de warmtetransitie. Uw vraag over de positieve effecten CO_2 maakt hiervan geen onderdeel uit. Daarom kunnen wij u hierop geen inhoudelijk antwoord geven.
j.	Weggegooid geld Inspreker stelt dat in de RES niet besproken wordt door wie de kosten gedragen gaat worden. Volgens inspreker is het investeren in de elektrificatie van Nederland en het indammen van CO_2 weggegooid geld. Het zal de leefbaarheid van de planeet zeker niet verbeteren, maar juist verslechteren volgens hem. Het geld kan veel beter besteed worden aan bijvoorbeeld de leefbaarheid van het sociale domein en de échte milieuproblemen.	Een eerste berekening van de kosten van aanpassing van het elektriciteitsnet staan in hoofdstuk 3.4 van de Ontwerp-RES 1.0 en in de Netimpactanalyse (bijlage bij de Ontwerp-RES 1.0). De kosten van het realiseren van een windmolen of zonnepark worden door de initiatiefnemer berekend in een businesscase. In reactie op uw opmerking over weggegooid geld verwijzen wij u naar de vraag over de noodzaak van het tegengaan van klimaatverandering.

<u>Inspraak algemene belangenorganisaties</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
10.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
	Algemeen De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
f.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijk	Zie voor beantwoording van deze reactie thema • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P..*

	voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	*31 ONTWERP-RES 1.0]*
g.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
h.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehubs zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
i.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
j.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

	maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
11.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
	De inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon -en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit. De inspreker geeft aan dat de wethouder gemeente Apeldoorn het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	Het college van B&W Epe heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie inspraak gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.
a.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	
b.	Wetgeving De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken	

	om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken. Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. • EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 • Vertrouwensbeginsel • Gelijkheidsbeginsel • Zorgvuldigheidsbeginsel • Beginsel van fair play • Vooringenomenheid • Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	
c.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie, maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd. - Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	
d.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor: - Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door	

	verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en verdriet).	
e.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	
f.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	
g.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals: - Impulsgeluid - Laagfrequent geluid Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving.	

	Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
h.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	
i.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligt op minder rendabele plekken.	

6. INSPRAAK GEMEENTE HEERDE

De gemeente Heerde heeft 3 inspraakreacties ontvangen op de Ontwerp-RES 1.0. Twee reacties zijn afkomstig van een inwoner uit een andere gemeente binnen de Cleantech regio. Een reactie is ingestuurd door een inwoner namens een bredere belangengroep uit Klarenbeek en er is een reactie van een inwoner uit Vaassen. Beide inspraakreacties zijn ook bij de andere deelnemende overheden binnen de Cleantech Regio binnengekomen. Verder is er een reactie ontvangen van de samenwerkende energiecoöperaties, die zich eveneens gericht hebben aan alle andere deelnemende overheden binnen de Cleantech regio.

De ingekomen inspraakreacties van de inwoners bestaan uit een uitgebreide beschouwing op het proces om te komen tot een RES en energietransitie in het algemeen. Uit deze beschouwing blijkt dat er sprake is van weerstand en onvoldoende vertrouwen in de (gemeentelijke) overheid om te komen tot een gedragen visie op energie-opwek door middel van zonne-energie en windenergie. Met name de toepassing van windenergie in de RES 1.0 Cleantech Regio is voor insprekers een groot zorgpunt. Ook wordt gebrek aan inspraak en transparantie genoemd als kritiekpunt. De samenwerkende energiecoöperaties delen een aantal zorgen met betrekking tot het realiteitsgehalte van de RES en doen een aantal aanbevelingen.

<u>Inspraak belangenorganisaties</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
1.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
	Algemeen De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
a.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijke voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie thema • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

b.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
c.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
d.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
e.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

Inspraak inwoners

Nmr	Inhoud	Commentaar College van B&W
2.	**Inwoner van Vaassen, gemeente Epe, 22 mei 2021**	
a.	Klimaatgekte Volgens inspreker is er sprake van klimaatgekte. Klimaatverandering is geen probleem en wetenschappelijke onderzoeken zijn niet unaniem hierover. De focus op klimaat gaat ten koste van de aanpak van wereldwijde problemen op sociaal gebied, overbevolking en milieuvraagstukken.	Het college van B&W Heerde heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Epe. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 4.
b.	Niks mis met aardgas Volgens inspreker is het versneld afstappen van kolen en gas onverstandig. Onder meer vanwege de kosten die bij de inwoner terecht komen en het nut van schone fossiele brandstoffen voor een stabiel net. Inspreker pleit ervoor huizen te blijven verwarmen met aardgas; daar is niks mis mee.	
c.	RES: dictatuur van het Rijk of eigen wil? Inspreker vraagt of de gemeente zich vrij voelt in het opstellen van de RES of dat het 'door de strot is geduwd door de dictatuur van de Rijksoverheid/wereldhysterie'.	
d.	Te optimistisch over kansen zonnepanelen Volgens inspreker onderschat de gemeente Apeldoorn de nadelen van zonnepanelen en ziet de gemeente de kansen voor verbetering van boerenland, herstel van landschapselementen en biodiversiteit te rooskleurig in.	
e.	Niet alleen wespendief in gevaar Inspreker stelt dat ecologisch onderzoek naar de effecten van windturbines te eenzijdig gericht is op de beschermde status van de wespendief. Er lopen ook veel andere dieren gevaar bij plaatsen van windturbines.	
f.	Negatieve effecten van windenergie Volgens inspreker teisteren windturbines de leefomgeving voor de mens door zoevende wieken, licht-schaduweffecten en 's nachts flitsende lampen, kapotgemaakte landschapservaring en droefenis om het verdwijnen van het leven op aarde en vraagt de gemeente Apeldoorn een eind te maken aan de waanzin van het realiseren van windturbines.	
g.	Zonne- en windenergie putten ook eindige grondstoffen uit Volgens inspreker wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het overschakelen op zonne- en windenergie bijdraagt aan het probleem van de uitputting van eindige grondstoffen. Terwijl windmolens, zonnepanelen, trafostations, kabels en de accu's tijdens delven, transport, productie, plaatsing en dump na afschrijving ook gevolgen hebben.	
h.	Gemis milieueffectrapportage	

	Inspreker mist een hoofdstuk in de RES waarin de effecten voor het leefmilieu in beeld worden gebracht. Dat zou uit 2 subhoofdstukken moeten bestaan, namelijk de effecten op wereldschaal en de effecten op plaatselijk niveau.	
i.	Koolstofdioxide broodnodig Inspreker wil een lans breken voor CO2. In de klimaataanpak ligt de nadruk op CO2 als schadelijke stof, terwijl de aarde niet zonder kan, bijvoorbeeld voor het proces van fotosynthese.	
j.	Weggegooid geld Inspreker stelt dat in de RES niet besproken wordt door wie de kosten gedragen gaat worden. Volgens inspreker is het investeren in de elektrificatie van Nederland en het indammen van CO2 weggegooid geld. Het zal de leefbaarheid van de planeet zeker niet verbeteren, maar juist verslechteren volgens hem. Het geld kan veel beter besteed worden aan bijvoorbeeld de leefbaarheid van het sociale domein en de échte milieuproblemen.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
3.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
	Algemeen Inspreker is inwoner van Klarenbeek en geeft mede namens alle betrokken inwoners van het RES2 gebied De Hooilanden, De Somp en Het Woud. De inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon -en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit.	Het college van B&W Heerde heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.

	De inspreker geeft aan dat de wethouder het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	
a.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	
b.	Wetgeving De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken. Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: - Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. - EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU - Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 - Vertrouwensbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - Zorgvuldigheidsbeginsel - Beginsel van fair play - Vooringenomenheid - Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	
c.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd.	

	- Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	
d.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor: - Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en verdriet).	
e.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	
f.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	
g.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals:	

	- Impulsgeluid - Laagfrequent geluid Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving. Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
h.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	
i.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligd op minder rendabele plekken.	

7. INSPRAAK GEMEENTE LOCHEM

In totaal heeft de gemeente Lochem 56 (waarvan 2 identieke) inspraakreacties mogen ontvangen. De reacties zijn ingestuurd door belangenorganisaties, dorpsraden, gebiedsvertegenwoordigers en individuele inwoners. In de tabel hieronder zijn de standpunten, verzoeken en vragen uit de inspraakreacties samengevat.

In Lochem zijn veel opmerkingen gemaakt over de status van de RES, discussies geopend over de noodzaak van (lokale) duurzame opwek, het verzoek om te kijken naar alternatieven en energiebesparing. Er is veel onduidelijkheid over de positie van de regio ten opzichte van de bevoegdheden van de lokale gemeenteraden. Er is veel en uitgebreid gereageerd door inwoners uit het buitengebied van Exel.
Uit veel reacties blijkt dat de weerstand vooral gericht is tegen de mogelijke komst van windmolens. Dit roept veel vragen op waarop op dit moment ook nog geen antwoord te geven valt aangezien er geen sprake is van een beleidskader met randvoorwaarden. Duidelijk is dat de reagerende inwoners en dorpsraden zich ernstig zorgen maken over de gezondheidseffecten van windmolens.
Een enkeling reageert dat we op de goede weg zijn met de Ontwerp-RES 1.0 en een enkele inwoner geeft aan dat de verlaging van het bod onjuist is.

Samenvattend blijkt uit de verschillende inspraakreacties dat men vindt dat in de ontwerp-RES 1.0 onvoldoende rekening is gehouden met en aandacht is geschonken aan:

- de status van de RES
- participatie;
- het effect van windturbines en zonneparken op de omgeving en de natuur;
- belangen van inwoners en de functie van verschillende gebieden;
- gezondheid en veiligheid van de mens;
- concrete toepassing van de zonneladder (op regionale en lokale schaal);
- schaal van de opgave.

<u>Inspraak algemene belangenorganisaties</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
1.	**LTO Noord afdeling Achterhoek Noord, 30 mei 2021**	
a.	Zon • Zon op landbouwgrond is onnodig en ongewenst en moet vooralsnog uitgesloten. • Zet een stevige sturing in op de zonneladder en sluit landbouwgrond uit.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Karakter RES / zon en windbeleid • Het vaststellingsproces van de RES is verwarrend en is niet in overeenstemming met zon- en windbeleid. • Onduidelijk hoe de uitgangspunten in de RES nu in het omgevingsbeleid terecht gaan komen.	• De RES wordt door de volksvertegenwoordigers in twee ronden besproken (september en december). Per gemeente wordt een eigen planning voor de beleidskaders zon en wind aangehouden. • De uitgangspunten in de RES (waaronder bijvoorbeeld de landschapstypering) worden in de lokale omgevingsvisie verder uitgewerkt.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
	TenneT, 28 mei 2021 (ingetrokken)	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
2.	**Landgoed Ampsen, 26 mei 2021**	
a.	RES • De energietransitie is een grote maatschappelijke opgave en iedere regio zal een bijdrage moeten leveren. • Hoe definieert u 50% lokaal eigendom? Wat is lokaal?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • De invulling van het lokaal eigendom wordt in de RES 2.0 en in het lokale beleid verder vormgegeven.
b.	Wind/zon • Wij zijn zelf mede-initiatiefnemer voor een zonnepark. We streven hierbij naar versterking ecologische structuren en willen hinder voor omwonenden minimaliseren. • Windturbines passen niet in het Achterhoekse landschap. • Er is op de Noordzee nog ruimte, wist u dat? dit is inmiddels zonder subsidie te realiseren. Wil de regio de taakstelling wind naar de Noordzee verplaatsen? • Kan de regio zelf een windpark op de Noordzee ontwikkelen? wil de regio dit onderzoeken? • Is er gekeken naar de windkrachtkaarten toen de regio de RES samenstelde? • Gaat de regio onderzoek doen naar gezondheidsklachten tgv windmolens? zo nee waarom niet? • Wist u dat in de landen om ons heen vanuit het voorzorgsprincipe veel grotere afstanden worden aangehouden? • Hoe betrekt u het Nevele arrest bij de plannen en de visies.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
c.	Lokaal • 4 windmolens in Lochem zal het landgoed en andere waardevolle landschappen in Lochem ernstig aantasten. • Waarom heeft Lochem als enige geen zoekgebieden of uitsluitingsgebieden voor windturbines vastgesteld.	• Ook in Lochem zal windenergie onderdeel moeten zijn van de energiemix. Zon en wind zijn de belangrijkste technieken op dit moment. • Op de ruimte in onze gemeente liggen verschillende claims zoals woningbouw, landbouw, natuurontwikkeling en energietransitie. In het beleidskader zullen uitsluitingsgebieden komen te staan. De verdere afwegingen ruimtegebruik vinden plaats in het kader van de omgevingsvisie heeft de gemeenteraad besloten.

	• Hebben zich al initiatiefnemers gemeld? zo ja waar en welke reactie heeft de gemeenteraad gegeven?	• Mogelijke initiatiefnemers moeten zich als eerste melden bij de buurt. Bij de gemeente zijn nog geen aanvragen ingediend voor vergunningen.
	• Hof van Twente heeft een RES zonder windmolens vastgesteld, waarom is Hof van Twente zo anders als Lochem?	• Die afweging ligt bij de gemeente Hof van Twente.
	• Bevestigt u dat de meest waarschijnlijke plaatsen voor windturbines het Larense Broek Exelse Broek en Ampsense Broek zijn? zo nee wat zijn de andere locaties?	• Het buitengebied van onze gemeente is zeer dicht bevolkt. Daardoor zullen er weinig locaties geschikt zijn voor het daadwerkelijk plaatsen van windmolens. Op basis van kaartmateriaal van PBL (atlas van de regio) lijken deze gebieden voor de hand te liggen.
	• Wist u dat er steeds meer studies zijn die gezondheidsklachten vaststellen tgv het wonen bij een windturbine? gaat de gemeente hier onderzoek naar doen?	• Er bestaan verschillende onderzoeken hierover. De gemeente gaat niet zelf onderzoek doen. Het RIVM start een expertisecentrum wat tot doel heeft gezondheidsklachten en het verband met windmolens te onderzoeken. Wij zullen ons door hen laten informeren.
	• Op Ampsen broedt de Wespendief en doen de Rode Wouw en de Raaf pogingen zich te vestigen. Welke maatregelen gaat u nemen om deze vogels te beschermen? • Bent u zich ervan bewust dat de lokale cohesie onder druk staat door de plannen voor windturbines? hoe gaat u dat effect voorkomen?	• Bij een initiatief voor een windmolen hoort een Plan MER te worden opgesteld. Daarin wordt het effect op natuur onderzocht en zo nodig maatregelen voorgeschreven. • Ja, omdat er tegengestelde belangen zijn kan de sociale cohesie onder druk komen te staan. Helemaal te voorkomen is dat niet. We willen dat ontwikkelaars in een vroeg stadium in gesprek gaan met omwonenden ('samen buurt maken'). Bij concrete projecten kan ook een OmgevingsAdviesRaad met bewoners en initiatiefnemers een goede rol spelen, onder meer bij het vormgeven van een burenregeling.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
3.	**Natuurmonumenten Achterhoek Noord, 28 mei 2021**	
a.	RES Complimenten van de inspreker voor een goede en gedegen RES.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Wind/Zon De regio kiest voor een (boven)regionaal afwegingskader. Het lijkt de inspreker beter dit te doen op provinciaal of rijksniveau. Daarvoor moeten volgens de inspreker de volgende uitgangspunten gelden: • Sluit natuurgebieden en beschermde landschappen uit van grootschalige opwek. • Kies voor enkele clusters grootschalige opwek.	Zie voor beantwoording reactie(s) • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

	• Benut eerst alle locaties in en tegen bebouwd gebied en langs infrastructuur. • Maak gebruik van de zonneladder. Voor gebieden buiten Natura 2000 en Gelders NatuurNetwerk (GNN) vragen de insprekers ecologische meerwaarde en landschappelijke versterking als voorwaarde op te nemen. • Op pag. 28 geeft een ja-mits regime aan voor grootschalige opwek zon op land in o.a. groene ontwikkelzones transitiegebieden landbouw, klimaatlandschappen en nieuwe uit te breiden landgoederen. Kaart 9 heeft een afwijkende legenda en dient een ander doel? Dit is volgens de insprekers verwarrend. Kan de regio bevestigen dat Natura 2000-gebieden en GNN tot de categorie Nee behoren voor zon op land.	
c.	Lokaal • U zet in Lochem in op 4 kleinere windmolens van 3 MW. In het RES traject hebben wij gepleit voor enkele groter opwekclusters gesitueerd langs infrastructuur en tegen bebouwd gebied aan. • Als u toch kiest voor kleinere clusters of losse turbines roepen wij u op deze ruim buiten de Natura 2000 gebieden en de GNN te plaatsen. We zien graag dat deze gebieden definitief worden uitgezonderd van het zoekgebied Lochem.	• De gemeente Lochem zet in op 12 MW vermogen aan wind. Windmolens van 3 MW worden in de RES-systematiek als rekeneenheid aangehouden. • We streven naar clustervorming maar dit zal in onze gemeente zeer lastig in te passen zijn. In de beleidsontwikkeling grootschalige opwek zullen kaders worden opgenomen evenals uitsluitingsgebieden.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
4.	**Bomenstichting Achterhoek , 17 mei 2021**	
a.	Status RES • Onduidelijk in hoeverre er een verplichting aan gemeentes wordt opgelegd. • Er wordt in de RES niets genoemd over de lokale beleidskaders grootschalig wind en er lijkt geen onderlinge relatie te bestaan. • De RES is geen evenwichtig document. Er wordt wel een hoofdstuk gewijd aan lokaal eigendom, maar er wordt met geen woord gerept over de randvoorwaarden voor het plaatsen van windmolens. Dit is voor omwonenden een stuk belangrijker.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE Het klopt dat in de RES niets genoemd wordt over de lokale beleidskaders. Deze bevoegdheden zijn gescheiden. Windbeleid hoort tot de bevoegdheid van de gemeente.

	• De 35TWh doelstelling is al gehaald.	
b.	Thema/ onderwerp – zon en wind • De huidige wildgroei aan zon en wind leidt tot congestie op het net en hoge kosten. • Wind op land leidt in een dichtbevolkt land als Nederland tot ernstige geluidsoverlast en gerelateerde gezondheidsschade. • Wind op zee is goedkoper. Binnen het Noordzee akkoord is nog voldoende ruimte. De benodigde capaciteit op land naar zee verplaatsen heeft maar een marginaal effect. • Neem de conclusie van het rapport " bestemming Parijs Wegwijzer voor klimaatkeuzes 2030-2050" over. " Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er grote onzekerheden en bezwaren aan. "	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Discussiepunten • De wespendiefdichtheid rondom Ampsen zou weleens groter kunnen zijn dan op de Veluwe	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
d.	Lokaal • De gemeente Lochem zet nog steeds in op 4 windmolens terwijl de rest van de gemeentes haar bod verlaagd heeft. • In het BEO gebied is geen draagvlak voor wind door o.a. landschapsvervuiling, gezondheidsklachten/geluidsoverlast voor omwonenden en schade voor natuur. • Neem het voorgestelde moratorium voor windenergie serieus.	• Zie onder 2c. Windenergie is een noodzakelijk onderdeel van de energiemix. • Dit standpunt is ons bekend. • De initiatiefnemers van het moratorium claimen dat er al zoveel vergunningen en subsidietoekenningen zijn afgegeven voor windmolens op land, dat de 2030 doelstelling al is gerealiseerd. Dat is onjuist, zie thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
5.	**Hobama, 26 mei 2021**	
a.	RES • De vereniging Hobama is zich bewust van de noodzaak van de energietransitie. Hiervoor mogen natuur, landschap en draagvlak niet zonder meer terzijde geschoven. • De Ontwerp-RES1.0 is een onevenwichtig verhaal vol tegenspraak. Te ambitieus, een directe aanslag op de tegelijkertijd geprezen natuur en landschap zonder de omgevingsverordening van de provincie en richtlijnen te	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

	volgen. • Eerder reacties op het plan zijn verdoezeld. • Onvoldoende aandacht voor de omgevingsvisie. Ons samenvattend advies is • Woordgebruik en terminologie zijn onduidelijk met veel mooipraterij en onbewezen stellingen. Wees duidelijker. Zoekkaarten zijn onleesbaar. • Wees realistisch met je ambitie en tel kleinschalig zon mee. Mik op 0,75 TWh en niet meer. RES 1.0 stelt dat er nog niet onderzocht is hoeveel ruimte er voor zon op land mogelijk en wenselijk is. Dat zet het hele ambitiebetoog op losse schroeven. • Houd door de provincie als waardevol aangeduide locaties (Gnn en EVZ) onvoorwaardelijk buiten schot. Dit geldt ook voor agrarische gronden met landschapswaarde en de Nationale landschappen. Wij onderschrijven de gloedvolle woorden " het landschap is ons Kapitaal". Waarom kan de aanleg van een zonnepark worden uitgelegd als het versterken van het landschap? u spreekt over geharmoniseerde inpassingsregels die u nog moet gaan uitwerken. Zo weet niemand waar hij/zij aan toe is. • Heroverweeg het doel van grootschalige zonne-energie installaties juist in het kleinschalige landschap van de Cleantechregio. • Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat zonneparken zelden en nog onvoldoende bijdragen aan biodiversiteit. Den hierbij aan het bodemleven en de flora en fauna bovengronds. Versterken van de biodiversiteit is niet aangetoond, het omgekeerde wel. • Verzin niet een eigen zonneladder en gooi niet via de achterdeur landschap en natuur te grabbel. Termen als ja, mits en nee, tenzij bieden onvoldoende duidelijkheid. Sluit aan bij de provinciale omgevingsvisie. Essentie van de landelijke zonneladder is dat landbouwgrond buiten schot blijft en alleen bij hoge uitzondering benut zou kunnen worden. • De strategie voor zon op dak ontbreekt. Terwijl dit de eerste trede van de ladder is. • Maak echt werk van financiële participatie en dwing tenminste 50% gelijkwaardige lokale participatie af. • Het democratisch gehalte ontbreekt omdat burgers geen stakeholders zijn volgens de RES. • De democratische gang van zaken met de RES is in	

	strijd met het EU verdrag van Aarhus. • Neem gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies mee. Het is onbegrijpelijk dat de RES1.0 niet aansluit op de Ontwerp Actualisatie nr. 8 van de provinciale omgevingsverordening. De omgevingsverordening heeft een bestuursrechtelijke functie, de RES niet. • Opruimplicht na 25 jaar verankeren. Dit wordt wel genoemd maar is niet afdwingbaar en niet geborgd. • Voorkom weglekken van subsidies naar het buitenland.	
b.	Participatie • Er moeten essentiële verbeteringen en aanpassingen in het plan worden aangebracht en een andere aanpak gekozen met betrokkenheid van burgers voordat akkoord kan worden gegeven.	
c.	Wind en zon • Grootschalige zonneparken en windparken zijn grootschalige industriële installaties. Behandel en beoordeel ze ook als zodanig. Dit geeft een andere beeldvorming	
d.	Lokaal • Gemeenteraad van Lochem grijp in. Het RES proces moet opnieuw gedaan of u negeert de strijdigheid met het Verdrag van Aarhus, het gebrek aan bestuursrechtelijke grondslag.	• De gemeenteraad van Lochem bespreekt de Ontwerp-RES 1.0 in twee rondes. • De RES is een strategie en een inspanningsverplichting zonder externe rechtswerking

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
6.	**Bestuur Eefde Tegenwind, 30 mei 2021**	
a.	RES1.0 • De RES is een aanfluiting voor de democratie: een gedwongen samenzijn van een aantal die niet democratisch gecontroleerd wordt. • Het is onduidelijk wat er gebeurt als een van de deelnemende gemeenten haar beloften niet nakomt. • We onderschrijven de noodzaak van een energietransitie. Maar deze moet hand in hand gaan met een aanvaardbare aantasting van de leefbaarheid. • We zijn blij met de uitspraak van de RvS inzake de windmolens in Zutphen. Ook de uitspraak in de zaak van Milieudefensie versus Shell wijst erop dat mensenrechten, zoals het recht op een ongestoord gezinsleven, niet	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

	geschonden mogen worden. Daarom moeten gezondheidseffecten en hinder bij de besluitvorming omtrent windmolens zwaarder tellenen moet de Nederlandse normering worden aangepast.	
b.	Lokaal • In deze RES koerst Lochem op 4 windturbines en 1 a 2 zonneparken terwijl dit niet in lijn is met de uitkomsten van de flitspeiling. Er is grote weerstand tegen de komst van turbines. • Waarom vindt u dat de gemeente Lochem moet participeren in de RES als u nu in de RES 1.0 optekent dat het allemaal niets voorstelt. • We zijn blij met de uitspraak van de RvS inzake de windmolens in Zutphen. Ook de uitspraak in de zaak van Milieudefensie versus Shell wijst erop dat mensenrechten, zoals het recht op een ongestoord gezinsleven, niet geschonden mogen worden. • We willen als inwoners van Eefde-West graag een bekrachtiging van het college dat ons gebied wordt gevrijwaard van nieuwe plannen voor windmolens.	• 62% van geïnterviewde mensen uit de flitspeiling geeft aan het belangrijk te vinden dat binnen de gemeente Lochem duurzame energie wordt opgewekt. 36% van de respondenten geeft aan dat bij duurzame opwek evenveel van zon als van wind gebruik gemaakt moet worden. • De gemeente Lochem participeert in de RES omdat de gemeenteraad het van belang vindt dat Lochem in de toekomst energieneutraal wordt. • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken. • We begrijpen de wens tot vrijwaring van nieuwe plannen voor windmolens, maar deze bekrachtiging valt op dit moment niet te geven. De randvoorwaarden voor grootschalig wind zijn nog niet vastgelegd.
c.	Discussiepunt • Wat is de waarde van “burgerwindmolens” van en voor de omwonenden als er niet met respect wordt omgegaan met omwonenden en er niet geluisterd wordt naar bezwaren. Meegestuurd is bijlage 2 met de open antwoorden van het citisens onderzoek. https://www.lochem.nl/fileadmin/internet-doc/Wonen-Leven-Vervoer/energie/Windenergie/Bijlage_2_rapportage_Lochem.pdf	• Bij de term “burgerwindmolens” hoort een proces met een open dialoog tussen ontwikkelaar en omwonenden. Zover zijn we nog niet, omdat er nog geen concrete initiatieven voor windmolens zijn.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
7.	**Eefde Tegenwind, 31 mei 2021**	
a.	Proces RES • Geen aandacht voor knellende positie en schade voor omwonenden in het RES proces. • Het aanbod om mee te denken door inwonergroepen is niet	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

	gehonoreerd. • Waar is de kwaliteitsborging en de governance • Waar is de risicoanalyse met impact en maatregelen • Waarom zou je energieneutraal willen zijn met energie uit eigen regio?	• Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Alternatieve vormen van energie • Er is geen goede reden om de opwek te beperken tot zon en wind. • Met alleen zon en wind wordt de piekbelasting op het net te hoog wat hogere maatschappelijke kosten betekent. • Zon, wind en biomassa op land zijn erger dan de kwaal en te ontraden vanwege de grote nadelen. • Stimuleer kleinschalige opwek van zon, wind, water biofuel en bodemwarmte voor eigen gebruik • Wacht op de innovaties die gaan komen en kijk naar de mogelijkheden binnen de kernenergie	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Het bod • De energie opwek doelen 35 TWh zijn al behaald.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
	Wind • Windmolens leveren uitstoot van ammoniumnitraat. • Gezondheidseffecten door geluid en trillingen zijn onvoldoende onderzocht. • Het RIVM baseert zich op verouderd dossieronderzoek. • De strategische Milieu Beoordeling (SMB) cf het Europees beleid is van toepassing op windmoleninitiatieven. • De geluidsnormen in het activiteitenbesluit zijn onjuist • Een nieuw normenkader is noodzakelijk ter voorkoming van gezondheidsschade. • De compensatie en planschade zijn onvoldoende. • De windsnelheden zijn onvoldoende in onze regio. • Hoe berekenen we de depositiebijdragen van windmolens? Bij verkeer doen we dit wel.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
	Gezondheidsaspecten • Gezondheidseffecten zijn onvoldoende onderzocht. De rechtsbescherming en mensenrechten van de burger worden hiermee geschaad.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	Participatie • Informatievoorziening onvolledig inaccuraat en onjuist • Er worden geen keuzemogelijkheden geboden • Inspraak onvoldoende en niet representatief • Verslagen aan de gemeenschap vanuit de RES zijn niet goedgekeurd door de deelnemers • Conclusies zijn geen conclusies die passen bij de inspraak en zijn onjuist	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
	Warmte • Huizen van het gas afhalen is voor velen in onze gemeente onbetaalbaar en nu geen slimme strategie • Benut restwarmte	De transitievisie warmte van de gemeente Lochem is nog in ontwikkeling. We kunnen al wel melden dat er voorlopig geen huizen van het aardgasnet worden afgehaald. Dit valt niet onder de RES. Restwarmte wordt waar mogelijk benut.
	Energiebesparing • Houd je meer bezig met energiebesparing • Focus op slimme cooling down effecten • Focus op lokale effecten die huidige inwoners blij maken.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
	Discussiepunten • Waar is het bewijs dat het huidige zeer kostbare beleid iets gaat doen in positieve zin voor een betaalbare zekere energievoorziening, leefbaarheid, welzijn en klimaat. • Schade aan milieu en gezondheid zijn niet meegenomen in de kostenafweging. • De maatschappelijke businesscase voor duurzame energie is zwaar negatief, want er zijn geen baten voor de inwoners. • Subsidiestromen worden onjuist ingezet. • CO2 beleid is achterhaald en gebaseerd op onjuiste uitgangspunten ○ De CO2-footprint per mens is te groot – de doelstellingen zijn niet realistisch ○ CO2 beleid kan alleen mondiaal effectief zijn ○ Toename van economische activiteit leidt tot hogere CO2-uitstoot ○ CO2 is dominant volgend op temperatuur en druk en slechts marginaal andersom. ○ Er is geen klimaatcrisis maar een crisis in het politieke klimaat	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • De kosten en batenafweging vinden plaats op projectniveau. • De heersende opvatting wetenschappelijk, bestuurlijk en politiek is dat opwarming van de aarde moet worden tegengegaan door CO2 uitstoot te verminderen. Andere zienswijzen zijn zeker mogelijk maar als Lochem hebben wij ons gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en de Klimaatwet zoals die door de Tweede Kamer is vastgesteld. Met de RES en ons lokale beleid geven wij invulling aan hoe wij kunnen bijdragen aan de landelijke (en wereldwijde) opgave.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
8.	**Stichting Mooi Lochem, 30 mei 2021**	
a.	RES 1.0 • Moet en kan klimaatneutraliteit op lokaal gemanaged worden? het zou eerder een landelijke / Europese doelstelling moeten zijn waar lokaal aan bijgedragen kan worden op basis van een landelijke optimalisatie modellen voor hernieuwbare energieproductie. Het wordt nu gepresenteerd als een inpassingsuitdaging met als ondertoon een voldongen feit. • Wat kan er op provinciaal/nationaal/Europees niveau bereikt worden. • Beter om uitgangspunten te definiëren op basis van welke criteria de gemeente kan bijdragen en welke waarden er lokaal beschermd c.q. verbeterd moeten worden. • In deze fase worden contouren voor zonne- en windparken gepresenteerd. Een harde onderbouwing voor de locaties op de zonneladder of voor windmolens ontbreekt. Dit leidt tot maatschappelijke onrust. • De samenleving zou meer houvast geboden worden indien er concrete en toetsbare voorwaarden worden verbonden aan duurzame energieprojecten. • Acceptatie realiseer je niet met lokaal eigendom. • Kan de burger de risico's van investeren in duurzame energieprojecten wel overzien of gaat de overheid garanties geven? Schakel hierbij de AFM in. • Impact op de natuur en effecten op de volksgezondheid zou je ook door moeten rekenen in de maatschappelijke kosten. • We zijn zeer bezorgd over een proces dat meer gedreven lijkt door politieke ambitie dan praktische en feitelijke omstandigheden.	De RES is een bijdrage aan de nationale opgave om zo ook bij te dragen aan de Europese en wereldwijde doelen. Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Wind/zon • Wind op open zee en aan de kust heeft meer productie potentieel. De achterhoek is geen logische locatie voor windmolens. • Waarom is er niet gekeken naar alternatieve vormen van opwek. • Stimuleer zon op dak	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

c.	Lokaal • Gemeente heroverweeg uw klimaatneutraal doelstelling. En wat betekent dat dan voor de RES. • Hoe gaat u klimaatneutraliteit meten. • Hoe gaat u klimaatneutraliteit bereiken. • Welke voorwaarden wil de gemeente hanteren bij het plaatsen van windmolens en/of zonneparken binnen de gemeente. • Welke compensatie wordt omwonenden geboden. • Vindt de gemeente lokaal eigendom verantwoord? • Het enige concrete in de RES zijn de 4 windmolens die in het grondgebied van Lochem vermeld zijn. In een latere fase kan pas concreet gereageerd worden. Hoe kunt u zonder verdere voorwaarden benoemen dat dit haalbaar zou moeten zijn? • Kun je uit de RES afleiden dat het gaat om agrarische clusters? • Een uitwerking of dit financieel haalbaar is met inachtneming van alle kosten (incl. de netwerk uitbreiding) ontbreekt. • De plaatsing op de zonneladder in het ja mits gebied voor de half open agrarische gebieden tussen Verwolde en Ampsen dient kritisch te worden beoordeeld. Dit gebied is een belangrijke verbindingszone voor reeën en maar ook leefgebied voor bodembroeders (grutto, wulp) en de haas die recent op de rode lijst is geplaatst. Hoe is dit gebied op de ja-mits lijst gekomen en waarom niet in de nee-tenzij categorie. Wat zijn de minimale randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden. • Kan de gemeente een opbrengstberekening en kostenuitwerking, inclusief de maatschappelijke kosten voor plaatsing van 4 windmolens aanleveren? • Waarom wordt er niet meer ingezet op energiebesparing?	• De gemeente heeft als doelstelling energieneutraal in 2030. Dit is opgenomen in het collegeprogramma. Op basis van de inwoneravonden heeft het college het tempo van de opwek duurzame energie verlaagd. • Er is sprake van energieneutraliteit. De definitie daarvoor is dat er evenveel energie lokaal wordt opgewekt als er wordt verbruikt. • Het beleidskader grootschalige energie (wind en zon) voor de opgave zoals weergegeven in de RES moet nog ontwikkeld worden. • Er kan sprake zijn van planschade – hiervoor bestaan wettelijke kaders. In overleg met initiatiefnemers worden daarnaast afspraken gemaakt over compensatie vanuit het initiatief. • Elke financiële deelneming brengt risico's met zich mee. • In de RES spreken wij af ons in te zullen zetten voor de realisatie van die 4 windmolens (inspanningsverplichting). We denken dat dit haalbaar zou moeten zijn maar de praktijk moet dit nog uitwijzen. • Agrarische clusters liggen binnen de gemeente Lochem het meest voor de hand. • We zijn bezig met een strategie, er is nog geen sprake van planvorming. • De begrenzing van de gebieden is gebaseerd op landschapstyperingen. Terecht geeft u aan dat ook de leefomgeving voor dieren van belang is bij de toetsing van initiatieven. Er zijn nog geen randvoorwaarden voor zonneparken in deze gebieden vastgesteld. • Dat is op dit moment niet mogelijk. De RES is een strategie. • Er wordt veel moeite gedaan om inwoners en bedrijven tot energiebesparing aan te zetten. Dit lukt ook gedeeltelijk. Maar zelfs als we 50 % van ons energieverbruik kunnen verminderen houden we nog steeds een energieopgave over.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
9.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
	Algemeen De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod	

	zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
a.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijke voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
c.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren. We erkennen dat we niet te veel kunnen leunen op onzekere innovaties bij het behalen van de doelen.
d.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op

		dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
e.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt. Zie ook: • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

<u>Inspraak Dorps- en Wijkraden</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
10.	**Contact Barchem, 31 mei 2021**	
a.	Wat mist in de ontwerpRES1.0 In de Ontwerp-RES 1.0 missen een aantal onderwerpen: • Hoe wordt de compensatie aan omwonenden geregeld • De samenhang met omliggende gemeentes • Waterstof • Liander moet de ruimte krijgen om haar rol ook waar te maken. • Kleinschalig zon op dak moet meer aandacht krijgen • Een betere invulling van participatie zowel financieel als lokaal eigendom • We willen graag aan de regionale stakeholdertafel aansluiten.	Voor compensatie gelden wettelijke regelingen en afspraken. Gemeenten stemmen onderling met elkaar af en in regionaal verband. Zie voor beantwoording van deze reactie (s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Lokaal proces • Blij met de lokaal georganiseerde inwoneravonden. • Blij met het terugschroeven van de ambities	• Dank voor het positieve geluid.

		• De ambities in de RES voor de periode tot 2030 zijn teruggeschroefd. Bij elke volgende RES wordt de voortgang gemeten en opnieuw bekeken of er nieuwe ontwikkelingen zijn waardoor het bod wijzigt.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
11.	**Plaatselijk belang Harfsen, 26 mei 2021**	
a.	de ontwerpRES1.0 • Het stuk is te weinig specifiek • Het stuk beperkt zich tot twee oplossingsrichtingen • Er wordt niet breder gekeken naar energiebesparing • Wij wachten daarom de verdere uitwerking van de RES en omgevingsvisie af. • Er wordt een nationale ambitie procentueel naar de regio's gepompt zonder voldoende te kijken naar de wenselijkheid voor de diverse gebieden. • Bij de opwek via grootschalig zon is het huidige elektriciteitsnet een knelpunt • Verspilling van agrarische grond en verstoring van natuur dienen vermeden te worden. • Wees tijdig concreter per kern met mogelijkheden tot inspraak, cohesie en samenwerking.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Lokaal proces • Wij zullen de uitwerking van de RES in de omgevingsvisie toetsen aan onze beleidsuitgangspunten zijnde: ▪ Verstandige omgang met onze natuurlijke omgeving ▪ Voorkom verrommeling in het landschap. • In ons gebied past zon op dak en isolatie van de aanwezige woningen. • Plan de aanvraag van zonneweiden zorgvuldig met afstemming van vraag en aanbod	• De gemeente ondersteunt dit uitgangspunt. • Zon op dak en isolatie past in elk gebied. Dit is een spoor wat elk bevoegd gezag actief zal stimuleren. De RES gaat over de duurzame opwek van elektriciteit, maar besparing en kleinschalige opwek blijven onverminderd belangrijk. • We proberen de zonneweide-ontwikkelaars actief in contact te brengen met bedrijven die stroom verbruiken. De grootverbruikers betalen echter zeer lage tarieven voor de stroom waardoor het meest logische afzetkanaal voor de opgewekte stroom niet altijd benut wordt. De onderhandelingen worden in een enkel geval nog steeds gevoerd.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
12.	**Stichting Buurtbelangen Larense Broek e.o., 27 mei 2021**	
a.	Zon • Blij dat zon op land is vervangen door zon op dak. • Gemeenschappen moeten de kans krijgen om zelf in gezamenlijkheid tot planvorming te komen. Zonnevelden < 2ha zijn een goede kanshebber	Zie antwoord 2c.
b.	Wind • Clusteraanpak zou op nationaal niveau moeten plaatsvinden • In deze regio is onvoldoende wind. • Waar komen de afstanden tussen clusters vandaan. • Gelden de afstanden ook ten opzichte van clusters in de buurgemeenten? • Heb aandacht voor de plannen van andere Ressen • In hoeverre is Lochem bereid de lasten van buurgemeenten te dragen. • Gezondheidseffecten van windmolens zijn onvoldoende onderzocht. • Als bijlage bij de inspraakreactie zijn randvoorwaarden opgenomen voor de toepassing van grootschalige windenergie. Hierin zijn eisen over afstanden en vergoedingen opgenomen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* • Aanleiding RES 1.0 • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE Er is geen sprake van het dragen van lasten van de buurgemeenten. Het huidige bod ligt ver onder het niveau van energieneutraliteit.
c.	Landschap • Landschap is ook economisch ons kapitaal. Denk aan de waarde van onze huizen. • Geef voor de inpassing van duurzame opwek resultaatverplichtingen met helder omschreven doelen en sancties om inpassing af te dwingen	
d.	Participatie • Financiële participatie moet zich vooral richten op diegenen die ook hinder ondervinden. Definieer financiële participatie helderder in RES2.0 • Maak gebruik van kansen van onderop. Laat buurten zelf bepalen hoe ze energieneutraal willen worden. • Omdat de Ressen verwerkt worden in het gemeentelijke omgevingsbeleid moet er sprake zijn van maximale participatie en transparantie in het proces. We willen graag betrokken worden bij vervolgstappen	

e.	Energiebesparing • Maak werk van energiebesparing	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema RES in Relatie tot de Energietransitie en Andere Opgaven

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
13.	**Dorpsraad Eefde, 29 mei 2021**	
a.	Ambities/bod • Waardering voor de bijstelling van het bod. • Het is goed dat de aandacht verschoven is naar zon op dak. Hiervoor is wel een actieplan nodig. • De doelen voor elektriciteit en warmte zijn nog steeds ambitieus. • Er zijn uitsluitend globale zoekgebieden aangewezen. Locaties en randvoorwaarden moeten nader uitgewerkt inclusief een goede inbedding in de omgevingswet en bestemmingsplannen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Lokaal • Hoe gaat u de inwoners/huiseigenaren ondersteunen in de warmtetransitie? • Gemeente Lochem hoe gaat u de doelen realiseren? • De dorpsraad Eefde pleit voor een visie waarbij het landelijk karakter bewaard wordt voor kernen zoals Eefde. • We willen graag voorkomen dat Eefde het energie afvalputje van Lochem en Zutphen wordt.	• De gemeente stelt op dit moment een TransitieVisie Warmte op waarbij dorpsraden worden betrokken. Inwoners/huiseigenaren worden ondersteund door informatie aan te bieden op energieloketlochem.nl en door de inzet van energiecoaches die huiseigenaren adviseren. Vanuit de landelijke overheid zijn er diverse subsidies voor verduurzaming van de woning. Bij de gemeente kan geld geleend worden tegen een aantrekkelijke rente om de woning te verduurzamen. • Wij gaan ons inspannen om 12 MW wind te realiseren en nog circa 25 MW zon op land. Het beleidskader hiervoor moet nog geformuleerd. Daarnaast gaan we regionaal een actieprogramma voor grootschalig zon op dak opzetten. • Ook de gemeente vindt het van belang dat het landelijk karakter van ons buitengebied bewaard blijft. Tegelijkertijd hebben we ook een energieopgave. • Dat is begrijpelijk en daarom betrekken we u ook bij het opstellen van de omgevingsvisie van de gemeente Lochem.

Nmr	Vereniging Almens Belang, 27 mei 2021	Commentaar college van B&W

14.		
a.	Ambitie / bod • Blij dat de er een poging gedaan is om de inspraak vanuit de samenleving ter harte te nemen en dat de ambities naar beneden zijn bijgesteld. • Steun voor de RES1.0 op hoofdlijnen. • Handel niet te snel, maar kijk ook waar innovatie toe leidt in de eerste jaren. • Formuleer het huidige bod als maximum. • Weer zon op land tot alle beschikbare daken/ taluds/ en ruimte rondom infrastructuur is benut. (verwijzing naar de motie gemeente Buren). • Zet meer in op waterstof. Dit gaat een belangrijke sleutel worden in de oplossing van het energieprobleem. Om waterstof te tanken moet je naar Arnhem.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *[ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0]* • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
b.	Zorgpunten • Alternatieve energiebronnen worden in de RES onderbelicht en niet meegenomen in de optelsom. We begrijpen de onderbouwing hiervoor, maar denken dat deze ontwikkelingen de doelstellingen wind op land verder kunnen verlagen. • Het fiscale systeem remt de doelstellingen van de energietransitie. Grootverbruikers betalen te weinig belasting. Beboet het piekverbruik voor grootverbruikers.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • RES gaat niet over het landelijk fiscaal systeem. • Het beleid voor het fiscaal systeem wordt niet door de regio bepaald. We hebben onze opinie hierover wel kenbaar gemaakt bij de indiening van de concept RES.
c.	Lokaal • Stel zon op land uit tot het niet anders meer kan. • Stel heldere beleidsregels op voor private en publieke zonneparken. Zorg dat projectontwikkelaars niet teveel ruimte krijgen. • Verplicht zon op dak bij nieuwbouw. • Bevorder de kleinere zonne-initiatieven bij de uitrol. • Kijk naar de mogelijkheden voor zon op water. • Denk aan de overkapping van parkeerterreinen • Kijk naar de ontwikkeling van kleinere windmolens. • De inpassing van zonnevelden moet goed bij de omgeving passen. Zonnepanelen en hekwerken moeten daarbij zoveel mogelijk uit het zicht blijven. • Wat gaat de gemeente doen om energie te besparen. 70% van het verbruik wordt door	• We zijn van mening dat ook zon op land tot onze energiemix behoort. Ook als 90% van alle daken vol liggen en we allemaal 50% besparen, dan is er nog steeds een noodzaak tot energieopwek met zonnepanelen op landbouwgrond. • Er wordt gewerkt aan een beleidskader grootschalig wind en zon voor de RES opgave. Daarnaast zal ook het beleid voor kleinschalig zon worden herijkt. • Binnen de omgevingswet wordt dit mogelijk. De gemeenteraad zal een beslissing moeten nemen of dit het uitgangspunt wordt bij nieuwbouw. • Kleinschalige zonne-initiatieven blijven eveneens noodzakelijk. De procedure hiervoor was bij het beleidskader zon bewust minder ingewikkeld gemaakt. We moeten ons echter nog steeds aan de normen voor ruimtelijke ordening houden. • Binnen de gemeente Lochem is weinig water- oppervlak beschikbaar waar geen claims aan verbonden zijn (scheepvaart-, recreatieve of natuurdoelstellingen). • Ook zon boven parkeerterreinen wordt regionaal verder uitgewerkt. • Er is een beleidskader kleinschalig wind. Tot nu toe zijn hiervoor 2 aanvragen gehonoreerd. • Klopt. Dit is ook het streven. De zonneparken die op dit moment gebouwd worden of pas zijn

	bedrijven veroorzaakt. • Betrek de netbeheerder proactief bij de plannen om het elektriciteitsnet up to date te kunnen houden. • Is de gemeente nog betrokken bij De Groene Fabriek? Dit lijkt ons goed om een groot deel van de ambities in de Kanaalzone waar te maken.	opgeleverd zijn nog niet voorzien van de inpassingsaanplant om praktische redenen. Dit gaat echter nog wel gebeuren. • Zie ook het antwoord onder 14 f. Voor particulieren zijn al veel initiatieven gestart. Bij bedrijven wordt er door de Omgevingsdienst Achterhoek gecontroleerd of bedrijven zich houden aan de wettelijke normen vanuit de Wet Milieubeheer (verplicht maatregelen toepassen die zich binnen 5 jaar terugverdienen). In verschillende branches worden ook afspraken gemaakt over energiebesparing. • De gemeente Lochem houdt elk kwartaal een overleg met Liander. Daarin wordt wederzijds veel informatie uitgewisseld. • Het consortium met de naam De Groene Fabriek heeft haar eindrapportage opgeleverd. Een deel van de projecten wordt voortgezet door de Industriekring Lochem en door individuele bedrijven.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
15.	**Belangenvereniging Exel en omstreken, 22 mei 2021**	
a.	RES1.0 • De status is onduidelijk. Legt u nu een inspanningsverplichting op of is het een verkenning van mogelijkheden. • De RES is geen evenwichtig document. U wijdt een hoofdstuk aan lokaal eigendom en rept met geen woord over randvoorwaarden voor windenergie. • Waarom gaat u alleen uit van energie op te wekken binnen de regio? Kijk serieus naar wind op zee. • De 35 TWh doelstelling is al gehaald. • Waarom is op pagina 23 het gebied rond Lochem zo concreet aangegeven terwijl de rest van de gemeentes meer en meer windturbines hebben verwijderd uit de plannen. • Maak van de RES een echt sociaal maatschappelijk project. Werk in co-creatie met bewoners. Bent u bereid het plan bij te stellen door echt met inwoners te overleggen? • Gaat u in de toekomst meer lokale stakeholders betrekken bij het tot stand komen van het vervolg op de RES. • Hoe gaat u het coöperatieve bod van de energie coöperaties transparant maken bij de voorbereiding op RES2.0. • De huidige wildgroei aan zon en wind leidt tot congestie op het net en brengt hoge maatschappelijke kosten met zich mee.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

b.	Wind • Er wordt nog onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windturbines. Welke garanties kunt u nu geven dat er geen gezondheidseffecten optreden bij de plaatsing van windturbines. • De problematiek ten aanzien van Laag Frequent Geluid wordt onvoldoende in de plannen meegenomen. • Kunt u aantonen dat er geen landschapsschade ontstaat door het plaatsen van windmolens. • Bent u zich bewust van de risico's van Laagfrequent Geluid als u doorgaat met het plaatsen van windturbines.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
a]	Lokaal • Stop met plaatsing van windmolens rond Lochem. De leefomgeving van mens en dier moet beschermd en intact gehouden worden. U handelt in strijd met Europese regelgeving doordat u niet vooraf onderzoek doet naar gezondheidseffecten. • Uit de vele open reacties uit de flitspeilingen blijkt dat er grote weerstand is tegen windmolens. Hoe houdt u rekening met deze weerstand? • Wilt u met de BEO werkgroep duurzame energie een langjarige samenwerking aangaan en projecten starten waarmee windturbines overbodig worden? lokaal • De gemeente Lochem zet nog steeds in op 4 windmolens terwijl de rest van de gemeentes hun bod wind grotendeels hebben ingetrokken. Toegevoegd aan de bijlage is de rapportage; waarachtige burgerparticipatie in het klimaatbeleid. https://www.windwiki.nl/wp-content/uploads/2021/03/Waarachtige-burgerparticipatie-in-het-klimaatbeleid.-Kees-Pieters-februari-2021.pdf	• De RES is een strategie en geen concreet plan. In de procedure voor een daadwerkelijke plaatsing van een windmolen dient een initiatiefnemer een plan MER op te stellen waarin milieu effecten van de ontwikkeling worden onderzocht. • Zie het antwoord onder 6b • We willen graag in samenwerking met inwoners projecten starten om energie te besparen en duurzame opwek te realiseren. Wind blijft echter een essentieel onderdeel van de energiemix om energieneutraliteit te behalen. • Zie onder 2c en 8c. Wind is een noodzakelijk onderdeel van de energiemix voor de Gemeente Lochem. We gaan ons inspannen om dat te halen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
16.	**Stichting Exel energie en omgeving, 30 mei 2021**	
a.	Zon • Zon eerst op dak en ongebruikte terreinen. Inventariseer de kansen en zet hier fors op in. • Benut de potentie van parkeerterreinen	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Wind • 4 windmolens in Lochem zijn geheel onacceptabel. • Wij zijn voor duurzame energie maar tegen grote windturbines in Lochem vanwege de aantasting van onze leefomgeving. • De huidige afstandsnormen bieden onvoldoende bescherming tegen gezondheidsklachten. • De ervaringen met windturbines zijn niet positief • In diverse gemeentes trekt men de plannen omtrent windturbines terug. • Kleine windmolens zijn een serieus alternatief. • Het materiaalgebruik van kleinere windmolens is minder milieubelastend. • Het recente arrest inzake Shell waarbij de mensenrechten gegarandeerd moeten worden verbiedt de komst van windturbines als de afstand tot inwoners niet minstens 10 maal de tiphoogte is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) Kleine windmolens kunnen onderdeel zijn van de energiemix, maar leveren per molen maar weinig elektriciteit op. De juridische implicaties van de Shell-rechtszaak en andere rechtszaken worden betrokken bij de lokale beleidsontwikkeling en daarna vergunningverlening.
c.	Alternatieven • Wind en zon mogen niet de enige manieren van opwek zijn. • Kijk beter naar de tijdelijke opslag van piekcapaciteit die nu verloren gaat. • Kijk naar CO2 absorberende geveltoepassingen. • Ga niet langer uit van een centraal gestuurd netwerk, maar kijk naar microgrids.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
	Lokaal • 4 windmolens in Lochem zijn geheel onacceptabel. • We zijn ons rot geschrokken van de maatschappelijke tender. We zien dit als het uitkopen van bezwaren en niet als serieuze participatie. • Uit de flitspeiling blijkt dat inwoners van Lochem voor duurzame energie zijn, maar absoluut tegenwindturbines.	• Zie onder 2c. Wind is een noodzakelijk onderdeel van de energiemix • De maatschappelijke tender biedt als instrument een goede mogelijkheid om de marktpartijen of lokale partijen tot een optimaal bod te laten komen waarin niet ruimtelijke aspecten zoals lokaal eigendom en een burenregeling goed tot hun recht komen. Die komen dan bovenop de ruimtelijke (harde) criteria die in het beleidskader worden opgenomen. • Zie het antwoord onder 7 b. Dit ligt genuanceerder. • Zie het antwoord onder 15d.

	• Ga met bewoners in gesprek over de alternatieven voor grote windturbines • Integreer ook de energieopgave voor bedrijven en industrie en laat gezamenlijk zien hoe je energieneutraal wordt binnen de gemeente. • Verzoek aan de gemeenteraad van Lochem om het voorstel van het college niet te accepteren maar beleid te baseren op serieus onderzoek waarbij de focus niet op 2030 ligt maar op gezondheid en leefbaarheid • Tot 2030 benutten voor onderzoek naar duurzame opwek en daarna tot 2050 versnellen.	• In het Uitvoeringsprogramma Klimaat en Energie worden scenario's voor de energiemix voor de gehele energieopgave opgenomen. Dit geactualiseerde programma wordt binnenkort openbaar. Daarbij is 49% CO2 besparing en energieneutraliteit als uitgangspunt genomen. • De gemeenteraad zal alle reacties wegen en tot een oordeel komen. • Op basis van het klimaatakkoord moeten we ook in de periode tot 2030 meer duurzame energie opwekken.

Inspraak Inwoners Gorssel

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
17.	**inwoner Gorssel 19 april 2021**	
a.	Ontwerp-RES1.0 • Terecht geeft u aan dat het landschap ons kapitaal is. Maar hoe u het ook wend of keert, als deze plannen doorgaan wordt het landschap verminkt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Wind • De schade aan het landschap staat bij het realiseren van windturbines niet in verhouding tot de opbrengsten. • Voor grootschalige opwekking van energie uit wind- en zonneparken is in ons dichtbevolkte Nederland eenvoudigweg geen ruimte. Stop er alstublieft mee.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
18.	**Inwoner Gorssel 23 april 2021**	
a.	Ontwerp-RES1.0 De energiestrategie zou moeten bestaan uit • Het actief stimuleren van zon op dak • Het scheppen van mogelijkheden voor burger om te investeren in projecten voor wind op zee. • Geen nieuwe windturbines in het oosten van	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

	Nederland c.q. de Achterhoek.	
b.	Wind/zon • In het verleden heeft de rijksoverheid de provincies opgedragen om een bepaalde hoeveelheid energie via wind en zon op te wekken. Hierbij is kennelijk niet nagedacht over het feit dat op zee en aan de kust meer wind staat. In het oosten van Nederland is het plaatsen van windmolens misplaatst. • Zonnepanelen in de natuur, op het platteland en overige plaatsen rondom ons dienen te worden tegengegaan. Zonnepanelen horen op daken. • Bij het ontwikkelen van windturbines moet nagegaan worden onder welke omstandigheden de grondstoffen worden gedolven in arme landen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* Het afstemmen over de wijze van export van grondstoffen voor windturbines valt niet onder de RES.

<u>Inspraak Inwoners Exel</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
19.	Inwoner Exel, 28 mei 2021	
a.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Importeer energie vanuit zee om wind op land te voorkomen • Waarom is het zoekgebied van Lochem zo concreet terwijl overige gemeentes de turbines uit het plan hebben gehaald • Er wordt nog onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windmolens. Welke garanties biedt u de inwoner? • Stop met het plaatsen van windmolens rond Lochem • Kijk naar alternatieve vormen van opwek • Hoe gaat u om met weerstand • Werk in cocreatie met inwoners • Begin met de vraag aan bewoners • LFG – u heeft een zorgplicht naar de inwoners\ • Windmolens vervuilen het landschap • Let op vogels als de wespendief en rode wouw • Waarom geen dorpskernen en belangenverenigingen in de stakeholderbijeenkomsten	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Zie bladzijde 23 van de Ontwerp-RES 1.0 • Er is nog geen sprake van een Coöperatief bod van de energiecoöperaties. • Het is niet wenselijk om in de Cleantech Regio helemaal niets met windmolens te doen. Voor een goede energie-infrastructuur is die balans tussen zonne- en windenergie nodig. Deze balans is in de Cleantech Regio, door de beperkte mogelijkheden voor windmolens, al onvoldoende aanwezig. Helemaal geen zoekgebieden voor windmolens definiëren zou een zeer ongunstig effect hebben op de balans. Er is nog geen sprake van een formeel aanwijsgebied voor grootschalige windenergie.

	• Het coöperatieve bod van de EC's is niet transparant • Kunt u aantonen dat er geen gezondheidsschade is bij grootschalig wind • Status RES onduidelijk • Waarom heeft Lochem zijn bod t.a.v. wind niet verlaagd? • De doelstelling 35 TWh is al gehaald • De netwerkproblemen leiden tot hoge kosten – stop direct met grootschalige energieproductie op land en wijk uit naar zee.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
20.	**Namens 2 inwoners Exel, 30 mei 2021**	
a.	Aard RES • De plaatsing van de RES1.0 onder de crisiswet is onjuist. • Waaraan ontleent de RES haar mandaat. • Binnen de Cleantechregio bestaat het bestuur uitsluitend uit voorstanders van de transitie. Het tegengeluid wordt niet meegenomen. • De informatievoorziening is gebrekkig • Er vindt geen onderzoek plaats naar alternatieven. • U heeft een eed afgelegd. Welke andere alternatieven heeft u bekeken. U behoort meer te doen dan alleen maar aanhoren. • Zon op dak van particulieren zou moeten meetellen in de totale opwek. • Waarom is er zo weinig aandacht voor energiebesparing • Het echte probleem is de groei van de bevolking.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema Programmatische Aanpak Zon op Dak • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* • De RES valt onder de Klimaatwet. • Wij doen ons uiterste best om de informatievoorziening zo goed mogelijk op orde te brengen. Aanvullende vragen kunt u stellen via windenzon@lochem.nl
b.	Wind/zon • De stand van de regelgeving ten aanzien van wind loopt mijlenver achter bij de technische werkelijkheid. De afstandscriteria kloppen niet meer. • Er is bij de berekening van de geluidsdruk op gevels met een rekentruc naar jaargemiddelden een norm gecreëerd die Europese normen overschrijdt. • Molens met een tiphoogte van 250 meter zijn niet meer inpasbaar in het landschap.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

	• Financiële participatie is een doekje voor het bloeden. • Aan het eind van de levensduur van een windmolen is er opeens geen geld meer voor het opruimen en worden deze kosten op de gemeenschap afgewenteld. • Hoe wordt er om gegaan met de gezondheidsklachten die ontstaan ten gevolge van de plaatsing van windturbines en hoe verantwoordelijk voelt u zich hiervoor. • Windturbines en zonneparken hebben een langdurig en negatief effect op natuur en de dieren. Vindt u het okay dat de natuur en dieren een prijs betalen voor de laksheid van de mens. • De windenergiesector is een grote milieuvervuiler door het gebruik van niet recyclebaar materiaal. Er is nu al een afvalberg van vervangen wieken.	
c.	Lokaal • De inwoneravonden waren gestuurd • er waren geen keuzes en geen inspraak • Waarom doet de gemeente Lochem mee aan de RES. • De informatievoorziening is gebrekkig • Hoe kan het dat een groot deel van de buurtgenoten niet weet dat ze in een aanwijsgebied voor grootschalige windenergie wonen. • Waarom staan er nog steeds 4 windmolens in Lochem gepland terwijl in de overige gemeentes van de regio de windmolens zijn geschrapt. • Vorig jaar is Liander naast ons huis bezig geweest met het leggen van zware elektriciteitsleidingen. Kunt u ons geruststellen dat dit niet met voorbedachten rade is gedaan. • Hoe denkt de gemeente het elektriciteitsnet gereed te maken voor het gehele proces. • Houdt de gemeente in haar beleid rekening met een afbraakplicht en wordt hiervoor vooraf een financiële buffer aangelegd.	• Gedwongen door omstandigheden zijn de inwoneravonden digitaal georganiseerd. Dat laat onverlet dat u via de chat uw vragen en opmerkingen kwijt kon en dat wij deze hebben beantwoord in het verslag waarvan aan alle deelnemers een link is toegezonden. • Als gemeente Lochem zijn wij onderdeel van Nederland en van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Wij houden ons aan de afspraken die daar gemaakt zijn door mee te doen aan de RES. • Wij doen ons uiterste best om de informatievoorziening zo goed mogelijk op orde te brengen. Aanvullende vragen kunt u stellen via windenzon@lochem.nl • Er is nog geen sprake van een formeel aanwijsgebied voor grootschalige windenergie. • Windenergie is een essentieel onderdeel van de energiemix. In de andere gemeenten in de regio zijn windmolens niet geschrapt, maar zijn minder windmolens mogelijk vanwege de nabijheid van Natura2000-gebied de Veluwe. • Er is navraag gedaan bij Liander. Deze kabelverzwaring had te maken met de oprichting van een nieuw melkveebedrijf in uw omgeving. De verzwaarde kabel is aangebracht vanaf het midden station naar het nieuwe bedrijf. • Dit is een taak van het netwerkbedrijf. Dit is de reden waarom het netwerkbedrijf nauw bij de RES betrokken is. • Het beleidskader moet nog opgesteld. Bij eerder uitgegeven vergunningen voor zonneparken is een opruimplicht in de voorschriften opgenomen. Tot op heden is hiervoor geen financiële garantie opgenomen. Bij de herijking van het beleid gaan we dit wel serieus overwegen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
21.	Inwoner Exel, 30 mei 2021	
a.	Lokaal • De gemeente Lochem zet in op 4 windmolens' • Maar laat niet weten hoe hoog, welke overlast • Laat niet weten waar, houdt locaties geheim • De bewoners van het buitengebied moeten solidair zijn met de mensen uit de kernen en draaien op voor de overlast • Er wordt niet vooruitgekeken naar veranderende afstandsnormen • Terwijl alle omliggende gemeenten hun plannen intrekken gaat Lochem gewoon door. Verzoek de windmolens genoemd in de RES op Lochems grondgebied uit de RES1.0 te schrappen	• Dit heeft alles te maken met de status van de RES. De RES is een strategie en geen plan of programma. • Er zijn geen zoekgebieden aangewezen. Het beleidskader grootschalig wind moet nog opgesteld worden. Daarin zullen de randvoorwaarden worden opgenomen. • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken. • Zodra landelijke normen veranderen, zullen deze ook voor de gemeente Lochem gelden. • Zie het antwoord onder 3 c • De gemeenteraad maakt een afweging en betrekt daarbij de reacties.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
22.	inwoner Exel, 24 april 2021	
a.	Wind/Zon • Alle ervaringen en onderzoeken worden genegeerd. • Er is sprake van onverantwoord bestuur wanneer: ▪ in de landen om ons heen projecten worden stilgelegd, en de normen worden aangepast ▪ onze overheid in Den Haag dit aan het gemeentelijk niveau overlaat. • Er is voldoende aanleiding om eerst goed onderzoek te doen naar de effecten van windmolens op mens en natuur. Dit valt onder de zorgplicht van de overheid. • Zonnevelden zie ik niet echt als een bedreiging, windmolens daarentegen wel. • Hoe kan het dat de windturbines op zee primair stroom leveren aan nieuw te bouwen datacenters en de grote industriële complexen. Waarom is deze stroom niet te gebruiken voor huishoudens? • Wind en zon wordt steeds genoemd als oplossing voor de komende 20 jaar. Maar hoe komen we aan elektriciteit als er geen zon en geen wind is? Je hebt dan blijkbaar nog steeds parallel hieraan andere	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

	bronnen. En waarom zouden die bronnen dan niet toereikend zijn?	
b.	Lokaal • De wethouder staat open voor een gesprek, maar houdt vast aan zijn doel van 4 windmolens en blijft verwijzen naar de gemeenteraad. • De digitale inwoner hebben veel bezwaren naar voren gebracht. • Er is weinig gedaan met alles wat gezegd is over windturbines, als je vast blijft houden aan 4 windmolens. • Gaan de mogelijke windturbines in Lochem daadwerkelijk stroom leveren aan de bewoners en bedrijven in deze gemeente, of gaat de stroom het internationale net op en is het alleen maar een rekensom op papier? • Waarom zou de gemeente Lochem, die achter de Veluwe ligt toch inzetten op windturbines? Het antwoord van de wethouder is dat we daardoor op zoek moeten naar de wind in hogere luchtlagen en dus hogere turbines moeten bouwen. • Waarom niet wind overlaten aan regio's waar het wel waait? Wij zitten teveel vast in microdenken. • Waarom zou de gemeente Lochem inzetten op wind terwijl veel andere gemeentes, en ook in onze RES regio, terughoudend zijn. • Ik heb het gevoel dat elk inhoudelijk debat uit de weg gegaan wordt vooral ook omdat de raadsleden pas helemaal aan het eind om instemming op het beleid wordt gevraagd. • Er wordt een spanning binnen buurtschappen geïntroduceerd tussen bewoners die verder van een potentieel gebied wonen en er minder overlast van ondervinden maar er wel aan verdienen en inwoners die de overlast ondervinden en onvoldoende gecompenseerd worden. Ook gaan buurtschappen elkaars tegenstander worden [want niet bij het Larense Broek dan wel in Exel, en vv] • Mijn bedrijf een trainings- en retraitecentrum wordt door klanten verkozen vanwege de rust, stilte en natuur. De komst van windmolens zal zorgen voor een faillissement en een niet verkoopbaar bedrijf waardoor we met een enorme schuld achterblijven.	• De gemeenteraad heeft zich uitgesproken om energieneutraal te willen zijn. In de daarvoor benodigde energiemix zijn windmolens een essentieel onderdeel • Zie het antwoord onder 20c • Zie het antwoord onder de vorige vraag. • Zolang de duurzame opwek nog veel kleiner is dan ons verbruik, wordt de duurzame stroom in praktische zin door woningen en bedrijven in onze gemeente gebruikt. • Deze ligging is inderdaad ongunstig, maar ook bij ons is het prima mogelijk om stroom op te wekken uit wind. Daarnaast vinden we dat ook wij als gemeente Lochem onze verantwoordelijkheid moeten nemen voor de energietransitie. • De keus voor het werken in regio's is door de landelijke overheid en koepelorganisaties gemaakt. • Zie de antwoorden onder 2c en 8c • De procedure is vooraf vastgesteld in de startnotitie die door de gemeenteraad is vastgesteld. Op deze wijze kunnen de gemeenteraadsleden kennis nemen van de reactie van inwoners voorafgaand aan de bespreking in de raad. • De crux zit hem dus in voldoende compensatie tegenover lasten horen ook voldoende lusten te staan. • compensatie van overlast moet geregeld worden, niet alleen voor woningen maar ook voor bedrijven die voor hun bedrijfsvoering afhankelijk zijn van de omgeving. Dit beschrijven we in het beleidskader grootschalige opwek. • Voor schade van omwonenden gelden de planschaderegelingen. In de voorbereidende procedures moeten aanvullende afspraken omtrent compensatie geregeld worden.

	• Ook de woningen in de omgeving zullen gigantisch in waarde dalen. Gaat de gemeente dit compenseren?	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
23.	**Inwoner Exel, 29 mei 2021**	
a.	Thema/ onderwerp – zon en wind - gericht aan bestuur Lochem • Welke garanties geeft u dat er geen gezondheidsrisico's zijn bij de plaatsing van 4 grote windturbines? • Kunt u ons garanderen dat er geen dierenleed ontstaat bij de plaatsing van windturbines binnen een straal van 10x de tiphoogte. • Bent u bereid lef te tonen door tegen de stroom in te zwemmen en te acteren in het belang van mens en dier.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Discussiepunten • De energietransitie is een fatale blunder. • Mens en milieu vs werkgelenheid ? • Wij worden het meest vieze land binnen de EU. Stop de intensieve veehouderij dan is een deel van de energietransitie niet nodig. • Het principe " de vervuiler betaalt " wordt onvoldoende nagestreefd. • Zeer teleurgesteld in de gemeente Lochem	Gemeente Lochem heeft zich gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en de Klimaatwet zoals die door de Tweede Kamer is vastgesteld. Met de RES en ons lokale beleid geven wij invulling aan hoe wij kunnen bijdragen aan de landelijke (en wereldwijde) opgave om co2 uitstoot te verminderen en de opwarming van de aarde tegen te gaan.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
24.	**Inwoner Exel, 29 mei 2021**	
a.	Werkwijze RES • Wij zijn ons rot geschrokken van de wijze waarop de overheid met de burger omgaat. De democratie heeft plaatsgemaakt voor technocratie waarbij de menselijke maat uit het oog verloren is. • U heeft in de RES informatie en enquêtebureaus ingeschakeld. Klopt het dat hier sprake is geweest van een centrale sturing en dat elk RES-gebied dezelfde communicatiestrategie is opgelegd? • Kunt u aangeven welke kosten er gemoeid zijn met het communicatiebudget	De RES is een bestuurlijke en politieke afweging over een regionale strategie waarin afspraken worden gemaakt hoe we als regio kunnen bijdragen aan onze landelijke opgave. Deze strategie moet nog uitgewerkt worden in lokaal beleid. Inwoners hebben een rol in de ontwikkeling van het lokaal beleid. Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

	• Had u niet beter meer aandacht voor energiebesparing kunnen vragen. • De RES zal moeten worden afgekeurd vanwege de wijze waarop u de gezondheidsproblematiek benadert. • U laat regionale stakeholders zoekgebieden bepalen terwijl u niet met de bewoners van die zoekgebieden spreekt.	• Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Communicatie vindt op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal niveau plaats. O.a. vanwege het online karakter is in het regionale proces beperkt budget besteed aan communicatiemiddelen.
b.	Wind/zon • Zolang niet duidelijk is welke gezondheidsrisico's IWT's met zich meebrengen mogen ze niet worden geplaatst (bij twijfel niet inhalen). • Geluidsoverlast is niet het enige gevaar van IWT's. In een groot gebied kunnen klachten ontstaan als gevolg van Laagfrequente Golven en trillingen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
c.	Discussiepunten • In meerdere passages wordt de integriteit van ambtenaren en bestuurders betwijfeld en vind de inspreker dat de basisbeginselen van de grondwet worden aangetast. • De normen voor windenergie zijn de afgelopen jaren op onjuiste wijze aangepast om hogere windmolens op korte afstand van woningen te plaatsen. • U meet met twee maten, u houdt zich wel aan de Europese regels als het gaat om het doel als eis maar u hanteert niet de bijbehorende Europese regels. • Er is geprogrammeerd gehandeld om windmolens mogelijk te maken. Dit is niet in overeenstemming met de eed die u heeft afgeleid. • Vindt u niet dat windmolens met een hoogte van 250-270 meter ontworpen zijn voor plaatsing op zee? • Waarom is de enige windturbine van deze hoogte (Haliade op de Maasvlakte) nooit getest op decibels of laagfrequent geluid. • Als overheid moet je gezondheidsklachten voorkomen. • Bent u het met mij eens dat alle eerdere onderzoeken naar de gezondheidseffecten van windmolens zijn gedaan bij windmolens die maar half zo hoog zijn als u nu in onze omgeving wilt plaatsen? En bent u het met mij eens dat grotere molens waarschijnlijk voor grotere risico's zorgen.	De opmerkingen en meningen over integriteit en over landelijke wetgeving en Europees beleid nemen wij voor kennisgeving aan. Zie voor de beantwoording van de overige reactie(s); • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*

	• Bent u met ons van mening dat een initiator altijd de plicht heeft zich ervan te vergewissen wat de gevolgen van zijn beleid zijn en daar 100% verantwoording voor moet nemen? ook op termijn? • Welke footprint heeft de ontginning van zeldzame metalen, gebruik van menselijke kracht in ontontwikkelde gebieden, het *vervoer, de productie, de assemblage, het maken van toegangswegen en kilometers kabel, het gebruik, het onderhoud, én de afbraak van IWT's?* • Bent u het met ons eens dat de Nederlandse bevolking, het parlement, de Europese Unie en de World Health Organisation u zou moeten verbieden door te gaan met dit beleid? • Er wordt onvoldoende rekening gehouden met gezondheidsklachten en waardedaling van woningen. • De compensatie is onvoldoende. U praat over enkele procenten van de WOZ-waarde terwijl u ervoor zorgt dat onze woningen onverkoopbaar worden. Bent u met mij eens dat elke bewoner binnen 10x de tiphoogte van de IWT op WOZ-waarde moet gecompenseerd. • Ten aanzien van mobiliteit gebeuren veel rare dingen. ○ Elektrische auto's zouden goed zijn voor het milieu, dit is niet waar ○ Er worden veel motoren en campers verkocht met vervuilende brandstoffen. ○ De milieutax op vliegtickets bereikt zijn doel niet. ○	
d.	Lokaal • Het is raar dat u in de inwoneravonden onevenredig veel tijd besteed aan een zonnepanelenpoetser. • Heeft u bij de inwoneravonden vooraf de vragen op "zwaarte" geselecteerd? zijn daar met de presentator afspraken overgemaakt. • Vindt u niet dat bij deze avonden de inwoners onvoldoende de kans hebben gekregen om te reageren en dat er sprake was van ongelijke verhoudingen? • De uitgevoerde enquête is onjuist. Over windmolens moet je de omwonenden de zwaarste stem geven. • Bovendien heeft u selectief naar de uitkomsten van de enquête gekeken. • Kunt u verklaren dat er op geen enkel moment tussen	• De bewuste spreker was uitgenodigd om de ervaringen ten aanzien van zon op dak uit te leggen. Doordat hij veel bedrijfsdaken ziet vanuit zijn functie vonden wij dit relevant. • Zie het antwoord onder 20c. • Zie het antwoord onder 20c. Het moest digitaal, we hebben alle vragen en opmerkingen van inwoners achteraf beantwoord. • Het betrof een algemene peiling. Bij concrete plannen is het gesprek met omwonenden uiteraard van het grootste belang. • Zie het antwoord onder 6b • Er is geen sprake van aanwijzingen van bovenaf hoe de lokale ambtenaren zich moeten opstellen. We spreken over energiewaarden omdat de hoogte die past bij een dergelijk vermogen sterk afhankelijk is van het type windmolen. • Zie onder 22b • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken.

	de centrale en lokale overheid overleg is geweest hoe je je als ambtenaar dusdanig opstelt dat er zo weinig mogelijk wordt gesproken over nadelig effecten, bijvoorbeeld door consequent over energiewaardes te praten in plaats van wiekhoogte? • Bent u zich bewust dat sociale verhoudingen op het platteland door deze plannen onder druk komen te staan?. • Neem uw verantwoording en wijs dit beleid af. Er zijn alternatieven.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
25.	**Inwoner Exel, 30 mei 2021**	
a.	Thema/ onderwerp – zon en wind - gericht aan bestuur Lochem • De Cleantech Regio is het minst windrijk. Hoe effectief is de plaatsing van windturbines dan. • In de Cleantech Regiokunnen we uitsluitend kleine windparken realiseren waardoor er een confetti-model ontstaat. Dit is ongewenst. Onderschrijft u deze zienswijze en zoniet waarom niet? • Ook rondom Ampsen nestelt en leeft de wespendief, niet alleen op de Veluwe. • Er zijn alternatieve energiebronnen die op een kleinschalige manier energie opwekken. • Er is onvoldoende aandacht voor de gezondheidseffecten van wind • Houdt u rekening met de initiatieven aan de rand van de gemeente en gunt u de buren volledige participatie in het proces.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Discussiepunten • Grootschalige opwek is een onnodige verkwanseling van het landschap. U neemt hiermee risico's die niet nodig zijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Aanleiding RES 1.0 • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Lokaal • Plaatsen van windmolens in Lochem gaat ten koste van de natuur.	Het niet tegengaan van klimaatverandering gaat uiteindelijk ook ten koste van de natuur. Bij een aanvraag voor een ontwikkeling dient een plan MER aangeleverd om de effecten van een

	• Ook het toeristen gaan het gebied rond Lochem mijden. • Geen windturbines binnen 1000 meter van bewoning	windturbine helder te maken. • Dit is geen automatisme, het effect op toerisme is mede afhankelijke van de inpassing. • In het beleidskader wind komen de randvoorwaarden voor windturbines aan de orde

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
26.	2 inwoners Exel 30 mei 2021	
a.	Algemeen • Fijn dat er wordt nagedacht over opwek en verduurzaming, maar wij missen een holistische visie. De energiecrisis is slechts een deel van de problemen die de aarde bedreigen. • Op deze wijze worden biodiversiteit en volksgezondheid onvoldoende geborgd. • Laat de korte termijn doelen mbt energieproductie los • Er is onvoldoende aandacht voor energiebesparing	• De problemen zijn groot, de RES met grootschalige opwek gaat over een deel van de oplossing voor een deel van de problemen. Zie voor beantwoording ook de thema's: • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Aanleiding RES
b.	Zon en wind • Het is niet duurzaam zon en windparken te realiseren waar het rendement niet optimaal is. • Waarom niet meer aandacht voor kleinschaliger oplossingen • Wat zijn de kosten voor productie, afschrijving en afval verwerking van zonneparken en windenergie?	• Er kan alleen een park worden gerealiseerd als de business case sluitend is. • De RES gaat over grootschalige opwek omdat alleen kleinschalig niet voldoende is voor de opgave waar we als Nederland voor staan op basis van de huidige inzichten, kennis en stand van de technologie. • Beantwoording van die vraag is geen onderdeel van de RES of het lokale beleid. De kostenafweging ligt bij initiatiefnemers. Zie voor beantwoording ook; • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
c.	Lokaal • Geen voorstander van grootschalige windenergie in Lochem en op land in het algemeen. • Lochem zorg voor betere mogelijkheden om huizen te verduurzamen • • • Wat doet Lochem om natuurbehoud en vergroting van de biodiversiteit substantieel te bevorderen.	• Zie de antwoorden onder 8c. Wind behoort tot de energiemix bij het streven naar energieneutraliteit • Dit onderwerp hoort niet tot de Ontwerp-RES 1.0 maar staat zeker op onze agenda. Zo bieden wij informatie en leningen aan. • De gemeenteraad heeft recent een biodiversiteitsplan aangenomen met een actieprogramma.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
27.	Inwoner Exel, 31 mei 2021	
a.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Waarom wind realiseren in het minst windrijke gebied van Nederland. • De opwek is instabiel • Er wordt nog onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van windmolens. Welke garanties geeft u dat er geen gezondheidsklachten zijn.	Zie voor beantwoording • Aanleiding RES • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Lokaal • Het plannen van 4 windturbines in het Exelse Broek voelt niet goed.	• Zie de antwoorden onder 8c. Wind behoort tot de energiemix bij het streven naar energieneutraliteit

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
28.	2 inwoners Exel, 30 mei 2021	
a.	Status RES • Onduidelijk in hoeverre er een verplichting aan gemeentes wordt opgelegd. • Er wordt in de RES niets genoemd over de lokale beleidskaders grootschalig wind. • De 35TWh doelstelling is al gehaald.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
b.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Er wordt wel gesproken over lokaal eigendom, maar er wordt met geen woord gerept over de randvoorwaarden voor het plaatsen van windmolens • Wind op zee is goedkoper. Binnen het Noordzee akkoord is nog voldoende ruimte. De benodigde capaciteit op land naar zee verplaatsen heeft maar een marginaal effect.	De randvoorwaarden voor vergunningverlening worden vastgelegd in het lokaal omgevingsbeleid. Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Discussiepunten • De wespendiefdichtheid rondom Ampsen zou weleens groter kunnen zijn dan op de Veluwe	• Zie het antwoord onder 2c. • De Veluwe biedt een groot leefgebied voor de Wespendief. Op Ampsen komen wespendieven voor, maar in veel kleinere aantallen. Dat laat onverlet dat er wel rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van beschermde vogelsoorten. • Zie ook thema Windenergie en Natuur
d.	Lokaal • De gemeente Lochem zet nog steeds in op 4	• Windenergie is een essentieel onderdeel van onze toekomstige energiemix. Ook de andere

	windmolens terwijl de rest van de gemeentes haar bod verlaagd heeft. • In het BEO gebied is geen draagvlak voor wind door o.a. landschapsvervuiling, gezondheidsklachten/geluidsoverlast voor omwonenden en schade voor natuur. • Neem het voorgestelde moratorium voor windenergie serieus. • Neem de conclusie van het rapport " bestemming Parijs Wegwijzer voor klimaatkeuzes 2030-2050" over. " Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, kleven er grote onzekerheden en bezwaren aan. "	gemeenten zoeken naar mogelijkheden om windmolens te plaatsen. • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
29.	**Inwoner Exel, 16 mei 2021**	
a.	Status RES • Onduidelijk in hoeverre er een verplichting aan gemeentes wordt opgelegd. • Er wordt in de RES niets genoemd over de lokale beleidskaders grootschalig wind. • De 35TWh doelstelling is al gehaald.	• Elke regio draagt bij naar wat er kan. Er is geen verplichting opgelegd. Wel is afgesproken dat alle regio's samen 35 TWH duurzame energie op land gaan opwekken in 2030. • De RES is regionaal die in lokaal beleid verder wordt uitgewerkt en gaat daarom niet in op (bestaand) lokaal beleid. • Volgens data van CBS is 35 TWh hernieuwbare energie op land nog niet gehaald. Zie voor beantwoording ook: • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
b.	Thema/ onderwerp – zon en wind • De RES is een onevenwichtig document. Er wordt veel gesproken over lokaal eigendom, maar er wordt met geen woord gerept over de randvoorwaarden voor het plaatsen van windmolens. Deze randvoorwaarden zijn voor omwonenden belangrijker dan het lokaal eigendom. • De huidige wildgroei aan zon en wind op land leidt tot congestie van het net. • Wind op zee is goedkoper. Binnen het Noordzee akkoord is nog voldoende ruimte. De benodigde capaciteit op land naar zee verplaatsen heeft maar	• Lokale randvoorwaarden en normen zijn geen onderdeel van de RES maar van lokaal beleid. • Met behulp van de RES moet grip ontstaan op de wildgroei om o.a. het net optimaal te kunnen benutten en op slimme plekken investeringen te doen. Zie voor beantwoording ook: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	een marginaal effect. • Wind op land leidt in een dichtbevolkt land als Nederland tot ernstige geluidsoverlast en gerelateerde gezondheidsklachten. Wij pleiten dan ook voor een direct moratorium wind op land.	
c.	Discussiepunten • De wespendiefdichtheid rondom Ampsen zou weleens groter kunnen zijn dan op de Veluwe	• De Veluwe biedt een groot leefgebied voor de Wespendief. Op Ampsen komen wespendieven voor, maar in veel kleinere aantallen. Dat laat onverlet dat er wel rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van beschermde vogelsoorten.
d.	Lokaal • De gemeente Lochem zet nog steeds in op 4 windmolens terwijl de rest van de gemeentes haar bod verlaagd heeft. Gezien de waarde van het landschap en de inwonerdichtheid is er geen enkele reden waarom Lochem meer zou doen als de andere gemeentes. • In het BEO gebied is geen draagvlak voor wind door o.a. landschapsvervuiling, gezondheidsklachten/geluidsoverlast voor omwonenden en schade voor natuur. • Neem het voorgestelde moratorium voor windenergie serieus. • Neem de conclusie van het rapport " bestemming Parijs Wegwijzer voor klimaatkeuzes 2030-2050" over. " Hoewel extra hernieuwbare elektriciteit via wind en zon op land technisch mogelijk is, klever er grote onzekerheden en bezwaren aan. "	• Windmolens zijn een essentieel onderdeel van de energiemix. Een aantal van 4 windmolens vinden wij heel redelijk en wijkt niet sterk af van de plannen in veel andere gemeenten. Zie bijvoorbeeld Bronckhorst. • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken..

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
30.	Inwoner Exel, 30 mei 2021	
a.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Windenergie kan op zee opgewekt. Dat scheelt landschapsvervuiling en agrarische en natuurlijke waarden. Windmolens op land brengen divers gevaren mee. Hier is al veel over gezegd Ik ga ervan uit dat u deze aspecten mee laat wegen.	Zie voor beantwoording ook: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
b.	Lokaal • De gemeente Lochem zet nog steeds in op 4 windmolens terwijl de rest van de gemeentes het bod voor windmolens grotendeels hebben	• Alle gemeenten zoeken naar mogelijkheden voor de plaatsing van windmolens, maar de nabijheid van Natura2000-gebied de Veluwe werkt beperkend. Wij vinden 4 windmolens als Lochemse bijdrage heel redelijk. Bovendien is windenergie essentieel om een

	teruggetrokken. Lochem levert in verhouding een grotere bijdrage aan wind zonder dat hiervoor een reden is. • Het argument dat windenergie nodig is voor de stabiliteit in het netwerk is het verkeerde argument. Ook in windstille nachten is er energie nodig. Er blijft altijd eenrichtingsverkeer van stroom van producenten naar consumenten. Waarom zou dat dan niet vanaf zee kunnen komen. • Ik verzoek u de plannen voor windenergie op land binnen de gemeente Lochem uit de RES1.0 te verwijderen.	energieneutrale gemeente te worden. • Windenergie en zonne-energie kunnen op een zelfde "stopcontact" op het onderstation aangesloten worden. Daardoor kan er meer lokaal geproduceerd vermogen verwerkt worden op het onderstation. • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
31.	**Inwoner Exel 27 mei 2021**	
a.	Algemeen We kunnen de klimaatdoelen halen, maar moeten daarvoor wel breed in ruimte en tijd denken. Niet in paniek handelen n u we eigenlijk 50 jaar te laat zijn. Ons land is te klein om dit zelfstandig op te lossen. In ons kleine en dichtbevolkte land gaat dan ten koste van onze zeer waardevolle ruimte, natuur, biodiversiteit. Stroom op zee en stroom uit de woestijn moet een bespreekbare optie zijn voor onze wereldwijde energievoorziening. Er wordt in de olieproducerende landen al grootschalig opgeschaald in de productie van duurzame energie. We kunnen deze transitie niet binnen onze eigen grenzen realiseren. Wereldwijd ontstaat een nieuwe marktwerking die argumenten van afhankelijkheid opzij zet.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0
b.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Het plaatsen van windmolens in het buitengebied is een voorbeeld van afwenteling. • Voor licht en slagschaduw zijn oplossingen te vinden. Geluid kun je in een stiltegebied niet wegfilteren. Daarom moeten windmolens bij infrastructuur/snelwegen en industrie geplaatst. Dan doe je recht aan het principe de vervuiler betaalt.	Het zoeken van locaties voor wind is een zorgvuldig proces waarin veel belangen een plek moeten krijgen.
c.	Lokaal	

	• In het buitengebied van Exel is het zo stil dat lawaai van windturbines veel sterker hoorbaar is. Dit zorgt voor onherstelbare schade aan onze stille leefomgeving. Door die stilte zal het LFG ook sterker worden waargenomen. • De maatschappelijke tender is een vreemde manoeuvre. Hiermee worden bezwaren afgekocht. • De weg te gaan is het opstellen van buurt energie strategieën.	• Dit zal bij een initiatief in de plan MER worden meegenomen. • Zo werkt de tender niet. Harde randvoorwaarden en gebruikelijke inspraakprocessen blijven bestaan. De tender voegt daaraan wat toe. Het is nog niet gezegd dat we volgens een tender gaan werken, maar we onderzoeken in hoeverre de maatschappelijke tender een bijdrage kan leveren aan het borgen van zoveel mogelijk maatschappelijke waarden. • Zie het antwoord onder 15d

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
32.	**Inwoner Exel, 27 mei 2021**	
a.	Algemeen • De verdeling van Nederland in 30 RES regio's moet worden beëindigd. De planning van duurzame opwek dient op landelijke schaal vormgegeven. • Er zijn landelijke oplossingen nodig voor opslag en innovatieve technieken. Dat had eerst gedaan moeten worden voordat er met de RES gestart werd. • De leidende principes van de landschapsanalyse stuwwallen en Hanzesteden sluit niet aan bij plannen in de aangrenzende RES regio's. • De juridische status van de RES is inconsequent. De regio zonder bevoegdheden leest de gemeentes de les. Dit probleem is het gevolg van het afwijken van de normale inrichting van de democratie in Nederland. Geeft u als regio deze onmogelijke opdracht terug en zorg voor echte inwonerparticipatie. • U stelt de zaken in uw teksten mooier voor dan ze zijn. Ik twijfel aan het morele kompas van de organisatie. • U schrijft we laten de discussie over nut en noodzaak achter ons onder verwijzing naar het klimaatakkoord. Wat nu als dit klimaatakkoord onjuiste aannames bevat? • Met de tekst we willen ons landschap versterken en de biodiversiteit laten toenemen. Daarom plaatst u Eiffeltorens in zo groot mogelijke aantallen die het landschap onderdompelen in herrie, getril en gebrom.	• Aan duurzame opwek wordt zowel landelijk als regionaal als lokaal gewerkt. Er gaan stemmen op voor meer landelijke regie, net zo goed als er stemmen zijn om het juist lokaal te doen. • Elke regio ontwikkelt maatwerk bij wat er past bij die regio. • De RES is een gezamenlijke regionale strategie. De RES is een inspanningsverplichting. Zie ook 1.3 • De heersende opvatting wetenschappelijk, bestuurlijk en politiek is dat opwarming van de aarde moet worden tegengegaan door CO2 uitstoot te verminderen. Andere zienswijzen zijn zeker mogelijk maar als regio hebben wij ons gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en de Klimaatwet zoals die door de Tweede Kamer is vastgesteld. Met de RES en ons lokale beleid geven wij invulling aan hoe wij kunnen bijdragen aan de landelijke (en wereldwijde) opgave.

	• Uw redenering ten aanzien van het besparen van maatschappelijke kosten van het netwerk geeft een amorele en onjuiste visie op het begrip maatschappelijk. • De regio-indeling klopt niet. Een regio zou een organisatorische of landschappelijke samenhang moeten vertonen.	
b.	Participatietraject RES • De inspraakmogelijkheden bij het tot stand komen van de RES1.0 zijn teleurstellend. Een groot deel van het proces vindt buiten het gezichtsveld van potentiele omwonenden van windturbines plaats. Wij zijn in dat proces vooral als spelbreker gezien. • De burgers zijn systematisch uitgesloten in het proces van de RES1.0. Dit wordt goed beschreven in de documenten "waarachtige burgerparticipatie in het klimaatbeleid van ir. Kees Pieters van Nederwind. " • De proforma zienswijze van Erik Neuteboom m.b.t. Apeldoorn/Klarenbeek • De inspraak reactie van Belangenvereniging Exel en Omstreken. • Het proces van amenderen van de RES 1.0 is me niet helder.	De RES een bestuurlijke en politieke afweging over een regionale strategie hoe we als regio kunnen bijdragen aan de landelijke opgave. Deze strategie moet zijn uitwerking krijgen in lokaal beleid. Inwoners hebben een rol in het ontwikkelen van het lokale beleid. De raad behandelt in het najaar de RES in 2 ronden. In de eerste ronde kunnen moties en amendementen wordt ingediend, mede op basis van deze inspraaknotitie. Dit kan leiden tot aanpassing van de RES 1.0. Deze, eventueel aangepaste, versie wordt dan voor definitieve besluitvorming opnieuw voorgelegd ter instemming. Zie voor beantwoording ook: • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
c.	Zon en wind • Ik ben groot voorstander van maatregelen om het klimaat te verbeteren of te redden. Industriële Windturbines in de directe leefomgeving van mensen en dieren zijn daarvoor niet de oplossing. • Minder moeite heb ik met windturbines op industrieterreinen op tenminste 2 km afstand van de leefomgeving van mensen en de veestapel. Hierover moet overigens wel goed gepraat worden. • Zonnevelden en zon op dak zijn goede mogelijkheden. • Er is onvoldoende gekeken naar de impact van Industriële Windturbines. Het betreft technologie in een experimentele fase. Waarbij we niet weten: o De werkelijke geluidproductie en intensiteit o De productie van niet hoorbare trillingen en de reikwijdte en energie hiervan o Visuele effecten van draaiende wieken en knipperende lichten o De gezondheidseffecten van bovenstaande op mens en dier o De impact van schaalvergroting van de	De beleidskaders wind en de bijbehorende randvoorwaarden horen tot de bevoegdheid van de lokale overheden. Zie voor beantwoording ook het thema: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

	turbines tot wel 300 m hoog. ○ De impact van gebruikte technieken op trillings/bromniveau's • Ik verzoek u als RES serieus onderzoek te doen naar de eigenschappen van windturbines in brede zin. • Normen voor windmolens zouden per type windmolen zo opgesteld moeten worden dat de afstanden gerelateerd worden aan de mate van schade/overlast. Hierbij hoort een zoneringsvoorschrift voor de mogelijkheden van plaatsing en de bijbehorende consequenties. Dit kan er als volgt uitzien: ○ Ring 1: hier is geen leven voor mens en dier mogelijk. Deze grond moet aangekocht door de turbine exploitant. Binnen deze ring dienen de woningeigenaren en bedrijven te worden uitgekocht ○ Ring 2: In deze ring is overlast. Uitkoop tegen redelijke voorwaarden of onderhandeling over de compensatie van overlast. ○ Ring 3: in deze ring is sprake van geringe overlast. Omwonenden krijgen compensatie en worden geholpen de resterende overlast tegen te gaan ○ Ring 4: hier is sprake van zichtschade. De exploitant dient dit via een gebiedsfonds te compenseren.	
d.	Alternatieven De onleefbare ring rondom een windturbine bedraagt circa 30 ha. Bouw in plaats van die windturbine 30 woonboerderijen met 1 ha grond die energiepositief energie gaan leveren. Waarom zou je niet in die richting een bestemming kunnen wijzigen. Het energienetwerk heeft veel moeite met de terug levering van stroom. Laten we de energie-infrastructuur weer andersom gaan inrichten. Laat de op de erven geproduceerde energie in batterijen of waterstofflessen wekelijks of dagelijks ophalen. Combineer dit eventueel met het ophalen van de melk. Creëer een centraal opslagstation en verdeel van daar uit de energie weer.	• Het netwerk is een belangrijk punt van aandacht. We weten nu al dat niet alles via het net kan gaan. Decentrale oplossing, vraag en aanbod bij elkaar en opslag worden belangrijke nieuwe elementen in het systeem van de toekomst. Zie voor beantwoording ook: • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

	Verkavel de hoogspanningsmasten in de industriezone ondergronds en plaats hier vervolgens de windturbines. Wellicht kunnen de kosten door het rijk gedragen of zijn ze aan vervanging toe.	
e.	Lokaal eigendom • Omwonenden in de ringen 1 en 2 zullen nooit financieel participeren in de plaatsing van windturbines maar er met alle mogelijke middelen tegen vechten. • In ring 3 is het onwaarschijnlijk dat men zal participeren omdat ze veel beter af zijn zonder turbines. • In ring 4 is deelname een optie maar zal dit nog strijdig zijn met noaberschap en compassie ten opzichte van de buurtgenoten die dichterbij wonen. • Het komt er op neer dat lokaal eigendom niet gaat over deelname van lokale mensen die er daadwerkelijk hinder van ondervinden. Ik verzoek u als RES de lusten en de lasten van de windturbines grondig te onderzoeken en een heldere definitie te geven van lokaal eigendom. U dient deelnemers te wijzen op risico's van financiële deelname.	• Lokaal eigendom vraagt nog verdere uitwerking in RES 2.0 en lokaal beleid. Financiële participatie wordt vanzelfsprekend altijd vormgegeven binnen de daarvoor wettelijke afspraken en waarschuwingen voor risico's. Zie ook: • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE
f.	Lokaal • De RES aanpak om zoekzones wind te definiëren heeft blijkbaar niet gewerkt omdat Lochem nog steeds haar hele grondgebied als zoekgebied aanwijst. Kunt u aangeven waarom dit zo is en hoe zich dit verhoudt tot alle processen in de RES. • Bij het toepassen van de maatschappelijke tender systematiek wordt de hele gemeente opengesteld voor windturbines. • Lochem zou zich moeten aansluiten bij de Achterhoek. • De gemeente Lochem zou bij het beleidskader grootschalig wind de normale procedures van toetsing aan beleid en voorschriften van ruimtelijke ordening moeten houden met normale inspraak en bezwaarprocedures. De keus voor een Maatschappelijke Tender brengt in Lochem een aantal problemen met zich mee: ○ De gemeente heeft de hele gemeente aangewezen als zoekgebied dus kunnen windturbines overal geplaatst	• De gemeente Lochem heeft geen zoekgebieden aangewezen omdat de gemeenteraad van mening is dat er voor het grondgebied van Lochem een integrale afweging van belangen moet plaatsvinden in het kader van de omgevingsvisie. Dit kan niet in een regionaal proces. • Dit is onjuist. Er gelden nog steeds harde randvoorwaarden voor de plaatsing van windturbines, waardoor in grote delen van de gemeente plaatsing niet mogelijk zal zijn. • Lochem is onderdeel van de Cleantech Regio. • Het toepassen van een maatschappelijke tender sluit het stellen van harde randvoorwaarden in een beleidskader niet uit. Het beleidskader wordt op de gangbare manier door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij wordt inspraak mogelijk gemaakt. Tegen vergunningen van concrete initiatieven kan bezwaar gemaakt. • Dit is onjuist. Er gelden nog steeds harde randvoorwaarden voor de plaatsing van windturbines, waardoor in grote delen van de gemeente plaatsing niet mogelijk zal zijn. • Door het gebrek aan grondpositie en het feit dat de Gemeente zelf geen windmolens gaat exploiteren zijn we afhankelijk van initiatieven van grondeigenaren en (lokale) ontwikkelaars. We bepalen in ons beleid echter wel de randvoorwaarden. • Dat is nog niet gezegd. We hanteren de landelijke normen als uitgangspunt. Het beleidskader moet nog opgesteld. • De tender lijkt op dit moment een geschikt instrument daarvoor. We onderzoeken deze

	○ De gemeente verliest de regie over de precieze plaatsing van windmolens ○ De gemeente Lochem gaat de landelijke normen hanteren die de slechtste van Europa zijn. ○ De Tender pretendeert de afdwingbaarheid van lokaal eigendom te stimuleren, maar geeft hier geen feitelijke invulling aan.	mogelijkheid.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
33	**2 inwoners Exel, 30 mei 2021**	
a.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Hebben de gemeentes en provincie hun huiswerk wel gedaan in het winddossier. Immers het ene na het andere project wordt geschrapt. • Waarom kan in Nederland pal naast bewoners een turbine worden geplaatst terwijl Duitsland hele andere normen aanhoudt. • Waarom wordt er niet naar de gezondheidsonderzoeken in het buitenland gekeken. • Duurzaamheid gaat om de toekomst van onze kinderen. Wat hebben mijn kinderen aan schone energie als ze er niet van kunnen slapen en continu worden blootgesteld aan een nauwelijks waarneembaar geluid wat wel je functioneren beïnvloed en hoofdpijn veroorzaakt. • Welke alternatieven kunnen we bedenken die geen gezondheidsklachten met zich meebrengen.	• Bij locatiekeuze voor wind wordt van grof naar fijn gewerkt. Daarbij wordt altijd rekening gehouden dat mogelijkheden die in eerste instantie in beeld kwamen, gaandeweg afvallen om allerlei redenen. • In Nederland gelden geluidsnormen die daarmee iets over de afstand zeggen. In Duitsland hanteert men andere methoden. • De heersende opvatting wetenschappelijk, bestuurlijk en politiek is dat opwarming van de aarde moet worden tegengegaan door CO2 uitstoot te verminderen. Andere zienswijzen zijn zeker mogelijk maar als regio hebben wij ons gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en de Klimaatwet zoals die door de Tweede Kamer is vastgesteld. Met de RES en ons lokale beleid geven wij invulling aan hoe wij kunnen bijdragen aan de landelijke (en wereldwijde) opgave. Dat betekent ook dat effecten en risico's daarin meegewogen moeten worden. • Voor de RES gelden wind en zon nu als bewezen technieken. Voor wind worden de impact op de gezondheid onderzocht. Zon is voor zover nu bekend zonder effecten op gezondheid. Zie voor beantwoording ook: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Discussiepunten • Als bewoners van deze regio hebben wij niets aan deze transitie. We krijgen geen vergoeding, geen compensatie, geen korting helemaal niets. • Investeerders kijken niet naar duurzaamheid maar naar de kans om geld te verdienen. Als er moeilijkheden ontstaan, ploft de bv en draait de gemeenschap voor de kosten op.	• Bij realisatie van projecten kunnen, op basis van lokaal beleid, eisen worden gesteld. Dat kan ook als het gaat om (creatieve vormen van) gebiedsfondsen. • Een van de effecten van het streven naar 50% lokaal eigendom is dat 'snelle' investeerders dan vaak afhaken. Dat biedt kansen om met de lokale betrokkenen tot maatwerk afspraken te komen die van meerwaarde kunnen zijn voor het gebied.
c.	Lokaal • Het plannen van 4 windturbines in het Exelse Broek is geen goed gefundeerde optie.	• De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken.

	• Waait het hier eigenlijk wel genoeg? • Schaad het vertrouwen van burgers niet en zadel ze niet klakkeloos op met windturbines. Het moet ergens is een slecht argument. • Staak het huidige plan en betrek inwoners bij de vraag hoe ze energie kunnen besparen.	• Zie antwoord onder 8c

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
34.	**Inwoner Exel, 30 mei 2021**	
a.	Inspraak • Verzoek: behandel de zienswijzen serieus. U heeft een groot deel van het RES proces buiten het blikveld van inwoners om laten plaatsvinden. • Brede participatie is meer dan het mee-investeren in een windmolen.	Zie voor beantwoording ook: • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Ontwerp-RES 1.0 status • De energiestrategie zoals deze er nu ligt is geen strategie. o Eenzijdig gericht op opwek o Onvoldoende afstemming vraag en aanbod	De RES is een strategie om in de regio te onderzoeken hoeveel en op welke wijze de regio kan bijdragen aan de nationale opgave van 35 TWh. Daarin wordt onder meer in beeld gebracht waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Zie voor beantwoording ook • AANLEIDING EN DOEL RES • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
c.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Natuur wordt beschermd doordat in Natura 2000 gebied geen windmolens mogen geplaatst. De gezondheid van mensen wordt niet geborgd. • De windsnelheden zijn onvoldoende in de Achterhoek. • Focus op wind op zee. • Kijk naar alternatieven als biogas.	Elke regio onderzoekt wat die kan en wil bijdragen aan nationale opgave. Snelheden zijn elders mogelijk hoger, maar of die onvoldoende is, wordt bepaald door de business case. De RES gaat over grootschalige opwek. Biogas is zeker interessant (fig 5) en wordt ook onderzocht maar heeft niet de potentie of omvang om grootschalig in te kunnen zetten binnen 10 jaar. Zie voor beantwoording ook • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
d.	Discussiepunten • De energiebelasting wordt vooral over de beginstaffels	• De RES gaat niet over landelijke regelgeving. Dit signaal kaarten we wel landelijk aan. • In het Klimaatakkoord en de RES-en wordt zoveel mogelijk gewerkt om de uitvoering

	geheven. De industrie wordt beloond voor grootschalig verbruik. • Het huidige klimaatbeleid is asociaal. Een kleine groep ondervindt hinder van het redden van het klimaat voor zover we daar als Nederland BV al toe in staat zijn. Compensatie voor hinder is onvoldoende. • Nieuwe bedrijven moeten hun eigen energievoorziening regelen. • In Nederland moeten we van het aardgas af, terwijl Duitsland aardgas als positieve tussenstap ziet. Laat Europa hier eenduidig beleid op formuleren.	passend bij de regio vorm te geven. • Het afscheid van aardgas voor Nederland wordt mede ingegeven voor de situatie in Groningen en het feit dat aardgas fossiel is en daarmee eindig. In het Klimaatakkoord kiezen we voor hernieuwbaar. Aardgas heeft wel degelijk een belangrijk aandeel in de transitie naar volledig hernieuwbaar.
e.	Lokaal • De opmerkingen en zorgen geuit tijdens de inwonerbijeenkomsten zijn niet behandeld. • Waarom staan er bij binnenkomst in Lochem borden welkom in de Achterhoek terwijl we aansluiten bij de Cleantech Regio. • Het is onjuist dat wij de energievraag uit de omliggende steden moeten gaan invullen. • Laat Lochem het noaberschap in praktijk brengen en gezamenlijk kijken wat we wel kunnen doen.	• Zie antwoord onder 20c. • Vanuit toeristische perspectief lijkt Lochem het meest op de Achterhoek, daarom sluiten we voor dat onderwerp ook aan bij de Achterhoek. Voor de overige zaken zijn we aangesloten bij de Cleantechregio. • Dit is niet het geval. Met het huidige bod in de Ontwerp-RES 1.0 vullen we nog maar een zeer klein deel in van ons eigen energieverbruik. • Zie het antwoord onder 15d

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
35.	**2 inwoners Exel, 30 mei 2021**	
a.	Ontwerp-RES 1.0 status • De landelijke doelstelling elektriciteitsvraag is al behaald. Benut de periode tot 2030 met onderzoek naar duurzame opwek zodat tot 2050 een versnelling in opbrengsten mogelijk is. • RES stuurgroep stem niet in met deze RES.	Zie voor beantwoording van deze reactie (s); • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
b.	Thema/ onderwerp – zon en wind • Windmolens zijn niet passend in het landschap.	Zie voor beantwoording van deze reactie (s); • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Lokaal • Bewoners van het mooiste deel van de Achterhoek willen in dit coulisselandschap geen windturbines zien, horen en voelen.	• Zie onder 4d. • Windmolens zijn inderdaad vanaf een grote afstand zichtbaar. • Bij de aanvraag voor een concrete vergunning moet een plan MER aangeleverd.

	• Windmolens betekenen een ernstige visuele aantasting van het Achterhoeks landschap • Dit gaat ten koste van de rijk aanwezige fauna, wij doen ons best voor de biodiversiteit. • Ons gebied is al zwaar belast door de aanleg van zonneparken. Dit gebied heeft al een forse prijs betaald. • Bewoners van het buitengebied in Exel zijn absoluut tegen windmolens. • Loyaliteit van bewoners wordt onterecht gekocht door het vooruitzicht te delen in de opbrengsten en het " mee" mogen doen in een tender. • Gemeenteraad stem niet in met de RES1.0 • Gemeenteraad van Lochem zoek naar alternatieven voor energieproductie die wel landschappelijk aanvaardbaar zijn en pas de RES aan.	• Drie van de vijf vergunde zonneparken bevinden zich in andere buurtschappen dan Exel. Bovendien is het zonnepark op de stortplaats Armhoede volledig ingepast in de omgeving. Het nog te vergunnen zonnepark Ampsen ligt wel in het gebied van Exel. Ook hier gaat inpassing plaatsvinden. • Dit is ons bekend. • Zie het antwoord onder 32f • De gemeenteraad zal een afweging maken en daarbij de reacties betrekken. • Zie antwoord onder 6b en 20c.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
36.	**Inwoner Exel, 24 mei 2021**	
a.	Ontwerp-RES1.0 • Beseft u dat de polarisatie heel veel energie vraagt en verdriet opwekt? waarom stelt de overheid zich zo polariserend op? • Waarom maakt u geen gebruik van de inventiviteit van de mens en het hoge opleidingsniveau en goede internationale samenwerking om het milieuprobleem zonder schade voor de mens van nu op te lossen? • Waarom brengt u de bevolkingsgroei niet ter sprake? • Waarom negeert de overheid de signalen dat windturbines schadelijk zijn voor de gezondheid [vergelijkbaar met roken; veel artsen maakten bezwaar, maar de industrie kon haar gang gaan]?	De RES gaat over de regionale bijdrage aan de landelijke opgave, als gevolg van het klimaatakkoord van Parijs. De bevolkingsgroei maakt daar geen onderdeel van uit, daar gaat de regio niet over. Zie voor beantwoording ook; • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • AANLEIDING EN DOEL RES • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD [ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0]
b.	Wind/zon Daar waar in de tekst "Gemeente" wordt geschreven zal "RES" moeten worden gelezen in het geval de tekst door een RES-medewerker wordt gelezen en gemeente in het geval een vertegenwoordiger van de gemeente lezer is. Het is een zienswijze aan de RES, maar de gemeente is immers mijn aanspreekpunt.	• Er is veel weerstand tegen wind. Maar niet alle mensen zijn uitgesproken tegen. • Het onderwerp Laag Frequent Geluid is al al langer bekend, dus de gemeenteraad zal daarvan op de hoogte zijn. • Bij ontwikkeling van een windmolen is een project-MER onderdeel van de procedure waarin effecten op de omgeving worden onderzocht. Randvoorwaarden voor het plaatsen van windturbines worden uitgewerkt in het lokale beleid. Er kunnen daarbij alleen normen worden gesteld voor milieuthema's die meetbaar en aantoonbaar zijn, daar waar in alle

	• Bent u ook van mening dat de publieke opinie t.o.v. windmolens negatief is veranderd in verband met de schadelijkheid ervan? • Bent u ook van mening dat gemeentevertegenwoordigers in het begin onvoldoende op de hoogte waren van Laag Frequent Geluid? • ER zijn verschillende risico's bij windturbines waaronder hoorbaar geluid, infrasoon geluid, slagschaduw, beweging, bewegend licht en lekkend gas. Ik heb naar aanleiding hiervan de volgende vragen: **Vraag 9.** Kan de gemeente bewijzen dat windturbines niet tot gezondheidsschade door hoorbaar geluid leiden? **Vraag 10**. Weet de gemeente dat ook zeker als het om (jonge) kinderen gaat? **Vraag 11**. Kan de gemeente bewijzen dat windturbines niet tot gezondheidsschade leiden bij de kwetsbare mens (mensen met een beperking of onderliggend lijden)? **Vraag 12.** Kan de gemeente bewijzen dat ouderen geen gezondheidsschade oplopen door hoorbaar geluid door windturbines? **Vraag 13**. Kan de gemeente bewijzen dat dieren en vee geen gezondheidsschade oplopen door hoorbaar geluid door windturbines? **Vraag 14**. Kan de gemeente bewijzen dat door hoorbaar geluid van windturbines het ongeboren kind geen extra risico loopt? **Vraag 15**. Kan de gemeente bewijzen dat melkproductie van vee door hoorbaar geluid van een windturbine niet sterk terug loopt? **Vraag 16.** Kan de gemeente bewijzen dat productiviteit van vee niet terug loopt door hoorbaar geluid van windturbines? **Vraag 17**. Als op één van deze vragen nee is: hoe verhoudt zich dat dan met de zorgplicht van de overheid in het algemeen en de gemeente in het bijzonder? **Vraag 18.** Hoorbaar geluid bij andere bronnen zoals vliegverkeer leidt tot leerachterstanden bij kinderen (17). Kan de gemeente bewijzen dat dit niet het geval is bij geluid veroorzaakt door windturbines? **Vraag 19.** Wat vindt de gemeente ervan dat aan leerachterstanden veroorzaakt door de huidige pandemie zoveel aandacht en geld wordt besteed terwijl door het	redelijkheid effecten te verwachten zijn. Onderzoek hiernaar is geen taak van gemeenten maar van het Rijk. Het kabinet heeft aanvullend onderzoek aangekondigd. Zie voor beantwoording ook: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

	plaatsen van windturbines equivalente leerachterstanden worden veroorzaakt? **Vraag 20.** Hoe denkt de gemeente in dat kader over leerachterstanden en concentratieproblemen bij kinderen als gevolg van hoorbaar windturbine geluid en haar zorgplicht? **Vraag 21**. Bent u inmiddels op de hoogte van het feit dat kinderen met een zich ontwikkelend brein bijzonder kwetsbaar zijn voor slaapverstoring en dat dit negatieve gevolgen kan hebben voor de hersenontwikkeling en dat windturbines een bijkomende bron van ernstige slaapverstoring zijn? **Vraag 22**. Kan de gemeente bewijzen dat laagfrequent of niet hoorbaar geluid van windturbines niet tot gezondheidsschade leidt bij de mens? **Vraag 23.** Kan de gemeente bewijzen dat laagfrequent of niet hoorbaar geluid van windturbines niet tot gezondheidsschade bij kinderen leidt? **Vraag 24.** Kan de gemeente bewijzen dat laagfrequent geluid en niet hoorbaar geluid van windturbines niet leidt tot gezondheidsschade bij ouderen? **Vraag 25**. Kan de gemeente bewijzen dat laagfrequent of niet hoorbaar geluid van windturbines niet leidt tot gezondheidsschade bij de kwetsbare mens (mensen met een beperking of onderliggend lijden)? **Vraag 26**. Kan de gemeente bewijzen dat laagfrequent of niet hoorbaar geluid van windmolens niet schadelijk is voor het ongeboren kind? **Vraag 27**. Kan de gemeente bewijzen dat laagfrequent of niet hoorbaar geluid niet schadelijk is voor dier en vee? **Vraag 28.** Kan de gemeente bewijzen dat melkproductie door vee niet terug loopt door niet hoorbaar en laag frequent geluid van windturbines? **Vraag 29**. Kan de gemeente bewijzen dat productiviteit van dieren niet terug loopt door niet hoorbaar en laagfrequent geluid van windturbines? **Vraag 30**. Kan de gemeente bewijzen dat gedrag van dieren niet verandert door laagfrequent of niet hoorbaar geluid van windturbines in meer lethargie en vermoeidheid? **Vraag 31.** Preventie van suïcidaliteit en depressie wordt sterk door de overheid gestimuleerd door projecten en financiering. Wat vindt de gemeente ervan dat plaatsing van windturbines juist depressie en suïcidaliteit zal veroorzaken?	

	Vraag 32. Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw van windturbines niet schadelijk is voor de gezondheid van de mens? **Vraag 33.** Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw van de windturbine zowel binnenshuis als buitenshuis niet schadelijk is voor de gezondheid van (jonge) kinderen? **Vraag 34**. Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw van windturbines niet schadelijk is voor de gezondheid van ouderen? **Vraag 35.** Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw van windturbines zowel binnenshuis als buitenshuis niet schadelijk is voor de kwetsbare mens (mensen met een beperking of onderliggend lijden) **Vraag 36**. Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw zowel in het veld als zichtbaar in de stal van de windturbines niet schadelijk is voor vee en dier? **Vraag 37.** Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw van de turbine niet leidt tot veroorzaken van epilepsie, manifest worden van latente epilepsie en verergeren van bestaande epilepsie leidt? **Vraag 38**. Kan de gemeente bewijzen dat slagschaduw van de turbine niet leidt tot veroorzaken van, manifest worden van latente en verergeren van bestaande nystagmus leidt? **Vraag 39** Kan de gemeente garanderen dat de beweging van de wieken van de turbine niet leidt tot alertheidsproblemen bij de werkende mens? **Vraag 40**. Kan de gemeente bewijzen dat de beweging van de wieken geen concentratieproblemen veroorzaakt bij de mens? **Vraag 41.** Kan de gemeente bewijzen dat de beweging van de wieken van de windturbine niet permanente visuele aandacht van het (jonge) kind vraagt? **Vraag 42**. Kan de gemeente bewijzen dat de beweging van de wieken van de turbine niet tot concentratieproblemen bij kinderen leidt? **Vraag 43**. Kan de gemeente bewijzen dat de beweging van de wieken niet tot gezondheidsschade leidt bij de mens? **Vraag 44**. Kan de gemeente bewijzen dat de beweging van de wieken van de windturbine bestaande problemen bij kinderen	

	zoals autisme en ADHD kan verergeren danwel deze problemen in latente vorm manifest kan maken? **Vraag 45**. Kan de gemeente bewijzen dat knipperend licht van de windturbine niet tot slaapproblemen bij de mens leidt? **Vraag 46.** Kan de gemeente bewijzen dat knipperend licht van de windturbine niet leidt tot verergering van de problemen bij kinderen en kwetsbare volwassenen met autisme? **Vraag 47.** Kan de gemeente bewijzen dat knipperend licht van de windturbine niet leidt tot verergering van epilepsie bij jonge kinderen en kwetsbare volwassenen dan wel tot manifest worden van latente epilepsie? **Vraag 48**. Kan de gemeente garanderen dat de windturbine geen enkel schadelijk gas in welke (minimale) hoeveelheid dan ook lekt? **Vraag 49.** Is de gemeente bereid bij nader onderzoek uit te gaan van de complexiteit (stapeling van factoren intern en extern), metingen uit te voeren in plaats van berekeningen en kinderen en kwetsbaren erbij te betrekken? **Vraag 50**. Is de gemeente bereid onderzoek te laten doen door een onafhankelijk extern deskundige? **Vraag 51.** Als de gemeente geen nader onderzoek wil (laten) doen, hoe verhoudt zich dat met de zorgplicht, met de MER en met het Nevele arrest? **Vraag 64**. Nader onderzoek naar gezondheidsaspecten en de heersende normen is dringend nodig. Kan de gemeente dat onderschrijven?	
c.	Lokaal: • Waarom maakt de gemeente geen gebruik van de positieve houding van burgers die graag aan klimaatverbetering willen meewerken maar zich verzetten tegen windmolens **Vraag 52** Is de gemeente ook van mening dat het buitengebied van Lochem en Laren een extreem mooi (coulissen)landschap betreft? **Vraag 53** Hoe denkt de gemeente na plaatsing van de turbines landschapsverminking tegen te gaan? **Vraag 54** Hoe past de gemeente regelgeving voor industriegebieden in het gebied toe waar de molens zijn geplaatst?	• De gemeente maakt daarvan wel gebruik, zie bijvoorbeeld de Buurt Energie Strategie van het Larense Broek. We gaan graag met u in gesprek. Dat doet ook meer recht aan de vragen die u stelt (een enorm aantal), dan via deze beantwoordingen (die vanwege tijd en capaciteit niet anders dan kort kunnen zijn). • Windmolens zullen op grote afstand zichtbaar blijven. We zullen moeten wennen aan een veranderend landschap. • Voor het plaatsen van windmolens is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. In het bestemmingsplan worden de van toepassing zijnde regels opgenomen. • Vraag 55 – t/m 57 zie het antwoord onder 20c. De integrale afweging van ruimtelijke claims vindt plaats in de omgevingsvisie van Lochem en niet in de RES. • Vraag 58 en 59: In een plan MER wordt rekening gehouden met een stapeling van factoren. Voor elk initiatief is een plan MER noodzakelijk.

	Vraag 55. Vindt de gemeente ook dat Laren en Lochem veel mogelijkheden hebben voor toerisme? **Vraag 56**. Vindt de gemeente ook dat het buitengebied van Lochem en Laren kansrijk is voor woningbouw, alternatieve energieopwekking? **Vraag 57**. Waarom zet Lochem niet alle kaarten op een positieve ontwikkeling van het gebied, samen met de inwoners met zeer kansrijk resultaat voor diverse kwetsbare, acute en om creatief beleid schreeuwende met elkaar in verband staande onderwerpen zoals woningbouw, energie, vervoer, landbouw, toerisme en jeugdzorg? **Vraag 58**. Is de gemeente zich bewust van de stapeling van gezondheidsfactoren in de regio Laren zoals geitenhouderijen, gebruik pesticiden en straling van de zendmast? **Vraag 59**. Realiseert de gemeente zich dat dergelijke factoren een risico voor de algehele gezondheid vormen en nog schadelijker zullen worden in combinatie met de risico's van auditieve en visuele last veroorzaakt door windturbines? **Vraag 60**. Hoe ziet de gemeente in dit kader de realisatie van de grondwet artikel 21 en 22? In open gebied is geluidsbelasting sterker. In nat gebied draagt geluid verder. In landelijk en rustig gebied is geluid hinderlijker. **Vraag 61.** Op welke manier neemt de gemeente deze aspecten mee in haar beoordeling van hinder en schade? **Vraag 62** Is de gemeente zich ervan bewust dat door plaatsing van windturbines het milieu wordt verstoord wat op zich schadelijk is en dat dat op zich weer gezondheidsrisico's met zich mee brengt zoals ontstaan en verspreiding van infectieziekten? **Vraag 63**. Welke actie onderneemt de gemeente om de afbraak van de sociale cohesie door de windturbineplannen te herstellen? Gezondheidsproblemen zullen het gevolg van plaatsing van molens zijn. **Vraag 64.** Wie is daar verantwoordelijk voor? Hoe ligt dat met aansprakelijkheid en immateriële schade/letselschadevergoeding? **Vraag 65**. Bij een Maatschappelijke Tender is sprake van lokaal eigendom. Hoe is het dan geregeld met verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid?	• De RES is een strategie en doet geen uitspraken over de randvoorwaarden voor turbines. Dit wordt geregeld in het nog op te stellen beleidskader grootschalige opwek. • Hinder is onderdeel van de beoordeling van een initiatief. • Wij zijn ons bewust van hinder en schade voor het milieu. Maar niets doen is voor wat betreft de klimaatverandering geen optie. Windmolens dragen niet bij aan de verspreiding van infectieziekten. • Omdat er tegengestelde belangen zijn kan de sociale cohesie onder druk komen te staan. Helemaal te voorkomen is dat niet. We willen dat ontwikkelaars in een vroeg stadium in gesprek gaan met omwonenden ('samen buurt maken'). Bij concrete projecten kan ook een OmgevingsAdviesRaad met bewoners en initiatiefnemers een goede rol spelen, onder meer bij het vormgeven van een burenregeling. • Dit zijn zaken die bij wet de verantwoordelijkheid van een initiatiefnemer zijn. • Dit is afhankelijk van de specifieke contracten. • Hier is bij de start van het regionale proces niet voor gekozen. Via de colleges is de burgemeester wel nauw betrokken. • Zolang hier geen concreet initiatief wordt genomen is dit niet relevant. • Gezondheid valt niet te garanderen. In de landelijke normering wordt rekening gehouden met gezondheidseffecten van initiatieven. Als gemeente nemen we dit als uitgangspunt. • De gemeenteraad maakt afwegingen en betrekt daarbij de reacties.

	Vraag 66. Wat vindt de gemeente ervan als burgemeesters in de regio een belangrijke functie binnen de RES vervullen? **Vraag 67**. Wat vindt de gemeente ervan als gemeenteraadsleden grond bezitten dat hoge ogen gooit als het om plaatsing van windturbines gaat? • Ik verzoek de Gemeente de gezondheid te garanderen • Ik verzoek de gemeente de Tender niet toe te passen. • Ik verzoek de gemeente de (overweging tot) plaatsing van windturbines in de leefomgeving per direct te stoppen.	

<u>Inspraak inwoner Almen</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
37.	**Inwoner Almen, 27 mei 2021**	
a.	Wind/zon • Veel inwoners zijn geschrokken van de toekenning potentie wind binnen het Zutphense onderzoek van Pondera voor het gebied rondom de Lochemseweg in Warken. Hier is veel ingezet op handhaving en verbetering van de natuurkwaliteit. Windmolens zijn hier niet op zijn plaats, verstoren het landschap, tasten het groene toerisme aan. In de oude bossen zal de stilte verdwijnen. Ook in dit gebied broedt de wespendief. • Ik sta achter het streven naar het vinden van goede locaties voor windmolens. Maar ik denk niet dat dit in landelijk gebied past. Kies voor locaties langs snelwegen op industrieterreinen, op zee en in lege polders.	De locatie ligt in het Gelders Natuur Netwerk, kent ecologische belemmeringen en is geen zoekgebied in de RES1.0. Zie voor beantwoording ook: • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

Inspraak inwoner Barchem

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
38.	Familie uit Barchem, 26 mei 2021	
a.	RES • De RES is vanaf het begin een warrig gebeuren. • De uitgezette enquêtes waren misleidend. • Het draagvlak voor de RES is maar zeer beperkt. • Een bericht op social media of een lokale krant is iets anders dan mensen " bereiken". • Het is te zot voor woorden dat zonnepanelen bij particulieren op dak niet meetellen. • De saldering voor particulieren verdwijnt terwijl de SDE subsidie naar ondernemers in het buitenland verdwijnt. Voorkom dit. • Stop met onduidelijk taalgebruik, en enquêtes waarin je je eigen mening niet kunt verwoorden • Wees realistisch met je ambitie en tel kleinschalig zon mee. Mik op 0,75 TWh en niet meer. • Houd door de provincie als waardevol aangeduide locaties onvoorwaardelijk buiten schot. Dit geldt ook voor landbouwgronden. • Heroverweeg het doel van grootschalige zonne-energie installaties juist in het coulisselandschap. • Geen theoretische verhalen over biodiversiteit in zonneparken. • Hanteer de zonneladder en begin op het dak. • Maak echt werk van financiële participatie en dwing tenminste 50% gelijkwaardige lokale participatie af. • Het democratisch gehalte ontbreekt omdat omwonenden geen stem hebben. • Opruimplicht na 25 jaar verankeren. • Volg de ontwikkelingen van onderzoeken m.b.t. opwarming van de aarde door zonneparken, de afvalberg van zonnevelden en windmolenwieken. • Stel duidelijke regels op ja mits, nee tenzij, indien als …	De RES een bestuurlijke en politieke afweging over een regionale strategie hoe we als regio kunnen bijdragen aan de landelijke opgave. Deze strategie moet zijn uitwerking krijgen in lokaal beleid. Inwoners hebben een rol in het ontwikkelen van het lokale beleid. • AANLEIDING EN DOEL RES • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • Zon op dak particulieren telt mee in totale opwek voor Klimaatakkoord/landelijke opgave, maar niet in RES (autonome groei, p.. 11) • Financiële participatie moet naar 2.0 en lokaal nog verder worden uitgewerkt. • Opruimplicht verankeren is onderdeel van het lokale beleid.

	geeft veel teveel onzekerheden voor omwonenden.	
b.	Wind/zon • De grootschalige zonneparken en windturbines moeten gezien worden als industriële installaties en als zodanig behandeld en beoordeeld worden. • Het is niet logisch dat grootschalige zonneparken in het buitengebied wel kunnen worden aangesloten, maar daken van agrariërs niet mogen leveren op het net. • Ik betwijfel ernstig dat de aanleg van zonneparken de biodiversiteit bevordert. • De initiatiefnemers van zonneparken doen dit niet voor het milieu maar om geld te verdienen. • Laat de omwonenden niet zweven. Zij hebben recht op een ontspannen en gezond leven. • Minimaal 1000 m afstand tussen een grote windmolen en woningen bedrijven. • Gebruik SDE voor het versterken van gebouwen en de brandveiligheid.	• De randvoorwaarden voor zonneparken en windturbines zijn geen onderdeel van de RES. Dit wordt geregeld in het lokale beleid. • Het terug kunnen leveren aan het net hangt af van de ligging van het veld of dak. Als het toevallig aan het einde van het draad zit, is het vaak moeilijk te realiseren terwijl bij de keuze van een veld onder meer wordt gezocht naar een plek die ook goed past in het net. • De bevordering van de biodiversiteit is sterk afhankelijk van de inrichting van het zonnepark. Hiervoor worden in het lokale beleid randvoorwaarden opgenomen. • Een initiatiefnemer voor een zonnepark of windmolen zal proberen hieraan te verdienen. Lokaal beleid kan eisen stellen aan bijvoorbeeld inpassing en financiële participatie. Zie ook thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • Zie thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID. • De RES gaat niet over landelijke regelingen zoals de SDE. Het gebruik van de SDE beweegt wel zoveel mogelijk mee met de ontwikkelingen.
c.	Lokaal Gemeenteraad roep de RES regio op om verbeteringen en aanpassingen in het plan aan te brengen voordat een akkoord wordt gegeven.	De gemeenteraad maakt afwegingen en betrekt daarbij de reacties.

<u>Inspraak inwoners Harfsen kring van Dorth</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
39.	Inwoner Kring van Dorth 28 mei 2021	
a.	Thema/ onderwerp Laat weten dat hij later bezwaar wil gaan indienen	• Er is geen sprake van een formele zienswijzeprocedure conform de AwB.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
40.	Inwoner Kring van Dorth 28 mei 2021	
a.	Thema/ onderwerp – Wind • Geeft aan dat Lochem kans ziet voor windmolens ten oosten van Landgoed Dorth. Heeft hiertegen bezwaar gezien de natuurwaarden. • Gemeente Lochem moet haar verantwoordelijkheid nemen en bij Deventer bezwaar maken tegen het zoekgebied voor windmolens in Zuid-Loo.	• Er zijn in de Ontwerp-RES geen zoekgebieden aangewezen. • We hebben de gemeente Deventer met klem gevraagd ook inwoners uit onze gemeente te betrekken bij de plannen voor windmolens langs de grens van onze gemeente.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
41.	Inwoner Kring van Dorth, 27 mei 2021	
a.	RES 1.0 • Er ontstaat alleen draagvlak als stukken niet te technisch zijn en enthousiasme oproept. Een RES doorspekt met zinsneden dat de gemeenten zich niet gebonden achten aan de RES. • In de vervolgfase meer aandacht voor burgerparticipatie. Complimenten voor de wijze waarop u ondanks de corona-crisis toch heeft geprobeerd de burgerparticipatie vorm te geven. • Meer aandacht voor de uitvoerbaarheid en betaalbaarheid. Die ontbreekt in de huidige RES. • U schrijft in de RES dat u de discussie over de noodzaak van de energietransitie achter u laat. Die discussie zullen we echter moeten blijven voeren om tegenstand te bieden aan klimaatontkenners. Er moet aandacht blijven voor de mondiale effecten van klimaatverandering. • Stop met verwijzen naar " het moet van Brussel, Den Haag of Parijs". Dit is duikgedrag. • Het feit dat grote parken beter in te passen zijn is onzin. Kleine parken zijn juist beter in te passen. • U noemt een groot park " een (financiële) motor voor gebiedsontwikkeling. Ik ben benieuwd over welke reeds gerealiseerde voorbeelden u beschikt. • U argumenteert dat grote parken beter aan te sluiten zijn op het net. Toch zijn er plannen voor windclusters op plaatsen waar geen capaciteit beschikbaar is. Liander zal haar investeringen hierop af moeten stemmen en niet omgekeerd. • Neem een bos- en kapbeleid op in de RES.	• AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • De RES is een strategie en spreekt zich niet uit over haalbaarheid van initiatieven. • Bewustwording blijft inderdaad een punt van aandacht. Het is niet bedoeld als duikgedrag maar uitleg. • Grote parken leiden tot meer opbrengsten waardoor meer mogelijkheden zijn om te investeren in het gebied. Kleine parken zijn relatief gezien vaak duurder omdat de kosten van aansluiting niet dezelfde verhouding hebben. • Liander zal ook de capaciteit aanpassen naar de plannen maar hoe beter dit op elkaar is afgestemd, hoe efficiënter dat kan. • De RES gaat over grootschalige opwek en niet over bos- en kapbeleid.
b.	Alternatieven Wat we zeker niet moeten willen is kernenergie. Naast de kosten voor oprichting, sloop, decennialange beveiligde opslag, is ook	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

	de eindigheid van de grondstoffen voor kernenergie een knelpunt. De kans op straling en de blootstelling aan radioactief besmet koelwater is klein maar de effecten zijn gigantisch. Wees als regio duidelijk en geef dit signaal af naar het rijk.	
c.	Ambitie / het bod • Uw bod is te vrijblijvend. Het plan bevat geen enkele garantie.	Het bod is een inspanningsverplichting als deze is vastgesteld door de raden. De strategie kan in uitwerking naar lokaal beleid nog aangepast worden.
d.	Wind • Het overgrote deel van de windmolens moeten in onze windzones geplaatst: de Noordzee en IJsselmeer. Voor het overige deel moet het rijk de beslissing nemen hoeveel windmolens er per provincie gebouwd moeten worden. Het is aan de provincies om dat goed te coördineren. Het windvraagstuk hoort niet bij tandeloze regio's te zitten. • De waardedaling van woningen moet gecompenseerd.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Voor planschade en compensatieregelingen gelden landelijke afspraken.
e.	Discussiepunten • Start met energie besparen. Maak aan het rijk inzichtelijk welke kosten hier voor huiseigenaren mee gemoeid zijn en zorg voor een bijdrage vanuit het Rijk. Voer de lobby hiervoor vanuit de VNG. • Kernenergie is niet de route die we moeten gaan. De sloopkosten voor Dodewaard zijn geraamd op 180 miljoen euro in 2045. Dit staat nog los van de beveiligde opslag van afvalmaterialen. Naast de kosten mag het risico op straling niet onderschat worden. • Hoewel de kans op calamiteiten bij een kerncentrale klein zijn, zijn de risico's gigantisch. • De regio zou het kabinet moeten vragen om kernenergie uit te sluiten als alternatief voor waterstof windmolens en zonneparken.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
f.	Lokaal • Maak bij de keuze voor duurzame energie onderscheid in twee lijnen: o Bewoners en bedrijven vragen om een aparte aanpak. De grootverbruikers vragen om een plan van aanpak naar energieneutraliteit in 2030. Dit mag ook via wind op zee. Dwing dit af via vergunningen en beloon via subsidies/OZB. o Maak onderscheid tussen top-down (bedrijven) of bottom-up (bewoners). U bevordert het energieneutraal worden van	• Zie het antwoord onder 8c voor inwoners en onder 14c – onderdeel c voor energiebesparing bij bedrijven. • Zie onder 15 d • Zie het antwoord onder 8c. Wind behoort ondanks alle geprogrammeerde energiebesparing tot de energiemix voor Lochem. • Dit is geen onderdeel van de RES. De RES gaat over grootschalige opwek. De inzet van de OZB als instrument is al wel overwogen. De OZB heeft als doel inkomsten te genereren om gemeentelijke taken uitte kunnen voeren. We willen dit qua

	woningen in het buitengebied niet. Help elk dorp /kern / buurtschap met het zichtbaar maken van de hoeveelheid benodigde elektriciteit in 2050(incl. de aardgastransitie) en maak samen een plan. Stel per kern een uitvoeringsplan op. Ik organiseer daarvoor graag de eerste bijeenkomst in Kring van Dorth. Daarvoor moet een fors team binnen de gemeente worden ingericht. Niet om alles zelf te doen, maar wel om een vliegwielfunctie te kunnen vervullen. LochemEnergie kan dit team aanvullen. o Resterende energie die dan nog nodig is moet middels de plaatsing van windmolens worden ingevuld. • Zet de OZB belasting in als duurzaamheidsinstrument. Niet alleen voor de inwoners, maar ook voor de corporaties. • Maak werk van zon op no-regret locaties (dak, rioolwaterzuivering, boven parkeerterreinen als geluidsschermen). Regel daarbij de piekopslag. • Kleinschalige zonneparken maken de aanpak van biodiversiteit, herbebossing, laanbomenbeleid en landbouwbeleid makkelijker. • Verbind het Landgoed Dorth met de nabijgelegen delen van het GNN. • Ik ondersteun de lijn van Lochem om een maatschappelijke tender in te gaan zetten.	heffingsgrondslag zo eenvoudig mogelijk houden en niet vermengen met andere doelen. • Er wordt een regionaal actieplan zon op dak opgestart. • Er is ook een scheiding in het beleid tussen kleinschalige en grootschalige zonneparken aangebracht. Voor kleinschalige zonneparken is de procedure (iets) eenvoudiger. • Een zonnepark zou het middel kunnen zijn om de landschapsverandering te betalen. • De mogelijkheden worden nog onderzocht.

<u>Inspraak inwoners Eefde</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
42.	2 inwoners Eefde, 30 mei 2021	
a.	Wind • Windturbines horen op zee • Wind op land geeft ernstige geluidsoverlast en daarmee gezondheidsschade • Wind op land heeft een negatieve impact op natuur en ons landschap • Wind op zee is goedkoper en heeft een minimale impact op de visserij en gaat goed samen met de ecologische versterking van de Noordzee. • Een kleine uitbreiding van wind op zee heeft nauwelijks impact.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Voor planschade en compensatieregelingen gelden landelijke afspraken. Daarnaast kan via lokaal beleid aanvullende voorwaarden worden gesteld.

	• Stel een moratorium in voor wind. In bijlage bij deze reactie is het verzoek tot een moratorium voor wind van de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines • De gezondheidseffecten worden onderschat • Er is onvoldoende aandacht voor de bescherming en financiële tegemoetkoming voor direct omwonenden in de RES1.0	
b.	Zon • Zonnepanelen horen op daken	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* •
c.	Ambitie en het bod • De ambitie uit het Klimaatakkoord is al gehaald.	• Volgens data van CBS is 35 TWh hernieuwbare energie op land nog niet gehaald.
d.	Juridisch karakter • De RES is een programma in de zin van het Verdrag van Aarhus. Dit betekent dat de participatie in de huidige RES onvoldoende geregeld is. • De RES is plan MER-plichtig. Dit volgt uit de SMB richtlijn	• De RES is een strategie, geen programma. Zie voor beantwoording ook: • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
e.	Discussiepunten • De opwarming van de aarde wordt ten onrechte uitsluitend aan CO2 uitstoot geweten. Deze relatie is discutabel	• De heersende opvatting wetenschappelijk, bestuurlijk en politiek is dat opwarming van de aarde moet worden tegengegaan door CO2 uitstoot te verminderen. Andere zienswijzen zijn zeker mogelijk maar als regio hebben wij ons gecommitteerd aan het Klimaatakkoord en de Klimaatwet zoals die door de Tweede Kamer is vastgesteld. Met de RES en ons lokale beleid geven wij invulling aan hoe wij kunnen bijdragen aan de landelijke (en wereldwijde) opgave.
f.	Lokale zaken • De aanmelding voor de inwoneravonden van Lochem vond in twee stappen plaats. Hier is een te hoge drempel opgeworpen voor daadwerkelijke inbreng. • De leefomgeving Eefde-West is sterk verslechterd de afgelopen jaren door onzorgvuldige besluitvorming in de gemeente Zutphen. • Het aanwijzen van Eefde West als zoekgebied voor zonneparken doet het landschap vertroebelen. Bewaar het Twentekanaal als scheiding tussen het industriële en agrarische landschap. • Op het industrieterrein de Mars alleen is al 25 ha dakoppervlak beschikbaar voor zonnepanelen. • Plaats kleinschalige windmolens op industrieterrein de Mars. • Lokale problemen bij de boerderij Meijerinkstraat 40 te	• Dit is een spijtige samenloop van omstandigheden geweest. Het aantal deelnemers aan de avonden is nog steeds aanzienlijk geweest. U kunt altijd vragen stellen via ons emailadres windenzon@lochem.nl . • Dit is geen onderdeel van de RES. • Er is geen specifiek zoekgebied aangewezen in Eefde West. Op basis van de landschapstypering zou een zonnepark hier wel mogelijk zijn. In de lokale omgevingsvisie en het beleidskader grootschalige opwek detailleren we deze kaarten. • Er komt een regionaal actieplan zon op dak. De gemeente Zutphen gaat verder in op de onderstaande vragen onder Zutphen 15b.

	Zutphen. Verwaarlozing monumentaal pand en rattenplaag. • Het natuurcompensatiegebied rondom de Meijerinkstraat 40 is verwaarloosd. Het primair foerageergebied voor de das is door afrasteringen ontoegankelijk gemaakt voor de das.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
43.	2 inwoners Eefde, 29 april 2021	
a.	Ambitie • Wij zijn tegen het verlagen van de ambitie en roepen u op de taakstelling van 1,23 TWh/jaar te handhaven. • Er is geen tijd meer te verliezen om te aarzelen bij het bestrijden van de milieu en klimaatcrisis.	Het bod is een bestuurlijke afweging die nu aan de politiek voorgelegd gaat worden. Het staat elke gemeente vrij meer te doen dan is afgesproken in de RES.
b.	Lokaal • Wij hebben bezwaar tegen het feit dat Lochem geen zoekgebieden in haar gemeente heeft aangewezen. We willen niet dat de gemeente achterblijft bij het aanwijzen van zoekgebieden.	Zie het antwoord onder 2c. De integrale afweging van ruimteclaims vindt plaats in de omgevingsvisie.

Inspraak inwoners Nettelhorst

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
44.	Inwoner Nettelhorst, 31 mei 2021	
a.	Wijze van opwek • Geen voorstander van zon en wind. o Verwoeste landschappen en zeeën o Afwenteling energieprobleem op het buitengebied o Ongelijke compensatie – grondeigenaar wordt rijk, de rest arm en ongezond o De afstandsbepaling tussen windturbine en woonhuizen is te klein o Duur en onbetrouwbaar o Er is op land te weinig ruimte o Geen stabiele opwek • Kernenergie is goedkoper en door in te zetten op deze stabielere vorm van energie besparen we veel geld.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s); • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
b.	Ambitie • Commentaar op de ambitie. De getallen van de inspreker komen uit de concept RES	In de Ontwerp-RES 1.0 is het bod verlaagd naar 1,07 TWh

c.	Discussiepunten: • De totale energietransitie is te ingewikkeld om aan 30 regio's over te laten. Geef deze opdracht terug aan de nationale regering.	Binnen het Klimaatakkoord is afgesproken dat elke regio kijkt wat bijgedragen kan worden aan de landelijke opgave van 35 TWH. Daarnaast wordt landelijk en op andere plekken ook gewerkt aan de transitie. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
45.	Inwoner Nettelhorst, 31 mei 2021	
a.	Wijze van opwek • Geen voorstander van zon en wind. ○ Verwoeste landschappen en zeeën ○ Afwenteling energieprobleem op het buitengebied ○ Ongelijke compensatie – grondeigenaar wordt rijk, de rest arm en ongezond ○ De afstandsbepaling tussen windturbine en woonhuizen is te klein ○ Duur en onbetrouwbaar ○ Er is op land te weinig ruimte ○ Geen stabiele opwek • Kernenergie is goedkoper en door in te zetten op deze stabielere vorm van energie besparen we veel geld.	Door in beleid criteria op te nemen voor financiële participatie en lokaal eigendom wordt gestreefd naar verdelen van lusten en lasten. Zie voor beantwoording • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • De RES gaat over grootschalige opwek van hernieuwbare energie. Kernenergie is geen regionale aangelegenheid.
b.	Ambitie • Commentaar op de ambitie. De getallen van de inspreker komen uit de concept RES	In de Ontwerp-RES 1.0 is het bod verlaagd naar 1,07 TWh
c.	Discussiepunten: • De totale energietransitie is te ingewikkeld om aan 30 regio's over te laten. Geef deze opdracht terug aan de nationale regering.	Binnen het Klimaatakkoord is afgesproken dat elke regio kijkt wat bijgedragen kan worden aan de landelijke opgave van 35 TWH. Daarnaast wordt landelijk en op andere plekken ook gewerkt aan de transitie. Zie voor beantwoording van deze reactie (s) ook: • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0

Inspraak inwoners kern Lochem

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
46.	Inwoner Lochem, 31 mei 2021	
a.	Ontwerp-RES1.0 • Hierbij mijn aanmoediging voor de energietransitie.	Dank voor uw aanmoediging.
b.	Ambitie • Advies om niet teveel te vertragen en ambities naar beneden bij te stellen. • Meer zon op dak • Zet toch meer in op wind. Zon belast het netwerk te onevenwichtig. Bovendien kan hiermee meer landbouwgrond behouden worden.	• Het bod is verlaagd op basis van nieuwe inzichten • De mogelijkheden voor het plaatsen van windmolens zijn om allerlei redenen beperkt. Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN (ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)
c.	Lokaal: • Kijk als Lochem niet naar eigen belang maar naar algemeen belang. Wees bereid om ook energie voor andere gemeentes op te wekken. • Houd rekening met je woningbouwlocaties. In de directe omgeving kun je geen energie opwekken. • Duurzame energie vooral daar waar al industrie is.	• De RES is bedoeld om met die regionale blik te kijken. Maar ook Lochem heeft beperkt mogelijkheden om energie op te wekken. • Zie onder 15d. Er vindt een integrale afweging plaats in de omgevingsvisie. • Ook op de industrieterreinen gelden beperkingen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
47.	Inwoner Lochem, 16 mei 2021	
a.	Lokaal: • Waarom zet u als gemeente niet meer in op zon op dak. Er is weinig aandacht voor de mogelijkheden bij VVE's. Kunt u daarvoor geen impuls verzorgen, zoals het zorgen voor een lening met zachte voorwaarden?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s):: • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

Individuele inwoners Laren

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W

48.	2 inwoners Laren, 27 mei 2021	
a.	RES • De status van de RES is onduidelijk. Het is onduidelijk in hoeverre er een verplicht aan de gemeentes wordt opgelegd. • De RES is een onevenwichtig document. Er wordt een hoofdstuk gewijd aan lokaal eigendom maar niets vermeld over de randvoorwaarden voor windenergie. Geef dan aan we hanteren de landelijke normen voor geluid en afstand. • Lokale beleidskaders wind hebben blijkbaar geen relatie met de RES • Ook in Ampsen en Verwolde komt de wespendief voor. De wespendiefdichtheid zou hier nog wel eens hoger kunnen zijn dan op de Veluwe. • Kies voor alternatieve vormen van energie zoals kernenergie.	• Lokale randvoorwaarden en normen zijn geen onderdeel van de RES maar van lokaal beleid. • Met behulp van de RES moet grip ontstaan op de wildgroei om o.a. het net optimaal te kunnen benutten en op slimme plekken investeringen te doen. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Zon en wind Steun het moratorium voor wind op land immers: • De 35 TWh is al gehaald • De huidige wildgroei aan duurzame opwek leidt tot congestie op het net • Wind op land leidt binnen Nederland tot ernstige geluidsoverlast en gerelateerde gezondheidsschade. • Kies voor wind op zee en zon op dak • Wind op zee is goedkoop en heeft minimale impact op de visserij en gaat goed samen met de ecologische versterking van de Noordzee • Binnen het Noordzee akkoord is voldoende ruimte • De focus van de landelijke politiek is inmiddels ook gericht op wind op zee. • Volg de voorkeurskeuze van het rapport Bestemming Parijs en de nationale omgevingsvisie.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
c.	Lokaal • De gemeente zet nog steeds in op 4 windmolens terwijl de rest van de gemeentes hun bod wind grotendeels hebben ingetrokken. • In Exel is geen draagvlak voor windmolens	• Alle gemeenten zoeken naar mogelijkheden voor de plaatsing van windmolens, maar de nabijheid van Natura2000-gebied de Veluwe werkt beperkend. Wij vinden 4 windmolens als Lochemse bijdrage heel redelijk. Bovendien is windenergie essentieel om een energieneutrale gemeente te worden. • Dat is ons bekend.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
49.	**Inwoner Laren, 31 mei 2021**	
a.	Ontwerp-RES1.0 • Het aanbod van energie loopt niet gelijk met de vraag. Welke garanties krijgen we als inwoners dat we in de toekomst voldoende energie krijgen op het goede moment? • Waarom wordt binnen de RES niet gesproken over het energieverbruik van de industrie maar uitsluitend over het energieverbruik van de burger bewoners? • Er ontstaat concurrentie tegen de groene energie-afnemers.(vb. Google gebruikt de windstroom uit de polders). Kan de regio garanderen dat dat hier niet gebeurt? • De problematiek is groter dan de regio grens. Deze vorm van besturen is ondemocratisch doordat er een schimmige tussenlaag is gecreëerd. • Er is veel geld uitgegeven aan allerlei bureautjes. Wie is en zijn hier verantwoordelijk voor? • Hoe zien de RES bestuurders het dat zij nog enige invloed hebben op wat zij bedenken?	• Wettelijk is vastgelegd dat energie continu geleverd wordt. De manier waarop dat gebeurt, is door de energietransitie aan het veranderen, maar de leveringsplicht blijft onveranderd. • Energieverbruik van de industrie wordt via een sectorale aanpak uitgewerkt binnen het Klimaatakkoord. Zie ook: • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • De regio kan geen garanties geven. Het systeem verandert en sommige gevolgen zijn zeer onwenselijk. De RES gaat echter niet over landelijke regelingen zoals de SDE. • De RES is een regionale strategie die wordt vastgesteld door de raad. De strategie wordt uitgewerkt in lokaal beleid dat opnieuw door de raad wordt vastgesteld. De regio besluit niet. • De Stuurgroep is bestuurlijk opdrachtgever. Vanuit het Rijk is via het NP RES is budget beschikbaar gesteld om gemeenten en provincies te ondersteunen in het RES-proces. De inkoopregels van de gemeente die organisatie faciliteert, gelden. Dat was voor de RES 1.0 de gemeente Voorst.
b.	Lokaal: • Ik ondersteun de zienswijze van de BEO – ik ben tegen de verloedering van ons buitengebied. • Van wie zijn de zonneparken die in de gemeente Lochem zijn geplaatst?	• Wij hechten ook aan het landschap. Het is dus zaak om wind- en zonne-energie zo goed mogelijk in te passen. • Deze parken zijn van verschillende ontwikkelaars. Op de website van de gemeente Lochem is het evaluatierapport van het beleidskader zon opgenomen. https://www.lochem.nl/fileadmin/internet-doc/Wonen-Leven-Vervoer/energie/Evaluatie_beleidskader_zonne-energie_-_Eindrapport.pdf

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
50	**Inwoner Laren, 24 mei 2021**	
d.	RES1.0 • U gaat in de RES1.0 naar mijn gevoel compleet voorbij aan	Zie voor beantwoording van deze reactie(s):

	de gezondheidsrisico's voor omwonenden.	• Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
e.	Wind • Windmolens zijn geen optie omdat er nog te weinig bekend is over de gezondheidsrisico's. • De Nederlandse normering komt niet overeen met de Europese wetgeving. • De beloofde opbrengst van windmolens wordt niet gehaald blijkt uit een zaak die is aangekaart bij de RvS door Eefde Tegenwind.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
f.	Lokaal • Ik kan me niet voorstellen dat de gemeente Lochem haar inwoners wil blootstellen aan de bedreiging van windmolens. Het buitengebied van Laren is hier te klein voor.	• Zie het antwoord onder 8c.

<u>Individuele inwoners woonplaats onbekend</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
51.	Inwoner, 29 mei 2021	
a.	zon en wind/alternatieven • Windmolens zijn af te wijze vanwege landschapsschade, gezondheidsschade, grote onderhoudskosten en de geringe leveringszekerheid • De verwijdering van wieken is een groot niet opgelost probleem. • Denk aan moderne kerncentrales werkend op thorium • De energiepolitiek vraagt om een Europese aanpak.	De RES gaat over grootschalige opwek van hernieuwbare energie. Kernenergie is geen regionale aangelegenheid. Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Er wordt veel progressie geboekt met recyclen en opnieuw gebruiken van oude wieken. Maar ook innovaties zullen het probleem voor de toekomst oplossen (doordat materialen wel scheidbaar zijn en dus hergebruikt kunnen worden). • Energie vraagt om aanpak op elk niveau, lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk, Europees en wereldwijd.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
52.	Inwoner, 29 mei 2021	
a.	zon en wind/alternatieven • Ik maak me zorgen over het geluid van windmolens. Windmolens zijn een landschappelijke vervuiling. • Bij de ontmanteling ontstaat chemisch afval, waar	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Er wordt veel progressie geboekt met recyclen en opnieuw gebruiken van oude wieken. Maar ook innovaties zullen het probleem voor de toekomst oplossen (doordat

	moeten al die wieken blijven.	materialen wel scheidbaar zijn en dus hergebruikt kunnen worden).

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
53.	Inwoner, 24 april 2021	
a.	Ontwerp-RES1.0 • Knap stuk werk waarbij raakvlakken energie, klimaat en natuurbeheer en –behoud aan de orde komen. • Begrijpelijk voor geïnteresseerde burgers met hbo opleiding of hoger. • Op de landschapskaarten is het lastig oriënteren door het ontbreken van plaatsnamen. • Positief dat u voorzichtig bent met het hete hangijzer windparken. Bij rendementsberekeningen graag de energiebehoefte voor de bouw, aansluiting en service meenemen.	• Dank voor uw positieve bijdrage. • De materie is gecompliceerd en het blijft lastig dit duidelijk weer te geven. • De kaarten zijn niet bedoeld als exacte begrenzingen. Het kaartmateriaal wordt in het lokale beleid gedetailleerd. • De RES is een strategie. Hierbij worden geen rendementsberekening gemaakt. Dat is aan de initiatiefnemer.
b.	alternatieven • Bij de aanleg van lokale warmtenetten is veel grondwerk nodig met stikstofuitstoot als gevolg. • Houtstook is niet de manier om de warmtetransitie op te lossen • Herbebossing is belangrijk voor biodiversiteit en CO2-opvang. • Supermarkten zouden meer ruimte moeten bieden aan lokale en regionale kwekers. Korte ketens en laag energiegebruik.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
c.	Lokaal: • Jammer dat Lochem geen markt van betekenis heeft. Streekproducten zouden hier eenvoudig te verkrijgen moeten zijn.	Dit is niet relevant voor de RES, maar we onderschrijven uw punt. Niet voor niets stimuleren wij de korte ketens in de voedselproductie en distributie.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
54.	Inwoner, 25 april 2021	
a.	Wind/zon • Hierbij laat ik u weten dat ik tegen alle vormen van windturbines op land ben in onze gemeente en regio. Windparken op zee zijn de enige mogelijkheid om	De regio draagt bij wat er kan aan de landelijke opgave, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord. Zie voor beantwoording ook

	voldoende energie uit wind te winnen. • Zonneparken horen niet op land. Dit is bijzonder schadelijk voor het bodemleven en de biodiversiteit. Zonnepanelen horen op daken. Begin maar eens op de daken van industrieterreinen.	• Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

8. INSPRAAK GEMEENTE VOORST

Bij de gemeente Voorst zijn 7 inspraakreacties binnengekomen, waarvan 5 reacties ook bij de andere bevoegde gezagen zijn ingediend en 2 uniek bij de gemeente Voorst zijn binnengekomen. De algemene lijn uit de reacties is bezorgdheid en weerstand met betrekking tot windmolens. De zorg wordt geuit in het stellen van vragen onder andere over de relatie windmolens en gezondheid. Specifiek voor Voorst wordt aandacht gevraag voor de situatie rond Klarenbeek, Voorster Klei en Wilp Achterhoek. In de combinatie van het algemene deel van deze inspraaknota en de meer specifieke beantwoording in dit Voorster deel is getracht meer duidelijk te geven over de vragen en opmerkingen zoals in de inspraakreacties is neergelegd.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
1.	**Vogelwerkgroep Zutphen e.o. , 20-05-2021**	
a.	Grootschalige opwek past niet in dit gebied Grootschalige opwek van energie strookt niet met de vitaliteit van wonen, leven en werken in dit gebied langs de IJssel.	Vastgesteld kan worden dat deze regio zijn uitdagingen kent als het gaat om grootschalige opwek van duurzame energie. Dat wil echter niet zeggen dat er geen mogelijkheden zijn en dat we als regio toch pogingen ondernemen om een bijdrage te leveren aan de landelijke opgave. We zullen dit uiteraard zorgvuldig doen en rekening houden met de mogelijkheden die het gebied heeft. De ontwikkeling van concept RES naar Ontwerp-RES 1.0 geeft aan dat deze zorgvuldigheid ook betracht wordt.
b.	Verbetering ten opzichte van de concept RES Inspreker constateert een verbetering ten opzichte van de concept RES. Er is meer aandacht voor het landschap en minder opwek. De vraagt blijft echter wat de gemeenten gaan doen met de RES. Er is nog steeds sprake van een inspanningsverplichting.	Inspreker stelt terecht vast dat er sprake is van een inspanningsverplichting en dat betekent dat gemeenten met de RES 1.0 aan de slag gaan. De aandacht voor het landschap komt evident tot uiting in de Ontwerp-RES 1.0 en dit blijft een leidend uitgangspunt in de gemeentelijke uitwerkingen.
c.	Integrale afweging ontbreekt Er is geen rekening gehouden met andere belangen in de RES 1.0, zoals biodiversiteit, aanwezigheid vogels. Zowel in de afweging voor mogelijke locaties voor windmolens als de zonneladder wordt deze integrale afweging van belangen niet herkend. Een heroverweging met medeneming van alle belangen is noodzakelijk.	In de stap van de concept RES naar de Ontwerp-RES 1.0 is aantoonbaar rekening gehouden met andere belangen. Onder andere op basis van ecologische onderzoeken is de ambitie aangepast en zijn zoekgebieden vervallen. Dit heeft geleid tot een wezenlijk andere opzet en strategie voor duurzame opwek met zon en wind. Een totale integrale afweging dient vervolgens nog plaats te vinden bij de uitwerking op projectniveau in een later stadium.
d.	Windmolens en zonnepanelen zijn schadelijk voor vogels Windmolens en zonneparken zijn schadelijk voor vogels, in directe en indirecte zin. Er is sprake van directe sterfte door bijvoorbeeld botsingen, maar er gaat ook leefgebied/broedgebied verloren. Bovendien zorgen genoemde elementen voor verstoring. Inspreker pleit er dan ook nadrukkelijk voor om geen windmolens te plaatsten in ganzenrustgebied.	De effecten van zonneparken en windmolens zijn onderwerp van onderzoek geweest en uit de onderzoeken blijken effecten aanwezig. Bij eventuele verdere uitwerking en realisering van projecten dient hier rekening mee gehouden te worden. Zoals al is opgemerkt heeft dit er nu toe geleid dat een aantal potentiele zoekgebieden niet in de Ontwerp-RES 1.0 is opgenomen. Onder ander vanwege de aanwezigheid van een ganzenrustgebied.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
2.	**Vereniging door Weer en Wind, 30-05-2021**	
a.	Er is veel gebruik gemaakt van versluierend woordgebruik Bij veel formuleringen in de Ontwerp-RES 1.0 wordt gebruik gemaakt van versluierend woordgebruik. Er is sprake van "ecologische uitdagingen", "niet iedereen omarmt de zichtbaarheid van grootschalige opwek in het landschap". Daarmee worden de pijnpunten van de opwek van duurzame energie in deze regio niet duidelijk gemaakt. Rijk en provincie moeten op hun verantwoordelijkheid worden gewezen en dat vraagt een duidelijke formulering van de pijnpunten. VRAAG: waarom is deze keuze van versluierend woordgebruik gemaakt? Zit daar een gedachtegang achter?	De wijze van formuleren is een keuze. Met de gekozen formulering is getracht een goed beeld te geven van de situatie zoals die is binnen het RES gebied Cleantech Regio. Er is sprake van ecologische uitdagingen. Uit ecologisch oogpunt zijn er diverse belemmeringen binnen dit gebied en het is de uitdaging om binnen het kaders van de beperkingen de mogelijkheden voor de opwek van duurzame energie te vinden. De formulering "niet iedereen omarmt de zichtbaarheid van grootschalige opwek in het landschap" doet recht aan de situatie. Overigens worden in de Ontwerp-RES 1.0 de pijnpunten voor duurzame opwek van energie wel duidelijk gemaakt. Dit blijkt alleen al uit de aanpassing van het bod ten opzichte van de concept RES. En deze pijnpunten zijn bij de concept RES ook duidelijk gemaakt richting Rijk. De provincie is deelnemer in dit proces en daarmee op de hoogte van de situatie in de Cleantech Regio.
b.	Inspreker wil de mogelijkheid om te reageren op de definitieve RES 1.0 Inspreker verwacht wijzigingen in de Ontwerp-RES 1.0 door inbreng van diverse partijen. Men spreekt daarom de wens uit om nog te kunnen reageren op de volgende versie van de Ontwerp-RES 1.0.	In het najaar 2021 wordt de Ontwerp-RES 1.0 voorgelegd aan de Raden en op dat moment is er gelegenheid om bij de Raden in te spreken op de Ontwerp-RES 1.0, inclusief de eventuele voorstellen tot wijziging.
c.	Er is onduidelijkheid over de status een aantal zoekgebieden. De onduidelijkheid richt zich vooral op de aanduiding zoekgebied met ecologische belemmerringen, zoekgebied 4 uit de concept RES. De tekst op pagina 26 werpt eveneens vragen op. Inspreker verkeert in verwarring over de status van de Voorster Klei en dat leidt tot de volgende vragen. VRAGEN: • Wat zijn de gevolgen van de status "zoekgebied met ecologische belemmeringen"? • Betekent dit dat er tot 2030 geen verdere acties meer rond de plaatsing van windmolens op de Voorster Klei worden ondernomen? • Vinden er in het gebied Voorster Klei lokale ontwikkelingsvisies en plaats en worden er beleidskaders ontwikkeld? Wordt er effectonderzoek gedaan naar windenergie en zo ja welke partijen zijn daarbij betrokken. • Gaan in dit gebied nog verdere onderzoeken plaatsvinden? • Op pagina 26 worden meerdere soorten clusters benoemd, hoort de Voorster Klei tot één van deze categorieën en zo ja, welke? • In de impactanalyse van Liander wordt de Voorster Klei als zoekgebied genoemd en dat lijkt niet consistent met andere	Hierbij wordt verwezen naar het algemene deel van deze nota waarin een tekst is opgenomen over de wijze waarop de zoekgebieden wind zijn opgenomen in de Ontwerp-RES 1.0. Zoals uit het algemene deel blijkt is de Voorster Klei geen in de Ontwerp-RES 1.0. Dat betekent dat dit gebied tot 2030 niet als zoekgebied in beeld is. In de Ontwerp-RES 1.0 worden geen uitspraken gedaan over de periode na 2030. De formulering op de pagina's 21 tot en met 26 is opgenomen om een relatie te leggen met de concept RES, zodat in de Ontwerp-RES 1.0 is waar te nemen wat er met de zoekgebieden uit de concept RES is gebeurd. Voor het gebied Voorster Klei zijn in de gemeente Voorst geen lokale ontwikkelingsvisies of beleidskaders in wording. Er vindt ook geen effectonderzoek naar windenergie plaats. Verdere onderzoeken voor het gebied Voorster Klei zijn niet voorzien. De Voorster Klei behoort niet tot de soorten clusters die genoemd zijn op pagina 26. Deze typering van mogelijke clusters heeft betrekking op de clusters die zijn voorzien aan de Veluwe rand. De impact analyse van Liander is gemaakt op basis van het bod in de Ontwerp-RES 1.0. De Voorster Klei maakt hier geen onderdeel van uit. In het bod is aangegeven

	uitingen. Kan dit worden verklaard?	over welke windmolens het gaat en ook is de hoeveelheid zon benoemd. Er is geen sprake van inconsistentie.
d.	Rapportage Pondera Zutphen In de rapportage die Pondera heeft gemaakt voor Zutphen over de plaatsingsmogelijkheden van windmolens is aangegeven dat in de herziende Gelderse Omgevingsvisie de natuurbeschermingsaspecten zijn vervallen en derhalve zachte criteria zijn geworden. VRAAG: Welke betekenis heeft deze vaststelling in het algemeen en in het bijzonder voor het gebied Voorster Klei.	De criteria in de Gelderse Omgevingsverordening zijn geen harde criteria. Dat wil zeggen dat de plaatsing van windmolens in de gebieden die behoren tot het Gelders Natuur Netwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelzone (GO) niet op voorhand onmogelijk is. Plaatsing in de betreffende gebieden zal alleen mogelijk worden gemaakt als er geen reële alternatieven zijn en als er sprake is van groot openbaar belang. Daarnaast moeten negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de ecologische samenhang van het gebied zoveel mogelijk worden beperkt. Als bij de plaatsing negatieve effecten optreden, moeten deze gecompenseerd worden. Dit betekent dat het voor de gebieden met de kwalificatie GNN en GO niet onmogelijk is om windmolens te plaatsen, maar wel bijzonder lastig. Dit regime is ook van toepassing voor de GNN- en GO gebieden binnen de Voorster Klei.
e.	Zonneladder en ruimtelijke strategie De toepassing van de zonneladder is onvoldoende uitgewerkt. Sommige gebieden komen in meerdere treden terecht. Ook hier worden problemen niet voldoende expliciet benoemd. De ruimtelijke strategie voor windenergie werkt wellicht op grotere schaal (regio), maar voor de bewoners gaan de principes niet op. Deze benadering werkt dan ook versluierend. De bewoners worden geconfronteerd met de directe impact en dan kan met niet spreken over inpassing op basis van een ruimtelijke strategie. De bewoner zegt het begrip 'poortwachter" niets. VRAAG: wat moet men zich voorstellen bij het begrip "poortwachter"?	De toepassing van de zonneladder is niet volledig uitgewerkt op regionaal niveau, hier moet op gemeentelijk niveau nog een stap in gezet worden. Door uit te gaan van de landschappelijke kwaliteiten is echter een goede basis gelegd. Door de verdeling in vier categorieën zijn de kansen en de problemen benoemd. Er is niet voor niets een categorie "nee, tenzij" en een categorie "nee". De ruimtelijke strategie is een strategie op regionale schaal en het is duidelijk dat bij windmolens niet gesproken kan worden van inpassing in de zin van "opbergen "in het landschap. Daarom is er in de ruimtelijke strategie voor gekozen om de opstelling van windmolens een betekenis in het landschap te geven. In het geval van clusters bij de Hanzesteden die een uiting zijn van poortwachter voor het gebied en een rij clusters langs de Veluwerand als markering van het gebied Veluwe. Het is terecht opgemerkt dat deze strategie voor individuele situaties een andere betekenis kunnen hebben. Bij eventuele concrete projecten zal de betekenis en de effecten voor de inwoners voorop moeten staan.
f.	Er is niet gewerkt met een groslijst van zoekgebieden Een eerste analyse van inspreker op basis van de kaarten van het NP RES leert dat de kansrijkheid van veel zoekgebieden laag is vanwege wettelijke beperkingen. VRAAG: waarom is er niet gewerkt met een groslijst van gebieden die vrij zijn van wettelijke beperkingen?	In het begin van het proces om te komen tot de concept RES is er voor gekozen om regionale uitgangspunten te formuleren voor de zoekgebieden voor windenergie. Daarbij ging het onder andere om clustering, combineren van vraag en aanbod, positie ten opzichte van het netwerk, landschappelijke kenmerken. Uiteraard is rekening gehouden met wettelijke belemmeringen, maar deze zijn niet leiden geweest in de keuze. Inmiddels is in de Ontwerp-RES 1.0 duidelijk geworden dat we in deze regio te maken hebben met een harde, maar ook minder harde wettelijke bepalingen en dat heeft geleid tot een aanpassing van het bod ten opzichte van de concept RES. Zo ontstaat er een mix van de wettelijke

		(on)mogelijkheden en regionale uitgangspunten. Het mede vasthouden aan de regionale uitgangspunten betekent overigens dat er niet zomaar nieuwe gebieden in de RES betrokken worden.
g.	In de Ontwerp-RES 1.0 wordt niets gemeld over gezondheidsaspecten of over een MER In de Ontwerp-RES 1.0 wordt geen aandacht besteed aan gezondheidsaspecten. Bovendien wordt geen aandacht besteed aan een verplichting in het kader van de MER. De gezondheidseffecten en milieueffecten moeten onderdeel worden van de RES en door bewoners worden beoordeeld.	Voor het onderdeel gezondheidsaspecten wordt verwezen naar het algemene deel van deze inspraaknota. De discussie over een MER komt op projectniveau aan de orde, dat is in dit stadium nog te vroeg. Als de RES 1.0 leidt tot planvorming voor projecten, dan zullen zowel de gezondheidsaspecten als de MER een belangrijke rol spelen.
h.	Rol en positie netbeheerder Liander De rol van netbeheerder Liander is niet duidelijk uitgewerkt. Er is een netwerkimpactanalyse uitgevoerd waaruit blijkt dat er nergens voldoende aansluitingsmogelijkheden zijn. Bij de kosten is uitsluitend uitgegaan van de kosten voor de netbeheerder, Er is een langtermijn visie (2050) nodig voor de ontwikkeling van het netbeheer en deze ontbreekt. Op basis van deze analyse kunnen niet de juiste keuzes worden gemaakt. Er moeten meer mogelijkheden worden bekeken zoals de toepassing van microgrids, ontwikkeling van opslagtechnologie, congestiemanagement, smartgrids, besparing energie gebruik. VRAGEN: Waarom is alleen rekening gehouden met de kosten van de netbeheerder en waarom is alleen gekeken naar het scenario uitbreiding en verzwaring van het net.	De opdracht van de RES is om de mogelijkheden voor opwek van duurzame energie in de regio's in kaart te brengen en dan gaat het om de opwek met bekende en bewezen technieken als wind- en zonne-energie. De betrokkenheid vanuit de netbeheerder bestaat uit het weergeven van de effecten van het bod op het net en inzicht te geven in de daarmee gepaard gaande kosten. De kosten die gemaakt moeten worden om het net aan te passen zijn kosten van de netbeheerder, maar het zijn kosten die wij gezamenlijk moeten dragen en worden daarom gezien als de maatschappelijke kosten. Het is een vraag vanuit het Rijk om deze kosten voor elke RES in beeld te brengen. Overigens wordt in het kader van de RES wel aandacht besteed aan opslag, met name gerelateerd aan de opgave zon op dak. Op andere fronten wordt ook nagedacht over het netbeheer in de brede zin, maar dat is geen specifiek onderdeel van de RES.
i.	Participatie is niet goed uitgevoerd De uitvoering van de participatie is onvoldoende. Op het niveau van de RES wordt gepraat met stakeholders, maar niet met de inwoners. Daarmee is er geen sprake van een democratisch proces. Het gesprek wordt uitsluitend gevoerd met belanghebbenden op voornamelijk zakelijk gebied en de bewoners voelen zich in een fuik gedreven. VRAAG: welke overheid praat met de burgers?	Bij de totstandkoming van de Ontwerp-RES 1.0 is getracht om binnen de mogelijkheden van tijd en capaciteit zoveel mogelijk inhoud te geven aan participatie. Daarbij is gezien de schaal op regionaal niveau in de meeste gevallen met stakeholders gewerkt. Het gesprek met de inwoners heeft voor het overgrote deel op gemeentelijk niveau plaatsgevonden. De Cleantech Regio heeft bovendien een inspraakronde georganiseerd om op deze wijze iedereen in de gelegenheid te stellen te reageren op de Ontwerp-RES 1.0. Deze inspraakronde is uitgevoerd door de betrokken gemeenten, de waterschappen en de provincie. Het zwaartepunt van de communicatie met de inwoners ligt bij de gemeenten.
j.	Analyse van de weerstand wordt gemist. Er is in veel gebieden sprake van weerstand en verzet, maar een analyse hiervan wordt gemist in de Ontwerp-RES 1.0. Inspreker stelt dat door een combinatie van krachten (subsidie door Economische Zaken, ontwikkelaars,	Dat er sprake is van weerstand, met name tegen windmolens, is niet onbekend. Deze weerstand is ook benoemd in de Ontwerp-RES 1.0. Het betreft, zoals inspreker terecht opmerkt, de gebieden waar plaatsing van windmolens als een mogelijkheid is voorzien. Dit aspect zal op de locaties waar plaatsing in beeld komt

	landschapsecologen en netbeheerders) de nadelen bij een beperkte groep bewoners worden neergelegd. Die worden geconfronteerd met zeer hoge windmolens in hun woonomgeving. De suggestie wordt gedaan om de pijn te verdelen door toepassing van meerdere, maar kleinere windmolens. Deze keuze is wellicht op grote schaal voor het landschap ongunstiger en duurder, maar wel meer solidair en democratisch. Een punt dat hier mee te maken heeft is dat op dit moment het aanbod richting omwonenden onder de maat is. Als het aanbod goed genoeg zou zijn zouden er zoekgebieden worden aangeboden.	opgepakt moeten worden, dit is op regionaal niveau niet integraal op te lossen. Het aanbod richting bewoners is een onderdeel dat op gebiedsniveau uitgewerkt moet worden en is onderdeel van de voorbereidende planvorming. Met name vanwege het gebrek aan rendement is de optie van kleine windmolens geen onderdeel van de RES. Wellicht dat deze op lokale schaal een rol kunnen spelen, maar wij zien op dit moment geen plek voor kleine windmolens in het RES-bod.
k.	Lokaal eigenaarschap mag niet worden ingezet om het verzet te breken en 50% lokaal eigenaarschap moet door het Rijk worden geregeld Bij realisering van projecten moet gewoon sprake zijn van een goede schadevergoeding. Het idee om mee te investeren en daarmee mede eigenaar te worden is geen vorm van schadevergoeding en mag ook niet als zodanig worden ingezet. De organisatie van lokaal eigenaarschap moet bovendien door het Rijk worden geregeld en niet worden overgelaten aan gemeenten.	Vooropgesteld wordt dat de manier waarop invulling wordt gegeven aan lokaal eigenaarschap en schadevergoeding een kwestie is die op projectniveau uitgekristalliseerd moet worden. Daarbij merkt inspreker terecht op dat schadevergoeding en lokaal eigenaarschap twee verschillende dingen zijn. Schadevergoeding kent zijn eigen, soms juridische routes. Lokaal eigenaarschap is erop gericht om mede verantwoordelijkheid te organiseren, maar er ook voor te zorgen dat omwonenden kunnen meedelen in de revenuen van een energieproject. Hoe lokaal eigenaarschap georganiseerd kan worden is nog in ontwikkeling en zal onderdeel worden van de RES 2.0.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
3.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
a.	Algemeen: De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
b.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijk voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

	Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	
c.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
d.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
e.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
f.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

Inspraak Dorps- en Wijkraden

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
4.	**Klarenbeeks Belang, 27-05-2021**	
a.	Participatie beperkt tot minimale vorm De participatie is tot op heden als een minimaal ervaren. Men heeft enkele bijeenkomsten gevolgd, maar men heeft onvoldoende inbreng kunnen leveren en de vragen zijn als sturend ervaren. Er is weinig draagvlak voor windmolens in Klarenbeek en omgeving en dat ziet men niet terug in de Ontwerp-RES 1.0	Binnen de mogelijkheden van tijd, capaciteit en schaal is inhoud gegeven aan participatie. Zowel op regionaal als gemeentelijk niveau is getracht om stakeholders en inwoners te betrekken en de opvattingen van een ieder in beeld te krijgen. Dit is gebeurd in regionale en gemeentelijke processen met wellicht de ervaren beperkingen in verband met de corona-maatregelen. Om iedereen de gelegenheid te geven een mening te geven over de ontwerp- RES 1.0 is deze in de inspraak gebracht. In de Ontwerp-RES 1.0 is de Klarenbeekse situatie niet specifiek benoemd, maar is in zijn algemeenheid ingegaan op de kwestie draagvlak. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
b.	Geen aandacht voor gezondheidseffecten en cumulatieve effecten in het gebied Inwoners maken zich grote zorgen om de gezondheidseffecten van windmolens en vragen aandacht voor dit onderdeel. Ook ontbreekt aandacht voor de relatie met andere activiteiten in het dorp.	Met betrekking tot de gezondheidseffecten van windmolens wordt verwezen naar het algemene tekstgedeelte van deze inspraaknota. De relatie met andere ontwikkelingen in het dorp is niet gelegd in de Ontwerp-RES 1.0, een correcte constatering. Mocht er sprake zijn van een ontwikkeling op het gebied van duurzame energie in of nabij Klarenbeek dan zal er op dat moment een integrale planvoorbereiding moeten plaatsvinden waarbij andere activiteiten in en om het dorp worden betrokken.
c.	Ontwerp-RES 1.0 is niet rijp voor besluitvorming De Ontwerp-RES 1.0 bevat te weinig (objectieve) informatie om tot besluitvorming te komen. Inspreker adviseert dan ook om de Ontwerp-RES 1.0 in deze vorm niet vast te stellen	De Ontwerp-RES 1.0 is een ontwikkelagenda met daaraan gekoppeld een inspanningsverplichting voor de deelnemende partijen. Op het moment dat dit leidt tot concrete projecten zal alle informatie beschikbaar moeten zijn om tot een goede afweging te komen. Het is nu nog te vroeg om alle noodzakelijke informatie beschikbaar te hebben. Dat staat er echter niet aan in de weg om de Ontwerp-RES 1.0 als ontwikkelagenda vast te stellen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
5.	**Algemeen Belang Wilp Achterhoek 30-05-2021**	
a	Ontwerp-RES 1.0 lijkt realistischer dan concept RES Inspreker is positief over het feit dat er meer tijd is genomen in het proces RES en dat het bod realistischer is qua ambitie. Ook de inzet op innovatie wordt positief gewaardeerd door inspreker. Dit is hoognodig en verdient nog meer aandacht.	Er wordt kennis genomen van de opvatting van inspreker op de aangegeven punten. Opgemerkt wordt dat innovatie een onderwerp is dat zich voor een belangrijk deel afspeelt buiten het RES traject.
b	Contrast bescherming Flora en Fauna vs bescherming burgers Er is terecht veel aandacht voor gevolgen van energie opwek voor Flora en Fauna, maar inspreker heeft de indruk dat de aandacht voor de gevolgen voor de inwoners is ondergesneeuwd. De afstanden van windmolens tot woningen blijft onbepaald in de Ontwerp-RES 1.0, dat wil zeggen dat de landelijke uitgangspunten van ca. 400 meter tussen woningen en windmolens geldt. Daarmee wordt het gezondheidsaspect genegeerd en inspreker pleit voor een deugdelijke normering op dit gebied. Er is een normstelling nodig die de volksgezondheid niet in gevaar brengt. Daarbij moet gedacht worden aan buitenlandse normen zoals een minimale afstand van 10 maal de masthoogte.	Voor het onderdeel gezondheid wordt verwezen naar het algemene tekstgedeelte deze inspraaknota. De minimale normering is vastgelegd in de wetgeving, voornamelijk op het gebied van geluid. In concrete uitwerking kunnen hier andere afspraken over gemaakt worden, maar in het kader van de RES worden hier geen uitspraken over gedaan.
c	Inpassing grootschalige zonnevelden Inspreker pleit ervoor om niet alleen toe te zien op een goede participatie van de omwonenden maar er moeten strenge normen gesteld worden ten aanzien van de bruto en netto verhouding van de oppervlakte zonnevelden. Maar bovenal wordt gepleit voor een maximale invulling van de "ja graag"-categorie.	Uit de toepassing van de zonneladder mag blijken dat de inzet gericht is op de realisering van de "ja graag" trede van de ladder. Bij toepassing van andere onderdelen van de ladder zal zeker kritisch gekeken worden naar een goede, robuuste landschappelijke inpassing van zonnevelden. De regionale aanzet is daartoe gegeven, de uitwerking vindt op gemeentelijk niveau plaats.

<u>Inspraak Inwoners</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
6.	**Inwoner Vaassen, 20 mei 2021**	
	Algemeen Volgens inspreker is sprake van klimaatgekte, ten koste van de aanpak van wereldwijde problemen op sociaal gebied, overbevolking en milieuvraagstukken.	Het college van B&W Voorst heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Epe. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 4.
a.	Klimaatverandering is geen probleem, er zijn belangrijkere milieuvraagstukken Met aandacht voor klimaatverandering sinds eind jaren tachtig is de wereldwijde aanpak van milieuvraagstukken te veel naar de achtergrond verdwenen volgens inspreker. Er lijkt volgens inspreker onterecht nog slechts één probleem overbleven: de klimaatverandering. In zijn ogen is klimaatverandering echter geen probleem.	

b.	Niks mis met aardgas De meest schone (aardgas) zullen we volgens inspreker moeten blijven gebruiken als back-up en om het net stabiel te houden. Hij stelt daarbij vragen: of zijn er dan nog hogere bergen milieubelastende accu's nodig? Is dat dan beter? Inspreker pleit ervoor onze huizen te blijven verwarmen met aardgas; daar is niks mis mee.	
c.	RES: dictatuur van het Rijk of eigen wil? Inspreker vraagt of de gemeente zich vrij voelt in het opstellen van de RES of dat het 'door de strot is geduwd door de dictatuur van de Rijksoverheid/wereldhysterie'.	
d.	Te optimistisch over kansen zonnepanelen Volgens inspreker onderschat de gemeente de nadelen van zonnepanelen en ziet de gemeente de kansen voor verbetering van boerenland, herstel van landschapselementen en biodiversiteit te rooskleurig in.	
e.	Niet alleen wespendief in gevaar Inspreker stelt dat ecologisch onderzoek naar de effecten van windturbines te eenzijdig gericht is op de Wespendief. Er lopen ook veel andere dieren gevaar.	
f.	Negatieve effecten van windenergie Volgens inspreker teisteren windturbines de leefomgeving voor de mens door zoevende wieken, licht-schaduw effecten en 's nachts flitsende lampen, kapotgemaakte landschapservaring en droefenis om het verdwijnen van het leven op aarde en vraagt de gemeente een eind mag te maken aan de waanzin van het realiseren van windturbines.	
g.	Zonne- en windenergie putten ook eindige grondstoffen uit Volgens inspreker wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het over schakelen op zonne- en windenergie bijdraagt aan het probleem van de uitputting van eindige grondstoffen. Terwijl windmolens, zonnepanelen, trafostations, kabels en de accu's tijdens delven, transport, productie, plaatsing en dump na afschrijving ook gevolgen hebben.	
h.	Gemis milieueffectrapportage Inspreker mist een hoofdstuk in de RES waarin de effecten voor het leefmilieu in beeld worden gebracht. Dat zou wat hem betreft uit 2 subhoofdstukken moeten bestaan, namelijk de effecten op wereldschaal en de effecten op plaatselijk niveau.	

i.	Koolstofdioxide broodnodig Inspreker wil een lans breken voor CO_2. In de klimaataanpak ligt de nadruk op CO_2 als schadelijke stof, terwijl de aarde niet zonder kan, bijvoorbeeld voor het proces van fotosynthese.	
j.	Weggegooid geld Inspreker stelt dat in de RES niet besproken wordt door wie de kosten gedragen gaat worden. Volgens inspreker is het investeren in de elektrificatie van Nederland en het indammen van CO_2 weggegooid geld. Het zal de leefbaarheid van de planeet zeker niet verbeteren, maar juist verslechteren volgens hem. Het geld kan veel beter besteed worden aan bijvoorbeeld de leefbaarheid van het sociale domein en de échte milieuproblemen.	

9. INSPRAAK GEMEENTE ZUTPHEN

In totaal heeft de gemeente Zutphen 18 inspraakreacties mogen ontvangen. De reacties zijn ingestuurd door natuurorganisaties, inwonergroepen, verschillende families en inwoners. In de tabel hieronder zijn de standpunten, verzoeken en vragen uit de inspraakreacties opgenomen.

Samenvattend blijkt uit de verschillende inspraakreacties dat in de ontwerp-RES 1.0 onvoldoende rekening is gehouden met en aandacht is geschonken aan:

- het effect van windturbines en zonneparken op de omgeving;
- belangen van inwoners en de functie van het gebied;
- gezondheid en veiligheid van de mens;
- concrete toepassing van de zonneladder (op regionale en lokale schaal);
- participatie;
- schaal van de opgave.

Over het algemeen gaan insprekers in op het (negatieve) effect van windturbines en zonneparken op de natuur, dieren en het milieu. In Zutphen wordt er specifiek ingegaan op het Zutphens Broekgebied en het zoekgebied voor wind ten oosten van Zutphen (bekend als Lochemseweg). Ook stellen verschillende insprekers dat er onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van inwoners en functie van het gebied bij het aanwijzen van de zoekgebieden voor zonne-energie in de gemeente Zutphen. En dat de participatie in het gebied onvoldoende is. Meerdere inspraakreacties verzoeken in te zetten op zon op dak vóór zon op land. Met betrekking tot het opwekken van energie zijn er vragen over het effect op de gezondheid en waarom alternatieve energiebronnen niet worden meegenomen. Meerdere insprekers benadrukken het belang van lokaal eigendom. Een enkeling ontkracht klimaatverandering. Zie alle inspraakreacties hieronder.

<u>Inspraak algemene belangenorganisaties</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
1.	**Natuurmonumenten Achterhoek, 28 mei 2021**	
a.	RES Complimenten van de inspreker voor een goed en gedegen RES.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Wind/Zon De regio kiest voor een (boven)regionaal afwegingskader. Het lijkt de inspreker beter dit te doen op provinciaal of rijksniveau. Daarvoor moeten volgens de inspreker de volgende uitgangspunten gelden: • Sluit natuurgebieden en beschermde landschappen uit van grootschalige opwek. • Kies voor enkele clusters grootschalige opwek. • Benut eerst alle locaties in en tegen bebouwd gebied en langs infrastructuur. • Maak gebruik van de zonneladder. Voor gebieden buiten Natura 2000 en Gelders NatuurNetwerk (GNN) vragen de insprekers ecologische meerwaarde en landschappelijke versterking als voorwaarde op te nemen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

	Op pag. 28 geeft een ja-mits regime aan voor grootschalige opwek zon op land in o.a. groene ontwikkelzones transitiegebieden landbouw, klimaatlandschappen en nieuwe uit te breiden landgoederen. Kaart 9 heeft een afwijkende legenda en dient een ander doel? Dit is volgens de insprekers verwarrend. Kan de regio bevestigen dat Natura 2000-gebieden en GNN tot de categorie Nee behoren voor zon op land.	
c.	Zoekgebieden windenergie Insprekers verzoeken het zoekgebied ten oosten van Zutphen voor windenergie definitief uit de RES te halen. Het gebied bestaat namelijk uit bossen en is onderdeel van het beschermde Gelders Natuur Netwerk (GNN). Het bosgebied is uniek in de regio en daardoor van grote waarde voor het ecosysteem. Daarnaast leven er volgens de insprekers bijzondere soorten die door hun foerageergedrag grote kans hebben geraakt te worden door de wieken van windturbines. Windturbines zouden ook niet passen binnen de cultuurhistorische omgeving.	Zie voor beantwoording reactie(s) • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
2.	**Vogelwerkgroep Zutphen e.o. , 20-05-2021**	
a.	Grootschalige opwek past niet in dit gebied Grootschalige opwek van energie strookt niet met de vitaliteit van wonen, leven en werken in dit gebied langs de IJssel.	Vastgesteld kan worden dat deze regio zijn uitdagingen kent als het gaat om grootschalige opwek van duurzame energie. Dat wil echter niet zeggen dat er geen mogelijkheden zijn en dat we als regio toch pogingen ondernemen om een bijdrage te leveren aan de landelijke opgave. We zullen dit uiteraard zorgvuldig doen en rekening houden met de mogelijkheden die het gebied heeft. De ontwikkeling van concept RES naar Ontwerp-RES 1.0 geeft aan dat deze zorgvuldigheid ook betracht wordt.
b.	Verbetering ten opzichte van de concept RES Inspreker constateert een verbetering ten opzichte van de concept RES. Er is meer aandacht voor het landschap en minder opwek. De vraagt blijft echter wat de gemeenten gaan doen met de RES. Er is nog steeds sprake van een inspanningsverplichting.	Inspreker stelt terecht vast dat er sprake is van een inspanningsverplichting en dat betekent dat gemeenten met de RES 1.0 aan de slag gaan. De aandacht voor het landschap komt evident tot uiting in de Ontwerp-RES 1.0 en dit blijft een leidend uitgangspunt in de gemeentelijke uitwerkingen.
c.	Integrale afweging ontbreekt Er is geen rekening gehouden met andere belangen in de RES 1.0, zoals biodiversiteit, aanwezigheid vogels. Zowel in de afweging voor mogelijke locaties voor windmolens als de zonneladder wordt deze integrale afweging van belangen niet herkend. Een heroverweging met medeneming van alle belangen is noodzakelijk.	In de stap van de concept RES naar de Ontwerp-RES 1.0 is aantoonbaar rekening gehouden met andere belangen. Onder andere op basis van ecologische onderzoeken is de ambitie aangepast en zijn zoekgebieden vervallen. Dit heeft geleid tot een wezenlijk andere opzet en strategie voor duurzame opwek met zon en wind. Een totale integrale afweging dient vervolgens nog plaats te vinden bij de uitwerking op projectniveau in een later stadium.

d.	Windmolens en zonnepanelen zijn schadelijk voor vogels Windmolens en zonneparken zijn schadelijk voor vogels, in directe en indirecte zin. Er is sprake van directe sterfte door bijvoorbeeld botsingen, maar er gaat ook leefgebied/broedgebied verloren. Bovendien zorgen genoemde elementen voor verstoring. Inspreker pleit er dan ook nadrukkelijk voor om geen windmolens te plaatsten in ganzenrustgebied.	De effecten van zonneparken en windmolens zijn onderwerp van onderzoek geweest en uit de onderzoeken blijken effecten aanwezig. Bij eventuele verdere uitwerking en realisering van projecten dient hier rekening mee gehouden te worden. Zoals al is opgemerkt heeft dit er nu toe geleid dat een aantal potentiele zoekgebieden niet in de Ontwerp-RES 1.0 is opgenomen. Onder ander vanwege de aanwezigheid van een ganzenrustgebied.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
3.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
	Algemeen: De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
a.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijke voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie thema • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.

c.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
d.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
e.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

Inspraak inwoners

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
4.	**Inwoner van Warnsveld, 10 mei 2021**	
a.	RES Inspreker geeft complimenten voor de samenstellers van de RES. Het bevatte veel en duidelijke informatie.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Bod De uitrol van zon- en windenergie kent volgens de inspreker verschillende belemmeringen. De inspreker geeft aan dat deze belemmeringen tijd kosten om weggenomen te worden. Er wordt specifiek ingegaan op het opslagvraagstuk van zonne- en windenergie en het gebrek aan ruimte. Inspreker stelt dat er niet alleen naar deze 'bekende methode' gekeken moet worden en alternatieve energieopwekkingsmethoden dus niet uitgesloten moeten worden. Het huidige bod lijkt de inspreker dan ook onwaarschijnlijk als al deze onzekerheden worden meegenomen. Inspreker verzoekt de regio het bod te heroverwegen omdat het te hoog lijkt in verband met huidige nog op te lossen vraagstukken. Waaronder de afhankelijkheid van landelijke processen en de beperkte mogelijkheden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
c.	Locatie specifiek Inspreker stelt dat het Zutphens grondgebied te klein is of bestaat uit waardevol natuurgebied. Inspreker ziet alleen ruimte voor een zonnepark tussen De Hoven en Voorst en extra windturbines op De Mars.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
d.	Participatie Inspreker maakt zich zorgen om de daadwerkelijke participatie van inwoners bij de RES 1.0 en 2.0.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
e.	Randvoorwaarden zonnepark Inspreker verzoekt de regio meer eisen te stellen aan ontwerp en uitvoering van zonneparken (zowel in vormgeving als opruimplicht).	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
f.	Zonneladder Inspreker verzoekt de gemeente te onderzoeken of infrastructuur in en rond Zutphen gebruikt kan worden voor zonnepanelen (bijv. geluidswallen bij rondwegen en Cortenoeversebrug).	Het betreft voornamelijk provinciale wegen. De gemeente Zutphen kaart dit aan bij de regio en in het verlengde daarvan de provincie. Zelf wil de gemeente binnen haar duurzaamheidsbeleid de inpassing van zonne-energie rondom infrastructuur verder verkennen.
g.	Windenergie Verzoekt de gemeente te besluiten dat ook het gebied ten oosten van Zutphen ongeschikt is voor windturbines.	Windturbines zijn niet toegestaan binnen de huidige bestemmingsplannen die van toepassing zijn op dit gebied. De RES 1.0 voorziet daarnaast ook geen turbines ten oosten van Zutphen.

h.	Bestuur Inspreker vraagt hoe de afstemming wordt georganiseerd tussen de RES, CTR en Regiodeal omdat de geografische werkgebieden niet overeenkomen?	Zowel op regionaal en provinciaal niveau vindt afstemming plaats.
i.	Transitievisiewarmte Inspreker vraagt waarom de industrie buiten de scope van de warmtetransitievisies valt?	Warmtetransitievisie is een lokale aangelegenheid. Dit Is geen onderwerp van de RES.
j.	Alternatieve energie Inspreker vraagt of het klopt dat kernenergie nog steeds wordt uitgesloten wegens de risico's en lange tijdsduur voor de bouw van nieuwe centrales?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
k.	Participatie Inspreker vraagt hoe de inwonerparticipatie verder georganiseerd gaat worden?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
l.	Berekeningen Inspreker vraagt hoe de omrekenfactor van EMT zich tot landelijke berekeningen verhoudt?	Zie pagina 22 RES, rechtsonder. Daar staat een toelichting
m.	Berekeningen Op pagina 22 wordt aangegeven dat er vanaf april 2020 standaard gerekend gaat worden met turbines van 5.6 MW. Inspreker vraagt waarom dat nog niet is door berekend in RES 1.0 (zowel in de ruimtelijke verkenningen als de Netimpactanalyse)?	Dit is een afspraak tussen de Gelderse regio's, zodat de resultaten vergelijkbaar zijn
n.	Figuren Vraagt wat de cijfers in de legenda van het kaartje op pagina 28 betekenen?	Cijfers verwijzen naar landschapstypes; zie kaartje op pagina 8 van de Ontwerp-RES. In de definitieve versie wordt dit beter toegelicht.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
5.	**Inwoner van Warnsveld, 12 mei 2021**	
a.	Zon op dak Inspreker heeft in De Stentor gelezen dat netbeheerders aangeven dat er momenteel geen ruimte is op het elektriciteitsnet en daar de komende jaren geen verandering in zal komen. Inspreker verzoekt daarom in te zetten op zon op dak bij particulieren, zodat er ruimte op het energienetwerk ontstaat voor grotere opwekkers. Op deze manier kunnen landbouwgronden gespaard worden.	Gemeente Zutphen maakt de kanttekening dat kleinschalige energie op particuliere daken buiten de scope van de Regionale Energie Strategie valt. In de verwerking van dit verzoek gaan we uit van de realisatie van grootschalige energie op particuliere daken. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

b.	Financiën Inspreker vindt het verdacht dat projecten bij voorbaat aanspraak kunnen maken op subsidie. Inspreker stelt dat subsidie bij bedrijven verdwijnt onder de noemer winst. Inspreker is van een mening dat een bedrijf met een goed ondernemersplan geen subsidie nodig heeft. Inspreker stelt ook dat het burgers steeds moeilijker wordt gemaakt met de veranderende regels en gebrek aan subsidie. Als voorbeeld wordt de 'slimmemeterverplichting' genoemd.	Is geen onderdeel van de RES

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
6.	**Inwoner van Zutphen, 15 mei 2021**	
a.	Zutphen Inspreker stelt dat de aanleg van zonne-energie parken in Zutphen het mooie, en schaarse, uitzichten in het landelijk gebied zullen aantasten. Inspreker ziet ruimte voor de uitbreiding van het zonnepark in de Revelhorst omdat daar weinig mensen wonen en het gebied toch al 'vervuild' is met industrie. Verzoekt inwoners zonnepanelen op de daken te leggen. Inspreker verzoekt de gemeente aan te dringen op de aanleg van zonnepanelen op dak bij de bouw van nieuwe (industrie)gebouwen.	De gemeente Zutphen kan een omgevingsvergunning niet weigeren omdat er geen zonnepanelen op het dak komen te liggen. We betrekken het onderwerp bij ons beleid over toekomstbestendige bedrijventerreinen. Ook gaat de gemeente de hindernissen, die er bij bestaande gebouwen zijn om zon op dak te realiseren, inventariseren. Na de inventarisatie pakt de gemeente samen met de regio en de provincie op hoe we zon op dak bij bedrijven gaan stimuleren.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
7.	**Inwoner van Zutphen (eigenaar namens pachter en huurders), 19 mei 2021**	
a.	Windenergie Inspreker verzoekt om in de Ontwerp-RES 1.0 het gebied het Grote Veld langs de Lochemseweg in Warken als zoekgebied voor windenergie helemaal weg te laten. Inspreker stelt dat de plaatsing van windturbines de fysieke en visuele samenhang van het aan een gesloten bos en heide gebied verbreken. De turbines zouden de natuurlijke en historische proporties van het landschap markeren. Een dergelijk voornemen zou volgens de inspreker in strijd zijn met het provinciaal beleid wat tot het Gelders Natuur Netwerk geleid heeft.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
8.	**Inwoner Vaassen, 20 mei 2021** Algemeen Volgens inspreker is er sprake van klimaatgekte, ten koste van de aanpak van wereldwijde problemen op sociaal gebied, overbevolking en milieuvraagstukken.	Het college van B&W Zutphen heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Epe. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 4.
a.	Klimaatverandering is geen probleem, er zijn belangrijkere milieuvraagstukken Met aandacht voor klimaatverandering sinds eind jaren tachtig is de wereldwijde aanpak van milieuvraagstukken te veel naar de achtergrond verdwenen volgens inspreker. Er lijkt volgens inspreker onterecht nog slechts één probleem overbleven: de klimaatverandering. In zijn ogen is klimaatverandering echter geen probleem.	
b.	Niks mis met aardgas De meest schone (aardgas) zullen we volgens inspreker moeten blijven gebruiken als back-up en om het net stabiel te houden. Hij stelt daarbij vragen: of zijn er dan nog hogere bergen milieubelastende accu's nodig? Is dat dan beter? Inspreker pleit ervoor onze huizen te blijven verwarmen met aardgas; daar is niks mis mee.	
c.	RES: dictatuur van het Rijk of eigen wil? Inspreker vraagt of de gemeente zich vrij voelt in het opstellen van de RES of dat het 'door de strot is geduwd door de dictatuur van de Rijksoverheid/wereldhysterie'.	
d.	Te optimistisch over kansen zonnepanelen Volgens inspreker onderschat de gemeente de nadelen van zonnepanelen en ziet de gemeente de kansen voor verbetering van boerenland, herstel van landschapselementen en biodiversiteit te rooskleurig in.	
e.	Niet alleen wespendief in gevaar Inspreker stelt dat ecologisch onderzoek naar de effecten van windturbines te eenzijdig gericht is op de Wespendief. Er lopen ook veel andere dieren gevaar.	
f.	Negatieve effecten van windenergie Volgens inspreker teisteren windturbines de leefomgeving voor de mens door zoevende wieken, licht-schaduw effecten en 's nachts flitsende	

	lampen, kapotgemaakte landschapservaring en droefenis om het verdwijnen van het leven op aarde en vraagt de gemeente een eind mag te maken aan de waanzin van het realiseren van windturbines.	
g.	Zonne- en windenergie putten ook eindige grondstoffen uit Volgens inspreker wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het over schakelen op zonne- en windenergie bijdraagt aan het probleem van de uitputting van eindige grondstoffen. Terwijl windmolens, zonnepanelen, trafostations, kabels en de accu's tijdens delven, transport, productie, plaatsing en dump na afschrijving ook gevolgen hebben.	
h.	Gemis milieueffectrapportage Inspreker mist een hoofdstuk in de RES waarin de effecten voor het leefmilieu in beeld worden gebracht. Dat zou wat hem betreft uit 2 subhoofdstukken moeten bestaan, namelijk de effecten op wereldschaal en de effecten op plaatselijk niveau.	
i.	Koolstofdioxide broodnodig Inspreker wil een lans breken voor CO_2. In de klimaataanpak ligt de nadruk op CO_2 als schadelijke stof, terwijl de aarde niet zonder kan, bijvoorbeeld voor het proces van fotosynthese.	
j.	Weggegooid geld Inspreker stelt dat in de RES niet besproken wordt door wie de kosten gedragen gaat worden. Volgens inspreker is het investeren in de elektrificatie van Nederland en het indammen van CO_2 weggegooid geld. Het zal de leefbaarheid van de planeet zeker niet verbeteren, maar juist verslechteren volgens hem. Het geld kan veel beter besteed worden aan bijvoorbeeld de leefbaarheid van het sociale domein en de échte milieuproblemen.	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
9.	**Inwoner van Zutphen, 6 mei 2021**	
a.	Effecten van wind- en zonneparken op vogels Inspreker stelt dat er naast de klimaatcrisis er ook een biodiversiteitscrisis is. Inspreker stelt dat, afhankelijk van de locatie, wind- en zonneparken een desastreus effect kunnen hebben op al onder druk staande vogelpopulaties Inspreker geeft verschillende redenen: • Vogels kunnen tegen windmolens aan vliegen • Wind- en zonneparken gaan op het land en water ten koste van leefgebied • Wind- en zonneparken maken een gebied ongeschikt om te broeden, rusten of foerageren. • Ze vormen barrières op vogeltrekroutes. Inspreker geeft aan dat uit onderzoek blijkt dat het effect van windparken op vogels in rekenmodellen onderschat wordt. Inspreker verzoekt daarom de gemeenten om een principe-uitspraak te doen waarbij belangrijke vogelgebieden worden ontzien bij de locatiekeuze voor wind- en zonneparken. Verzoekt de volgende gebieden uit te sluiten als zoekgebied in de RES 1.0: • Natura 2000 • NNN-gebieden • Belangrijke akker- en weidevogelgebieden • Belangrijke vogeltrekroutes en overige belangrijke gebieden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Alternatieve energieopwekking Inspreker vindt dat er meer aandacht voor energiebesparing moet komen. Daarnaast zijn er genoeg alternatieven zolang de daken nog niet vol liggen met zonnepanelen. Inspreker haalt een onderzoek aan waaruit blijkt dat 3 op de 4 Nederlanders daken een geschiktere plek voor zonnepanelen vinden dan natuurgebieden. Hetzelfde onderzoek geeft aan dat de coronacrisis het belang van natuurgebieden voor Nederlands heeft onderstreept.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
c.	Randvoorwaarden zonnepark Inspreker verzoekt zonneparken te realiseren in gebieden met slechte biodiversiteit en hierbij in te zetten op herstel van biodiversiteit.	De RES bevat geen concrete plannen voor de bouw van zonneparken. Het geeft alleen aan in welke gebieden ze mogelijk kunnen komen. Hierbij is rekening gehouden met de verschillende landschapstypen en natuurgebieden. Op het moment dat het plan voor de bouw van een zonnepark concreet wordt (bijvoorbeeld omdat een initiatiefnemer zich meldt), is dit een aspect dat de gemeente, mét de kennis van dat moment, betrekt bij de besluitvorming.

d.	Ecologisch onderzoek Inspreker verzoekt de gemeente om vóór het aanwijzen van zoekgebieden ecologisch onderzoek te laten uitvoeren.	De RES bevat geen concrete plannen voor de bouw van zonneparken maar geeft aan in welke gebieden ze mogelijk kunnen komen (zoekgebieden). Hierbij is al rekening gehouden met de verschillende landschapstypen en natuurgebieden. Op het moment dat het plan voor de bouw van een zonnepark concreet wordt (bijvoorbeeld omdat een initiatiefnemer zich meldt), is dit een aspect dat de gemeente, mét de kennis van dat moment, betrekt bij de besluitvorming.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
10.	**Inwoner van Warnsveld, 18 mei 2021**	
a.	Zonne-energie Inspreker verzoekt geen zonneparken te bouwen in het Zutphens Broekgebied.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Annexatie van het Zutphens Broekgebied Inspreker stelt dat Pondera Consult niet op de hoogte is van de annexatie van het Zutphens Broekgebied, en de afspraak dat het gebied agrarisch zou blijven met bossen. Inspreker vindt dat door het aanleggen van sportcomplex De Meijerink is ingebroken op bovenstaande overeenkomst.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
c.	Draagvlak Inspreker stelt dat er geen draagvlak is voor de realisatie van zonneparken in het Zutphens Broekgebied.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
11.	**Inwoner van Foodvalley, 29 mei 2021**	
a.	Duurzame energie en natuur Inspreker stelt dat windmolens een negatief effect op het leven hebben. Zowel op land als op zee. Zonneparken nemen veel ruimte in beslag en verpieteren de grond. Spreker zegt dat er geen mogelijkheid bestaat om wieken van windturbines te recyclen. Inspreker concludeert dat het landschap en fauna en flora negatief beïnvloed zullen worden door de aanleg van windturbines en zonneparken.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema WINDENERGIE EN NATUUR

b.	Fossiele brandstoffen Inspreker stelt dat er geen noodzaak is om onmiddellijk met fossiele brandstoffen te stoppen. Het stoppen van het stoken van kolen en houtpellets is wel dringend.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
c.	Participatie Foodvalley Inspreker stelt dat de enquête onder de inwoners van de Foodvalley niet representatief is. • Vragen waren moeilijk • De belangstelling onder jongeren was matig • De echte zorgen van de bevolking kwamen niet naar voren. Burgerparticipatie is onvoldoende geweest in het proces.	Wordt voor kennisgeving aangenomen, heeft betrekking op een andere RES-regio.
d.	Windenergie en gezondheid Inspreker stelt dat windturbines een negatieve invloed hebben op de gezondheid.	Zie voor beantwoording • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
e.	Koolstofdioxide opslag Inspreker geeft aan dat voor het in de grond pompen van CO2 heel veel energie nodig is. De opslag van CO2 in die zin is zinloos omdat de CO2 in de atmosfeer wordt vervangen met 'CO2 uit andere gebieden'. Inspreker stelt dat er beter aandacht geven kan worden aan sterkere broeikassen.	Is geen onderdeel van de RES
f.	Waterstof Inspreker stelt dat het kostbaar is om gasinfrastructuur te vervangen. Aardgas zou vervangen moeten worden door waterstof.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
g.	Alternatieve bronnen Inspreker gaat in op alternatieve energiebronnen, specifiek een compacte gesmolten zoutreactor (Kernenergie) aangezien die duurzame energie opwekt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
12.	**Inwoners van Zutphen (2 individuen), 27 mei 2021**	
a.	Bewustwording Insprekers stellen dat de 'ja graag'-trede nog te 'soft' omschreven wordt. Daarnaast wordt hij te afhankelijk gesteld van eigen keuze en bereidwilligheid van bewoners/eigenaars (van woningen en bedrijven). De ontwikkeling van zon op bedrijfsdaken wordt wel meer uitgewerkt, maar ademt volgens de insprekers een voorzichtigheid uit. De huidige belemmeringen voor zon op (bedrijf)daken moet moeten overbrugd worden, zodat er geen zonnepark in het Zutphens Broekgebied gerealiseerd hoeft te worden. Insprekers geven de volgende redenen: • Zutphen heeft een klein buitengebied. • Het Zutphens Broekgebied voorziet volgens insprekers duidelijk in een behoefte (o.a. recreatie). • Maar een klein deel van het Zutphens Broekgebied hoort tot de 'ja graag'-trede. • Grond die wordt gebruikt voor zonneparken is minimaal 25 jaar niet beschikbaar voor andere doelen. Insprekers vragen dan ook om terughoudend te zijn met het bepalen van de benodigde hoeveelheid (= oppervlakte) in het buitengebied en de behoefte te verkleinen door in te zetten op zon op dak.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *[ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0]*
b.	Bewustwording Insprekers vinden het onbegrijpelijk dat: • Er nog steeds nieuwbouwwoningen worden opgeleverd zonder zonnepanelen, of waarbij het aantal panelen ontoereikend is om te voorzien in een 'eigen stroomvoorziening'. • Bewoners een vrije keus hebben om in te kopen van een zonnepark terwijl ze zelf de mogelijkheid hebben om zelf op te wekken met zonnepanelen op het dak. • Daken op bedrijventerreinen onbenut blijven. Verzoekt de gemeente en regio een actieve rol aan te nemen om inwoners bewust te maken van het energieverbruik en verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de energietransitie.	Momenteel worden inwoners van Zutphen gestimuleerd en ondersteund bij energiebesparing en opwekken van elektriciteit (vooral zonnepanelen) bij hun woning. Dat gebeurt bijvoorbeeld via de collectieve inkoopacties voor isolatie en zonnepanelen en de Toekomstbestendig Wonen Lening.

c.	SDE++ Insprekers verzoeken de gemeente om actief bedrijven te stimuleren om mee te doen met de SDE++ regeling die wordt opengesteld.	Wordt meegenomen in de RES 2.0

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
13.	**Inwoners van Zutphen (62 families en individuen), 28 mei 2021**	
a.	Opmerkingen van algemene strekking Insprekers vinden dat er wollige taal in de Ontwerp-RES 1.0 wordt gebruikt die op verschillende manier te interpreteren is. Insprekers verzoeken een kosten-batenanalyse toe te voegen aan de RES 1.0 die niet alleen kijkt naar financiën naar milieu, gezondheid en welzijn.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Zutphen Insprekers constateren dat het grondgebied van de gemeente Zutphen voornamelijk uit stedelijk gebied met enkele 'groene' randen bestaat. Daarnaast vormen de hoge bevolkingsdichtheid, het Gelders NatuurNetwerk (GNN), monumentale binnenstad en de functie van de IJsselvallei voor (trek)vogels een beperking voor de plaatsing van energie installaties. Insprekers concluderen dat om deze reden de gemeente zich niet leent voor de opwek van zonne- en windenergie.	Wordt voor kennisgeving aangenomen
c.	Participatie Insprekers stellen dat het onderzoek van Moventem niet representatief is. Daarnaast waren de vragen volgens de insprekers sturend en op meerdere manieren te interpreteren. Insprekers constateren dat er geen onderscheid is gemaakt tussen de woonsituaties van de respondenten. De manier waarop de participatie tot op heden heeft plaatsgevonden, komt volgens de insprekers niet overeen met de in de RES geformuleerde uitgangspunten. Verzoekt de Regio duidelijker te formuleren wat er bedoeld wordt met participatie. De huidige participatie is namelijk volgens de insprekers onvoldoende. Zij stellen dat inspraak geen participatie is.	Zie voor de beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	MER Insprekers zien graag dat de Regio zich houdt aan de vigerende regelgeving, waaronder het verdrag van Aarhus en de Europese Richtlijn Strategische Milieubeoordeling 2001/42/EG. Een milieueffectrapportage voor deze plannen moet worden overlegd.	Zie voor de beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

e.	Lokaal eigendom Insprekers verzoeken de gemeente lokaal eigendom neer te leggen waar de lasten zijn. En niet alleen de lusten (dus geen binnenstadbewoners invloed geven op een zonnepark in het Broekgebied). En energiecoöperaties eigenaar te laten blijven van betrokkenen-belanghebbende en niet "vermarkten".	Het college van burgemeesters en wethouders ziet het liefst initiatieven voor lokale energieproductie van onze eigen inwoners. Op die manier kan de lokale gemeenschap meeprofiteren van de opbrengsten en winsten. Inwoners kunnen dit bijvoorbeeld samen doen (collectief) met andere inwoners in hun straat of buurt. Ook ziet het college graag initiatieven tegemoet van energiecoöperatie ZutphenEnergie. Wanneer initiatieven zich aandienen, besluit de gemeente of en onder welke voorwaarden ze ruimtelijke medewerking kan verlenen. De ruimtelijke initiatieven kennen hun eigen wettelijke procedures, participatie en inspraak. Zie ook: • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE
f.	Windenergie Insprekers stellen dat het plaatsen van een 200 meter hoge windturbine op 400 meter afstand tot een woning tot ernstige gezondheidsschade leidt. Insprekers verzoeken het woord 'nu' uit de tekst 'nu niet haalbaar' (p.. 3) te halen en op deze manier het zoekgebied ten oosten van Zutphen voor altijd uit te sluiten voor windenergie.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
g.	Zon Insprekers zeggen dat het plaatsen van zonneparken op de natte natuur in het Zutphens Broekgebied het gebied zal verdrogen. De melkveehouderijen in het gebied hebben daarnaast opvolgers en de grond is hard nodig voor de toekomst van de bedrijven. Insprekers vinden ook dat het opruimen van zonneparken en herstellen van het landschap niet goed is geregeld. Verzoekt de regio om de ambitie van 33% zon op dak bijna te verdubbelen om de doelstellingen te halen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0]*
h.	Alternatieve energie Insprekers verzoeken alternatieve energievormen verder uit te werken, zoals mestvergisting en aardwarmte. Insprekers zeggen namelijk dat er al alternatieve zijn die minder overlast voor de omgeving veroorzaken. Een opsomming wordt gegeven.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
i.	Ontwerp-RES 1.0 Insprekers vragen of het om de ontwerp-RES 1.0 of RES 1.0 gaat, omdat er in het document gesproken wordt over RES 1.0 (o.a. op bladzijde 5)?	Het is de Ontwerp-RES 1.0. Op pagina 5 staat ten onrechte RES 1.0.
j.	Schaal Insprekers vragen waarom er voor de opslag van energie wel buiten de regio gekeken kan worden, maar voor het opwekken van energie niet?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN

		WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
14.	**Inwoner van Zutphen (2 individuen), 28 mei 2021**	
a.	Zutphen Insprekers vinden het opvallend dat een groot deel van het buitengebied van Zutphen is meegenomen in het onderzoek. Insprekers vinden dat de gemeente Zutphen, als vrij kleine gemeente, een groot deel van het landelijke percentage op zich neemt. Insprekers vinden het zorgelijk dat dit voornamelijk agrarische grond betreft. Het aanleggen van zonneparken brengt volgens de insprekers schade aan de kwaliteit van de grond, het bodemleven en omwonenden.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Zon Volgens de insprekers concurreren zonneparken in het Zutphense buitengebied met de landbouw en drukken ze een stempel op het gebied dat nu als bestemming 'kronkelwaarden' heeft. Insprekers geven aan dat dit waardevolle landbouwgrond is waar koeien op worden geweid en ganzen en weidevogels op rusten. Insprekers hebben landbouwgrond nodig om het bedrijf te kunnen voortzetten. Dit o.a. om rekening te houden met wet- en regelgeving en het klimaat. Insprekers verzoeken dan ook om te kijken naar alternatieven die minder grond nodig hebben. Zelf zien ze zon op dak (toepassing van de zonneladder) en wind op zee als aannemelijke alternatieven.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
c.	Communicatie Insprekers vragen waarom ze als grondeigenaren niet op de hoogte zijn gesteld dat de landbouwgrond binnen het kansrijke gebied voor zonneparken valt?	Momenteel zijn er geen plannen voor het ontwikkelen van zonneparken. Omdat er geen plannen zijn, hebben we grondeigenaren niet afzonderlijk geïnformeerd tijdens de voorbereiding van de ontwerp RES. Alle inwoners zijn geïnformeerd via de gemeentelijke website, persberichtgeving, bijeenkomsten en nieuwsbrieven.
d.	Lokaal onderzoek Insprekers vragen hoe het kan dat er wel ruimte uitgespaard wordt voor glastuinbouw in het gebied, maar niet voor agrariërs?	Volgens het college van burgemeester en wethouders is maximaal 20 hectare in het Zutphens Broekgebied geschikt te maken voor grootschalige zonneparken. Het uitgangspunt hierbij is de landschappelijke kwaliteit, zoals in de Visie Landelijk Gebied (2015) benoemd, het vertrekpunt voor inpassing van zonneparken. De mogelijkheden zijn vanuit dit uitgangspunt verder gevormd door meervoudig ruimtegebruik van onder andere landbouw, wonen, natuur en recreatie. Vanuit deze opgave is inrichting van zonneparken alleen tot een derde van het gebied

		passend in het landschap. Er is dus rekening gehouden met landbouw. In het haalbaarheidsonderzoek door Pondera Consult is in de Overmarsch rekening gehouden met de huidige structuurvisie. Deze reserveert ruimte voor de glastuinbouw.
e.	Gezondheid Insprekers vragen de gemeente in hoeverre het elektromagnetisch veld rondom een zonnepark én het effect op omwonenden is onderzocht?	De RES bevat geen concrete plannen voor de bouw van zonneparken. Het geeft alleen aan in welke gebieden ze mogelijk kunnen komen. Op het moment dat het plan voor de bouw van een zonnepark concreet wordt (bijvoorbeeld omdat een initiatiefnemer zich meldt), is de gezondheid van omwonende een aspect dat de gemeente, mét de kennis van dat moment, betrekt bij de besluitvorming. Zie voor de regionale reactie de paragraaf over wind en gezondheid.
f.	Alternatieve energie Insprekers vragen waarom er geen rapport is over de kansen van zon op dak en windenergie op zee bij dit project?	Zie voor de regionale reactie de paragraaf over alternatieve bronnen.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
15.	**Inwoner van Warnsveld, 31 mei 2021**	
a.	Opwekken duurzame energie Inspreker vraagt of er in de rekensom (hoeveel energie er lokaal opgewekt moet worden) rekening is gehouden met participatie in wind- en zonprojecten elders (bijv. windenergie overschot in Flevoland, inkoop van duurzame waterkracht energie uit Scandinavië)?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
b.	Opwekken duurzame energie Inspreker vraagt hoe ver we in Zutphen zijn met de productie van duurzame energie?	De enige windturbines in de Cleantech Regio staan in de gemeente Zutphen (Deventer valt buiten de Cleantech Regio voor de RES). Daarnaast is er 14 ha grondgebonden zonneweide gerealiseerd in de gemeente Zutphen en zijn er, voor zover bekend, meer dan 14.000 zonnepanelen gelegd op grootschalige daken. In het coalitieakkoord heeft de gemeente aangegeven dat ze energieneutraal wil zijn in 2030. Met deze inzet van de gemeente kan niet worden voorzien in de elektriciteitsbehoefte die nodig is voor een energie neutrale gemeente in 2030.
c.	Opwekken duurzame energie	Zie voor beantwoording van deze reactie(s):

	Inspreker ziet kansen in het isoleren van huizen. Daarnaast moet het bedrijfsleven meer doen zowel in de besparing als het opwekken van energie. Verzoekt een verduurzamingsladder op te stellen waarin moeilijke, maar ruimtelijk beter passende, oplossingen eerder worden toegepast (isoleren en zon op dak) dan de makkelijke oplossingen (grote zonnevelden).	• Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*
d.	Windenergie Inspreker ziet het opplussen van de windturbines bij De Mars als enige locatie voor windenergie in Zutphen. Inspreker is van mening dat de windturbines het landschap ontstijgen en kan het eerder geformuleerde uitgangspunt 'wind koppelen aan infrastructuur' in Zutphen niet begrijpen.	Wordt voor kennisgeving aangenomen. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
e.	Zonneparken Inspreker verzoekt het aantal initiatieven per gebied te maximaliseren en een minimale afstand tot elkaar af te spreken. Op deze manier voorkom je aaneenschakeling en het volbouwen van het gebied.	Volgens het college van burgemeester en wethouders is maximaal 20 hectare in het Zutphens Broekgebied geschikt te maken voor grootschalige zonneparken. Grootschalige zonneparken hebben een minimaal oppervlakte van 10 ha. Een maximum stellen is in dit geval niet nodig omdat het aantal beschikbare hectares een limiet stelt aan het aantal initiatiefnemers.
f.	Lokaal eigendom en participatie Inspreker vindt participatie heel belangrijk. Inspreker verzoekt initiatieven zo dicht mogelijk bij de inwoners te houden door middel van lokale participatie. Inspreker vindt dat de opbrengsten ten goede van de Zutphense gemeenschap moeten komen.	Het college van burgemeesters en wethouders ziet ook het liefst initiatieven voor lokale energieproductie van onze eigen inwoners. Op die manier kan onze gemeenschap meeprofiteren van de opbrengsten en winsten. Inwoners kunnen dit bijvoorbeeld samen doen (collectief) met andere inwoners in hun straat of buurt. Ook ziet het college graag initiatieven tegemoet van energiecoöperatie ZutphenEnergie. Wanneer initiatieven zich aandienen besluiten gemeenten of en onder welke voorwaarden ze ruimtelijke medewerking kunnen verlenen. De ruimtelijke initiatieven kennen hun eigen wettelijke procedures, participatie en inspraak.
g.	Lokale situatie Inspreker vraagt waarom de focus voor zonne-energie zo op het buitengebied ligt?	In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de 30 regio's samen 35 TWH elektriciteit opwekken via zon en wind op land. De RES is een specifieke opdracht vanuit het Rijk om aan te geven waar de regio's grootschalige zonneparken en windmolens potentieel mogelijk vinden. Het buitengebied van Zutphen biedt mogelijkheden voor grootschalige zonneparken, vandaar de focus. Grootschalig zon op dak is ook onderzocht én meegenomen in het ontwerp van de RES 1.0. Gemeente Zutphen heeft ook binnen de bebouwde kom twee zonneparken.
h.	Lokale situatie Inspreker vraagt waarom het gebied rondom de begraafplaats uitgesloten is van zon?	Dit gebied is door het landschapstype en cultuurhistorische waarde (landgoederenzone) niet geschikt voor grootschalige (vanaf 10 ha) energieopwekking uit zon.

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
16.	**Inwoners van Eefde (2 individuen), 29 mei 2021**	
a.	Verslechterde leefomgeving Insprekers vinden dat de leefomgeving Eefde-West sterk verslechterd is in de afgelopen jaren door onzorgvuldige besluitvorming in de gemeente Zutphen.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
b.	Lokale situatie Volgens de insprekers doet het aanwijzen van Eefde West als zoekgebied voor zonneparken het landschap vertroebelen. Insprekers stellen dat het realiseren van een grootschalig zonnepark de scheidingslijn tussen industrieterrein en het landelijke gebied zal vertroebelen. Verzoekt dan ook industrieterrein de Mars te benutten voor energieopwekking omdat er 25 ha ruimte voor zonnepanelen beschikbaar is en kleine windmolens in het huidige bestemmingsplan passen. Insprekers geven de volgende argumenten: • De gronden van De Mars inzetten voor duurzame energie in combinatie met urban mining kan een kostendekkende revitalisering van De Mars teweegbrengen. • Herstructurering van het stedelijk gebied (in dit geval De Mars) gaat boven (stedelijke) uitbreiding. Deze stellingname wordt ook aangedragen in de vastgestelde regionale structuurvisie De Voorlanden.	We betrekken het onderwerp bij ons beleid over toekomstbestendige bedrijventerreinen. Ook gaat de gemeente de hindernissen inventariseren die er bij bestaande gebouwen zijn om zon op dak te realiseren. Na de inventarisatie pakt de gemeente samen met de regio en de provincie op hoe we zon op dak bij bedrijven gaan stimuleren. De RES gaat daarnaast over grootschalige windenergie waar kleine windmolens niet onder vallen. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	IJsselwind Zutphen Insprekers stellen dat IJsselwind Zutphen hoge lasten veroorzaakt. Daarnaast geven de insprekers aan dat deze partij geen draagvlak heeft bij inwoners van Eefde. Insprekers stellen dat deze partij de boerderij waar zij verantwoordelijk voor zijn niet onderhoudt. Ze voeren hun taken met betrekking tot het natuurcompensatiegebied niet juist uit. Onder andere is het foerageergebied van de das door afrasteringen ontoegankelijk gemaakt voor de das.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
d.	Zon op dak Inspreker zien te weinig terug over het benutten van geluidswallen en braakliggende gebieden. Verzoekt de dak potentie in de RES 1.0 te verhogen naar 50%, zodat zon op land niet meer nodig is. Insprekers zien voor gemeente Zutphen een kans om het voortouw te nemen in het realiseren van zon op dak zodat het buitengebied gespaard wordt.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)*

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
17.	**Inwoners van Zutphen (2 individuen), 29 mei 2021**	
a.	Opmerkingen van algemene strekking Insprekers vinden dat er wollige taal in de Ontwerp-RES 1.0 wordt gebruikt die op verschillende manier te interpreteren is. Insprekers verzoeken een kosten-batenanalyse toe te voegen aan de RES 1.0 die niet alleen kijkt naar financiën, maar ook naar milieu, gezondheid en welzijn.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
b.	Zutphen Insprekers constateren dat het grondgebied van de gemeente Zutphen voornamelijk uit stedelijk gebied met enkele 'groene' randen bestaat. Daarnaast vormen de hoge bevolkingsdichtheid, het Gelders NatuurNetwerk (GNN), monumentale binnenstad en de functie van de IJsselvallei voor (trek)vogels een beperking voor de plaatsing van energie installaties. Insprekers concluderen dat om deze reden de gemeente zich niet leent voor de opwek van zonne- en windenergie.	Wordt voor kennisgeving aangenomen.
c.	Participatie Insprekers stellen dat het onderzoek van Moventem niet representatief is. Daarnaast waren de vragen volgens de insprekers sturend en op meerdere manieren te interpreteren. Insprekers constateren dat er geen onderscheid is gemaakt tussen de woonsituaties van de respondenten. De manier waarop de participatie tot op heden heeft plaatsgevonden, komt volgens de insprekers niet overeen met de in de RES geformuleerde uitgangspunten. Verzoekt de Regio duidelijker te formuleren wat er bedoeld wordt met participatie. De huidige participatie is namelijk volgens de insprekers onvoldoende. Zij stellen dat inspraak geen participatie is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
d.	MER Insprekers zien graag dat de Regio zich houdt aan de vigerende regelgeving, waaronder het verdrag van Aarhus en de Europese Richtlijn Strategische Milieubeoordeling 2001/42/EG. Een milieueffectrapportage voor deze plannen moet worden overlegd.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
e.	Lokaal eigendom Insprekers verzoeken de gemeente lokaal eigendom neer te leggen waar de lasten zijn. En niet alleen de lusten (dus geen binnenstad bewoners invloed geven op een zonnepark in het Zutphens Broekgebied) én	Het college van burgemeesters en wethouders ziet het liefst initiatieven voor lokale energieproductie van onze eigen inwoners. Op die manier kan de lokale gemeenschap meeprofiteren van de opbrengsten en winsten. Inwoners kunnen dit bijvoorbeeld samen doen (collectief) met andere inwoners in hun straat of buurt.

	energiecoöperaties eigendom te laten blijven van betrokkenen-belanghebbende en niet "vermarkten".	Ook ziet het college graag initiatieven tegemoet van energiecoöperatie ZutphenEnergie. Wanneer initiatieven zich aandienen besluit de gemeente of en onder welke voorwaarden ze ruimtelijke medewerking kan verlenen. De ruimtelijke initiatieven kennen hun eigen wettelijke procedures, participatie en inspraak. Zie voor beantwoording van deze reactie(s) ook: • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE
f.	Windenergie Insprekers stellen dat het plaatsen van een 200 meter hoge windturbine op 400 meter afstand tot een woning tot ernstige gezondheidsschade leidt. Insprekers verzoeken het woord 'nu' uit de tekst 'nu niet haalbaar' (p.. 3) te halen en op deze manier het zoekgebied ten oosten van Zutphen voor altijd uit te sluiten voor windenergie.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*
g.	Zon Insprekers zeggen dat het plaatsen van zonneparken op de natte natuur in het Zutphens Broekgebied het gebied zal verdrogen. De melkveehouderijen in het gebied hebben daarnaast opvolgers en de grond is hard nodig voor de toekomst van de bedrijven. Insprekers vinden ook dat het opruimen van zonneparken en herstellen van het landschap niet goed is geregeld. Verzoekt de regio om de ambitie van 33% zon op dak bijna te verdubbelen om de doelstellingen te halen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
h.	Alternatieve energie Insprekers verzoeken alternatieve energievormen verder uit te werken, zoals mestvergisting en aardwarmte. Insprekers zeggen namelijk dat er al alternatieve zijn die minder overlast voor de omgeving veroorzaken. Een opsomming wordt gegeven.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE
i.	Ontwerp-RES 1.0 Insprekers vragen of het om de ontwerp-RES 1.0 of RES 1.0 gaat, omdat er in het document gesproken wordt over RES 1.0 (o.a. op bladzijde 5)?	Op pagina 5 staat ten onrecht 'RES 1.0'. Dit moet zijn Ontwerp-RES 1.0.
j.	Schaal Insprekers vragen waarom er voor de opslag van energie wel buiten de regio gekeken kan worden, maar voor het opwekken van energie niet?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0) • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
18.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
a.	Inspreker is inwoner van Klarenbeek en geeft mede namens alle betrokken inwoners van het RES2 gebied De Hooilanden, De Somp en Het Woud. De Inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de Inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon-en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De Inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De Inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit. De inspreker geeft aan dat de wethouder gemeente Apeldoorn het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	Het college van B&W Zutphen heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.
b.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	
c.	Wetgeving De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken.	

	Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: ·– Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. - EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU - Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 - Vertrouwensbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - Zorgvuldigheidsbeginsel - Beginsel van fair play - Vooringenomenheid - Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	
d.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd. - Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	
e.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor: - Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en verdriet).	

f.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	
g.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge Airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	
h.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals: - Impulsgeluid - Laagfrequent geluid Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving. Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
i.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De r inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die	

	gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	
j.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligt op minder rendabele plekken.	

10. INSPRAAK PROVINCIE GELDERLAND

De provincie Gelderland heeft 13 inspraakreacties ontvangen. De reacties komen voornamelijk van inwoners en van enkele belangenorganisaties. De meeste reacties zijn ook ontvangen door/gericht aan gemeenten die onderdeel zijn van de Cleantech regio. 2 reacties richten zich specifiek tot de provincie Gelderland: VVD Zevenaar en LTO Noord regio Oost.

Inspraakreacties gaan in het algemeen over de volgende onderwerpen:

- Klimaatverandering;
- Alternatieve energie: wind op zee, kernenergie en andere mogelijkheden;
- Het effect van windturbines en zonneparken op de omgeving;
- Het effect van windturbines en zonneparken op de gezondheid en veiligheid van de mens;
- Toepassing van de zonneladder;
- Participatie;
- Financiële kosten van de energietransitie.

Insprekers vragen de provincie Gelderland specifiek om onderzoek te doen naar kernenergie (VVD Zevenaar), minder gebruik te maken van zon op land (LTO Noord) en energie in Groene Ontwikkelzones (LTO Noord). Verder gaan een aantal insprekers in op een aantal specifieke vraagstukken die de betreffende gemeente aangaan. De inspreekreacties zijn hieronder samengevat en beantwoord.

<u>Inspraak algemene belangenorganisaties</u>

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
1.	**VVD Zevenaar, 20 mei**	
a.	Inspreker geeft aan om in de RES ook onderzoek te doen naar kernenergie als energiebron. Daarbij wordt aangegeven dat in de gemeente Zevenaar een VVD-motie is aangenomen met het verzoek aan de provincie Gelderland om onderzoek te doen naar kernenergie.	Realisatie van kernenergie voor 2030 wordt niet realistisch geacht en de opgave is te urgent om af te wachten. Kernenergie heeft minder impact op het Nederlandse landschap en draagt als betrouwbare energiebron bij aan terugdringing van CO2 uitstoot. Kernenergie is echter nu geen onderdeel van de regionale RES'en. Het bouwen en ontwikkelen van kernenergie is een langdurig en zeer kostbaar traject. Net zoals zon en wind, kent kernenergie naast voordelen ook nadelen. Die zijn: opslag, veiligheid en kosten. Vanwege de risico's is dit niet een besluit dat op regionaal niveau wordt genomen. Ergens een kerncentrale plaatsen vraagt om een landelijke afweging. Wordt hiertoe landelijk wel besloten, dan zal dit niet voor 2030 gerealiseerd kunnen worden is nu het inzicht. Dit geldt ook voor de ontwikkeling en toepasbaarheid van nieuwe technieken als thoriumcentrales c.q. gesmolten zoutreactoren. Deze veel genoemde nieuwe technieken zijn nog in een test- en ontwikkelfase; toepasbaarheid wordt op korte/middellange termijn (eerste decennium tot 20 jaar) niet verwacht.

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
2.	**LTO Noord regio Oost, 27 mei**	
a.	Zon op landbouwgrond Inspreker geeft aan dat in de RES 1.0 CTR zon op landbouwgrond vooralsnog uitgesloten zou moeten zijn om de maatschappelijk noodzakelijke ontwikkelvolgorde een kans te geven. Inspreker geeft aan dat de inzet van landbouwgrond niet onvermijdelijk is. De cijfers van PBL/NPRES geven volgens inspreker aan dat de ambitie ingevuld kan worden met een door PBL/NPRES geadviseerde wind/zon verhouding van 4 op 1, aangevuld met een realistisch percentage van de enorme potentie van zon op dak en zon op no-regret locaties. Inspreker wenst meer actieve sturing op de zonneladder vanuit de overheid en wil zelf meehelpen op de uitrol van zon op dak, erf en restgronden. Ook wordt aangegeven dat de zonneladder van de RES1.0 CTR anders loopt dan bij de andere RES'en.	Zie voor de regionale reactie de thema's: • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Groene ontwikkelzones Inspreker geeft aan dat de RES 1.0 ontwikkelmogelijkheden schetst in de categorie 'ja, mits' voor groene ontwikkelzones. Deze mits (of tenzij) is niet uitgewerkt volgens inspreker en de groene ontwikkelzones maken volgens hen onderdeel uit van de provinciale omgevingsverordening.	De RES geeft geen uitsluitsel op welke manier het 'Ja, Mits'-beginsel wordt ingevuld en toegepast. Het provinciale GO-beleid is en blijft een randvoorwaarde bij de verdere uitwerking van de RES. De Ontwerp-RES 1.0 is dan ook niet strijdig met het provinciaal beleid en de instructieregels voor GO in de omgevingsverordening. Aan de omgevingsverordening wordt specifiek voor de ruimtelijke afweging voor zonneparken een nieuwe regel toegevoegd (8e actualisatie, beoogde datum van inwerkingtreding is in 2022).
c.	Mer-plicht Inspreker geeft aan dat de status van de Groene Ontwikkelzones de vraag opwerpt of de RES Meer-plichtig is.	De RES 1.0 is niet plan Meer-plichtig. Dit volgt uit regelgeving en een advies van de commissie Mer dat op verzoek van het NPRES is opgesteld. Doordat de RES 1.0 verwijst naar de Groene Ontwikkelzone uit de Omgevingsverordening is er volgens u mogelijk sprake van een plan Meer-plicht. De verwijzing naar de Groene Ontwikkelzone uit de Omgevingsverordening betekent niet dat er sprake is van een plan Mer-plicht voor de RES 1.0. Er volgen geen kaders uit die leiden tot een verplichting tot een plan Mer.
d.	Uitwerking ontwikkelmogelijkheden Inspreker geeft aan dat in de RES 1.0 ontwikkelmogelijkheden in de categorieën 'JA MITS' en 'Nee tenzij' omschrijven zijn zonder een verdere uitwerking.	De RES is een strategie, het geeft regionale uitgangspunten die gemeenten, waterschappen en de provincie uitwerken in hun ruimtelijk beleid. Daar worden definitieve keuzes gemaakt (p. 2 Ontwerp-RES 1.0).

Nmr	Inhoud	Ambtelijk advies
3.	**JongRES Cleantech regio, 31 mei**	
a.	Jongeren RES Inspreker geeft aan behoefte te hebben om in samenwerking een jongeren RES te ontwerpen, een grafische samenvatting van de RES 1.0.	De Cleantech Regio gaat in gesprek met Jong RES over of en hoe een Jongeren RES en/of grafische weergave van de RES vormgegeven kan worden.
b.	Participatie Inspreker geeft aan om jongeren meer bij de RES te betrekken, een jongerenparticipatieparagraaf op te nemen, een brede strategie te ontwikkelen en extra gebruik te maken van participatietrajecten met bestaande jongerenorganisaties om uiteindelijk tot een jongerenpanel te komen.	De Cleantech Regio vindt participatie bij de RES van belang en vindt het ook van belang dat jongeren worden betrokken bij de RES. In de RES 1.0 is daarom ook een alinea opgenomen over jongerenparticipatie. De Cleantech Regio is en blijft in gesprek met Jong RES om ervoor te zorgen dat jongeren goed worden betrokken bij het verdere proces van de RES.
c.	Financiële participatie Inspreker geeft aan dat omwonenden moeten kunnen meeprofiteren bij projecten gerelateerd aan de energietransitie. Specifiek jonge met een kleine portemonnee.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
4.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
a.	Algemeen: De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0	Ter kennisgeving aangenomen.
d.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijke voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*

e.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert, voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
f.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
g.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
h.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
5.	**Vogelbescherming Nederland**	
a.	Algemeen Duurzame energie die ten koste gaat van natuur is niet duurzaam. Naast de klimaatcrisis hebben we te maken met de biodiversiteitscrisis. We moeten ervoor waken dat we met het oplossen van de klimaatcrisis de minstens zo urgente biodiversiteitscrisis niet verergeren. Vogelbescherming Nederland deelt hun zorgen en doet een aantal aanbevelingen.	
b.	Natuurgebieden Sluit belangrijke natuurgebieden, zoals Natura2000 en weidevogelkerngebieden uit in de zoekgebieden van de RES 1.0.	Zie voor de beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
c.	Effecten natuur en landschap Beoordeel de effecten op natuur en landschap niet alleen op regionaal niveau, maar ook op landelijk niveau.	Zie voor de beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN NATUUR • En specifiek binnen dit thema: *Windturbines/zonnevelden en soortbescherming*
d.	Draagvlak Volg bestaande richtlijnen, zoals de zonneladder, stimuleer win-winoplossingen en benut de kennis bij natuur- soortenorganisaties. Dat komt ook het draagvlak ten goede.	Zie voor de beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* En paragraaf 3.3. Ontwerp-RES 1.0

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
6.	**EefdeTegenwind/inwoner Eefde, 27 mei**	
a.	Twijfels of klimaatverandering en effectiviteit RES Inspreker deelt zijn twijfels over het effect van CO2 op klimaatverandering en geeft aan dat de RES niet een effectieve manier is om het klimaatakkoord te halen.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • De RES in relatie tot de energietransitie en andere opgaven.
b.	Aandacht voor gezondheid en milieu Inspreker stelt dat windturbines aanzienlijke schade aanleveren voor de gezondheid van mensen en het milieu.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema ZOEKGEBIEDEN WINDMOLENS *(ZIE OOK P. 21 T/M 26 ONTWERP-RES 1.0)*

c.	Participatie Inspreker geeft aan dat informatievoorziening richting burgers onvoldoende is en inspraak niet goed georganiseerd is.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Inspraak Inwoners

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
7.	**Inwoner Vaassen, 20 mei 2021**	
a.	Algemeen Volgens inspreker is sprake van klimaatgekte, ten koste van de aanpak van wereldwijde problemen op sociaal gebied, overbevolking en milieuvraagstukken.	Het college van GS heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Epe. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 4.
a.	Klimaatverandering is geen probleem, er zijn belangrijkere milieuvraagstukken Met aandacht voor klimaatverandering sinds eind jaren tachtig is de wereldwijde aanpak van milieuvraagstukken te veel naar de achtergrond verdwenen volgens inspreker. Er lijkt volgens inspreker onterecht nog slechts één probleem overbleven: de klimaatverandering. In zijn ogen is klimaatverandering echter geen probleem.	
b.	Niks mis met aardgas De meest schone (aardgas) zullen we volgens inspreker moeten blijven gebruiken als back-up en om het net stabiel te houden. Hij stelt daarbij vragen: of zijn er dan nog hogere bergen milieubelastende accu's nodig? Is dat dan beter? Inspreker pleit ervoor onze huizen te blijven verwarmen met aardgas; daar is niks mis mee.	
c.	RES: dictatuur van het Rijk of eigen wil? Inspreker vraagt of de gemeente zich vrij voelt in het opstellen van de RES of dat het 'door de strot is geduwd door de dictatuur van de Rijksoverheid/wereldhysterie'.	
d.	Te optimistisch over kansen zonnepanelen Volgens inspreker onderschat de gemeente de nadelen van zonnepanelen en ziet de gemeente de kansen voor verbetering van boerenland, herstel van landschapselementen en biodiversiteit te rooskleurig in.	

e.	Niet alleen wespendief in gevaar Inspreker stelt dat ecologisch onderzoek naar de effecten van windturbines te eenzijdig gericht is op de Wespendief. Er lopen ook veel andere dieren gevaar.	
f.	Negatieve effecten van windenergie Volgens inspreker teisteren windturbines de leefomgeving voor de mens door zoevende wieken, licht-schaduw effecten en 's nachts flitsende lampen, kapotgemaakte landschapservaring en droefenis om het verdwijnen van het leven op aarde en vraagt de gemeente een eind mag te maken aan de waanzin van het realiseren van windturbines.	
g.	Zonne- en windenergie putten ook eindige grondstoffen uit Volgens inspreker wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het over schakelen op zonne- en windenergie bijdraagt aan het probleem van de uitputting van eindige grondstoffen. Terwijl windmolens, zonnepanelen, trafostations, kabels en de accu's tijdens delven, transport, productie, plaatsing en dump na afschrijving ook gevolgen hebben.	
h.	Gemis milieueffectrapportage Inspreker mist een hoofdstuk in de RES waarin de effecten voor het leefmilieu in beeld worden gebracht. Dat zou wat hem betreft uit 2 subhoofdstukken moeten bestaan, namelijk de effecten op wereldschaal en de effecten op plaatselijk niveau.	
i.	Koolstofdioxide broodnodig Inspreker wil een lans breken voor CO_2. In de klimaataanpak ligt de nadruk op CO_2 als schadelijke stof, terwijl de aarde niet zonder kan, bijvoorbeeld voor het proces van fotosynthese.	
j.	Weggegooid geld Inspreker stelt dat in de RES niet besproken wordt door wie de kosten gedragen gaat worden. Volgens inspreker is het investeren in de elektrificatie van Nederland en het indammen van CO_2 weggegooid geld. Het zal de leefbaarheid van de planeet zeker niet verbeteren, maar juist verslechteren volgens hem. Het geld kan veel beter besteed worden aan bijvoorbeeld de leefbaarheid van het sociale domein en de échte milieuproblemen.	

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
8.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
a.	Inspreker is inwoner van Klarenbeek en geeft mede namens alle betrokken inwoners van het RES2 gebied De Hooilanden, De Somp en Het Woud. De inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon -en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit. De inspreker geeft aan dat de wethouder gemeente Apeldoorn het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	Het college van GS heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.
b.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	
c.	Wetgeving	

	De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken. Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: - Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. - EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU - Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 - Vertrouwensbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - Zorgvuldigheidsbeginsel - Beginsel van fair play - Vooringenomenheid - Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	
d.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd. - Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	
e.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor:	

	- Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en verdriet).	
f.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	
g.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge Airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	
h.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals: - Impulsgeluid - Laagfrequent geluid	

	Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving. Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
i.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	
j.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligt op minder rendabele plekken.	

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten

9.	**Inwoner Dieren 3 mei 2021, 357261**	
g.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat door het groot aantal betrokken (1.600) de petitie tegen de aanleg van windmolens aan de Broekdijk, die vlakbij het zoekgebied Brummen ligt er geen draagvlak bestaat voor het plaatsen van windturbines/ en of zonnevelden binnen de door de RES aangewezen zoekgebieden. Appellant stelt dat uit een enquête gehouden onder alle wijkbewoners met representatieve resultaten: 90 % van de wijkbewoners zijn bereid zelf een bijdrage te leveren aan de energietransitie maar 90% verklaart zich tegen de plaatsing van windmolens aan de Broekdijk, 80% tegen zonnevelden aldaar en 60% vindt de plaatsing van windturbines en/of zonnevelden een onaanvaardbare aantasting van het landschap. Dit geldt evenzeer voor de aanleg van windturbines en zonnevelden in het zoekgebied Brummen.	Het college van GS heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Brummen. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 24.
h.	Thema gemeente Appellant stelt dat De regionale zonneladder heeft 4 treden, namelijk ja graag, ja-mits, nee-tenzij en nee. De landschapstypes worden op deze treden 'gezet'. In het ontwerp wordt aangegeven welke gebieden onder de zonneladder vallen. Appellant is het niet eens met de volgende gebieden: - landgoederenzone bij Brummen (tegen de grens met gemeente Rheden - oude bouwlanden bij Loenen Gelet op de afstand van deze gebieden tot de woning van cliënt, is cliënt van mening dat deze locaties in strijd zijn met een goede ruimtelijke ordening. Het plaatsen van zonnevelden binnen deze locaties leidt tot een aanzienlijke aantasting van zijn woongenot.	
i.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant stelt dat de zoekgebieden voor het plaatsen van windturbines zijn zonder nadere onderbouwing of belangenafweging vastgesteld.	
j.	Thema Windenergie en Gezondheid De woning van appellant bevindt zich dicht bij het gebied 'rondom Veluwe' bij Brummen, B zoekgebied windmolens Brummen, S = Spankeren (waarin de Broekdijk ligt), D = Dieren (waar cliënt woont) Appellant stelt dat Indien de windturbines binnen deze locaties mogelijk worden gemaakt, dit dan leidt dit tot geluidsoverlast, en een aanzienlijke aantasting van het woongenot. Uit het ontwerp kan niet worden afgeleid dat deze belangen betrokken zijn bij het vaststellen van de zonnelader en de aangegeven windturbinelocaties. Appellant wil derhalve dat het ontwerp zodanig wordt aangepast dat de	

	goede ruimtelijke ordening/ goed woon- en leefklimaat voor omwonenden wordt gewaarborgd. Dit kan bijvoorbeeld door in het ontwerp maximaal toegestane afstanden en afmetingen van de windturbines op te nemen, zodat het achteraf voor de initiatiefnemer ook duidelijk is aan welke voorwaarden een bepaald plan moet voldoen en tevens de belangen van omwonenden worden gewaarborgd.	
k.	Thema Windenergie en Gezondheid Appellant stelt dat in het ontwerp niet aannemelijk is gemaakt dat de belangen zorgvuldig tegen elkaar zijn afgewogen. In de belangenafweging is geen rekening gehouden met alle feiten en omstandigheden. Zo ontbreekt een toelichting over de plannen voor vier tot acht windmolens in de Cleantech regio op het grondgebied van de gemeente Brummen vlak langs de grens met Spankeren. Deze locatie bevindt zich binnen de normafstand (volgende de Duits/Deense norm) van de woning van cliënt. Client verzoekt u derhalve de aanleg hiervan in de beleidskaders uit te sluiten. Appellant stelt daarnaast dat de gezondheidseffecten van windmolens op de omwonenden onvoldoende in kaart gebracht. Dat de gehanteerde landelijke normen achterhaald zijn. Appellant is van mening dat RES de belangen onzorgvuldig tegen elkaar heeft afgewogen en derhalve geen weloverwogen besluit heeft kunnen nemen.	
l.	Thema inwonersparticipatie Juridische Status en Democratisch Gehalte Appellant vraag het ontwerp niet vast te stellen en in ieder geval rekening te houden met deze inspraakreactie en het plan aan te passen.	

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten

10.	**Inwoner Apeldoorn, 24 mei 2021**	
a.	Algemeen Inspreker geeft aan te reageren mede namens vele buurtbewoners uit het Woudhuis, belanghebbenden van de Klaverweg te Apeldoorn. Als bijlagen heeft hij eerdere zienswijzen toegevoegd uit 2020: · Bezwaar aanleg zonnepark Woudhuis · Vooraankondiging zienswijze zonnepark Woudhuis · Voorstel vervanging zonneparken en windparken door echte groene energiebronnen	Het college van GS heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 10.
a.	Energietransitie d.m.v. zonne- en windparken is schadelijk Volgens inspreker zorgt de energietransitie door middel van het op grote schaal geconcentreerd opwekken en transporteren van elektriciteit door middel van zonne- en windparken op land voor onherstelbare schade aan het ecosysteem en veroorzaakt deze indirect een sterke opwarming van de aarde. Onze aarde functioneert volgens inspreker op een natuurlijke wijze op een elektromagnetisch veld van 7,83 Hz (de zgn. Schumann frequentie). Alle levende organismen op aarde zijn hier al sinds miljoenen jaren op afgestemd. De elektrificatie heeft in de voorbije eeuw al veel schade opgeleverd, maar de toename die ontstaat door de energietransitie zal dramatisch zijn volgens inspreker. Daarnaast stelt inspreker dat de winning van de grondstoffen voor zonnepanelen en windmolens milieu en sociaal belastend is en dat recycling eveneens zware milieubelastingen oplevert.	.
b.	Betere alternatieven De enige goede manieren volgens inspreker voor een gezonder energietransitie zou zijn om optimaal in te zetten op: • vermindering van gebruik van energie • de opwekking ervan d.m.v. WATER! • consuminderen Inspreker stelt dat naast de reeds ontwikkelde methodes om waterstof te produceren de ontwikkelingen met aandrijving van motoren door middel van implosie van water zover zijn, dat ze alle energie, opgewekt door wind en zon, zouden kunnen vervangen, ZONDER uitstoot van belastende stoffen. Bovendien kan volgens inspreker het gebruikte water worden hergebruikt om opnieuw energie op te wekken.	
c.	Aandacht voor besparing De inzet op besparing van energie wordt in het Parijs akkoord niet	

	behandeld, terwijl daar enorme winsten zijn te behalen volgens inspreker. Inspreker vindt het teleurstellend dat deze ontwikkelingen in de RES niet aan de orde komen.	
d.	Onevenredige vergoedingen uit SDE Inspreker stelt dat opwekking van energie door zon en wind geforceerd wordt uitgerold, met gebruik making van SDE subsidies die door de burger opgebracht wordt, wat inspreker zeer kwalijk acht. Mede omdat onevenredige vergoedingen betaald worden die het maatschappelijk belang niet zouden dienen.	
e.	Bezwaar tegen zonne- en windparken op het platteland in de huidige vorm Er zou volgens inspreker paal en perk gesteld dienen te worden aan de grootte van de parken. Voorafgaand aan de aanleg van zonneparken zou een onafhankelijke groep wetenschappers, die gedragen wordt door de burgers en niet beïnvloed door bedrijfsleven en politiek, onderzoek dienen uit te voeren naar schadelijke effecten van zonneparken. Inspreker denkt daarbij onder andere aan maximaal op te wekken vermogen, esthetische zaken, geluid, weerkaatsing zon, stralingsbelasting, schade aan de bodem, sociale belastingen en de invloed op het totale ecosysteem.	
f.	Bezwaren tegen zonnepark Woudhuizerweg Apeldoorn Inspreker stelt het teleurstellend te vinden om te ervaren hoe B en W van de gemeente Apeldoorn, de Raad en de Coöperatie deA omgaan met de ingebrachte argumenten en voorstellen die gedragen worden door vele buurtbewoners en belanghebbenden van de Klaverweg tegen het zonnepark-initiatief aan de Woudhuizerweg bij Apeldoorn: • het delen van argumenten waarom het zonnepark geen goed idee is; • het medewerking willen verlenen aan een kleiner park, indien een onafhankelijk onderzoek aan zou tonen, dat de aanleg van een zonnepark op deze locatie nodig was; • een voorstel waarin verwoord is hoe een park eruit dient te zien, zodat de belangen van de buurtbewoners gediend zouden worden; • het aandragen van alternatieven om energie te besparen en groene energie op te wekken, zodat de energie die het park op zou wekken, gecompenseerd werd en dat zelfs ZONDER gebruik te hoeven maken van SDE subsidies; • het inspreken bij de raad van Apeldoorn om standpunten en ideeën toe te lichten.	
g.	Verzoek aan regio om onderzoek te financieren Inspreker geeft aan zelf initiatief genomen te hebben om onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek te laten verrichten naar een aantal effecten,	

	dat de aanleg van een dergelijk park heeft op het ecosysteem. De onderzoekers hebben een Crowd Funding opgezet voor financiering van een grootschalig onderzoek op de Veluwe. Onder de naam "Straling onder Toezicht" wordt ook de invloed van de energietransitie naar elektrisch nader onderzocht. Inspreker zou het op prijs stellen wanneer Clean Tech Regio dit onderzoek zou kunnen financieren, om zo ook eventuele schade die veroorzaakt wordt door zonneparken zo spoedig mogelijk vast te kunnen stellen.	

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
11.	**Inwoner van Lochem, 28 mei**	
a.	Windturbines Lochem Inspreker is tegen 4 windturbines in Lochem in de RES 1.0. Daarbij wordt melding gemaakt van een impactvolle verandering van de omgeving, mogelijke overlast en aantasting van het landschap.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Proces RES1.0 Inspreker vindt het proces van de totstandkoming van de RES1.0 zeer onduidelijk. Daarbij wordt ook gemeld dat er in het proces van participatie te weinig gedaan wordt met de input van bewoners.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES

Nmr	Inhoud	Commentaar college van B&W
12.	**2 inwoners Eefde, 30-05-2021**	
a.	Ambitie • Wij zijn tegen het verlagen van de ambitie en roepen u op de taakstelling van 1,23 TWh/jaar te handhaven. • Er is geen tijd meer te verliezen om te aarzelen bij het bestrijden van de milieu en klimaatcrisis.	Het bod is een bestuurlijke afweging die nu aan de politiek voorgelegd gaat worden. Het staat elke gemeente vrij meer te doen dan is afgesproken in de RES.
b.	Lokaal • Wij hebben bezwaar tegen het feit dat Lochem geen zoekgebieden in haar gemeente heeft aangewezen. We willen niet dat de gemeente achterblijft bij het aanwijzen van zoekgebieden.	Inspraak ter kennisgeving aangenomen.

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
13.	**Inwoner Vaassen, 30-05-2021**	

a.	Brede beschouwing RES; schadelijk gevolgen duurzame opwek Reactie gaat in op schadelijke effecten van gebruik zonne- en windenergie. Is algemeen gesteld	Het college van GS heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Epe. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Epe inspraaknummer 4.

Nmr	Inhoud	Commentaar Gedeputeerde Staten
14.	**Inwoner uit Beemte Broekland, 25 mei 2021**	
a.	Zon op land Inspreker heeft kritiek op de aanleg van zonnevelden in de gemeente Apeldoorn en de vestiging van bedrijven die veel stroom gebruiken. Inspreker is van mening dat meer duurzame energiewekking op daken moet plaatsvinden.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
b.	Participatie Inspreker geeft aan misleid te worden door een projectontwikkelaar over plannen voor zonnevelden. Inspreker is van mening dat er meer participatiemogelijkheden moeten komen voor dergelijke zonne-energieprojecten.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema FINANCIËLE PARTICIPATIE

11. INSPRAAK WATERSCHAP VALLEI EN VELUWE

Inspraak algemene belangenorganisaties

Nmr	Inhoud	Commentaar Dijkgraaf en Heemraden
1.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
	Inspreker is inwoner van Klarenbeek en geeft mede namens alle betrokken inwoners van het RES2 gebied De Hooilanden, De Somp en Het Woud. De gemeente heeft ca 65 reacties ontvangen van personen/huishoudens die laten weten deze reactie te ondersteunen, dan wel te hebben medeondertekend. De inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon -en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit. De inspreker geeft aan dat de wethouder gemeente Apeldoorn het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	Het college van D&H Vallei en Veluwe heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.

a.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	
b.	Wetgeving De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken. Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: - Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. - EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU - Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 - Vertrouwensbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - Zorgvuldigheidsbeginsel - Beginsel van fair play - Vooringenomenheid - Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	
c.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd. - Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	

d.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor: - Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en verdriet).	
e.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	
f.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge Airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	
g.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals: - Impulsgeluid	

	- Laagfrequent geluid Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving. Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
h.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	
i.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligt op minder rendabele plekken.	

Nmr	Inhoud	Commentaar Dijkgraaf en Heemraden
2.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
a.	Algemeen De energiecoöperaties in de Cleantech Regio spreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
b.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijk voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert , voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
d.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehubs zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.
e.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet

	Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
f.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.

12. INSPRAAK WATERSCHAP RIJN EN IJSSEL

Nmr	Inhoud	Commentaar Dijkgraaf en Heemraden
1.	**Inwoner Klarenbeek, 27 mei 2021**	
	Inspreker is inwoner van Klarenbeek en geeft mede namens alle betrokken inwoners van het RES2 gebied De Hooilanden, De Somp en Het Woud. De inspreker wil dat de gebieden Klarenbeek, de Hooilanden, de Somp en het Woud geen zoekgebieden zijn. Windmolens in het RES2 gebied zijn volgens de inspreker kansloos. De RES moet komen te vervallen, omdat het proces onzorgvuldig is voorbereid, overwogen en gemotiveerd. Er wordt volgens de inspreker niet aan de wettelijke eisen voldaan (zie hieronder). Daarnaast is de inspreker van mening dat de democratische legitimatie ontbreekt. Het woon -en leefgenot van inwoners in de gemeente Apeldoorn wordt sterk negatief beïnvloed. Zo zal de recreatieve waarde van dit gebied sterk verslechteren. De inspreker beweert bewijs te hebben dat de aanbestedingsregels niet goed worden nageleefd. De inspreker beweert hoeveelheid ambtelijke inzet zorgt ervoor dat andere programma's en beleidsterreinen nu zwaar op achterstand komen door een gebrek aan capaciteit. De inspreker geeft aan dat de wethouder gemeente Apeldoorn het eerder gedane voorstel (KES-Stad) als niet wenselijk is bestempeld. Hierin staat dat er dezelfde voorwaarden gelden voor stedelijk en agrarisch gebied.	Het college van D&H Rijn en IJssel heeft kennis genomen van uw inspraakreactie(s). Inspreker is ingezetene van de gemeente Apeldoorn. Voor beantwoording van de reactie(s) zie hoofdstuk gemeente Apeldoorn inspraaknummer 12.
a.	Functiescheiding gemeente Duurzame opwekking middels zon -en windenergie lijkt de enige optie voor het college en energie coöperaties. De inspreker suggereert dat het college een verdienmodel en eigen agenda heeft. Zo vraagt de inspreker zich af hoe er wordt omgegaan met de verplichte functiescheiding, waarbij het college straks eigenaar en exploitant van een zonnepark maar ook vergunningverlener en toezichthouder is.	

b.	Wetgeving De RES 1.0 is zo ingericht, qua wet -en regelgeving, dat alles moet wijken om de implementatie van de energietransitie mogelijk te maken. Bezwaar tegen de RES is ingediend omdat er niet wordt voldaan aan: - Verdrag van Aarhus De RES 1.0.heeft, gelet op Art. 6 lid 4 van het Verdrag van Aarhus geen goed fundament. - EU richtlijnen SMB 2001/42/EG en 2011/92/EU - Algemene Wet Bestuursrecht Art. 3:2, 3.4 en 3.9 - Vertrouwensbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - Zorgvuldigheidsbeginsel - Beginsel van fair play - Vooringenomenheid - Verbod op detournement de procedure Het doorlopen proces om tot de RES 1.0 te komen voldoet niet aan de gestelde eisen in WOB (Art. 8) Als er een vergunning voor een windturbine wordt afgegeven, dan moet er worden gekeken of deze schade veroorzaken aan de gezondheid van inwoners conform Europese regelgeving (handvest van de grondrechten EU (Art. 37)). De RES 1.0 laat bestaand beleid links liggen en gaat daarmee de bevoegdheid van het college volledig te buiten.	
c.	Participatie De inspreker is van mening dat inwoners onvoldoende hebben geparticipeerd en wil terug naar de tekentafel. - De bijeenkomsten tussen de concept RES en RES 1.0 waren geen participatie maar informatie bijeenkomsten. - Er heeft geen representatieve groep inwoners geparticipeerd. - Reacties van inwoners op de concept RES zijn onvoldoende meegenomen in RES 1.0 - Echte inbreng ontbreekt compleet volgens de inspreker.	
d.	Gezondheid omwonenden In de RES 1.0 is onvoldoende aandacht voor: - Gezondheid en veiligheid van de mens. - Leefomstandigheden van de mens - Waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken	

	RES 1.0 zijn een onmiddellijke bedreiging voor omwonenden door verschillende redenen (vermindering waarde woningen, persoonlijk leed, angst, zorgen en verdriet).	
e.	Informatievoorziening Informatievoorziening over een aantal milieu onderwerpen die betrekking hebben op de RES 1.0 zijn onvoldoende gecommuniceerd. De inspreker geeft aan dat er meer onderzoeken nodig zijn inzake de gevolgen van mens, dier en omgeving (milieu). Er is onvoldoende milieu informatie ingewonnen en gebruikt bij het opstellen van de RES 1.0	
f.	Zoekgebieden De inspreker geeft aan dat er bij het vaststellen van het zoekgebied geen rekening is gehouden met andere zaken die in hetzelfde gebied spelen: - Zoekgebied zit midden in de invliegroute van Teuge Airport. Hiervoor geeft de inspreker meerdere redenen: *50.000 vliegtuigen vliegen op een laagte van 170mtr door het gebied, u heeft het verplichte invliegpunt (globaal bij Bredenoord aggregaten) niet meegerekend, vanaf dat punt geldt ook een hoogte beperking, daarnaast kan nimmer aan het onderdeel externe veiligheid worden voldaan;* - De laagvliegroutes van Lelystad Airport komen direct over ons gebied heen; - De effecten van de A50, A1, spoor, en bestaande industrie / bedrijven; De gemeente Apeldoorn ligt in het meest ongunstige windgebied van Nederland.	
g.	Milieu -en omgevingseffecten Er moet een M.E.R. onderzoek worden gedaan. Windmolens zorgen voor trillingen, waardoor er een chronische stressreactie kan ontstaan. De inspreker en buren geven aan dat hier rekening mee moet worden gehouden. De effecten van slagschaduw zijn nog niet onderzocht en dit volgens De overheid voldoet niet aan de zorgplicht op grond van Grondwet (Art. 21 + 22). De windturbines worden steeds hoger en dit zorgt voor extra hinder, zoals: - Impulsgeluid - Laagfrequent geluid Het plaatsen van windmolens zorgt volgens de inspreker voor opstuwing van de lucht onder bepaalde klimatologische omstandigheden. Ook worden de hogere luchtlagen aangetast, waardoor er depositie die anders was overgedreven nu zal neerslaan op de omgeving.	

	Zonnevelden en windturbines zorgen voor lokale opwarming en hittestress.	
h.	Belemmeringen en ontbreken van motivering van gemaakte keuzes De inspreker ziet een aantal mogelijke belemmeringen bij de keuzes die gemaakt zijn voor duurzame energieopwekking middels zonnepanelen en windturbines: - Afhankelijkheid van het weer zorgt voor een onbetrouwbaar elektriciteitssysteem. Als er op een moment te weinig energie wordt opgewekt, dan moeten fossiel gestookte centrales bijspringen. - Het gebrek van opslag en goede batterijen. - Er ontbreekt een kosten-baten analyse in de RES 1.0. Dit moet in beeld worden gebracht. - De lange termijn impact van zonnevelden op de biodiversiteit en waarde van de grond moet worden meegenomen. Er wordt goede landbouwgrond gebruikt om zonnevelden op te stellen, dit wordt niet gemotiveerd. Er is geen onderzoek gedaan naar de nadelige effecten op N2000 en andere natuurgebieden De tekst over de leefomgeving in het bestuursakkoord 2018-2022 van de gemeente Apeldoorn staat volgens de inspreker haaks op het plaatsen van zonnevelden en windturbines in de nabije omgeving.	
i.	CO2-reductie De inspreker is van mening dat er geen sprake is van CO2 reductie, omdat de bouw van zonneparken en windmolens voor CO2 uitstoot zorgen. Hierbij noemt de inspreker verschillende zaken, variërend van grondstoffen, weersomstandigheden, opgewekte stroom tot mondiaal opgewekte energie. Het Klimaatakkoord geeft niet aan dat CO2-reductie moet worden bewerkstelligt op minder rendabele plekken.	

Nmr	Inhoud	Commentaar Dijkgraaf en Heemraden
2.	**Eefde Tegenwind, 31 mei 2021**	
a.	Proces RES • Geen aandacht voor knellende positie en schade voor omwonenden in het RES proces. • Het aanbod om mee te denken door inwonergroepen is niet gehonoreerd. • Waar is de kwaliteitsborging en de governance • Waar is de risicoanalyse met impact en maatregelen • Waarom zou je energieneutraal willen zijn met energie uit eigen regio?	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES • Thema WINDENERGIE EN NATUUR
b.	Alternatieve vormen van energie • Er is geen goede reden om de opwek te beperken tot zon en wind. • Met alleen zon en wind wordt de piekbelasting op het net te hoog wat hogere maatschappelijke kosten betekent. • Zon, wind en biomassa op land zijn erger dan de kwaal en te ontraden vanwege de grote nadelen. • Stimuleer kleinschalige opwek van zon, wind, water biofuel en bodemwarmte voor eigen gebruik • Wacht op de innovaties die gaan komen en kijk naar de mogelijkheden binnen de kernenergie	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ALTERNATIEVEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK UIT ZONNEPARKEN EN WINDENERGIE • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Het bod • De energie opwek doelen 35 TWh zijn al behaald.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DOELSTELLING 35 TWH AL BEHAALD (ZIE OOK P. 12 ONTWERP-RES 1.0)
d.	Wind • Windmolens leveren uitstoot van ammoniumnitraat. • Gezondheidseffecten door geluid en trillingen zijn onvoldoende onderzocht. • Het RIVM baseert zich op verouderd dossieronderzoek. • De strategische Milieu beoordeling (SMB) cf het Europees beleid is van toepassing op windmoleninitiatieven. • De geluidsnormen in het activiteitenbesluit zijn onjuist • Een nieuw normenkader is noodzakelijk ter voorkoming van gezondheidsschade. • De compensatie en planschade zijn onvoldoende. • De windsnelheden zijn onvoldoende in onze regio. • Hoe berekenen we de depositiebijdragen van windmolens? Bij verkeer doen we dit wel.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID

e.	Gezondheidsaspecten • Gezondheidseffecten zijn onvoldoende onderzocht. De rechtsbescherming en mensenrechten van de burger worden hiermee geschaad.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID
f.	Participatie • Informatievoorziening onvolledig inaccuraat en onjuist • Er worden geen keuzemogelijkheden geboden • Inspraak onvoldoende en niet representatief • Verslagen aan de gemeenschap vanuit de RES zijn niet goedgekeurd door de deelnemers • Conclusies zijn geen conclusies die passen bij de inspraak en zijn onjuist	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema PARTICIPATIE, JURIDISCHE STATUS EN DEMOCRATISCH GEHALTE RES
g.	Warmte • Huizen van het gas afhalen is voor velen in onze gemeente onbetaalbaar en nu geen slimme strategie • Benut restwarmte	Het maken van de Tvw's is een lokale aangelegenheid. Dit valt niet onder de RES. Restwarmte wordt waar mogelijk benut.
h.	Energiebesparing • Houd je meer bezig met energiebesparing • Focus op slimme cooling down effecten • Focus op lokale effecten die huidige inwoners blij maken.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema DE RES IN RELATIE TOT DE ENERGIETRANSITIE EN ANDERE OPGAVEN *(ZIE OOK P. 11 EN 13 ONTWERP-RES 1.0)*
i.	Discussiepunten • Waar is het bewijs dat het huidige zeer kostbare beleid iets gaat doen in positieve zin voor een betaalbare zekere energievoorziening, leefbaarheid, welzijn en klimaat. • Schade aan milieu en gezondheid zijn niet meegenomen in de kostenafweging. • De maatschappelijke businesscase voor duurzame energie is zwaar negatief, want er zijn geen baten voor de inwoners. • Subsidiestromen worden onjuist ingezet. • CO2 beleid is achterhaald en gebaseerd op onjuiste uitgangspunten o De CO2-footprint per mens is te groot – de doelstellingen zijn niet realistisch o CO2 beleid kan alleen mondiaal effectief zijn o Toename van economische activiteit leidt tot hogere CO2-uitstoot o CO2 is dominant volgend op temperatuur en druk en slechts marginaal andersom. o Er is geen klimaatcrisis maar een crisis in het politieke	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • AANLEIDING EN DOEL RES 1.0 • Thema WINDENERGIE EN GEZONDHEID De kosten en batenafweging vinden plaats op projectniveau.

	klimaat	

Nmr	Inhoud	Commentaar college van D&H
3.	**Samenwerkende energiecoöperaties, 30 mei 2021**	
a.	Algemeen: De energiecoöperaties in de Cleantech Regiospreken hun waardering uit voor de plek die de energiecoöperaties en lokaal eigendom hebben gekregen in deze ontwerp-RES. Zij delen een aantal zorgen over en bezwaren tegen het bod zoals dat er nu ligt, met name op het vlak van de technische haalbaarheid van het onderdeel zon op dak. Zij achten het huidige bod niet realistisch. Wat ook opvalt, is dat het streven naar lokaal eigendom en de rol die energiecoöperaties daarin kunnen en willen vervullen een duidelijke plek heeft gekregen in deze ontwerp-RES 1.0.	
b.	Realiteitsgehalte zon op dak De energiecoöperaties beseffen dat zon-op-dak de maatschappelijk voorkeur heeft en dat daarmee wordt aangesloten bij de zonneladder. Maar in de RES 1.0 ontbreekt het perspectief waarmee de bestaande belemmeringen worden weggenomen. Daarmee lijkt het aandeel zon-op-dak niet realistisch.	Zie voor beantwoording van deze reactie(s): • Thema ZONNELADDER *(ZIE OOK P. 27 T/M 32 ONTWERP-RES 1.0)* • Thema PROGRAMMATISCHE AANPAK ZONNEPANELEN OP DAKEN *(ZIE OOK P.. 31 ONTWERP-RES 1.0)*
c.	Substantieel aandeel windenergie nodig voor toekomstbestendige energievoorziening Met een marginaal aandeel aan windenergie ontstaat een onevenwichtige mix aan energiebronnen. Voor een toekomstbestendige energievoorziening ontbreekt vooral de groene stroomproductie in de winter, wanneer de opbrengst van zonnepanelen minimaal is.	De balans tussen zonne-en windenergie is inderdaad van belang, zowel voor de aansluitmogelijkheden op het energienet als voor een goede stroomproductie gedurende het gehele jaar. In de Cleantech Regio hebben wij gezocht naar de mogelijkheden, zowel in technisch opzicht als in ecologisch opzicht. Dit resulteert , voor zover onderzoek nu reikt, in het aantal windmolens zoals nu opgenomen in de RES 1.0. Uit verder onderzoek naar bijvoorbeeld de effecten van windmolens in het Veluwegebied op vogelsoorten, moet blijken wat er realistisch mogelijk is.
d.	Realiteitsgehalte innovaties tot 2030 Innovaties op o.a. waterstof, biogas en slimme energiehub's zijn nodig om de doelen uit de RES te kunnen halen. De energiecoöperaties vinden het onverantwoord om het bereiken van de doelen afhankelijk te maken van	Met alleen energie uit zon en wind op land bereikt de Cleantech Regio de doelen in de energietransitie niet. Bovendien willen we ook inzetten op de kwaliteit van ons landschap. Inzet op zon op dak biedt hiervoor mogelijkheden. De Cleantech Regio zoekt nadrukkelijk steun en aandacht op landelijk niveau om versnelling aan te brengen in de innovatieve technieken die nodig zijn om onze doelen te realiseren.

	innovaties waarvan het nog zeer onzeker is of die op de noodzakelijke termijn inzetbaar zijn.	
e.	Waterstof is een energiedrager waarvoor de productie van veel groene stroom nodig is die jaarrond geproduceerd moet worden. Deze stroomproductie komt bovenop de opwek met zon en wind uit het RES-bod, geven de energiecoöperaties aan.	Waterstof is een energiedrager en geen energiebron zoals wind of zon. Het kan worden benut als opslag voor energie die dan later kan worden gebruikt (eventueel na transport via andere leidingen dan het elektriciteitsnet). De inzet van waterstof vraagt nog aandacht, ook om het rendabel te maken. In deze RES formuleren wij geen doelstelling voor waterstof maar willen we wel onderzoeken of we het kunnen benutten als opslagmedium, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen als slimme oplossing. Met name omdat we ambitieus inzetten op zon op dak, zodanig dat we weten dat het niet allemaal via het elektriciteitsnetwerk kan worden getransporteerd.
f.	Lokaal eigendom en maatschappelijke acceptatie Het proces om te komen tot de zoekgebieden voor zon en wind lijkt nogal eenzijdig ingestoken te zijn geweest vanuit het perspectief van ruimtelijke kwaliteit. Maatschappelijke kosten, maatschappelijke acceptatie en de bijdrage aan de energietransitie lijken minder meegewogen te hebben in dat proces. Er is waardering dat lokaal eigendom in de Ontwerp-RES 1.0 een nadrukkelijke plek heeft gekregen en dat de Energiecoöperaties nauwer betrokken zijn. Het is zaak dit nu verder uit te bouwen en uit te werken richting de RES 2.0, zodat we een realistische en een voldoende maatschappelijk geaccepteerde energietransitie kunnen realiseren in de Cleantech Regio.	Het onderwerp financiële participatie, maatschappelijke betrokkenheid en lokaal eigendom verdient inderdaad een verdere uitwerking. In de Ontwikkelagenda is dit dan ook nadrukkelijk opgenomen. In het proces van de RES 2.0 wordt dit onderwerp, graag in samenwerking met de Energiecoöperaties, dan ook verder opgepakt.